

**Problematicus nyugat-afrikai
ugrópók-nemek (Araneae: Salticidae) taxonómiai revíziója**

DOKTORI ÉRTEKEZÉS

Szűts Tamás

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM

KÖRNYEZETTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

TERMÉSZETVÉDELMI ÖKOLÓGIA OKTATÁSI PROGRAM

2004

Iskolavezető: DR. KIRICSI IMRE *egyetemi tanár*
(SZTE, Alkalmazott Kémiai Tanszék, Szeged)

Témavezető: DR. MAHUNKA SÁNDOR *akadémikus*
(MTA, Zootaxonómiai Kutatócsoport, Budapest)

Belső konzulens: DR. GYÖRFFY GYÖRGY
(SZTE, Ökológiai Tanszék, Szeged)

Külső konzulens: DR. WANDA WESOŁOWSKA
(Wrocław University, Wrocław)

„We are all taxonomists”

(Winston 1999)

„So many species – so little time”

(Scharff 2003)

„Virtually all other disciplines in biology depend on alpha-taxonomy – the naming of species and the development of identification keys and other diagnostic tools”

(Turner 1999)

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	7
2. CÉLKITŰZÉSEK	12
3. IRODALMI ÁTTEKINTÉS	13
4. ANYAG ÉS MÓDSZER	26
4.1. A vizsgált anyag	26
4.2. Vizsgálati módszerek	32
4.3. Morfológia	35
4.3.1. Általános morfológia	35
4.4. Taxonómiai problémák	40
5. EREDMÉNYEK	
5.1. A taxonok részletes bemutatása	
5.1.1. <i>Alfenus</i> SIMON, 1902	42
5.1.2. <i>Bristowia</i> REIMOSER, 1934	45
5.1.3. <i>Depreissia</i> LESSERT, 1942	49

5.1.4. <i>Eburneana</i> WESOŁOWSKA & SZŰTS, 2001	52
5.1.5. <i>Saraina</i> WANLESS & CLARK, 1975	56
5.1.6. <i>Tomoccida</i> SZŰTS & SCHARFF, gen. n.	58
5.1.7. <i>Tarne</i> SIMON, 1886.....	60
5.1.8. <i>Thiratoscirtus</i> SIMON, 1886.....	64
5.2. A nyugat-afrikai ugrópók-nemek jegyzéke	80
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	106
ÖSSZEFOGLALÓ.....	108
SUMMARY	110
FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM	
FÜGGELÉK	

1. BEVEZETÉS

Mindannyian taxonómusok vagyunk („*we are all taxonomists*”) – Judith Winston elsőre talán meghökkentő sorát választottam jelmondatomul. Ezzel természetesen nem azzal vádolom az olvasót, hogy értékes szabadidejét különböző élőlények leírására vagy meghatározására fecserli. Arra utalnék csupán, hogy mindannyian jellegzetességeket keresünk, hogy elkülöníthessük, megnevezhessük a minket körülvevő jelenségek összességét (vagy legalábbis a számunkra érdekeseket). A taxonómus is így tesz a munkája során: tulajdonságcsoportok, bélyegek segítségével, címkével látja el az egyes élőlényeket. Ez a taxonómiában mindennap használt metodika, minden ember képessége, sőt igénye is egyben. Mi sem bizonyítja jobban ezt, mint a pápua új-guineai fare és karam törzsek példája. A farék az itt honos 120 paradicsommadár-fajra 110 nevet használnak (ebből 93 név a tudomány által felállított fajnak felel meg), míg a karamok az itt honos 25 békafajra 23 nevet (Diamond 1966).

Az emberiséget mindig is izgatta, hogy kikkel osztja meg ezt a planétát, s már több meddő kísérlet történt arra, hogy összeírja és katalogizálja a földi élet képviselőit. A tudásunk gyarapodásával azonban lassan nyilvánvalóvá vált ennek az ötletnek a képtelensége. A környezet, ami körülvesz minket, félelmetesen nagy, az egész áttekintésére képtelenek vagyunk. Eddigi ismereteink szerint a Földön legalább másfélmillió állatfajt írtak már le, láttak el névvel. Ez a durva becslés mintegy negyedszázad tudományos munkásságának az eredménye, és a fajszám minden évben tovább nő. Talán zavarba ejtő lehet ez az ellentmondás, hiszen korunk egyik legnagyobb természetvédelmi problémáját jelenti a „*biodiverzitás csökkenése*”. Fajok tűnnek el minden percben (itt vége-hossza nincs listát sorolhatnék fel a dodótól a qwaggán át a berber oroszlánig). Anélkül, hogy ezt a problémát részletesebben elemezném (ezt nálam sokkal rátermettebbek megtették már), felteszek egy költői kérdést: tisztában vagyunk-e azzal, hogy mi tűnik el? Ha jobban belegondolunk abba, mi rejtezhet még a trópusi dzsungel mélyén, rá kell döbbenünk, hogy aligha.

Még a legóvatosabb becslések szerint is 5-10 millió állatfaj élhet a Földön (OTA 1987) (bátrabbak ennek a tízszeresét sem tartják soknak – Erwin 1988). Tehát optimális esetben is az állatok egyötödét ismerjük jelenleg, de az sem lehetetlen, hogy mindössze a 2%-át. Az első kérdés, ami óhatatlanul felmerülhet az olvasóban, hogy hol van ez a töméntelen állatsereg? Nem kell messzire mennünk, ha új fajokat szeretnénk felfedezni. Ezt igazolja a nemrégiben Magyarországról leírt fajok nagy száma is: *Sphirocephala europea* PAPP & FÖLDVÁRI, 1997;

Liochthonius forsslundi MAHUNKA, 1969; *Oribatella rugulosa* MAHUNKA, 1987; *Sellnickochthonius danubialis* MAHUNKA, 1997; *Tomosvaryella hortobagyiensis* FÖLDVÁRI & DE MEYER, 1999; *Tomosvaryella magyarica* FÖLDVÁRI & DE MEYER, 1999; *Leia hungarica* ŠEVČÍK & PAPP, 2003; *Mycomya vaisaneni* PAPP, 2003; *Diadocidia setistylus* PAPP, 2003; *Symbalophthalmus inermis* PAPP, 2003; *Lepidocyrtus arrabonicus* TRASER, 2000; *Eumonychia pannonica* ANDRÁSSY, 2002; *Mesodorylaimus flagellifer* ANDRÁSSY, 2002; *Marionina sexdiverticulata* DÓZSA-FARKAS, 2002; *Proctodrilus opisthoductus* ZICSI, 1985; *Chamaepsila priorbiseta* PAPP, 2003; *Sellnickochthonius hanyensis* MAHUNKA & MAHUNKA-PAPP, 2002; *Moritzoppia problematica* MAHUNKA & MAHUNKA-PAPP, 2002; *Hemeromya vibrissina* PAPP, 2003; *Polyodaspis convexa* ISMAY & SCHULTEN, 2003; *Pelecopsis loksai* SZINETÁR & SAMU, 2003, hogy csak néhányat említsek. Hazánk kutatottságához képest azonban a tropikus területek kutatottsága messze elmarad.

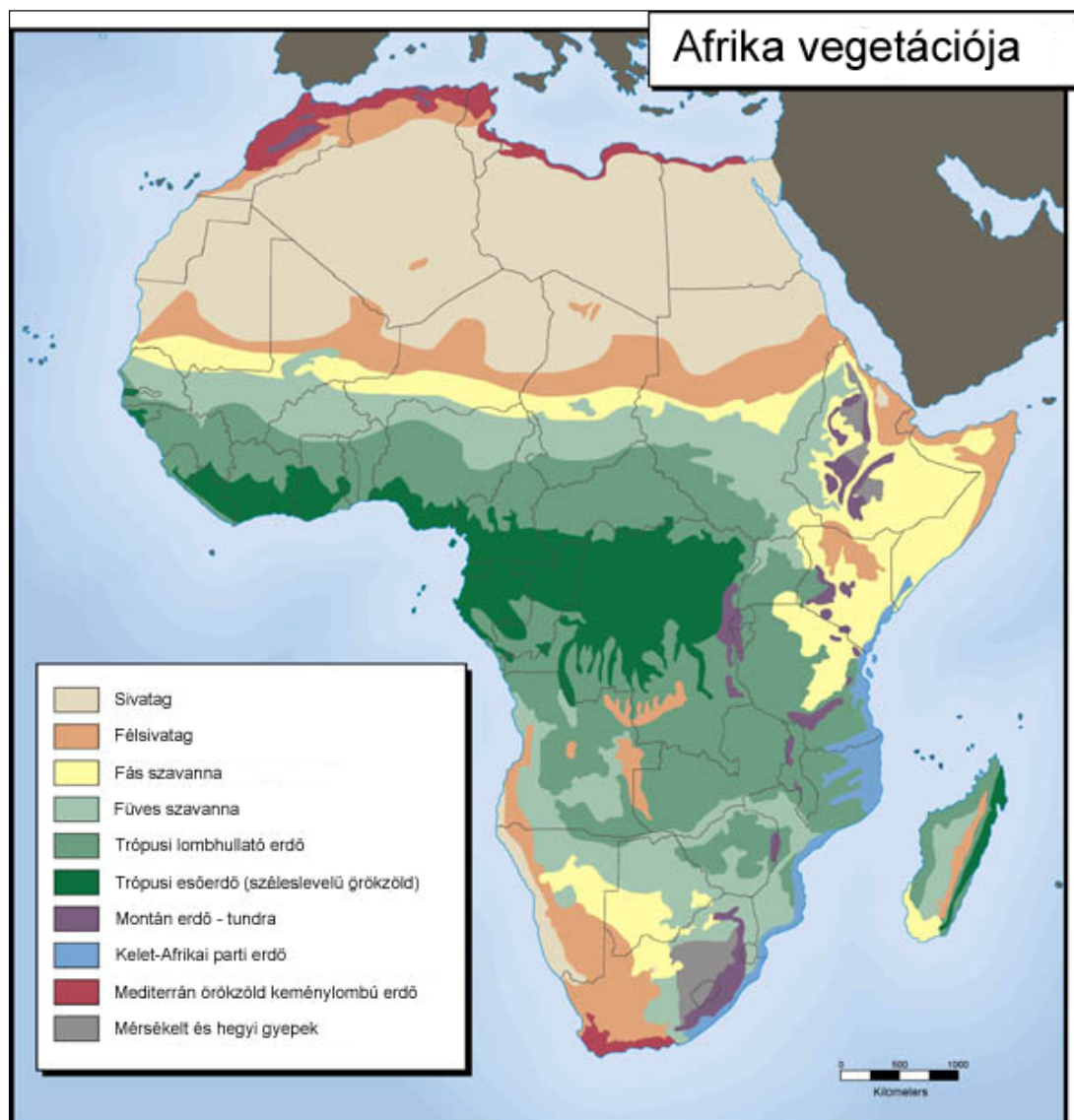
Jelen dolgozat is erről tanúskodik, bár mindössze Nyugat-Afrika őserdeinek ugrópók-faunájának is csak a bemutatására vállalkozhat, illetve pusztán néhány problematikusabb nem revíziójára. Jelenleg mintegy nyolcvan génuszt ismerünk erről a területről, ebből több mint tizet az utóbbi 30 évben írtak le. A dolgozat szűkebb témájául választott nemekbe, pedig majdnem mind nagytestű fajok tartoznak, melyek meglehetősen feltűnőek. Erre a legjobb példa az *Eburneana* Wesołowska & Szűts, 2001 nagytermetű ugrópók-nem, mely Kelet- és Nyugat-Afrikában egyaránt előfordul, hatalmas testűnek mondható (6-8 mm), de mindössze 5 ivarérett példány ismert jelenleg belőle, mely 3 fajba tartozik.

A trópusi erdők zoológiai feltártsága azonban messze elmarad a pusztításuk mértékétől. Bár pontos adatok hiányában megjósolhatatlan, hogy mi tűnik el, de a legoptimistább becslések szerint is mintegy 140 ezer négyzetkilométer erdő pusztul el évente a világon. 1998-as adatok szerint (WRI 1998) Dél-Amerikában 58 ezer, Ázsiában 41 ezer, valamint Afrikában 37 ezer, négyzetkilométer erdőterületet irtanak ki évente. A Nyugat-Afrikai esőerdők majd' 90%-át irtották már ki vagy vonták művelés alá (WRI 1997). Az utolsó nagy, összefüggő őserdők teljes eltűnése 2020-2040 közötti időszakra valószínűsíthető, s a világ eredeti erdőségeiből mindössze a természetvédelmi területeken és a nehezen megközelíthető vidékeken maradhat fenn egy-egy érintetlennek nevezhető terület.

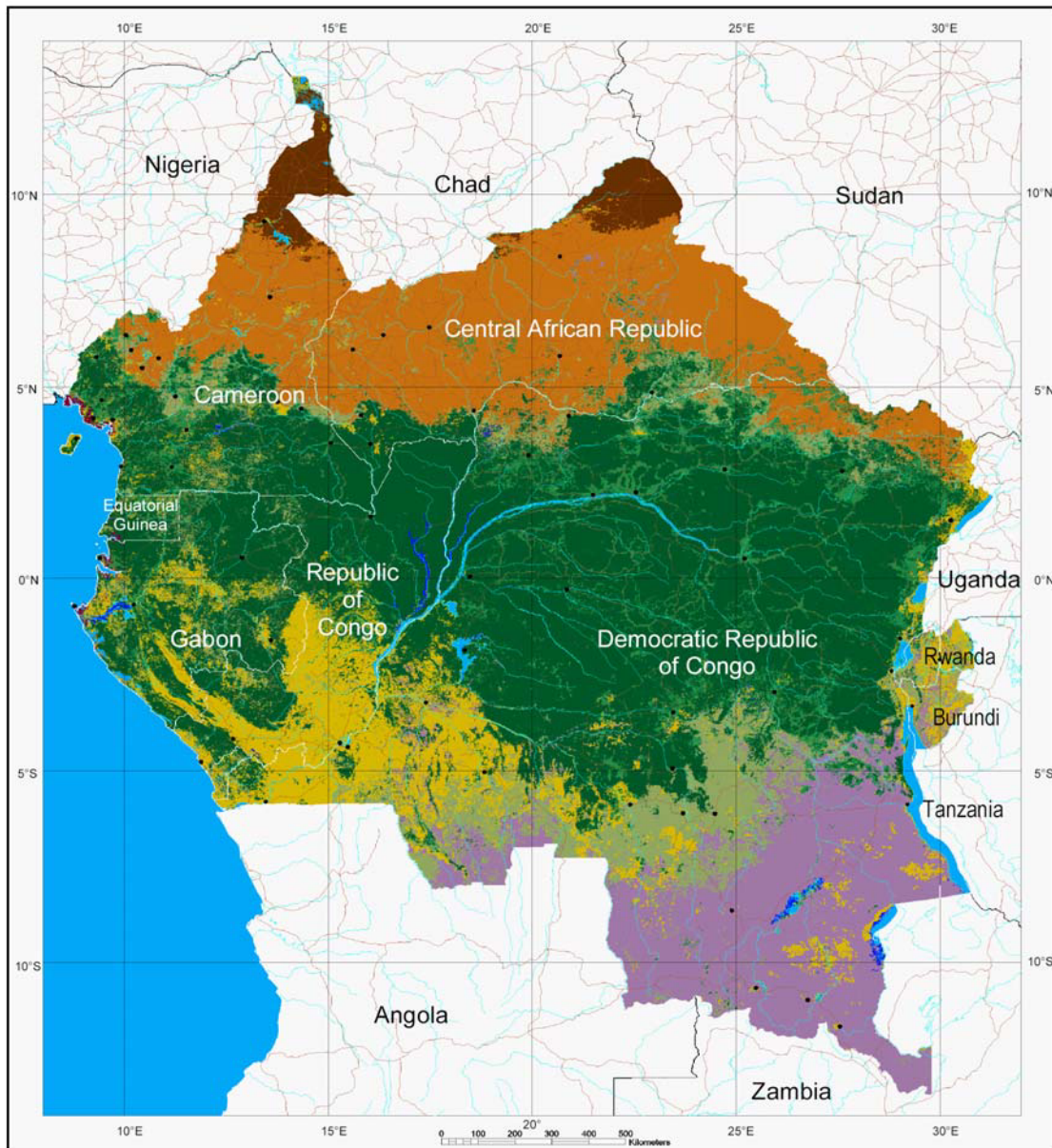
Sajnos sok kutatási terület más szempontból is szinte megközelíthetetlen: Nyugat-Afrika például geopolitikailag sem stabil. Az ide tartozó országok valamelyike szinte mindennap szerepel a híradásokban valamilyen fegyveres konfliktus kapcsán. A törzsi villongások miatt szinte

lehetetlen expedíciókat szervezni ezekbe az országokba, hiszen a kutatók testi épségét semmi és senki sem tudja garantálni. Ha ehhez hozzávesszük, hogy például a Kongói Demokratikus Köztársaság egyes vidékein a kannibalizmus a reneszánszát éli, nem túlzás azt állítani, hogy „múlt századi” (XIX. századi) viszonyok uralkodnak a régióban. Ennek megfelelően a „fekete” Afrika arachnológiai szempontból inkább „fehér foltnak” tűnik.

Jelen dolgozat „Problematiszus nyugat-afrikai ugrópók-nemek revízióját” szeretné elvégezni, és a nyugat-afrikai esőerdőkben élő ugrópók-génuszokat mutatja be. Mivel egyes szerzők politikai határok szerint állítják fel ezt az – egyébként jól elkülöníthető – állatföldrajzi egységet, szükség van határainak a definiálására.

1. ábra. Nyugat-Afrika esőerdőzónája. Az örökzöld esőerdő egy nagyobb foltban található, melyet szárazabb területek, szavannai vegetáció, sivatagos és félisivatagos területek határolnak. (Forrás: *Exploring Africa online* <http://exploringafrica.matrix.msu.edu/curriculum/lm6/activitythree2.htm>)

Vegetációosztályok és biogeográfiai besorolásuk

- Sűrű, nedves erdő (Guineo-Congolian)
- Másodlagos, zavart erdő (Guineo-Congolian)
- Erdő/szavanna mozaik (Guineo-Congolian)
- Sűrű, száraz erdő (Zambezian/Sudanian)
- Fás szavanna (Sudanian/Sudano-Guinean)
- Gyepek és puszta föld (Guineo-Congolian/Zambezian)
- Bozótos szavanna (Sudano-Sahelian/Sahelian)
- Mangrove erdő
- Mocsras rétek (Guineo-Congolian/Zambezian)
- Folyók és tavak

2. ábra. Nyugat-Afrika nagy kiterjedésű, keleti esőerdőfoltja. Az esőerdő legnagyobb kiterjedését a Kongói medencében találjuk, nagy része esőerdő, de más típusú erdőket is találunk itt (Eerens, Deronde & Van Rensbergen 2000 nyomán).

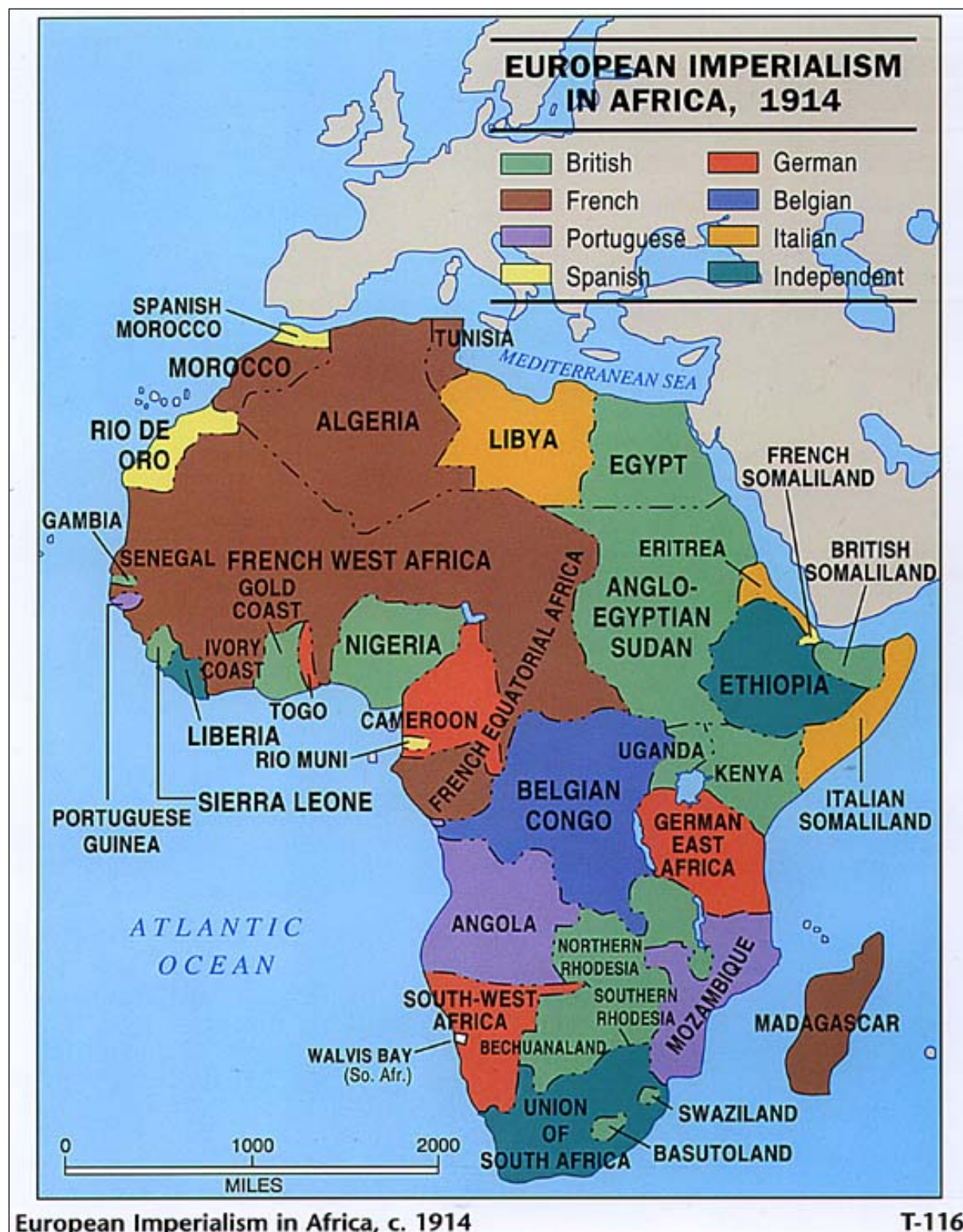
A politikai határok (melyeknek rossz tulajdonsága, hogy teljesen kiszámíthatatlanul változhatnak) alapján történő felosztásra van példa (Dippenaar-Schoeman & Jocqué 1997), én mégis a vegetációt vettem alapul (1. ábra), melyet a klíma határoz meg. Nyugat-Afrikában az Egyenlítő mentén hatalmas kiterjedésű esőerdőfoltot találunk. Ez a nagy kiterjedésű esőerdő két részre osztható: Gabon, Kongói Köztársaság, Kongói Demokratikus Köztársaság, Egyenlítői Guinea, Kamerun és Nigéria területén egy nagyobb tömböt alkot (2. ábra), míg a nyugatabbi országokban (Gambia, Bissau-Guinea, Guinea, Sierra Leone, Libéria, Elefántcsontpart, Ghána, Niger) több kisebb folt található. Jelen dolgozat nem tesz különbséget a két terület között, az itt élő ugrópókokat együtt, mint nyugat-afrikai faunaelemeket kezeli.

Ahhoz, hogy valaki egy ugrópók faji hovatartozását megállapíthassa, előbb meg kell határozni melyik nembe tartozik. Az első probléma ekkor jelentkezik, mert nem áll rendelkezésre határozókulcs az afrikai ugrópók-nemekhez. A besorolást több, 1-1 nemet ismertető cikk, dolgozat alapján kell végezni. Így nem is csoda, hogy az afrotropikus arachnofauna egyike a legkevésbé kutatott területeknek, becslések szerint kevesebb, mint 20%-a ismert (Coddington & Levi 1991).

Bár Dippenaar-Schoeman & Jocqué 1997 közöl egy kulcsot az alcsaládokhoz, valamint egyes be nem sorolható nemekhez, az alcsaládok definíciója nem pontos. Egyes nemeket a leírásuk óta nem talált meg senki, míg másokba (pl. *Hyllus* C. L. KOCH, 1846; *Thyene* SIMON, 1885) 70-nél is több faj tartozik, melyek átfogó vizsgálata, revíziója nélkül a faji hovatartozást szinte lehetetlen megállapítani. Dolgozatom egyik célja az, hogy egy kulcs összeállításával segítse a jövőbeli kutatásokat, s mivel túl sok taxon vár még leírásra, így egy annotált „check-listet” is készítettem, melynek segítségével bemutatom a jelenleg ismert génuszokat. Ezért azokat a nemeket revideálja, melyek azonosítása problémákba ütközik.

A revízió – a szótárak szerint – felülvizsgálatot, ártértékelést jelent. Az addig felhalmozott ismeretanyag áttekintését, új szempontok, adatok szerinti újraértelmezését. Komplex vizsgálatot, amely először a tények alapján összegez, majd az adott témát új oldalról is megközelíti.

Technikai szempontból egy revízió kettőnél (anyag és módszer) több, alapvető jelentőségű feladatra osztható. Ezért a tradicionális felosztástól enyhén eltérve, az alább felsorolt fejezetekben tárgyalom a disszertációban alkalmazott módszereket. A fejezeteket – a szokásostól való eltérés miatt – röviden, néhány mondatban előzetesen is bemutatom.

European Imperialism in Africa, c. 1914

T-116

3. ábra. Afrikai gyarmatok 1914-ben. A térképen jól látszik, hogy Nyugat-Afrika ebben az időben főleg francia, belga, brit fennhatóságú volt. A különböző nemzetiségű kutatók gyakran ugyanolyan élőhelyről származó állatokat kutattak, de a kommunikációs nehézségek miatt munkájukat nem hangolták össze. (Forrás: Loyola University online: <http://www.loyno.edu/~seduffy/AfricanColonies1914map.html>)

— A revideált csoportot érintő összes kapcsolódó irodalom ismerete rendkívül fontos a taxonómiában. A témámhoz szorosan kapcsolódó dolgozatokat az „*Irodalmi áttekintés*” című részben ismertetem.

— Az értekezés „*A vizsgált anyag*” című fejezetben részletesebben bemutatott gyűjteményekből kölcsönzött példányokon alapul.

A revízió egyik feladata a csoportba tartozó összes problematikus taxon redeszkrípciója, melyhez a névhordozók (holo-, lekto- és szüntípusok) vizsgálata elengedhetetlen. A „*leírás megisméltése mai, modern szempontok szerint*” sok esetben lehetővé teszi a taxon státusának revideálását is.

Nem obligát, de ugyanakkor hasznos kiegészítő a revíziós munkáknál, az ún. „egyéb meghatározott” anyag vizsgálata, melyet, „nem meghatározott anyag” vizsgálata és meghatározása egészíti ki.

— Az állatok tanulmányozása, a fontos (vagy annak vélt) bélyegek illusztrálása jó néhány technikai problémát vetett fel. Ezeket, valamint a rájuk kidolgozott megoldásokat a „*Vizsgálati módszerek*” című fejezetben fejtem ki bővebben.

— A morfológiai nevezéktan, sajnálatos módon, általában elhanyagolt része a revízióknak. Az „*Általános morfológia*” című fejezetben megnevezem és bemutatom azokat a testrészeket, melyeket a revízió során, az egyes taxonok jellemzésénél használtam. Erre azért van szükség, mert a kevés számú magyar nyelvű taxonómiai jellegű munka is sokszor egymástól különböző neveket használ ugyanarra a testrésze. A helyhiány miatt mindössze néhány nemet ismertetek részletesen.

— A kevésbé ismert régiókból származó anyag vizsgálata során nagy valószínűséggel új taxonok felállítására (új nevek adása) is sor kerül. Ez fajszenen ritkán ütközik nagyobb nehézségekbe – az ízeltlábú taxonómiában általánosan elfogadott elv az ivarszervekben való különbség, mint fajszintű taxonkritérium alkalmazása. Az arachnológiában a párzószervekben mutakozó különbségek alkalmazása az általános, így én is ezt használtam. A generikus koncepciók azonban már több átgondolást igényelnek. A „*Taxonómiai problémák*” című fejezetben arra térek ki, hogy milyen elveket tekintetem a taxonómiai döntéseimben irányadónak, és milyen nehézségekkel kellett megbirkóznom.

2. CÉLKITŰZÉSEK

Nyugat-Afrika ugrópók-faunája alig ismert. Más gerinctelen állatcsoportokhoz képest az ugrópók-kutatások körülbelül 100 éves „késésben” vannak. A vizsgálataim során felhalmozódott adatmennyiséget helyszűke miatt nem tudom teljes terjedelmében közreadni, ezért a következő főbb szempontok köré csoportosítva ismertetem az eredményeket.

— A régió szakirodalmában sok olyan génusz van, melyek vagy nem megfelelően ismertek, vagy dokumentációjuk nem elégséges a biztos azonosításukhoz. Dolgozatom egyik célja ezen nemek revízió szintű jellemzése. Ilyen génuszok: *Alfenus* SIMON, 1902; *Saraina* WANLESS & CLARK, 1975; *Thiratoscirtus* SIMON, 1886; *Tarne* SIMON, 1886. Ezen génuszok esetében minden típusegyedet megvizsgáltam, valamint a rendelkezésre álló egyéb anyag alapján jellemzem őket. Az elengedhetetlen diagnózisok mellett térképekkel ábrázoltam a nemek elterjedését. A felsorolt nemek nagy része monotipikus. A *Thiratoscirtus* génuszba azonban 14 faj tartozik. Ezekhez a könnyebb áttekinthetőség miatt határozókulcsot is készítettem.

— A vizsgálatok során sok, a tudományra új, eddig nem ismert taxont találtam. Ezek közül következőket mutatom be részletesebben: *Eburneana* WESOŁOWSKA & SZÜTS, 2001; *E. scharffi* WESOŁOWSKA & SZÜTS, 2001; *E. magna* WESOŁOWSKA & SZÜTS, 2001; *E. wandae* SZÜTS, 2003; *Bristowia africana* SZÜTS, sp. n.; *Thiratoscirtus christineae* SZÜTS, sp. n.; *T. jocquei* SZÜTS, sp. n.; *Tomoccida* SZÜTS & SCHARFF, gen. n.

— Egy nagyobb régió kutatásának összefoglalása a legegyszerűbben és legáttekinthetőbben az ott előforduló taxonok és a velük foglalkozó irodalom rendszerbe szedésével végezhető el. Harmadik célkitűzésem a nyugat-afrikai ugrópók-nemek revideált, annotált jegyzékének („check-list”-jének) elkészítése volt, mely egyrésztől összefoglalja az eddigi eredményeket, másrésztől alapját képezheti a további taxonómiai munkáknak. A génuszjegyzék irodalmi adatok alapján készült és a megjegyzésekben utalok néhány olyan nemre melyet kutatásaim során sikerült kimutatni a területről

— Negyedik célkitűzésem a nyugat-afrikai ugrópók-nemek első határozókulcsának elkészítése volt. A kutatásaim kezdetén (és azóta is) rendkívül sok gondot okoz, hogy a mai napig nincs kulcs az afrotropikus nemekre. A nyugat-afrikai régióban az afrotropikus ugrópók-nemek 80% fordul elő így a kulcs talán más afrikai ugrópók határozásához is segítséget nyújthat.

3. IRODALMI ÁTTEKINTÉS

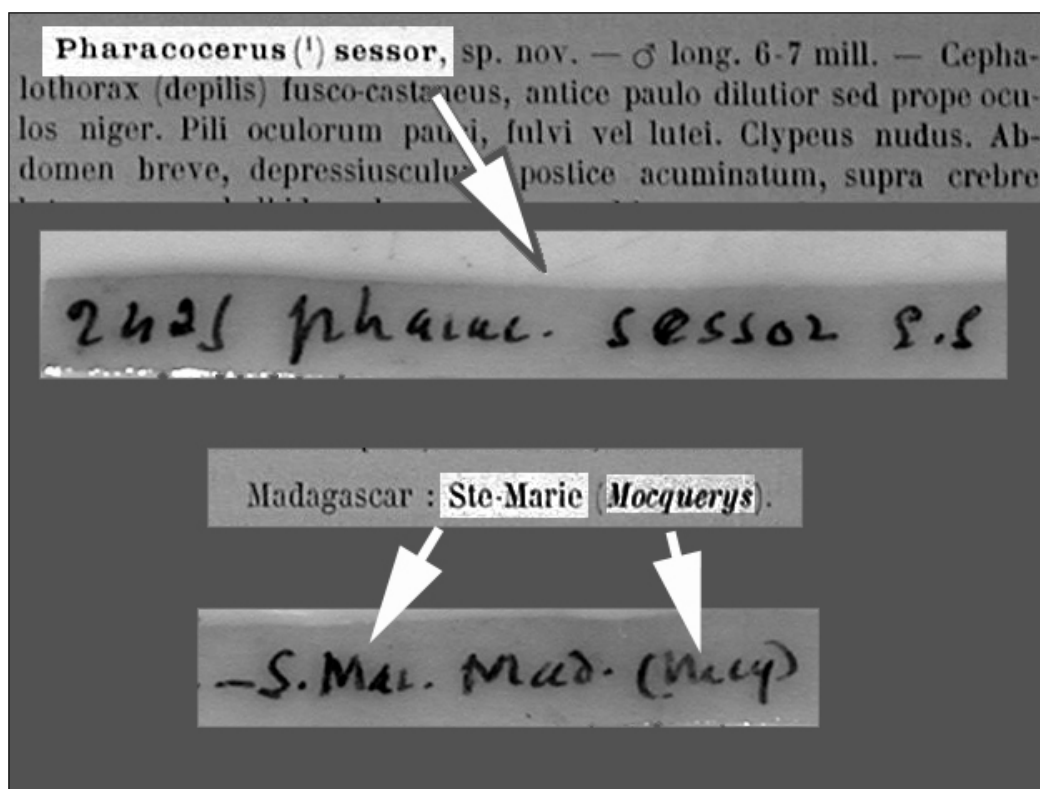
Az ugrópókokról (Araneae: Salticidae) szóló irodalom hosszú évtizedek kutatásainak terméke. A család legelső említése Arisztotelész nevéhez fűződik, aki egy ugrani is képes pókról „mesélt”, melynek (a bolha görög neve után) a *Psylla* nevet adta. Arisztotelész még csak egyetlen féle ugrópókot (egy ugrópók-fajt) ismert. Az ógörög szöveg alapján (melyet Iasmi Stathi görög kutató fordított le angolra) csak az bizonyos, hogy ugrópókról van szó, többet lehetetlen megállapítani.

Azóta az ismert ugrópókok fajszáma hatalmas mértékben megnőtt. Ma – Platnick (2004) katalógusa alapján – 4975 nominális ugrópók-fajról és 541 nominális ugrópók-nemről tudunk. Ha ehhez a hatalmas számhoz még azt is hozzávesszük, hogy csak a 2004-ben – közelítőleg további kétszázalal nő ez a fajsám (Wesołowska, Patoleta, Benjamin, Koomen, Prószyński, Logunov *személyes közlés*), akkor nem meglepő az sem, hogy a Salticidae a legnagyobb fajsámú pókcsalád. Méretének megfelelően, a hozzá kapcsolódó irodalom is könyvtárnyi: mintegy 5000 kisebb-nagyobb dolgozat tesz említést – taxonómiai szempontból – az adott témáról, melyhez valamivel kisebb, ezres nagyságrendű egyéb, morfológiai, etológiai, ökológiai publikáció is társul. Ezekből válogatva foglalom össze a disszertáció témájához kapcsolódó dolgozatokat. Mivel rendkívül sok olyan dolgozat jelent meg, mely csupán néhány nyugat-afrikai ugrópók fajleírását tartalmazza, s ezek főként az egyes nemek revíziójánál fontosak, ezért részletesebben csak az összefoglaló munkákkal foglalkozom. A revíziók során ezeket a rövidebb cikkeket úgymint megemlítem.

A pókászat időszámítása Clerck (1757) dolgozatával, az „*Aranei Svecici*”-vel kezdődik. Az ebben szereplő összes név prioritást élvez minden egyéb név felett — még a „kezdőpontnak” tekintett Linné „*Systema Naturae*” X. kiadásában megjelent (Linnaeus 1758) nevekkal szemben is. Clerck kétnyelvű munkája mindössze tíz ugrópók-fajt említ.

A következő 80-100 év főleg Európa faunájának megismerésével, fajleírással és katalogizálással telt, míg az 1800-as évek közepétől, a kontinensek jobb megismerésével, már trópusokról származó pókokkal foglalkozó művek is napvilágot láttak (pl. Audouin 1826). A trópusi pókokkal foglalkozó szakirodalom ezután robbanásszerű fejlődésnek indult. Az idevágó, sokszor pusztán néhány oldalas közlemények, fajleírások mellett azonban már feltűnnek a fajsúlyosabb, monografikus munkák is.

Bár a „nagy felfedezések” korszaka már régen lejárt, a földrészek teljes megismerése, a felfedezett természeti javak kiaknázása még csak ekkor indul be – stílszerűen – „gőzerővel”. Az akkori expedíciók technikai felszereltsége, az akkori logisztikai, szállítási viszonyok mellett már az is kisebbfajta csoda volt, hogy néhány példány vizsgálható állapotban jutott el a kevés szakértőhöz. Így a korabeli szerzők kevés (olykor pusztán egyetlen) egyed alapján kellett, hogy dolgozzanak. Sajnálatos, de a helyzet mára sem javult sokat, noha a technika óriásit fejlődött. Ma is sok, olyan nyugat-afrikai póknem és -faj létezik, mely néhány vagy pusztán egyetlen egyed alapján ismert. Mivel ilyen esetekben a faj későbbi azonosítása is nagyon nehéz, ezért a gyűjteményekben nem gyarapodik a – faj azonosítását rutinná tevő – összehasonlító anyag sem. Ebből az ördögi körből csak szisztematikus munkával lehet kitörni.

4. ábra. Névhordozó azonosítása. A *Pharacocerus sessor* SIMON, 1902 eredeti leírása és a párizsi gyűjteményben talált fiola cédulája. A két név, illetve a *locus typicus* és a lelőhely egyezése valószínűsíti, hogy a fiola a típuspéldányt tartalmazza.

Afrika ebben az időben különböző fennhatóságú gyarmatokból állt (3. ábra), s a különböző nemzetiségű kutatók gyakran dolgoztak egymással párhuzamosan. A szerzők elszigeteltsége, a kommunikációs nehézségek, valamint az akkori technikával követhetetlen, nagyszámú publikáció párhuzamos fajleírásai sokszor okoznak gondot ma is. Több szerző ugyanazt a fajt,

génuszt, annak más és más nevet adva írta le, így az egyes taxonokhoz több név is tartozik. Ilyen esetekben az érvényes név kibogozása valóságos detektív munkát igényel.

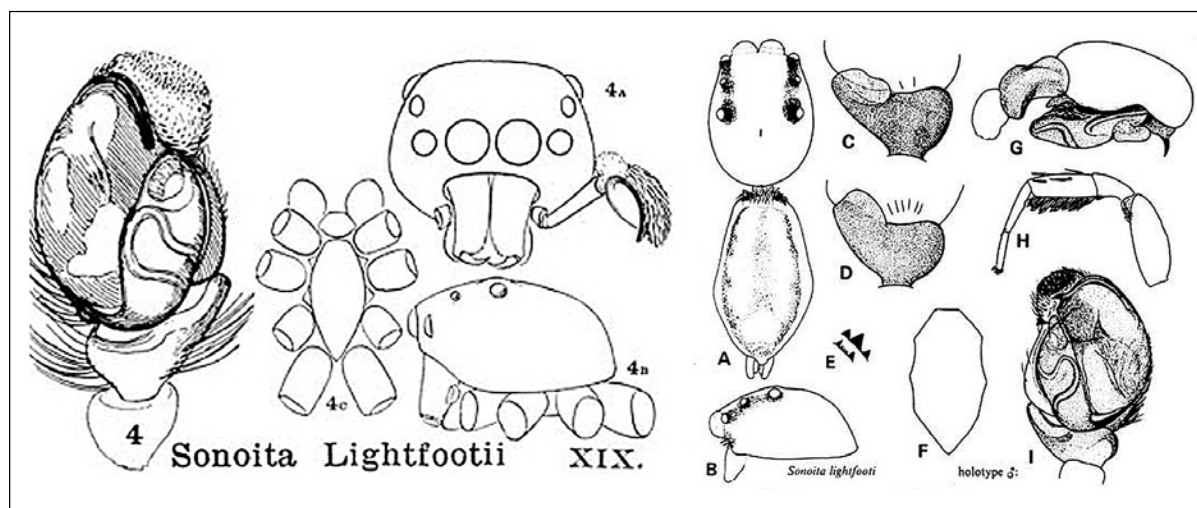
A dolgozat kutatási témájául választott, illetve a hozzá kapcsolódó génuszok nagy része is ebben az időszakban került leírásra, még hozzá főleg francia szerzők tollából (pl. Simon, Berland & Millot művei). Ekkor a dolgozatok hivatalos nyelve a latin volt, így a cikkek és memoárok latin nyelvűek, s mivel nem tartalmaznak egyetlen ábrát sem, a fajok azonosítása csak a névhordozók vizsgálata alapján lehetséges (lásd 4. ábra). Azért is elengedhetetlen az eredeti leírások tanulmányozása, mert az akkori metodika nem követelte meg a típus-kijelölést, így azokat a múzeumi gyűjteményekben gyakran még mindig jelöletlenül tárolják (lásd 2. táblázat). Ilyen esetekben csak a cikkben szereplő lelőhelyadatok alapján lehet visszakeresni a feltételezett típusállatot, és a fiolában lévő cédula valamint a leírásban szereplő *locus typicus* egyezése vezethet csak a megoldáshoz. A problémát még az is tetézi, hogy a több mint százéves alkoholos ázás a cédulák olvashatóságát és kezelhetőségét nagymértékben csökkenti. Az alkohol ugyanis, előbb-utóbb, leoldja a tintát vagy a festéket, gyakorlatilag olvashatatlanná téve a felbecsülhetetlen információt hordozó papírfecniket (4. ábra).

Az eredeti dolgozat ismerete létfontosságú tehát, jól példázza ezt a *Tarne* génusz esete. A génuszt leíró cikk megjelenésének dátuma vitatott. Simon az „*Études arachnologiques*” XVIII-dik részének kiegészítésében (a „*Suivi d'une appendice intitulé: Descriptions de plusieurs espèces africaines nouvelles*”-ben) írta le a *Tarne*-t (több más nemmel, mint pl. *Hispo*, *Holoplatys*). Egyes katalógusok – Roewer (1954), Bonnet (1957) és Platnick (2003) 1885-öt tüntetik fel a publikáció dátumaként (itt a génusz – *Tarne* SIMON, 1885-ként szerepel). Az ugyanebben a cikkben leírt madagaszkári *Hispo* génusz esetében Wanless (1981) már rávilágított, hogy „*Although Roewer (1954) and Bonnet (1957) give the year 1885 as the publication date for the genus Hispo, the date of the publication given on the title page is 'avril 1886'. The confusion arose because the part concerned was issued for the year 1885*”. A Párizsi Természettudományi Múzeum könyvtárában található eredeti különlenyomaton, a cím alatt szerepel egy dátum (*Séance du 11 novembre 1885*), ami a tudományos ülés dátuma, míg a lap alján található a nyomtatás dátuma („*Mars 1886*”) (5. ábra). Így dolgozatomban Wanless álláspontját elfogadva a *Tarne* SIMON, 1886 elnevezést fogom használni a továbbiakban.

cinereoplumosa E. Sim., *Uroctea limbata* C. Koch, plus com-
pour les 17 premiers mémoires, N^{os} I à XXV, Annales 1873 à 1885.
Soc. ent. Fr. — Mars 1886.

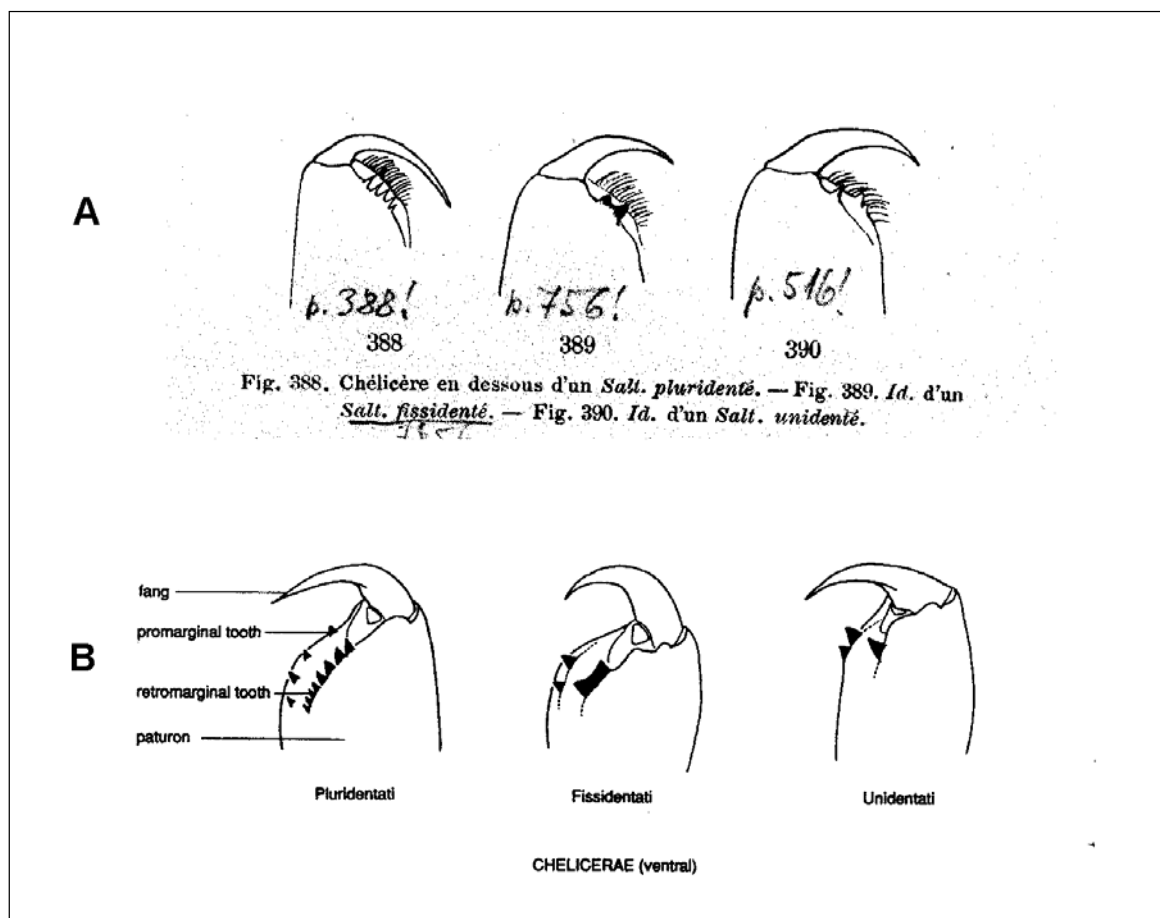
5. ábra. A *Tarne* eredeti leírását tartalmazó dolgozat első lapjának részlete. A lap alján olvasható a nyomtatás dátuma, ami a leírás dátumának megállapításában segített.

A néhány faj leírásából álló rövid közlemények mellett a monográfiák jelentik az ekkor jellemző tudományos munkák másik típusát. Ezek általában egy-egy jól körbehatárolt földrajzi (vagy még gyakrabban geopolitikai) egység pókfaunáját mutatták be: ilyen pl. L. Koch (1871) „*Die Arachniden Australiens*” című dolgozata, amely sok esetben ma is használható, mert számos fajról még mindig csak az ő művében találunk adatot. Hasonló műfajú a Peckham házaspár (George és Elizabeth) által készített (Peckham & Peckham 1903) publikáció, mely főleg Dél-Afrika ugrópók-faunájával foglalkozik. Ennek ellenére, felsorolják Nyugat-, Kelet- és Dél-Afrika összes addig ismert ugrópók-génuszát. Listájuk 25 nyugat-afrikai nemet említ, melyek közül mindössze egyet, a *Saitis* SIMON, 1876 génusz adatát lehet csak megkérdőjelezni. Nyugat-Afrika ugrópók-fauna kutatásának tehát ez az első összefoglaló állomása. A kutatók felkészültségét jól jelzi az összes akkor ismert génusz felsorolása, valamint a párzószervek ma is (!) használható ábráinak közlése (6. ábra).

6. ábra. A Peckham házaspár ma is használható rajzai. A *Sonoita lightfooti* PECKHAM & PECKHAM, 1903 ábrázolása az eredeti, illetve Wanless (1985) revíziós cikkének illusztrációja.

A monográfiák másik típusába tartozó rendszertani dolgozatok egyelőre még azt a célt tűzték ki, hogy a pókfajokat felsorolják, és rendszerbe szedjék a teljesség igényével. Ezt a célt leginkább Eugène Simon-nak sikerült megközelítenie az *Histoire naturelle des araignées* című enciklopédikus monográfiájával (Simon 1892, 1893, 1901, 1903a). A póktaxonómia és pókszisztematika elhanyagoltságát mutatja, hogy pusztán néhány esetben sikerült a Simon által javasolt „természetes rendszert” a modern taxonómia igényei szerint revideálni (pl. Hangyaevő pókok (Zodariidae) – Jocqué 1991; Furcsafejű pókok (Linyphiidae: Erigoniinae) – Hormiga 2000; Hálókészítő pókok (Deinopoidea, Araneoidea) – Griswold *et al.* 1998). Sajnos azonban a többi család – így a Salticidae – esetében is, még mindig Simon munkája az utolsó összefoglaló tudományos mű. A Salticidae család esetében majdnem 500 oldalon keresztül mutatja be a 71 csoportba és 3 főcsoportba sorolt majd’ 300 nemet és elemzi a rokonsági viszonyait. Bár az alapfelosztást (Pluridentati; Fissidentati; Unidentati), mely a csáprágók hátsó szegélyén található fogak számán alapult (7. ábra), utóbb helytelennek ítélte a mai ugrópók kutatók nagy része (pl. Żabka *in* Davies & Żabka 1989, Prószyński 1971a, 1972) is, újabb rendszert még senki sem javasolt.

7. ábra. Ugrópók rendszer egykor és ma. **A.** Simon által 1901-ben javasolt felosztás. **B.** Az elutasított, de jobb híján még ma is használt bélyeg csaknem 100 évvel később (Davies & Żabka 1989)

Simon nem kevesebbre vállalkozott, mint hogy génuszok szintjén összefoglalja, rendszerbe szedje és illusztrálja az akkor ismert összes pókot. Ez – még ha a kor technikai felkészültségét figyelmen kívül hagyjuk is – elképesztő részletességgel sikerült neki. Wanless (1988: 81) megfogalmazása jól tükrözi a mű értékét: „*In practice, the majority of salticid subfamilies have never been properly defined or diagnosed and almost certainly comprise unrelated groups that have undergone little or no change since they were first proposed by Simon (1901-03). Simon, however, possessed an extensive knowledge of the Salticidae and discussed the characters of his groups in detail. Consequently his smaller groups often include related genera which form a useful basis for revisionary studies.*”

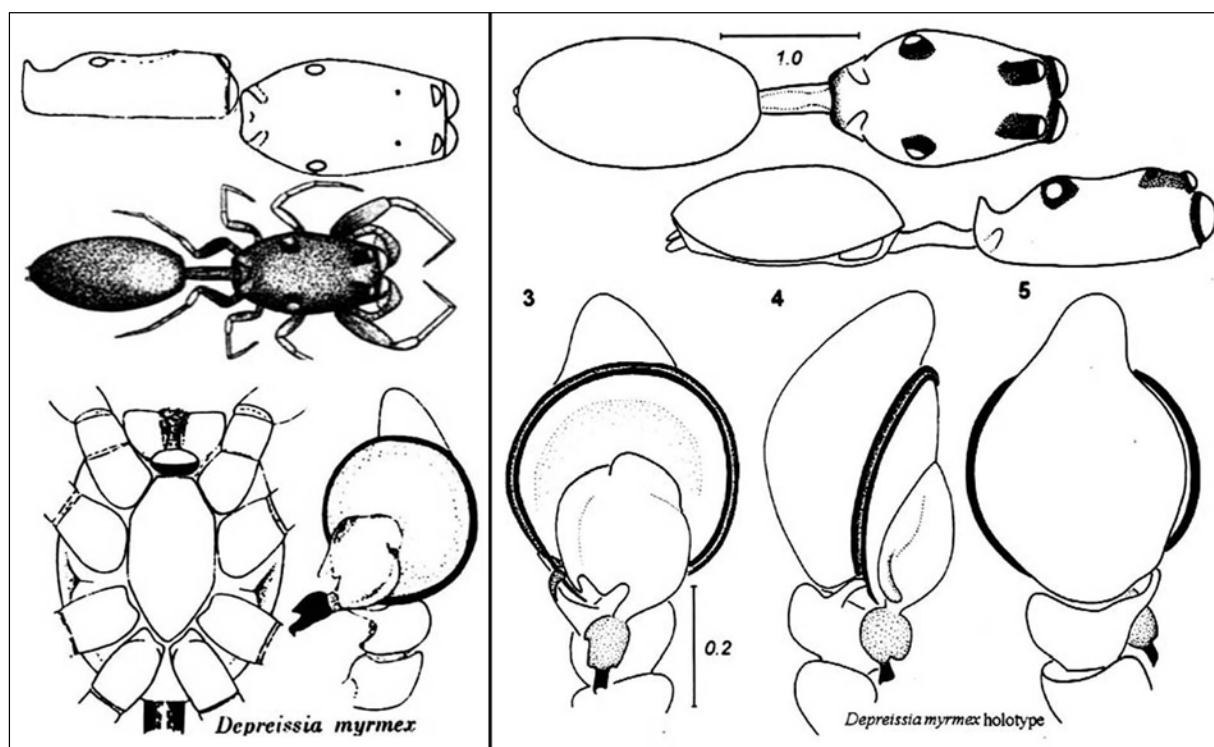
Az „*Histoire naturelle des Araignées*” kellő méltatása után néhány hibájáról is szólnom kell. Simon, nemcsak hogy nem volt jó grafikus, valószínűleg rajzolni sem szeretett. Ezt a bélyegnagyságú, olykor igencsak elnagyolt, ma már használhatatlan ábrái világosan tükrözik (9. ábra). Bár Simon jó érzékkel állapította meg a rokonsági kapcsolatokat, feltételezéseinek jó része intuíciókon alapult. Szinte kizárólag a szomatikus bélyegekre koncentrált, a kopulatív bélyegekkal vajmi keveset törődött. Az általa fontosnak vélt karaktereket korát meghaladó részletességig tanulmányozta (az akkori technikai vívmányok teljesítőképességét elképesztő határfokkal használva ki) és írta le – francia és latin nyelven. Az egyes taxonok rövid ismertetését, diagnózisát mindig latinul, a többi csoporthoz való viszonyát azonban már franciául taglalva adta közre, így könyvének használata komoly nyelvi felkészültséget, vagy több szótár szimultán használatát teszi elengedhetlenné.

A nyelvi gondokat részben sikerült megoldani, ugyanis a latin részt angolra lefordította a Cameron & Wijesinghe (1993) szerzőpáros, a mű, Prószyński kiegészítő megjegyzéseivel együtt, ma már a világhálón is megtalálható (<http://spiders.arizona.edu/salticid/Diagnost/keys-sal/simon.htm>).

A három főcsoportba (a Pluridentati – sokfogú, Fissidentati – osztottfogú és az Unidentati – egyfogú ugrópókok) besorolt nemek egyetlen közös jellemzője a csáprágó hátsó szegélyén látható fogak száma: a Pluridentatinál több, nagyjából azonos nagyságú, a Fissidentati esetében egyetlen, de minimum kétágú fog, míg az Unidentatira egyetlen fog vagy annak a hiánya jellemző. Ezt a felosztást több esetben vetették már el, erre nagyon jó példa a *Bianor* PECKHAM & PECKHAM, 1885 és a *Harmochirus* SIMON, 1885 esete. A két nem rokonságát többen feltételezték a páرزószervek és testi hasonlóság alapján (Žabka 1985, Logunov 2001), azonban a *Harmochirus*-nak fissident, a *Bianor*-nak unident csáprágó fogazata van.

Mai tudásunk szerint a Pluridentatiba főleg ősi bélyegkombinációval rendelkező csoportok tartoznak. Ezeket a bélyegeket nem taglalom részletesen, csupán néhányat sorolok fel: mint pl. a „nagy” – első oldalszemekkel megegyező nagyságú, nem csökevényes retinájú – hátsó középszemek meglétét, vagy a sűrű lábtüskézetet. Mivel több, egymással nem rokon génuszcsoporthoz tartoznak a Salticidae Pluridentatit, ezért természetesen szép számmal vannak a szabály alól kivételek is, pl. a hangyautánzó *salticidák* nagy része. Mégis úgy tűnik, a „sokfogúság” pleziomorf (ősi állapotú) bélyeg.

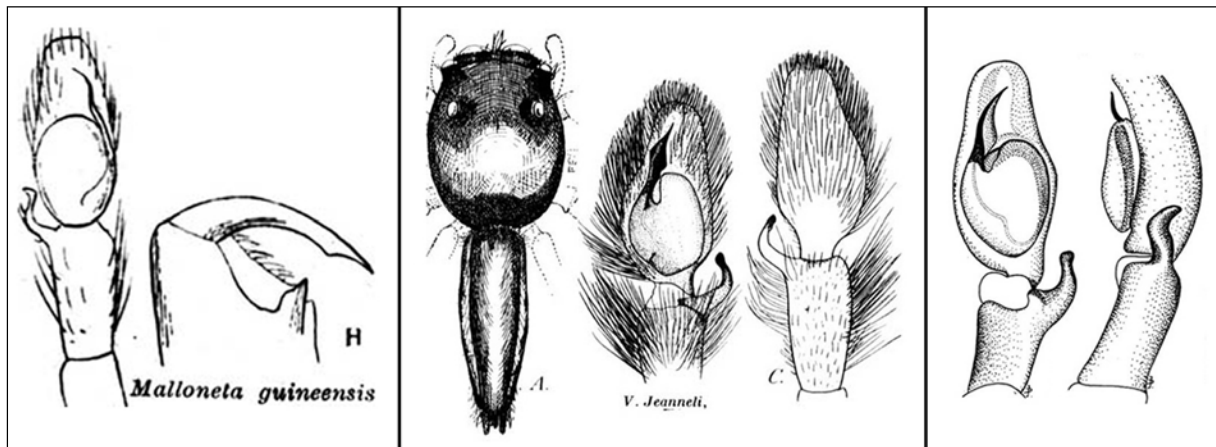
Az „arachnológiai mérföldkő” után jó ideig összefoglaló művek nem jelentek meg, inkább Simon egyes csoportjainak revideálása volt a jellemző. Bár kronológiailag idetartozik, típusát tekintve inkább Peckhamék munkásságával rokon, Lessert kiváló dolgozatsorozata (Lessert 1915a, 1915b, 1925a, 1925b, 1926, 1936, 1942). A Közép-, Dél- és Kelet-Afrika faunáját tárgyaló dolgozatok rendkívül színvonalasak, jól példázzák ezt a *Depreissia* Lessert, 1942 (8. ábra) hangyautánzó ugrópók leírásának illusztrációi.

8. ábra. *Depreissia myrmex* Lessert, 1942. A baloldalon látható Lessert rajz jól használható, és a jobboldali Wesolowska-illusztráción látható, hogy Lessert rajza még a mai igényeket is kielégíti.

A következő évtizedekben jelent meg Berland & Millot (1941) alapvető dolgozata. Ezen a munkán kívül nemigen jelentek meg publikációk a témában. A cikk 5 nagy, a francia gyarmatokon tett expedíciós gyűjtőút anyagát dolgozza fel, és nem kevesebb, mint 107 faj

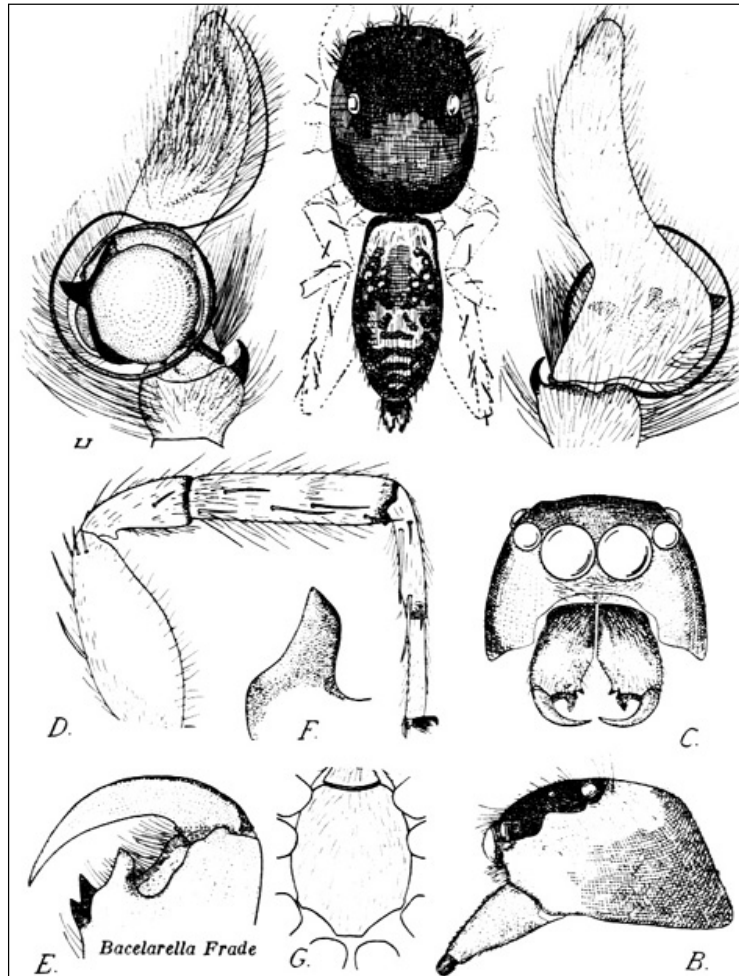
leírását és illusztrációját tartalmazza. A terület kutatottságát jelzi, hogy a 107 fajból 75-öt új fajként írtak le, illetve 3 új génuszt is felfedeztek.

9. ábra. A *Malloneta guineensis* ábrázolása különböző munkákban. A balról jobbra 1. Eugène Simon (1901a), 2. Berland & Millot (1941), 3. Prószyński (1984) rajza látható ugyanarról a példányról.

Berland & Millot dolgozata még ma is hasznos „alpmű” a nyugat-afrikai ugrópókokat kutatóknak, mert ábráik jól használhatóak (9. ábra), és minden taxon mellé adtak párzószerző rajzokat is. Dolgozatukban leírt egyik új nem a *Bacelarella* BERLAND & MILLOT, 1941 (mely Bacelar nevű portugál pókásznak állít emléket); ezzel később részletesen is foglalkozom. Sajnos a típusállatokat eddig nem sikerült fellelni, de rajzaik oly részletesek, hogy a típusfaj, *B. fradei* BERLAND & MILLOT, 1941 minden gond nélkül azonosítható a cikk illusztrációinak segítségével (10. ábra).

Berland és Millot munkássága után - a katalógusáról ismert - C. F. Roewer egy posztumusz kiadott munkája említ meg és közöl ábrákat a nyugat-afrikai ugrópókokról. A szerzőt hirtelen halála megakadályozta abban, hogy az afrikai Pluridentati csoport ismertetését („*Die Lyssomanidae und Salticidae Pluridentati der äthiopischen Region (Araneae)*”) tudományos igényességgel befejezze (Roewer 1965). A témához az adott mű színvonalánál nyilvánvalóan jobban értő szerző elhunytával nem maradt az afrikai ugrópókokhoz is értő kutató. Így a különböző jegyzetek, feljegyzések, skiccek és vázlatok szakmai ellenőrzés nélkül kerültek kinyomtatásra. Ezek gyakran félrevezetőek és határozásra kevésbé alkalmasak.

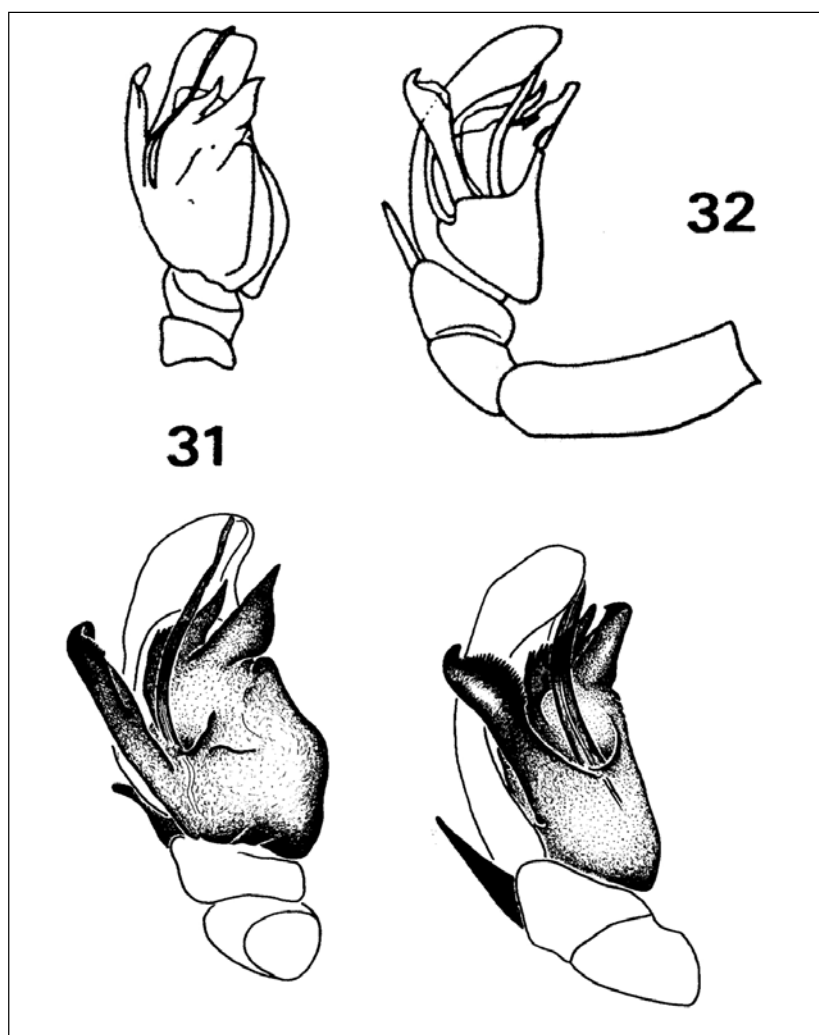
10. ábra. *Bacelarella fradei* BERLAND & MILLOT, 1941. Az eredeti leírás mellé közölt rajzok alapján ezt a jellegzetes fajt nem nehéz azonosítani.

A szerző több faj típusát valószínűleg nem is látta, hiszen pl. olyan névhordozókat listáz a Magyar Természettudományi Múzeumban megvizsgáltakhoz, melyek akkor éppen egy Caporiacco nevű olasz pókkutatónál voltak (további 40 évig, és csak 2000-ben kapta őket vissza a múzeum – Szűts & Azarkina 2002). Mindez arra utal, hogy Roewer közölt adatai inkább csak egy előzetes felmérés, vizsgálat eredményei lehettek.

A sors sajátos fintora, hogy a következő kutatót is korai halála gátolta meg abban, hogy az afrikai (és nyugat-afrikai) génuszokat tudományos igényességgel bemutassa. Douglas J. Clark magas színvonalú munkával látott neki az afrotropikus területeken honos ugrópókok revideálásának. 1964-ben meglátogatta a Párizsi Musée National d'Histoire Naturelle pókgyűjteményét, megvizsgálta és lerajzolta az ott található típusokat. Főleg Berland és Millot 1941-ben leírt fajai (és a nyugat-afrikai ugrópókok) érdekelték, megvizsgálta majdnem az összes típust, és Berlandék egyik különlenyomatában széljegyzetek segítségével

kiegészítette a két kutató munkáját. Sajnos az 1971-ben bekövetkezett hirtelen halála miatt, pusztán posztumusz jelenhettek meg jegyzetei. A különlenyomatba írt megjegyzéseit végül 2003 tavaszán sikerült a British Museumban megtalálni. Ezekről Janet Beccaloni készített fénymásolatokat, így azokat az egyes génuszok jellemzésénél idézni tudtam.

A *Bulletin of the British arachnological Society* szerkesztője úgy ítélte meg, hogy Clark munkája még így, félkész állapotban is sok hasznos információt hordoz („... *they contain a great deal of information which will be of value to other workers on this group of spiders and it was felt that they should be made generally available.*”). Így tanítványa, Fred Wanless segítségével és szakmai ellenőrzése mellett 61 fajról tesz említést az 1974-ben megjelent dolgozat (Clark 1974), vázlatait, pedig Wanless instrukciói alapján egy grafikus átrajzolta.

11. ábra Clark illusztrációja a *Tarne* nemről. A felső sorban lévő Clark illusztrációt és az alsó sorban bemutatott két saját rajzomat összevetve látható, hogy Clark vonalrajzai alapján is meg lehetne határozni a génuszt.

A dolgozat előszavában a szerkesztő meg is jegyzi, hogy „*It must be emphasized that these notes and the accompanying figures were not considered ready for publication by the author*”. Bár jó néhány génuszról közöl rajzot (11. ábra), a leírásaiból pusztán 2-3 sort idéz a dolgozat, mégis értékes információkat tartalmaz a cikk. Megtudható belőle, hogy egy adott taxon típusa megvan-e, hány állat található a fiolában, a lelőhelycédulán milyen nevek olvashatóak, mint lelőhely. Ezen adatok segítségével később azonosítható a névhordozókat tartalmazó üvegcsé.

A Clark által kölcsönzött anyag végül 2003 őszén került elő, felébredve negyvenéves Csipkerózsika-álmából. Ezek között számos elveszettnek hitt típusállat van, mint pl. az *Alfenus* SIMON, 1902 génusz két (!) ismert egyede, amelyeket Christine Rollard segítségével be tudok mutatni a dolgozatban.

Clark munkásságához két faunafeltáró jellegű munka is tartozik: Benoit-val közösen a Szent Ilona sziget (Clark & Benoit 1975), illetve a Wanless-szal, a dolgozatomhoz is szorosan kapcsolódó Elefántcsontpart ugrópók-faunájáról közölt adatokat. Mivel innen szinte nem állt addig rendelkezésre semmilyen adat, nem csoda, ha mindkét területről leírt egy-egy új génuszt. Szent Ilona szigetről a *Paraheliophamus* CLARK & BENOIT, 1977, Elefántcsontpartról, pedig a csak nőstények alapján ismert *Saraina* WANLESS & CLARK, 1975.

Clark művének egy részét végül Wanless fejezte be, aki elvégezte majd' az összes Pluridentati génusz revideálását (Wanless 1978a, 1978b, 1978c, 1978d, 1978e, 1978f, 1979a, 1979b, 1980a, 1980b, 1980c, 1980d, 1981a, 1981b, 1981c, 1982, 1983, 1984a, 1984b, 1985, 1987, 1988). Ezek nagy hányada – mivel rendszertani egységek revízióját végezte el – nem csak afrotropikus fajokat érint. Jó néhányuk azonban, mint például a *Belippo* SIMON, 1910 és *Myrmarachne* MACLEAY, 1839 (1978), *Marengo* PECKHAM & PECKHAM, 1892 (1978d), *Portia* KARSCH, 1878 (1978d), *Asemonea* O. P.-CAMBRIDGE, 1869 és *Pandisus* SIMON, 1900 (1980d), *Spartaeninae* alcsalád (1984a), *Cyrba* SIMON, 1876 (1984b), *Holcolaetis* SIMON, 1885 és *Sonoita* PECKHAM & PECKHAM, 1903 (1985) revíziója, szinte kizárólag afrikai (és nyugat-afrikai) fajokkal foglalkozik, így hasznos segédanyagot adnak a kutatóknak. Wanless nevéhez fűződik továbbá a Seychelles szigetek faunájának a feltárása is (Wanless 1983).

Wanless után Jerzy Prószyński kezdte el az ugrópókok revideálását. Katalogizáló cikkei (Prószyński 1971b) először a nagyobb gyűjtemények típusait listázzák, majd az összes nominális fajt megpróbálja felsorolni (Prószyński 1990). Időközben megjelenik kétrészes

ikonográfiája is, az „*Atlas rysunków diagnostycznych mniej znanych Salticidae*”. A kéttípusú művet – a jelenleg az interneten is megtalálható – „*Salticidae of the world*” (Prószyński 2003) monográfia összegzi, amit a szerző a jelentősebb szakirodalmakból digitalizált ábrákkal egészített ki. A honlap egyszerűen kezelhető, s hasznos kiegészítőket tartalmaz, mint például a már említett Simon-féle határozókulcs angol fordítása, vagy az egyes ugrópókok nagyobb földrajzi egységek szerinti listázása. Afrika területéről 115 nem 500 fajt említ, ezek közül mintegy 70-et Nyugat-Afrika területéről.

Bár Prószyński kivételesen sok nemet revideált, mégis egy tanítványa volt az, aki a legtöbbet dolgozott az afrotropikus ugrópókokkal: Wanda Wesołowska.

Több nagy (száz feletti) fajszerű gényusz, mint a *Heliophanus* C. L. KOCH, 1833 (1986, 2003) és a *Menemerus* SIMON, 1868 (1999a), illetve számos kisebb nem, mint a *Maltecora* SIMON, 1909 (1989b), *Festucula* SIMON, 1901 (1992), *Natta* KARSCH, 1879 (1993a), *Tularosa* PECKHAM & PECKHAM, 1903 (1993b), *Massagris* SIMON, 1900 (1993c), *Harmochirus* SIMON, 1885 (1994), *Depreissia* LESSERT, 1942 (1997), *Lophostica* SIMON, 1902 (2000), *Thyenula* SIMON, 1902 (2001a) *Asemonea* O. P.-Cambridge, 1869 (2001), *Enoplomischus* GILTAY, 1931, *Kima* PECKHAM & PECKHAM, 1902 és *Leptorchestes* THORELL, 1870 (Wesołowska & Szeremeta 2001) revízióját vagy redeszkrípcióját végezte el, elképesztő mennyiségű publikációt közölve az utóbbi 20 évben. A faunakutatásban is jelentősek a dolgozatai: Zöld-foki szigetek (1998a), Jemen (Wesołowska & van Harten 1994, Wesołowska & van Harten 2002), Zimbabwe (1999), Tanzánia (Wesołowska & Russell-Smith 2001), illetve Guinea (Rollard & Wesołowska 2002). Munkája során számos új gényuszt írt le: *Cembalea* WESOŁOWSKA, 1993; *Microheros* WESOŁOWSKA & CUMMING, 1999; *Lilliput* WESOŁOWSKA & RUSSELL-SMITH, 2000; *Xuriella* WESOŁOWSKA & RUSSELL-SMITH, 2000; *Yogetor* WESOŁOWSKA & RUSSELL-SMITH, 2000; *Mikrus* WESOŁOWSKA, 2001 (2001c); *Eburneana* WESOŁOWSKA & SZÜTS, 2001; *Gramenca* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002; *Lamottella* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002; *Nimbarus* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002; *Toticoryx* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002; *Mashonarus* WESOŁOWSKA & CUMMING, 2002.

Wesołowska művei mellett egy összefoglaló mű jelent meg eleddig afrotropikus ugrópókokról: Dippenaar-Schoeman & Jocqué (1997) afrikai pókhatározója. A könyvben közölt határozókulcs jól összefoglalja 2 évszázad arachnológiai kutatásait. A munka kiegészül egy gényuszlistával, mely tartalmazza a nemek előfordulását, illetve külön lista van a nemrégiben revideált nemeknek.

A kutatásaim során mintegy hetven génuszról találtam irodalmi adatot Nyugat-Afrika területéről – de sajnos még mindig messze van a végleges számtól. Azt ugyanis még becsülni is nagyon nehéz, hiszen több olyan génusz is van, melyek több nem összetartozó fajt egyesítenek, illetve több nem 2-3 névvel is szerepel (például a *Blaisea* SIMON, 1903 nemet Wesołowska a *Tusitala* PECKHAM & PECKHAM, 1902 junior szinonímjának javasolja (Wesołowska & Tomasiewicz 2004), illetve a *Hyllus plexippoides* SIMON, 1906 részére egy új génuszt állítok fel Wanda Wesołowskával közösen).

Az irodalmi adatok a kutatásaim előtt 69 génuszt említettek meg, és munkám során szinte mindegyik névhordozóját megvizsgáltam, vagy előfordulásukat sikerült bizonyító példányokkal alátámasztani.

A munkámat nagyban nehezítette, hogy a 69 nemből 18 esetében mindössze az eredeti leírás állt rendelkezésemre, így azonosításuk csak a típusállatok vizsgálata után volt lehetséges. Időközben, több, az adott faunára új, vagy akár eddig ismeretlen taxon került elő. Így a végleges annotált „check-list” 80 nemet listáz. A nemek határozókulcsa 58 génuszt tartalmaz, mivel néhány olyan nemet kihagytam a kulcsból, melyek nem egységes csoportok, vagyis a kulcsba beillesztést a génuszok definíciója nem tette lehetővé, és a típusfaj a régióban nem fordul elő.

Mivel eddig még nem jelent meg összefoglaló mű a régió teljes ugrópókfaunájáról, sok esetben más afrotropikus területekkel foglalkozó munkát is idéznem kellett a listában. Nagymértékben segített egy tudománytörténeti szempontból is értékes jegyzet. A British Museum levéltárában (Fred Wanless és Janet Beccaloni segítségével) sikerült nyomára bukkanni a Clark féle „interleaved copy of Berland and Millot’s *Les Araignées de l’Afrique Occidentale Française. 1. Les Salticidae*”-nak. Az erről készült fénymásolat segítségével, Clark nem publikált véleményét, megjegyzéseit is bele tudtam venni a génuszlistába.

4. ANYAG ÉS MÓDSZER

4.1. A vizsgált anyag

A határozott ugrópókok gyűjteményi százalékos aránya rendkívül elszomorító (a fajszám ismeretében pedig egyenesen katasztrofális) képet mutat. Prószyński katalógusa (Prószyński 1990) nyomán kiderül (2. táblázat), hogy a nominális fajoknak majdnem a fele csak egy gyűjteményben lelhető fel.

2. táblázat. Az ugrópókok gyűjteményi reprezentációja (Prószyński 1990 nyomán).

A fajok fele csak egy gyűjteményben található meg, az ötöde csak „papíron” létezik.

Nominális fajok száma (Platnick 2004. évi adata)	4975
Legalább tíz gyűjteményben őrzött (gyakori) fajok száma	98
Több gyűjteményben őrzött (elterjedt) fajok száma	1360
Két gyűjteményben őrzött fajok száma	603
Egy gyűjteményben őrzött (ritka) fajok száma	2091
Egy gyűjteményben sem őrzött (nem található) fajok száma	823*

*Valójában ez a szám jóval kisebb. A problémát az okozza, hogy a korai szerzők nem jelölték ki a típusokat. A párizsi múzeum gyűjteményében 72, a koppenhágaiban 9, a Magyar Természettudományi Múzeumban pedig 26 faj eleddig elveszettnek hitt típusát sikerült megtalálni.

Ezen ismeretek birtokában nem meglepő, hogy a nyugat-afrikai ugrópókok határozásához szükséges típusok tanulmányozását, illetve a génuszok taxonómiai revíziójához elengedhetetlen vizsgálatokat több intézet gyűjteményében kellett végeztem. A csillaggal (*) jelölt múzeumokat, intézeteket személyesen kerestem fel; vagy a gyűjteménykezelő szakmai tanácsaiért, vagy az ott található típuspéldányok nagy száma, értéke miatt. Más múzeumok, expedíciók gyűjteményeit a Magyar Természettudományi Múzeum Állattárának segítségével kölcsönöztem. A gyűjteménykezelőknek szeretném külön is megköszönni a kölcsönzéshez nyújtott értékes segítségüket.

Nemcsak típusokat, hanem előre meghatározott anyagot is vizsgáltam. Ezeket csak az egyes taxonok ismertetésénél említem meg.

— **Department of Entomology, The Natural History Museum (BM)**, London, Anglia.
Gyűjteménykezelő: Mrs Janet Beccaloni.

Ez az intézet az 1970-es évek elejétől majdnem 2 évtizeden keresztül adott otthont a „modern” ugrópók-taxonómia kutatóinak. Az itt dolgozó kutatók (D. J. Clark, F. R. Wanless), mind az afrikai faunakutatásban, mind az általános ugrópók-rendszertanban jelentősnek számító dolgozataikkal, az egyik (sajnos mára már megszűnt) iskola tagjai voltak. Itt találtam meg, hosszas keresés után az *Alfenus* típusfajának, az *Alfenus calamistratus* SIMON, 1902-nek és az *A. chrysophaeus* SIMON, 1903-nak a névhordozóit. Janet Beccaloni és Fred Wanless aktív kutatómunkájának eredményeképpen D. J. Clark elveszettnek hitt jegyzeteinek egy része előkerült. Ezeket küldték el fénymásolaton, melyeket Clark, „Berland & Millot, 1941”-es publikációjának egy különlenyomatába jegyzetelt. A tudománytörténetileg is jelentős „lelet” sok érdekes gondolatot tartalmaz.

— **Institute of Zoology, University of Wrocław (IZUW)***, Wrocław, Lengyelország.
Gyűjteménykezelő: Dr. Wanda Wesołowska.

A gyűjtemény kurátora jelenleg az egyetlen olyan ugrópók-kutató, aki afrikai taxonokkal foglalkozik. Külső konzulensemként felbecsülhetetlen tanácsai mellett eredeti leírások kópiáival, nem publikált rajzainak másolataival, valamint még nem publikált eredményeinek a megosztásával járult hozzá a dolgozat elkészítéséhez. Az állandó e-mail kapcsolat és közös cikkeink segítségével sokat tanultam tőle a tudományos publikációk készítéséről.

— **Magyar Természettudományi Múzeum Állattára (MTM)***, Budapest, Magyarország.
Gyűjteménykezelő: Dr. Mahunka Sándor és Szűts Tamás.

Mahunka Sándor értékes tanácsain túl, nemcsak a kutatásaimhoz szükséges feltételeket biztosította, hanem – az Állattár kutatójaként – felelősséget vállalt az általam kölcsönzött és a kutatásaimhoz elengedhetetlen példányokért. A kutatásaim során a segítségével nemcsak bepillantást nyerhettem a múzeológiai munkába, hanem támogatásával és közreműködésével annak részesévé is válhattam, mint gyűjteménykezelő.

A dolgozat nagy része alapul a Balogh János és Zicsi András által 1963-ban a Kongói Köztársaság, és a Kongói Demokratikus Köztársaság területén gyűjtött ugrópók-gyűjteményen, mely 2001-ben került a múzeumba.

— **Musée National d'Histoire Naturelle** (MNHN)*, Párizs, Franciaország.
Gyűjteménykezelő: Dr. Christine Rollard.

A huszadik század elején, Eugène Simon munkásságának köszönhetően az –arachnológia fellegváraként is számon tartott – intézmény felbecsülhetetlen kincseket őriz (Simon, Berland & Millot, Lucas, Denis típusait). Itt található az ugrópókfajok típusainak majd' harmada. Sajnos, a múzeum gyűjteménye meglehetősen rendezetlen, ennek ellenére számos típust sikerült azonosítani. Az értékes alkoholos anyag mellett nagynevű arachnológusok (Simon, Berland, Bonnet) különlenyomat-gyűjteményét is itt őrzik, melyek nélkül lehetetlen lenne azonosítani a névhordozókat. A dolgozat elkészítéséhez szinte az összes Afrikából leírt típust meg kellett találnom.

— **Naturhistorisches Museum**, (NHMW)*, Bécs, Ausztria.

Gyűjteménykezelő: Dr. Jürgen Gruber.

A *Bristowia heterospinosa* REIMOSER, 1934 lektotípusát és paralektotípusát innen kölcsönöztem.

— **Musée Royal de l'Afrique Centrale** (MRAC)*, Tervuren, Belgium.

Gyűjteménykezelő: Dr. Rudy Jocqué.

Két ízben – ösztöndíj segítségével – látogattam meg ezt a gyűjteményt. A múzeumban megtalálható az összes, kutatásaimhoz fontos szakirodalom, valamint a legnagyobb afrikai gyűjtésű pókgyűjtemény. Rudy Jocqué a *Bacelarella* Berland & Millot, 1941 revíziójában (mely itteni gyűjtéseken alapult), s annak publikálásában vállalt hatalmas szerepet, emellett azóta is számos, nem publikált adattal segítette a munkámat.

— **Zoological Museum and University of Copenhagen** (ZMUC)*, Koppenhága, Dánia.
Gyűjteménykezelő: Dr. Nikolaj Scharff.

A gyűjtemény vezetője, Nikolaj Scharff a filogenetikai módszerek elsajátításában, Afrika földrajzában, pókfaunájában megismerésében segített. A koppenhágai Egyetem „*Phylogenetic Analysis and Historical Biogeography*” című PhD kurzusának elvégzésével, saját tapasztalataival, valamint szakkönyvtárának a rendelkezésemre bocsátásával nagyban hozzásegített a dolgozat elkészítéséhez. Az elismert taxonómustól–szisztematikustól fontos adalékokat kaptam az afrikai pókok kutatásához, és kölcsönadott néhány kameruni ugrópókot.

Noha a következő listában nemcsak nyugat-afrikai ugrópóktaxonok szerepelnek, a kutatásaimhoz szükség volt arra, hogy ezeket is megvizsgáljam. A következő fajok névhordozóit és paratípusait tanulmányoztam a munkám során (az intézménynevek rövidítéseit lásd az előző listában), a félkövérrel kiemelt taxonok a típusfajok:

<i>Aelurillus numidicus</i> LUCAS, 1846	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Aelurillus pallidemaculatus</i> DENIS, 1937	– szüntípus ♀♀	– MNHN
<i>Aelurillus aeruginosus</i> (SIMON, 1871)	– lektotípus ♀	– MNHN
<i>Aelurillus basseleti</i> (LUCAS, 1846)	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Aelurillus ogieri</i> (SIMON, 1868)	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Afraflacilla antineae</i> (DENIS, 1954)	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Afraflacilla bamakoi</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Afraflacilla berlandi</i> DENIS, 1955	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Afraflacilla risbeci</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Afraflacilla scienica</i> DENIS, 1955	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Afraflacilla similis</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Alfenus calamistratus</i> SIMON, 1902	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Alfenus chrysophaeus</i> SIMON, 1903	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Araegeus mimicus</i> SIMON, 1901	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Bacelarella conjugans</i> SZÜTS & JOCQUÉ, 2001	– holotípus ♂	– MRAC
<i>Bacelarella dracula</i> SZÜTS & JOCQUÉ, 2001	– holotípus ♂	– MRAC
<i>Bacelarella iactans</i> SZÜTS & JOCQUÉ, 2001	– holotípus ♂	– MRAC
<i>Bacelarella pavida</i> SZÜTS & JOCQUÉ, 2001	– holotípus ♂	– MRAC
<i>Bacelarella tanohi</i> SZÜTS & JOCQUÉ, 2001	– holotípus ♂	– MRAC
<i>Bacelarella tentativa</i> SZÜTS & JOCQUÉ, 2001	– holotípus ♂	– MRAC
<i>Bristowia africana</i> SZÜTS, 2003	– holotípus ♂	– MTM
<i>Bristowia heterospinosa</i> REIMOSER, 1934	– holotípus ♂	– NHMW
<i>Cembalea affinis</i> ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002	– holotípus ♂	– MNHN

<i>Dasycyptus dimus</i> SIMON, 1902	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Dasycyptus dubius</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Eburneana magna</i> WESOŁOWSKA & SZŰTS, 2001	– holotípus ♀	– MRAC
<i>Eburneana scharffi</i> WESOŁOWSKA & SZŰTS, 2001	– holotípus ♂	– ZMUC
<i>Eburneana wandae</i> SZŰTS, 2003	– holotípus ♂	– ZMUC
<i>Enoplomischus chattoni</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Evarcha bakorensis</i> ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Evarcha certa</i> ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Evarcha jucunda</i> (LUCAS, 1846)	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Evarcha similis</i> CAPORACCO, 1947	– holotípus ♂	– MTM
<i>Gramenca prima</i> ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Holcolaetis albobarbata</i> SIMON, 1910	– lektotípus ♀	– MNHN
<i>Holcolaetis vellerea</i> SIMON, 1909	– lektotípus ♀	– MNHN
<i>Holcolaetis xerampelina</i> SIMON, 1885	– lektotípus ♀	– MNHN
<i>Lamottella longipes</i> ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Malloneta guineensis</i> SIMON, 1902	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Mithion hesperius</i> SIMON, 1910	– lektotípus ♂	– MNHN
<i>Mogrus dalmasi</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Mogrus incertus</i> DENIS, 1955	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Nimbarus pratensis</i> ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Pachyballus cordiformis</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Pachypoessa lacertosa</i> SIMON, 1902	– paralektotípus ♂	– MNHN
<i>Partona duboscqi</i> (BERLAND & MILLOT, 1941)	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Peplometus biscutellatus</i> (SIMON, 1887)	– szüntípus ♂, ♀	– MNHN
<i>Pharacocerus fagei</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Pharacocerus fagei verdieri</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♂	– MNHN

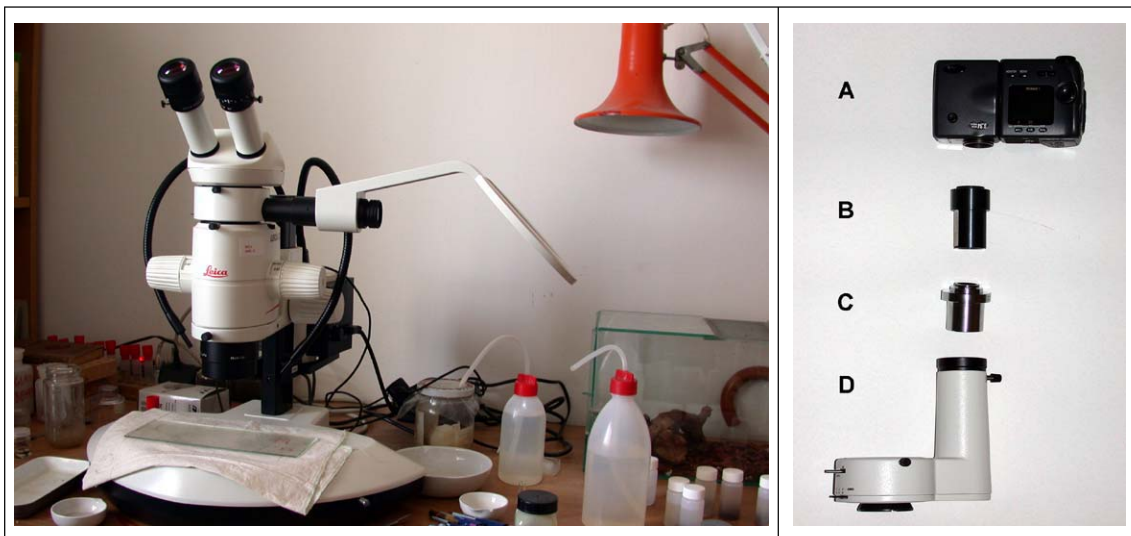
<i>Pharacocerus sessor</i> SIMON, 1902	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Pharacocerus xanthopogon</i> SIMON, 1903	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Phlegra lugubris senegalensis</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Phlegra soudanica</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Phlegra tuzetae</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Pochyta albimana</i> SIMON, 1902	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Pochyta pannosa</i> SIMON, 1903	– szüntípus ♀♀, ♂	– MNHN
<i>Pochyta perezi</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– szüntípus ♀, ♂	– MNHN
<i>Pochyta poissoni</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Pochyta spinosa</i> SIMON, 1901	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Rhene formosa</i> ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Schenkelia gertschi</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Schenkelia lesserti</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Tarne dives</i> SIMON, 1886	– neotípus ♂	– MNHN
<i>Thiratoscirtus capito</i> SIMON, 1903	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Thiratoscirtus chitineae</i> SZÜTS, 2003	– holotípus ♂	– MTM
<i>Thiratoscirtus patagonicus</i> SIMON, 1886	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Thiratoscirtus rudyi</i> SZÜTS, 2003	– holotípus ♂	– MTM
<i>Thiratoscirtus torquatus</i> SIMON, 1903	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Thiratoscirtus versicolor</i> SIMON, 1902	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Toticoryx exilis</i> ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Tomoccida mvi</i> SZÜTS & SCHARFF, sp. n.	– holotípus ♂	– ZMUC
<i>Viciria besanconi</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♀	– MNHN
<i>Viciria jeanneli</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Viciria prenanti</i> BERLAND & MILLOT, 1941	– holotípus ♂	– MNHN
<i>Viciria tergina</i> SIMON, 1903	– holotípus ♂	– MNHN

4.2. Vizsgálati módszerek

Az állatokat 70 %-os alkoholban, sztereo- és fénymikroszkóp segítségével vizsgáltam. Problémát jelentett az – illusztrációként használt digitális képek és tusrajzok készítéséhez – azonos pozíciójú testhelyzet biztosítása, vagyis az állat rögzítése. A pókokat ugyanis kizárólag az egész állatot ellepő alkoholban szabad vizsgálni, mert a szőr és tüskeképletek csak ekkor vannak „természetes” helyzetben, míg az alkoholból kilógó testrészeken található szőrök összeragadnak. Így a vizsgált példányok folyadékban lebegnek, és rögzítésük nehézkes.

Ezt a problémát már többen próbálták sokféleképpen megoldani: Prószyński (1968) a Petri-csésze aljába öntött viaszba szúrt rovartükkal próbálkozott, de tettek javaslatok vatta, homok (Jäger, Scharff *személyes közlése*) vagy üvegpors („*glass-beads*”) alkalmazására is (Wanless 1978, Jocqué *személyes közlése*). Bár egyedek kezelhetőségét – tapasztalataim szerint – ezek a rögzítők nagymértékben elősegítik és megkönnyítik, a rajzok és a digitális képek készítéséhez szükséges fényviszonyokat legjobban a Petri-csészékbe rétegzett, finom szemcséjű (a Balti tenger partjáról származó világosbarna színű) homok biztosította. Az üvegpors és a vatta áttetsző szerkezete miatt túlságosan sok fényt szór, míg a szürkésbarna homok inkább biztosított jó háttérrel a digitális képekhez. A homok finomsága fontos tényező, a túl durva homokszemcsék között akár az állat is elveszhet, míg a túl finom, porszerű homok nem tisztítható ki tökéletesen, ami az amúgy sem ideális fényviszonyokat tovább rontva. Próbálkoztam továbbá vöröses színű jordániai, illetve fehér színű mexikói homokkal, azonban az előbbi a színeltolódás miatt nem használtam sokat. A mexikói homok pedig olyan szennyeződést tartalmazott, ami az alkohollal opálos csapadékot képezett, így kényelmetlenül gyakori cserét tett szükségessé az amúgy fehér színe miatt ideális háttérnek számító homok felett.

A rögzített egyed vizsgálatát és a szükséges illusztrációk készítését a rögzítés után egyszerű kivitelezni. Kétféle illusztráció készült: rajzok és digitális képek. Az előbbi a mikroszkóphoz csatlakoztatott tükrös rajzfeltéttel, az utóbbit fotófeltét segítségével készítettem (12. ábra).

12. ábra. A kutatáshoz használt rajzfeltétes mikroszkóp és a fotófeltét. A: NIKON COOLPIX 900 digitális fényképezőgép; B: projektorlencse; C: C-mount; D: fotótubus.

A tükrös rajzfeltét működési elve az, hogy a tükör alá helyezett papírlap a jobb okulárban, míg a mikroszkópban látható kép a bal okulárban jelenik meg. Ezek a rajzoláskor egyszerre láthatóak, így a mikroszkópban látott objektum körvonalait a papíron meg lehet rajzolni. Az így kapott vázlatokat fénymásolóval nagyítottam fel, majd pauszpapírra tisztáztam. A rajzoláshoz csőtollakat használtam (1.0; 0.8; 0.6; 0.5; 0.3; 0.2; 0.1; 0.05 mm vastagságú hegygel). A sötétebb alkotóelemeket pontozással jelöltem (sűrűbb pontozás – sötétebb felület). A rajzok térhatását a kereszteződő vonalaknál az egyik vonal törlésével értem el.

A fotófeltét a következő elemekből áll (12. ábra): fotótubus, mely tükrörendszere segítségével a hosszúkas csőbe tereli a képet. A C-mount adapter funkciót lát el, de további lencsákat is tartalmazhat, melyek a nagyításban játszanak szerepet. A projektorlencse megfordítja és kicsinyíti a képet, amit a digitális fényképezőgéppel lehet rögzíteni. Egy NIKON COOLPIX 900-as típusú készüléket használtam, fix élességállítással, közepesen jó („fine”) felbontással. A fényképezőgép kisméretű kijelzőjét egy televízióhoz csatlakoztattam, hogy az élességet könnyebben be tudjam állítani. A fényképezőgép optikai zoomját mindig használtam (a projektorlencse széleit kihagyva), míg a digitális nagyítást csak elvétve alkalmaztam, annak minőségrontó tulajdonsága miatt. A kész fájlokat jpeg-tömörítésben tároltam, de még így is egy kép több mint 1 Mbyte méretű volt (összesen mintegy 3 Gbyte ~ 2800 kép közül válogattam ki az itt bemutatottakat). Az utómunkálatokat (főleg szín-, fény- és élességjavításokat) ADOBE PHOTOSHOP 5.0 szoftverrel végeztem.

Néhány képet mikroszkóphoz csatlakoztatott videokamerával készítettem, az előbb ismertetett összeállítással majdnem megegyező (feltét, C-mount, de a projektorlencse hiányzik) videofeltét segítségével. A digitális fájlt általában 16 vagy 32 képkocka alapján állította össze a kamera szoftvere.

A faji hovatartozást az ivarszervek – hímek esetén a tapogató végizén található másodlagos ivarszerv vagy párzóserv – alapján állapítottam meg. Az ivarszervek vizsgálatához a nőstény egyedek ivarszervét ki kellett boncolni, egy hajlított hegyű bonctű segítségével. Ezután az ivarszervet egy órán keresztül híg (5 %-os) metil–szalicilátban marattam, majd tárgylemezre tettem. A kezelés során a petelemez és a vulva kitines alkotóelemei áttetszővé váltak, ami nagymértékben megkönnyítette a vizsgálatokat.

Az eljárás hatása nem végleges, így a hím tapogatók belső szerkezetének vizsgálatánál, illetve egyes holotípus nőstényeknél is alkalmaztam (amikor a gyűjteménykezelő nem járult hozzá az egyed boncolásához).

Hasonló vizsgálatokra a kálium-hidroxid (KOH), illetve a tejsav is alkalmas. Az előbbi a visszafordíthatatlan hatása miatt nem használtam. Az utóbbi pedig a hím párzószerveket „kitekeri”, párzási pozícióba. Ezt a jelenséget az evolúciós vizsgálatoknál (illetve napjaikban, már a revíziós munkáknál is) alkalmazzák, hiszen jó néhány részlet válik így láthatóvá. A tejsav kitinmaró hatása miatt a gyűjtő (*tegulum*) teljesen áttetszővé válik, és a spermacsatornák lefutása értékes filogenetikai következtetések alapja lehet. Az ugrópókok esetében ennek kiemelkedő jelentősége van, hiszen a *salticidák* párzószervei egyszerűeknek számítanak a pókokon belül.

A hím tapogatókból ideiglenes glicerines preparátumot is készítettem, így azok felső világítást alkalmazó fénymikroszkópban is vizsgálhatók voltak, ami jóval nagyobb nagyítást, ezáltal részletesebb rajzot tett lehetővé.

A nagyobb példányszámban rendelkezésre álló (*Thiratoscirtus*) fajok némelyikéből pásztázó-elektronmikroszkópos kép is készült. Az egyedeket 24 órán át abszolút alkoholban áztattam (a víztelenítés miatt), majd kiszáritottam őket (a nagyobbakat kritikus-pont szárítással). Ezután aranyfilmmel vontam be őket, majd a tervureni múzeum JEOL V-500 típusú szkenningszkennelési elektronmikroszkópjával készítettem róluk digitális képeket.

4.3. Morfológia

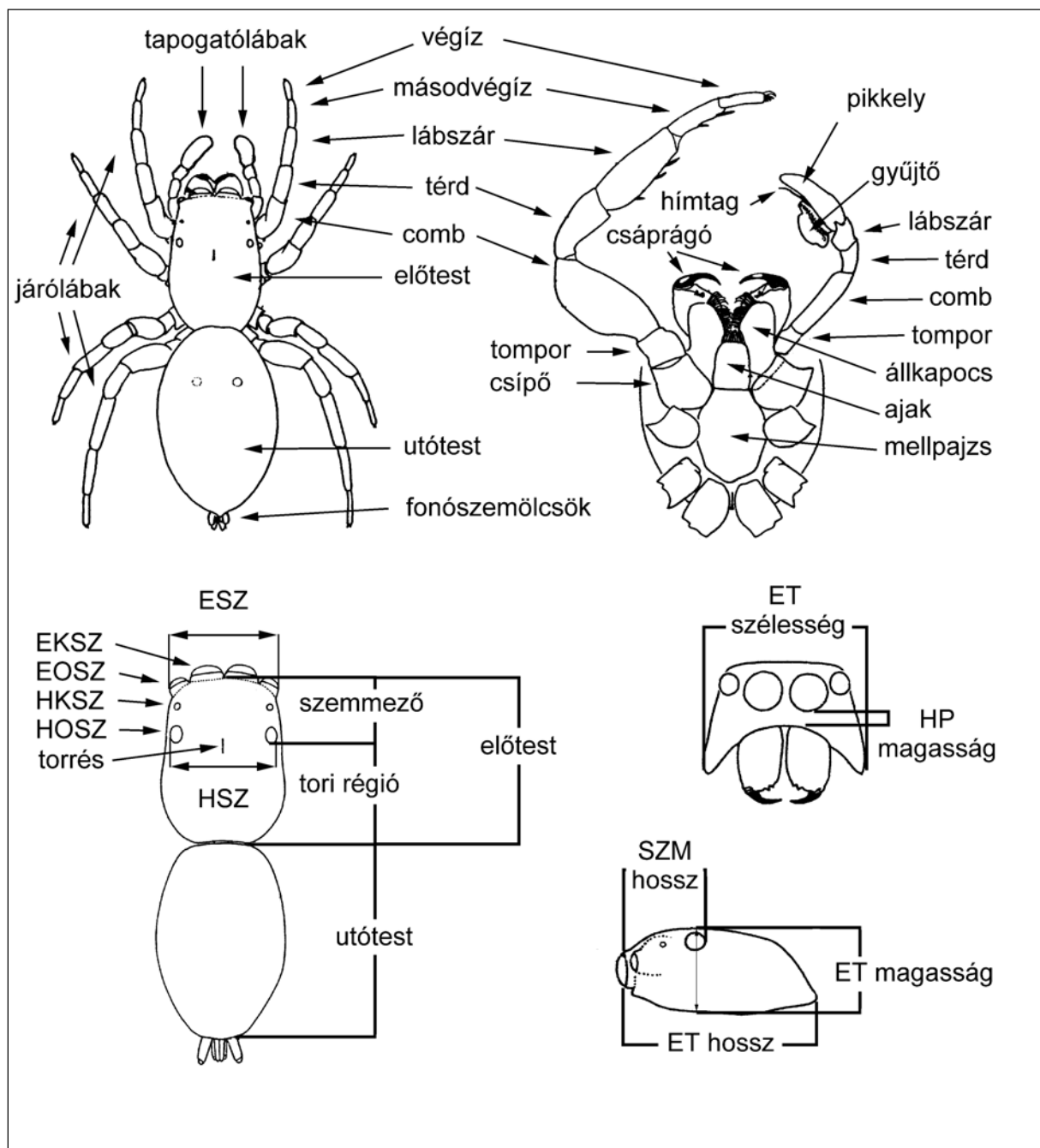
Dolgozatom az első, magyar nyelvű, kizárólag ugrópókokkal foglalkozó taxonómiai munka. Bár a pókok alapvető testfelépítése nagyon hasonló, és más családokkal foglalkozó magyar nyelvű revíziós munkák már készültek, néhány speciális jelleg, egyedi bélyeg szinte minden családban megfigyelhető. Emiatt, valamint, mivel a magyar nyelvű szakirodalom az évek során ugyanazon testrészeket más és más elnevezésekkel illette, szükséges, hogy illusztráljam a dolgozatomban használt morfológiai elnevezéseket, egyértelművé téve azokat. A testrészek magyar neveit Loksa (1969), Herman (1876) és Chyzer & Kulczyński (1891) munkái nyomán gyűjtöttem össze, illetve Davies & Žabka (1989) és Žabka (1997) dolgozataiban található ábrák nyomán mutatom be őket (13. ábra).

A taxonómiai munkákban és a filogenetikai kapcsolatok feltérképezésében fontos, a nemekre jellemző egyedi bélyegeket, a párzószervek nevezéktanához szükséges részt Szombathy (1913, 1915) magyarnyelvű dolgozata alapján, valamint Coddington (1990), Wanless munkái alapján (1980; 1981; 1984a; 1984b) fordítottam magyarra. A könnyebb áttekinthetőség kedvéért a főbb anatómiai részeket latinul is leírtam és ábrák alapján is bemutatom.

4.3.1. Általános morfológia

A pókok a csápírágósokra (Chelicerata) jellemző módon, előtestre és utótestre különülnek. Az előtest (*prosoma*) az ugrópókoknál jellegzetesen zömök, elülső része lementszett, itt találjuk a szemmezőt (*area ocularis*). A nyolc szem három, ritkán (pl. Lyssomaninae; *Depreissia* LESSERT, 1942) négy szemsorból áll. Az első szemsor középszemei a legnagyobbak. A második szemsor szemei a legtöbb *salticida* esetében kicsik, retinájuk csökevényes (a nagy szemek, működő retinák megléte ősi bélyeg). A harmadik szemsor szemei hátrafelé néznek.

Az előtestet alulról nézve (13. ábra) a mellpajzsot (*sternum*), a tapogató csípőit (*gnathocoxae*, régen álkapcsok – *maxillae*), és az ajkat (*labium*) láthatjuk. Az előtestet szemből megfigyelve a homlokpajzsot (*clypeus*) és a csápírágókat (*cheliceræ*) láthatjuk. A tapogató (*pedipalpus*) és

13. ábra. Általános pókmorfológiai kifejezések. Az egyes testrészek mellett a fontos biometria adatok mérőpontjait is feltüntettem. A rövidítéseket lásd a szövegben (43. oldal).

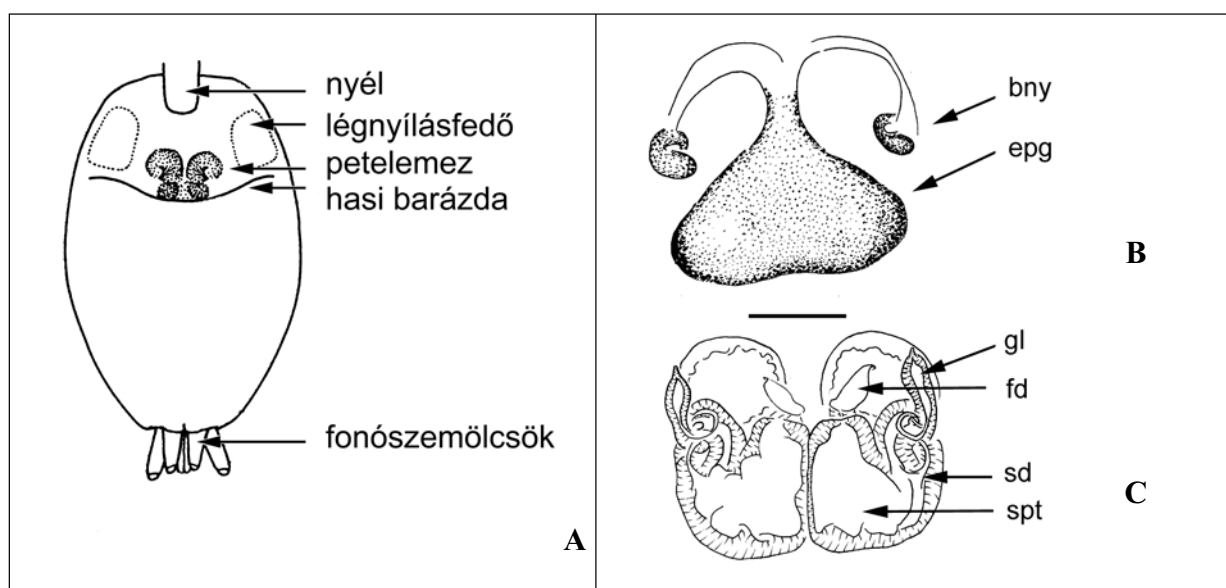
lábízek elnevezésében a Loksa (1969) által alkalmazott nevezéktant használom: így csípőket (*coxae*), tomporokat (*trochanterae*), combokat (*femorae*), térdeket (*patellae*), lábszárakat (*tibiae*), másodvégízeket (*metatarsi*), végízeket (*tarsi*) különböztetve meg.

Az utótestet (*opistosoma*) a nyél (*petiolus*) köti össze az előtesttel, a ventrális oldalon látható a hasi barázda (*sulcus epigastralis*), és itt vannak a légzőnyílások fedői (*operculum*)

branchialis) is. Ezek között található az ivarszerv. Nőstények esetén petelemezről (*epigynum*), hímek esetén spermalemezről (*gynadrium*) beszélünk. Az utótest disztális végén található a három pár fonószemölcs (*mamillae supremae*).

Az ugrópókok családja nemcsak fajszámaival, hanem formagazdagságával is felhívja magára a figyelmet. Az 1 mm-es testnagyságú „törpék”, vagy az akár 4 cm-es testnagyságot is elérő „óriások” között sokan nem is igazán pókformájúak. Az előtest alakja nagy változatosságot mutat, hiszen sok faj más állatot utánoz: hangyát (pl. *Depreissia* LESSERT, 1942), bogarat (*Pachyballus* SIMON, 1900), pókhangyát (*Siler* SIMON, 1889, *Natta* KARSCH, 1879), álskorpiót (*Cheliferoides* F. O. P.-CAMBRIDGE, 1901). Ezért az egyes nemek jellemzése az előtest alapján is történik. Tehát az előtest hossza, az oldalszemeknél mért magassága és szélessége, a HP magassága fontos biometriai adat (13. ábra). Ezek az ún. testi vagy *szomatikus bélyegek*. A párzó- vagy ivarszervekkel kapcsolatos karaktereket *kopulatív bélyegeknek* nevezzük.

A pókoknál egyedülálló módon a hímek párzó- és ivarszervei élesen elkülönülnek, míg a nőstények esetében az ivarszerv (*vulva*) játszik szerepet a párzásban (14. ábra).

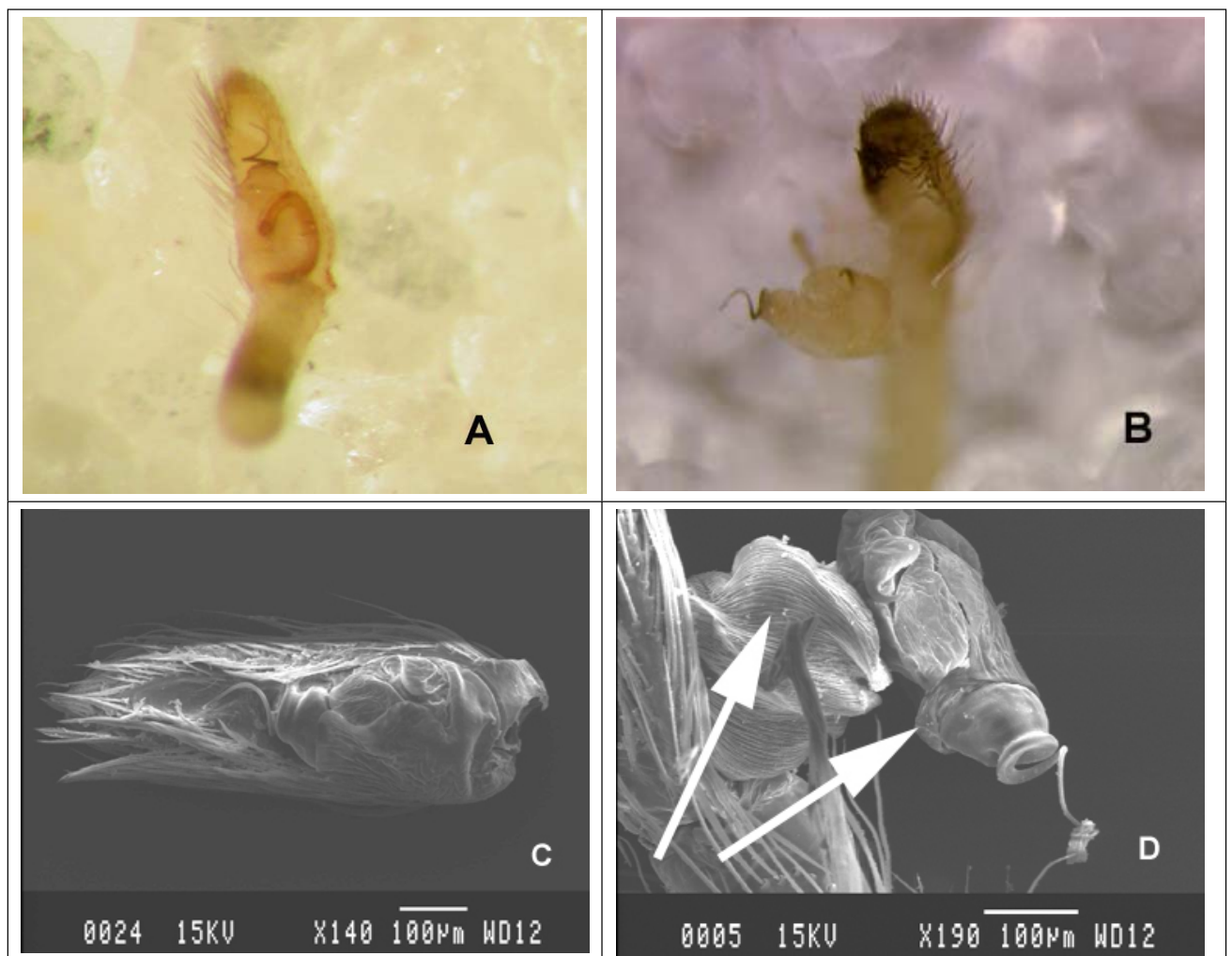

14. ábra. Nőstény pók ivarszervének elhelyezkedése és felépítése. A – Az ivarszerv az utótesten. B – A petelemez. C – A vulva felépítése. A rövidítéseket lásd a szövegben (43. oldal). A mérce 0.1 mm.

A vulva felépítése (14. ábra) a következő: a petelemezen (*epigynum*) az alatta található bemeneti nyílásokból (*orificulum intromittens*) a petevezetéseken (*ductus spermaticialis*) át a

spermatékákba (*spermathecae*) jutnak a spermiumok, innen pedig a megtermékenyítő csatornák (*ductus fertilisationis*) erednek, melyekhez a méh (*uterus*) kapcsolódik.

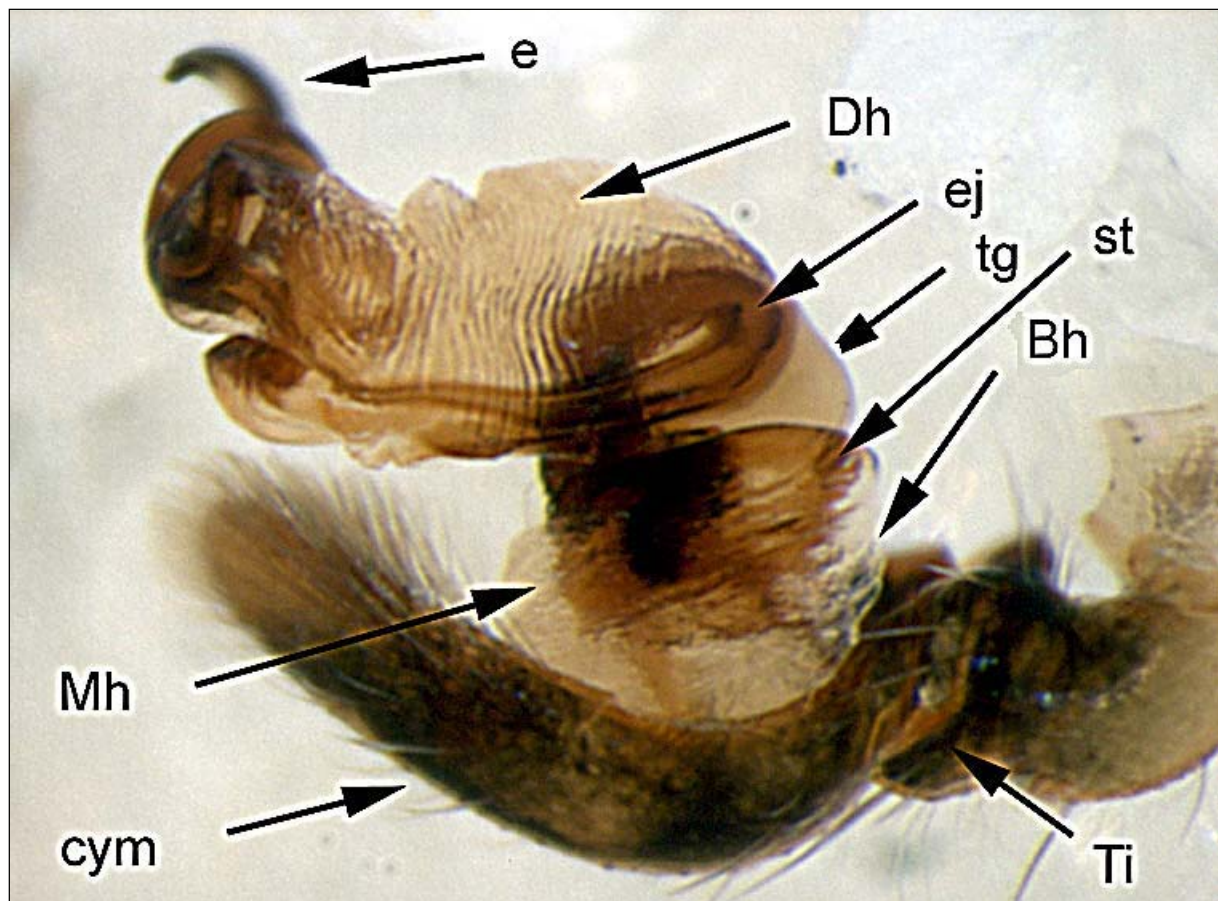
A hímek esetében – ahogyan azt már említettem – a párzószer és az ivarszer élesen elkülönül. A hím pók párzás előtt egy spermahálót sző, melybe beleengedi az ivarsejtjeit. Ezeket azután a párzásig a tapogatóláb erősen módosult végén, a pikkely (*cymbium*) hasi oldalán található ivarhólyagban (*bulbus*), a párzószerben tárolja. Az ivarhólyag egy gömbölyű szer és az alveolusban helyezkedik el. Különböző membránok (*haematodochae*) és kitinizált képletek (*scleriti*) alkotják. A membránok hemolimfával telíthetők, ekkor kitekernednek, ezért Szombathy Kálmán, magyar nyelvű dolgozatában (Szombathy 1913), vértömlőnek nevezte el őket.

15. ábra. Hím ugrópók tapogatójának vizsgálata. A, C – Hím tapogató nyugvó állapotban. B, D – Hím tapogató expandált állapotban. A nyilak hematodochára mutatnak. (A szkennig képeket Nikolaj Scharff készítette és bocsátotta a rendelkezésemre.)

Bár az ugrópókfajok a nyugvó tapogató alapján is meghatározhatók, egy revízió során fontos lehet a kitekert, expandált palpusz vizsgálata (Shear 1967) (15-16. ábra). A különböző struktúrák nagyon gyakran ugyanis megkülönböztethetetlenek egymástól mind elhelyezkedésüket, mind alakjukat tekintve. Mivel a relatíve egyszerű ugrópók-palpuszok felépítése még mindig nem kielégítően ismert, ezért részletesebben foglalkozom vele.

Fontos azonban különbséget tenni a valódi szkleritek illetve azok nyúlványai között, hiszen a rokonsági kapcsolatok tisztázásában a homológ struktúrákat szabad csak összehasonlítani. Csak kitekert palpusz alkalmas ilyen vizsgálatokra, hiszen két különálló szklerit között mindig találunk egy vértömlőt, azaz hematodochát, míg a szkleritnyúlványok membrán nélkül ízesülnek. Mivel a membránok áttetszők, ezért szkennning elektronmikroszkóp segítségével érdemes őket vizsgálni (15. ábra).

16. ábra. Hím ugrópók expandált párzószerve, szkleritek és vértömlők. Bh: alapi tömlő; cym: pikkely; Dh: végötömlő; e: hímtag; ej: ejakulációs csatorna; Mh: középtömlő; st: algyűjtő; Ti: tapogató lábszár; tg: gyűjtő.

Egy *bulbus* a következő szkleriteket tartalmazza (16. ábra): algyűjtő (*subtegulum*), gyűjtő (*tegulum*), középnyúlvány (*median apophysis*), támasztólemez (*conductor*), hímtag (*embolus*).

A szubtegulum az alapi tömlővel (basal haematodocha) kapcsolódik a pikkelyhez, illetve a középtömlőn (median haematodocha – ondótömlő: tubus seminiferus nec Szombathy 1913) keresztül a gyűjtőhöz. A gyűjtő apikális oldala a végtömlőben (distal haematodocha) folytatódik, melyen a támasztólemez, a középnyúlvány és a hímtag található.

Az egyedfejlődési kutatások nagymértékben hozzásegítették a kutatókat a hím párzószerv felépítésének megértéséhez, így az sok esetben hasznos mankó a rokonsági kapcsolatok tisztázásában. Az bizonyos, hogy ez az egyedi párzószerv a tapogató végkarmából származik. A felsőbbrendű pókok (Araneomorphae) egyedfejlődése során a hím palpus disztális hipoderma sejtjei létrehoznak egy csíramezőt (claw fundament). Ez a csíramező később két részre, a ventrális és dorzális tendonra különül. A dorzális tendon a középnyúlványt és a konduktort (támasztólemezt) hozza létre. A ventrális tendon kettéválk egy alapi és egy csúcsi részre. Az alapi rész a hímtagot és a hozzá kapcsolható szkleriteket képezi: a hímtagot, a konduktort és az apikális nyúlványokat (ezek a képletek az ugrópókokra nem jellemzőek). Az alapi részből a gyűjtő és az algyűjtő alakul ki (Coddington 1990).

Bár a másodlagos ivarszerv felépítésében nem vesznek részt, a tapogató lábszárán található nyúlványok (apophyses tibialis) száma és elhelyezkedése is fontos. Ezek lehetnek dorzálisak (apophysis tibialis dorsalis) vagy retrolaterálisak (apophysis tibialis retrolateralis).

4.4. Taxonómiai problémák

Az ivarszervek különbségeire alapozott, általánosan elfogadott fajkritériumból következik, hogy kizárólag ivarérett példányok alapján állapítottam fel egy-egy, a tudományra új taxont. További praktikus szabály szerint igyekeztem elkerülni azt, hogy különmemű, de egy fajba tartozó egyedeket külön névvel illessek (ez a probléma sok dupla nevet eredményezett és fog még eredményezni a taxonómiában). Az új taxonokat szinte kizárólag hím állatok alapján állítottam fel, a kijelölt holotípusok és lektotípusok általában mind-mind hímek (kivételt képez ez alól pl. az *Eburneana magna* WESOŁOWSKA & SZŰTS, 2001 – ahol a szerzőtárs tanácsa volt a nőstény leírása, mert a kis egyedszám miatt a morfológiai adat – vagyis a nőstény petelemez, és vulva jellegei – ellensúlyozzák az eltérő nemekre alapozott faj okozta bizonytalanságot). Azért választottam a hímeket, mert az eddig leírt fajok legtöbbszörénél (lásd „A vizsgált anyag” című fejezetet) ismert legalább egy-egy hím állat, valamint a névhordozók is inkább hímek (vagy a szüntípusok között van legalább egy hím). Technikai szempontból a hímek párzószerve, a tapogatóláb sokkal könnyebben kezelhető, mint a nőstények petelemeze.

További előny, hogy a palpusz jóval nagyobb, és tanulmányozható az állat boncolása nélkül is. A tapogatóláb végén, vagy pikkelyén található párzószerv sokkal több struktúrát tartalmaz, mint a nőstények petelemeze, így a különbségek is jobban vizsgálhatóak. A hím állatoknál mindkét tapogatólábát megvizsgáltam, mert a sérülésekből – mint pl. nyúlványok letörése – adódó különbségeket csak így lehet észrevenni.

A pókok esetében külön problémát okoz, hogy a szomatikus vagy párzószervi (vagy más SMRS – Species Mate Recognition System – jellegek) bélyegek között tapasztalt hasonlóság, vagy különbség a fontosabb (Minelli & Foddai 1997), a faj generikus hovatartozásának eldöntésében. Ugrópókok esetében ráadásul a látás fejlettsége miatt a párzószervek viszonylag egyszerűek (így sok az egymásra hasonlító párzószervvel / petelemezzel rendelkező, ugyanakkor nem közelebbi rokonságban lévő faj), s az SMRS-ben mutatkozó különbségek, főleg viselkedésbeliek. Ezek ugyan felhasználhatóak a rendszerezésben (Maddison & Hedin 2003b), azonban jelen esetben, ahol pusztán néhány alkoholban konzervált példány áll rendelkezésre nemigen informatív. A szomatikus bélyegegyezés pedig a *salticidák* körében megfigyelhető nagyszámú (főleg hangya) mimikri miatt nem alkalmazható, így az ezen alapuló rendszerezések rendre kudarcot vallottak (Prószyński 1971a, 1972).

A szupraspecifikus csoportok felállítása és azok kezelése tehát korántsem egyszerű. A kutató belátásától és tapasztalatától nagymértékben függ, hogy a fajokat fajcsoportként, alnemként, külön nemként, nemzetséggként kezeli-e. Ebben az esetben a főbb taxonómiai irányelveket tapasztaltabb arachnológusok, taxonómusok: Csuzdi Csaba, Mahunka Sándor, Papp László és Nikolaj Scharff tanácsai, valamint Winston (1999) alapján alakítottam ki. Ügyeltem arra, hogy ne kreáljak feleslegesen új csoportokat (ugyanis 600 afrotropikus ugrópókfajra már így is 111 génusz jut). A kötelező diagnosztikus tulajdonság megléte mellett azonban azt is fontosnak tartottam, hogy egy-egy nem tagjai jól elkülöníthetők legyenek a többiekétől, és egymáshoz szorosan kapcsolódjanak, egymással koherens csoportot alkossanak. Néhány esetben az elégtelen példányszám (vagy hiányzó hím) miatt nem tudtam minden igényt kielégítő megoldást találni, ilyenkor a „kisebbik rosszat” választottam: vagyis megpróbáltam a hiányzó hímeket megtalálni az eddig ismertek között.

A kutatásaim során szinonímát is javasoltam. A fajokra történő szinonímajavaslat kizárólag a névhordozók alapján történhet és nagyfokú egyezés szükséges hozzá. A nemekre történő szinonímajavaslat (a típusfajok egyezésén kívüli esetekben) a fent említettek miatt nagy körültekintést, és szélesebbkörű ismereteket igényel, így sok esetben a kevés adat miatt nem is vállalkoztam rá.

5. EREDMÉNYEK

5.1. A taxonok részletes bemutatása

Dolgozatom egyik fő feladata néhány problematikus ugrópóknem revíziója. Az idetartozó nemek alig – többnyire csak egy-egy ivar alapján – ismertek. Elmondható, hogy az eredeti leírásokon kívül nem, vagy csak nagyon kevés publikáció említi, illusztrálja őket, ezért nemegyet *nomen dubium*-ként tartottak számon. A további ugrópók kutatásokhoz azonban elengedhetetlen, hogy azok a nemek, melyeknek már van nevük, felismerhetőek és azonosíthatóak legyenek, elkerülve az „újrafelfedezésüket”. Igyekeztem lényegretörően jellemezni az egyes taxonokat, és lehetőség szerint annyi illusztrációt társítani a leírásokhoz, amennyit csak lehet, hiszen egy jó rajz többet mond ezer szónál. Az elterjedési térképek általában több génusz előfordulási adatait tartalmazzák, mert sokukat csak néhány helyről ismerjük. Az egyes leírásokat rövid értékelés követi, mely a leírásban nem közölt információkat tartalmaz.

A nemeket alfabetikus sorrendben ismertetem, hiszen ismereteink még nem elegendőek ahhoz, hogy nemzetségekbe, alcsaládokba csoportosítsuk őket.

Alfenus SIMON, 1902

(17–31. ábra)

Alfenus SIMON, 1902a: 411; Simon 1903a: 739, 722; Simon 1903c: 112.

Diagnózis — Nagytermetű (~7 mm-nél nagyobb – Prószyński 1990) ugrópókok. A típusfaj előtestén jellegzetes „füleket” találunk (24-25. ábra), a HKSZ-ek és a HOSZ környéken (18. ábra). Az állatok habitusa is (a függőleges fehér szőrscsíkokkal – 24-25. ábra) és párzószerve is nagyon emlékeztet a *Plexippus* nemre: a gyűjtő prolaterális lebenyt visel (22. ábra).

Típusfaj — *Alfenus calamistratus* SIMON, 1902 – eredeti kijelöléssel.

Egyéb fajok — *A. chrysophaeus* SIMON, 1903.

Megjegyzés — A génusz névhordozó típusai, a Clark által kölcsönzött típuskollekcióban voltak. Dippenaar-Schoeman & Jocqué (1997) *nomen dubium*-ként említi a génuszt.

Ismertség — A génusz mindössze három hím példány alapján ismert.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika**: Kongói Köztárság, Egyenlítői Guinea (1. térkép).

***Alfenus calamistratus* SIMON, 1902**

(17-19, 20, 22, 24-27, 29-30. ábra)

Alfenus calamistratus SIMON, 1902a: 411; Simon 1903a: 739.

Diagnózis — A hím tapogató lábszárnyúlványa rövid, egyenes (17, 22, 29-30. ábra), a gyűjtőnek prolaterális lebenye van (22. ábra).

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: A holotípus színei kifakultak (vö. 24-25. ábra), így a mintázat ismertetése az „egyéb anyagon” alapszik. Nagy és szőrökkel dúsan borított, unident fogazatú ugrópók. Az előtest sötétbarna, különböző színű szőrökkel: a tori régióban egy fehér csíkkal, szemmezőben fehér háromszöggel (20, 27. ábra). A szemmezőben két – szőrökből álló – fül található, a HKSZ-ek és a HOSZ-ek között. (20. ábra). Az előtest szemből (arc) – a *Plexippus* nemre jellemző – függőleges fehér sávokkal (25. ábra). A csáprágók meglehetősen robosztusak, dús szőrborítással. A csáprágó elülső szegélye két kisebb, a hátulsó szegélye egy nagyobb fogat visel.

Utótest: Ovális, szőrökkel dúsan borított. Barna alapon világosabb nyíl alakú mintával (26-27. ábra).

Lábak: Majdnem egyforma hosszúak, foltos mintázatúak (26-27. ábra).

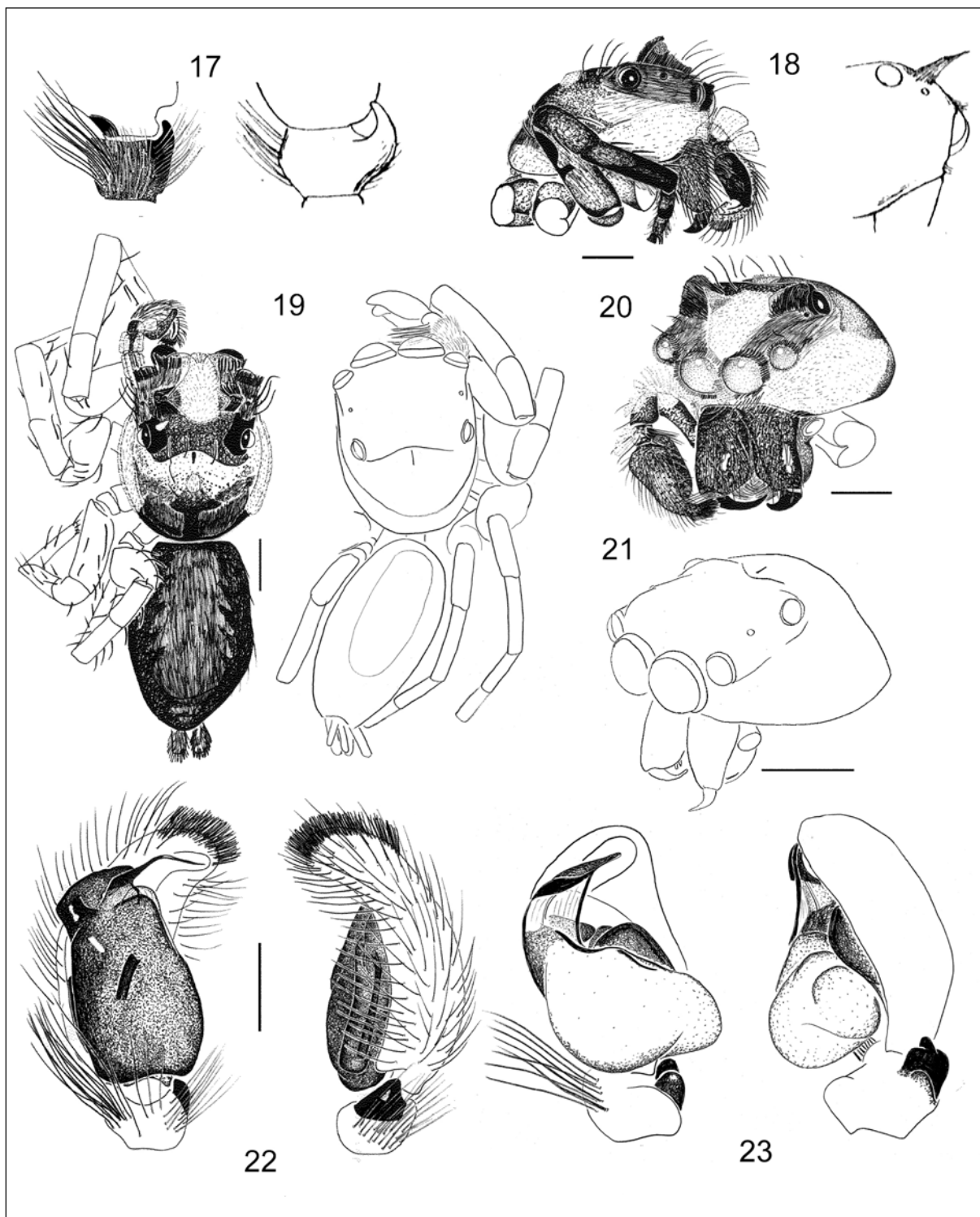
Testméretek: Testhossz 9,25 mm. Az előtest 4,25 mm hosszú; 3,25 mm széles, 1,21 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,75 mm, hátsó szemsor 2,25 mm széles, a szemmező 1,35 mm hosszú. Az utótest 4,25 mm hosszú, 2,55 mm széles.

Párhószerv (22, 29-30. ábra): Egyszerű felépítésű. A lábszáron egy erősen szklerotizált, rövid tompa nyúlvány van. A gyűjtő szintén erősen szklerotizált, az ondóvezetékek éppen csak átsejlenek rajta. Az embolus középhosszú, vékony, ostorszerű. A gyűjtő prolaterális lebennyel.

— Nőstény: Ismeretlen.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika:** Kongói Köztárság (1. térkép).

Megvizsgált anyag — **Típusanyag:** Hím holotípus: „22084 *Alfenus calamistratus* E. S., Congo (Blaise)”; „22084” (MNHN 22084). — **Egyéb anyag:** Kongói Köztársaság: 1 ♂ HSZE Nr 46 Kindamba, Méya, lámpafénynél egyelve, 30. X. 1963; leg: J. Balogh & A. Zicsi, det: T. Szűts. (HNHM SALT 395).

17-25. ábra *Alfenus* SIMON, 1902 — *A. calamistratus*: 17. ábra: Hím tapogató, tőle jobbra: Simon (1903a) rajza. 18. ábra: Hím előtest, tőle jobbra: Simon (1903a) rajza. 19. ábra: *Alfenus* habitusok: baloldalt *A. calamistratus*, jobboldalt *A. chrysophaeus*. 20. ábra: Hím előtest, *A. calamistratus*. 21. ábra: Hím előtest, *A. chrysophaeus*. 22. ábra: *A. calamistratus*, hím tapogató. 23. ábra: *A. chrysophaeus*. hím tapogató, Mércék hossza: 1mm a habitus, 0.5 mm a tapogatórajzokhoz

Alfenus chrysophaeus SIMON, 1903

(19, 21, 23, 28, 31. ábra)

Alfenus calamistratus SIMON, 1903c: 112; Simon 1903a: 722.

Diagnózis — A hím tapogató lábszárnnyúlványa rövid, egyenes (23. ábra), a az embolus alapi részén egy membránszerű rész van. (23, 31. ábra).

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: A holotípus színei kifakultak (28. ábra). Az előtest barnás színű, a szemmező sárgás. A típusfajra jellemző „szőrűlek – hiányoznak, az előtesten semmilyen szőrt nem találunk. A csáprágó elülső szegélyén két kisebb, a hátulsó szegélyén egy nagyobb fogat találunk.

Utótest: Ovális, szőrökkel borított. Fehéres alapon barnás nyíl alakú mintával (28. ábra).

Lábak: Majdnem egyforma hosszúak, az első lábak barnásak, a hátsók sávozottak (28. ábra).

Testméretek: Testhossz 6,9 mm. Az előtest 3,25 mm hosszú; 2,25 mm széles, 1,63 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,3 mm, hátsó szemsor 2,0 mm széles, a szemmező 1,6 mm hosszú. Az utótest 3,25 mm hosszú, 1,65 mm széles.

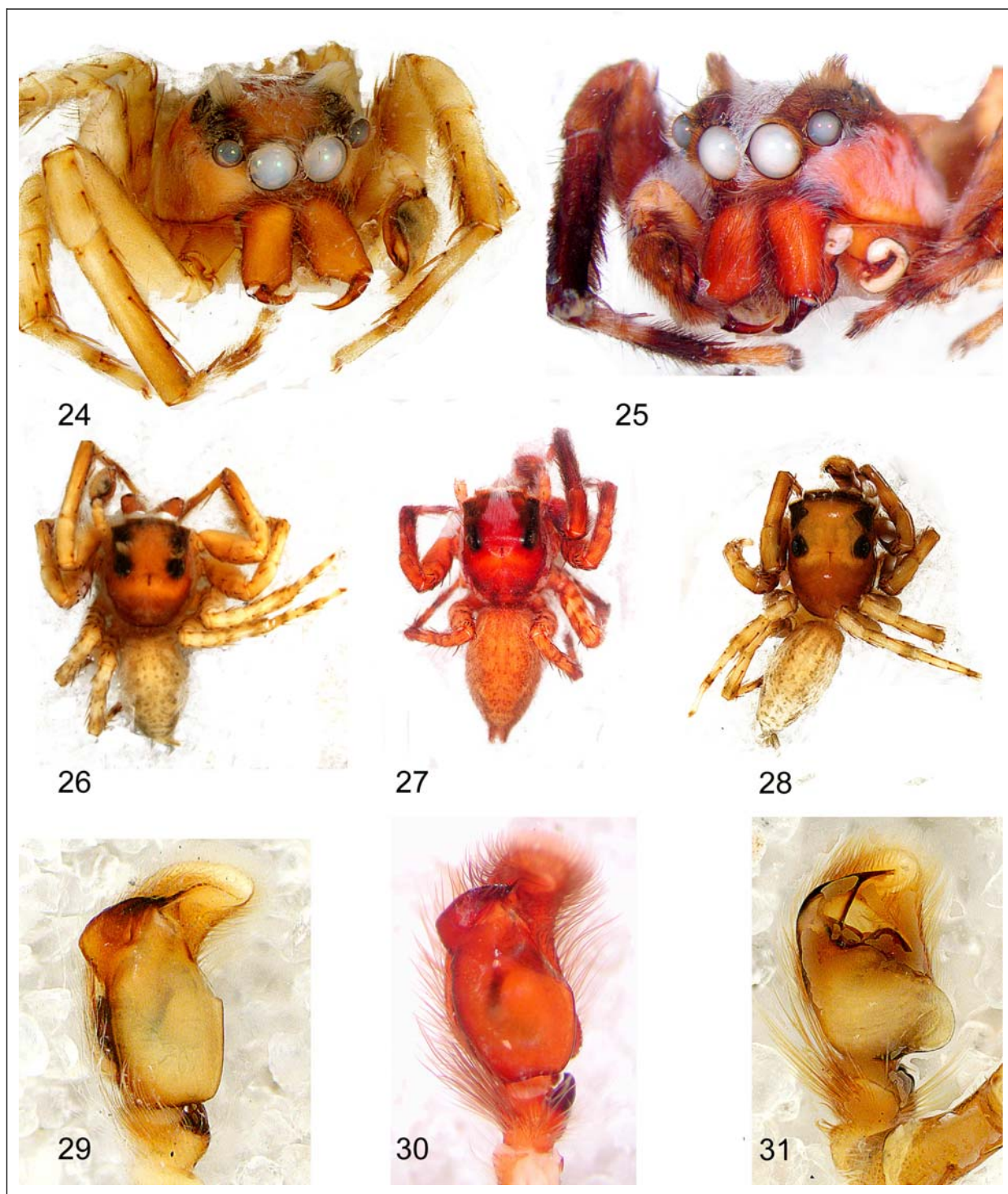
Párhószerv (23. ábra): Egyszerű felépítésű. A lábszáron egy erősen szklerotizált, rövid tompa nyúlvány, melyen közepén egy tompa „fog” van (23. ábra). A gyűjtő gyengén szklerotizált, az ondóvezetékek átsejlenek rajta. Az embolus rövid, vékony. Az embolus alapi része membránszerű. Mindent összevetve, erősen kétséges, hogy az *Alfenus chrysophaeus* valóban ebbe a nembe tartozik e.

— Nőstény: Ismeretlen.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika**: Kamerun (1. térkép).

Megvizsgált anyag — **Típusanyag**: Hím holotípus: “21994 *Alf. chrysophaeus* E. S: Cameroon (la Escaul.)”; “21994” (MNHN, Paris; no. 21994).

A génuszt 1902-ben írta le Simon (1902a) egyetlen hím példány alapján, a locus typicus „Congo”. Egy évvel később egy másik fajt is ide sorolt: *A. calamistratus* szintén monotipikus fajt Kamerun területéről. Úgy tűnik, hogy Simonon kívül senki sem vizsgálta meg a fajt, s mivel a névhordozó helye ismeretlen volt, Dippenaar-Schoeman & Jocqué (1997) *nomen dubium*-ként említi meg a génuszt. A vizsgálatok során bebizonyosodott, hogy az *Alfenus* jól felismerhető génusz, a neve valid, vagyis jelen ismereteink szerint nincsen régebbi elérhető név a nem fajainak.

24-31. ábra Az *Alfenus* fajok összehasonlítása, digitális képei — 24. ábra: *A. calamistratus*, holotípus. 25. ábra: *A. calamistratus*, második ismert példány. **Habitus laterális nézet:** 26. ábra: *A. calamistratus*, holotípus. 27. ábra: *A. calamistratus*, második ismert példány. 28. ábra: *A. chrysophaeus*, holotípus. **Tapogatók, ventrális nézet:** 29. ábra: *A. calamistratus*, holotípus. 30. ábra: *A. calamistratus*, második ismert példány. 31. ábra: *A. chrysophaeus*, holotípus.

Megjegyzés — A génusz típusfaja az orientális régióban fordul elő. Balogh & Zicsi expedíciós anyagából előkerülő *Bristowia* példányok a génusz első, bizonyított előfordulásai az afrotropikus régióban (lásd később).

Ismertség — A génusz sok példány alapján ismert.

Elterjedés — **Orientális régió:** Japán, Korea, Vietnám. **Afrotropikus régió:** Kongói Köztárság (1. térkép).

***Bristowia heterospinosa* REIMOSER, 1934**

(37-39, 43, 46-47 ábra)

Bristowia heterospinosa REIMOSER, 1934: 411; Prószyński 1984: 14; Żabka 1985: 206; Seo 1986: 24; Peng *et al.* 1993: 30; Ikeda 1995: 160; Song & Li 1997: 431; Song, Zhu & Chen 1999: 506; Namkung 2002: 586.

Diagnózis — Az előtest (oldalnézetben) rövid, a szemmező után meredeken süllyed (46-47. ábra). A hím tapogató lábszárnnyúlványa szögletesen hajlik előre (37. ábra), az embolus közepesen hosszú, majdnem olyan hosszú, mint a gyűjtő magasságának a fele (38. ábra). A nőstény petelemeze gyengén szklerotizált, a bemeneti nyílások a spermatékák szintje felett találhatók (43. ábra).

Leírás — Hím lektotípus:

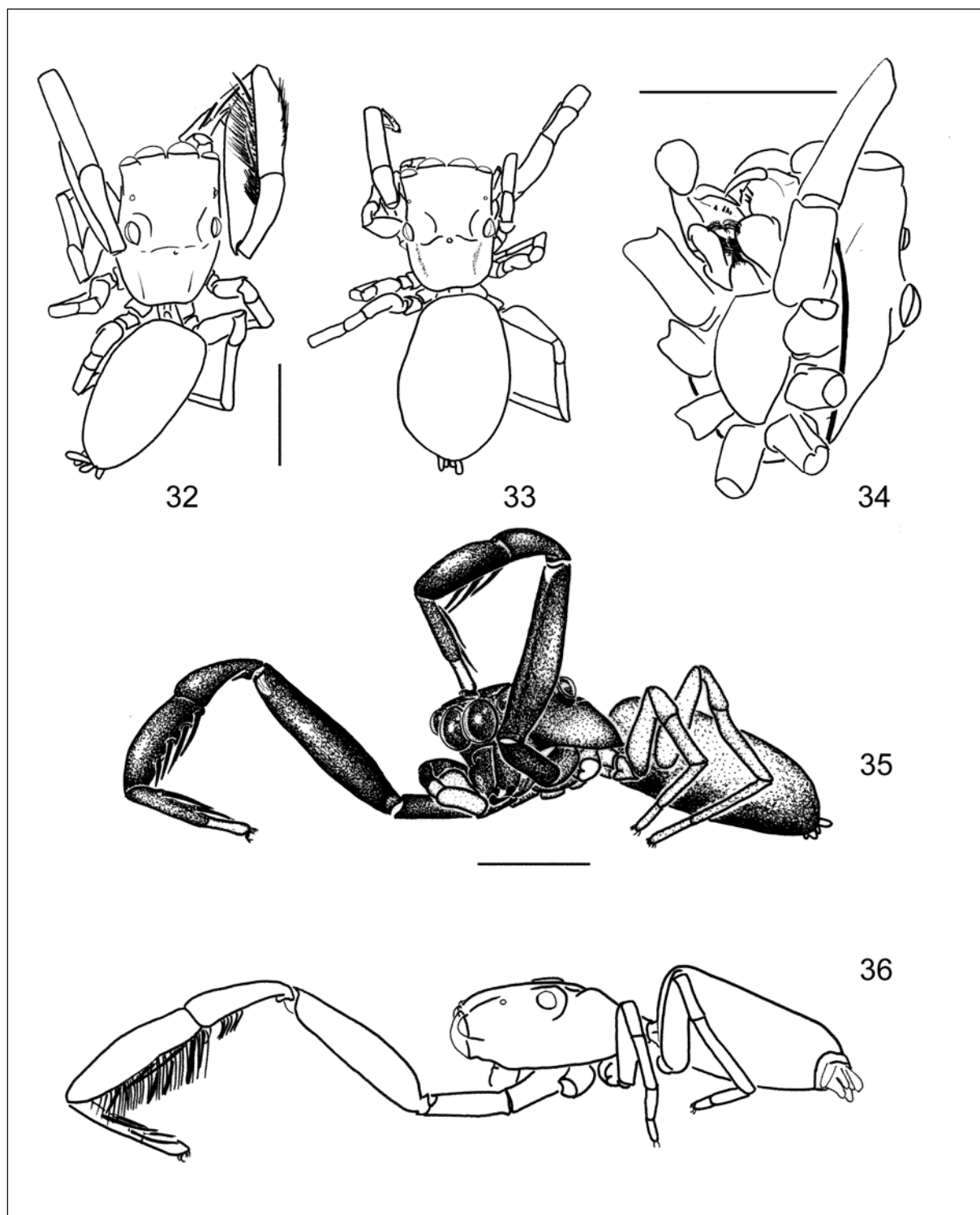
Mintázat: Apró, törékeny testalkatú ugrópók. A csáprágófogazat plurident. Az előtest sötétbarna, különösebb mintázat nélküli, a tegument pontszerű bemélyedésekkel tarkított. Az előtest közepes magasságú, a szemmező után meredeken süllyed. A csáprágók finom felépítésűek. A csáprágó elülső szegélyén kettő, a hátulsó szegélyén három fogat találunk.

Utótest: Ovális, szőrökkel gyéren borított.

Lábak: Az első láb jellegzetesen módosult: hosszabb és erősebb felépítésű, mint a többi, tompora jóval (legalább kétszer) hosszabb, mint a többi. (46. ábra). A lábszár enyhén megduzzadt, a dorzális és ventrális oldalán egy-egy vastagabb szőrökből álló sort találunk. Az első láb sötétbarna, a többi sárgás színű.

Testméretek: Testhossz 3,24 mm. Az előtest 1,75 mm hosszú; 1,1 mm széles, 0,85 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 1,05 mm, hátsó szemsor 1,05 mm széles, a szemmező 0,875 mm hosszú. Az utótest 0,75 mm hosszú, 1,5 mm széles.

Párákszerv (37-39. ábra): Egyszerű felépítésű. A lábszáron egy erősen szklerotizált, rövid, szögletesen előrehajló, hegyes nyúlvány van. A gyűjtő gyengén szklerotizált, az ondóvezetékek jól láthatóak. A gyűjtő alapi részén pigmentfoltok találhatók. Az embolus középhosszú, vékony.

32-36. ábra *Bristowia* habitus — 32. ábra: *Bristowia africana* SZÜTS, 2003, hím, dorzális nézet. 33. ábra: Nőstény, dorzális nézet. 34. ábra: Előtest, fronto-ventrális nézet. 35. ábra: Hím habitus, fronto-laterális nézet. 36. ábra: Hím habitus, laterális nézet. Mércék hossza: 1mm (Szűts 2003b).

Rokonsági kapcsolatai egyelőre tisztázatlanok: Simon eredeti leírásában még a *Thiratoscirtus* nemtől tartotta fontosnak elkülöníteni, melytől abban különbözik, hogy a harmadik comb nem feltűnően hosszú, sőt a harmadik láb a negyediknél rövidebb. A „*Histoire naturelle des Araignées*”-ben már arra is utal, hogy a génusz a *Plexippus*-hoz is hasonlít: „*ayant le faciès des Plexippus*„ – bár a határozókulcsban még mindig a *Thiratoscirtus* az *Alfenus* párja. Mindhárom génusz a Plexippeae csoportba került, melybe főleg nagytű ugrópókok tartoznak.

A *Thiratoscirtus* és az *Alfenus* rokonsága elképzelhető, de addig, amíg az *Alfenus*-ból nem ismertek nőstények, lehetetlen közelebbit megállapítani. Balogh & Zicsi 1963 expedíciós anyagában találtam egy salticidát, amelyre nagyon illett Simon leírása, ugyanakkor a típusokat nem lehetett megvizsgálni, hiszen azok csak 2003 őszén kerültek vissza a párizsi múzeum gyűjteményébe. Az ugrópókok látása rendkívül jó, így nem ritka, hogy a hímek különböző szörképletekkel vagy élénk színekkel rendelkeznek. Hasonló furcsa előtestszőrizzel rendelkezik a szintén afrotropikus *Stenaelurillus hirsutus* WESOŁOWSKA & RUSSELL-SMITH, 2000 ugrópókfaj is. Sajnos a múzeumi állatok esetében a szín idővel kifakul, és a szőrök is kihullhatnak (24-28. ábra).

***Bristowia* REIMOSER, 1934**

(32-49. ábra)

Bristowia REIMOSER, 1934: 411; Prószyński 1984: 14; Żabka 1985: 206; Ikeda 1995: 160; Song & Li 1997: 431; Song, Zhu & Chen 1999: 506; Namkung 2002: 586.

Diagnózis — Kistermetű (~ 3 mm, vagy kisebb – Prószyński 1990) ugrópókok. Az első láb hosszabb és erősebb felépítésű, mint a többi, tompora jóval (legalább kétszer) hosszabb, mint a többi láb (34-36. ábra). A hímek esetében a lábszár enyhén megduzzadt, a dorzális és ventrális oldalán egy-egy vastagabb szőrökből álló sort találunk. Az első láb tüskézete is jellegzetes (a típusfaj elnevezése is – *heterospinosa* erre utal): a lábszáron 4 prolaterális és 3 retrolaterális tüskét találunk. A másodvégizen 2 pár ventrális tüske van, melyek rendkívül hosszúak, nőstényeknél majdnem a láb végéig érnek.

Típusfaj — *Bristowia heterospinosa* REIMOSER, 1934 – eredeti kijelöléssel.

Egyéb fajok — *B. africana* SZÜTS, sp. n.

— Nőstény paralectotípus:

Mintázat: Apró, törékeny testalkatú ugrópók. A csáprágófogazat plurident. Az előtest sötétbarna, különösebb mintázat nélküli. Az előtest közepes magasságú, a szemmező után meredeken süllyed. A csáprágók finom felépítésűek. A csáprágó elülső szegélye kettő, a hátulsó szegélye három fogat visel.

Utótest: Ovális, szőrökkel gyéren borított.

Lábak: Az első láb kisebb mértékben módosult, mint a hímnél.

Testméretek: Testhossz 3,05 mm. Az előtest 1,25 mm hosszú; 1,05 mm széles, 0,625 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 0,95 mm, hátsó szemsor 0,925 mm széles, a szemmező 0,875 mm hosszú. Az utótest 1,55 mm hosszú, 0,9 mm széles.

Petelemez (43. ábra): Egyszerű felépítésű, gyengén szklerotizált. A bemeneti nyílások a spermatékák szintjénél feljebb helyezkednek el.

Elterjedés — Orientális régió: Japán, Korea, Vietnám, Krakatau.

Megvizsgált anyag — Típusanyag: Hím lektotípus és nőstény paralectotípus – Ikeda (1995) által kijelölt: Krakatau. leg: Bristowe, det.: Reimoser „*Coll. Musei Vindobonensis Arachn. Inv. No. 12332*” (NHMW 12332).

***Bristowia africana* SZÜTS, sp. n.**

(32-36, 40-42, 44-45, 48-49. ábra)

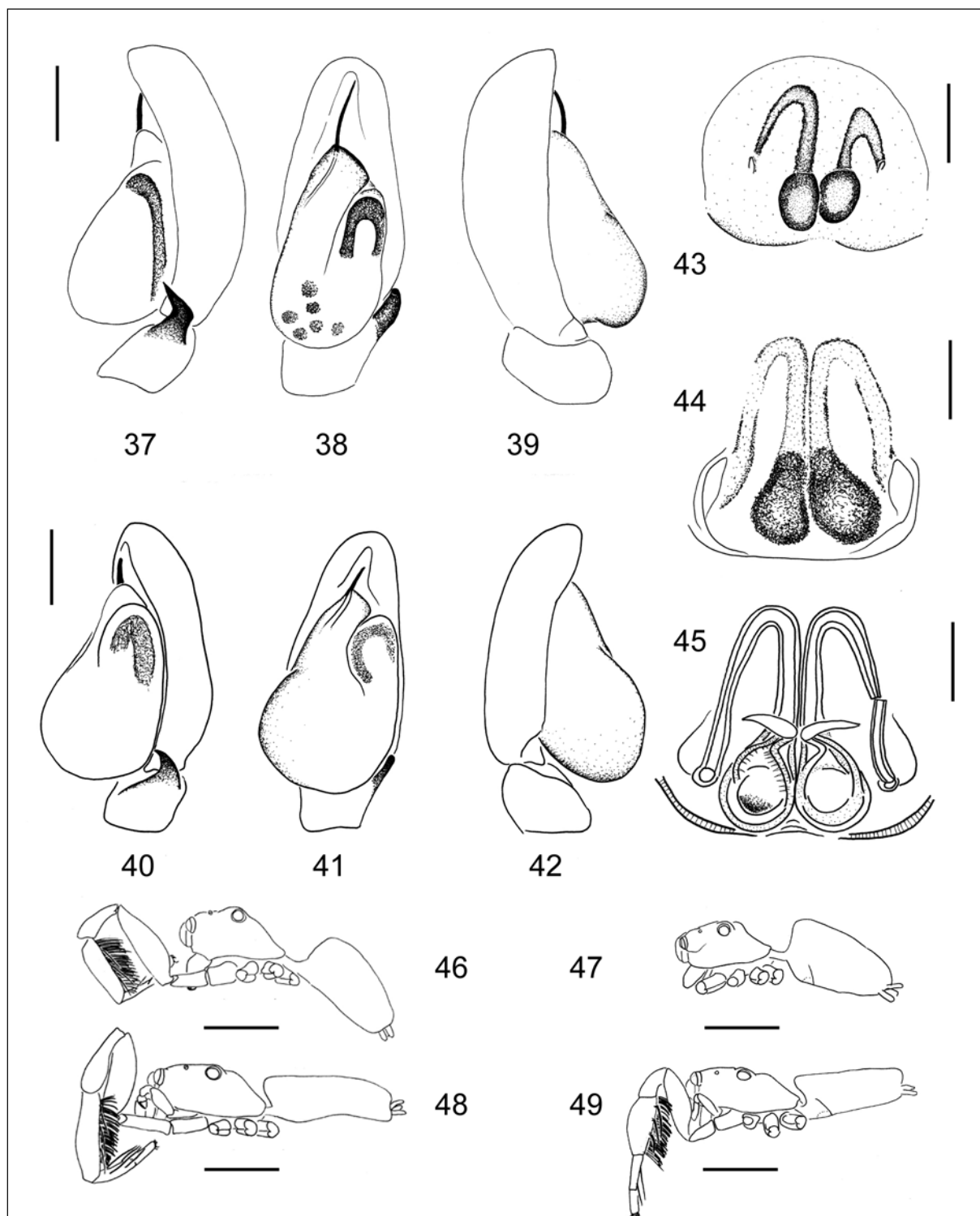
Diagnózis — Az előtest (oldalnézetben) hosszú és lapos, a szemmező után a tori régió egy dombot alkot (48-49. ábra). A hím tapogató lábszárnyúlványa lekerekítve hajlik előre (40. ábra), az embolus rövid, árszerű. A gyűjtő nagy, a prolaterális lebeny kifejezett (41. ábra). A nőstény petelemeze gyengén szklerotizált, a bemeneti nyílások a spermatékák szintjével egy vonalban találhatók (44-45. ábra).

Etimológia — A faj neve (*africana*) a génusz első afrikai előfordulására utal.

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: Apró, törékeny testalkatú ugrópók. A csáprágófogazat plurident. Az előtest sötétbarna, a tori régióban két hosszanti, fehér szőrökből álló sávval. A tegument pontszerű bemélyedésekkel tarkított. Az előtest közepes magasságú, a szemmező után egy tori kiemelkedést találunk, majd fokozatosan süllyed. A csáprágók finom felépítésűek. A csáprágó elülső szegélye kettő, a hátulsó szegélye három fogat visel.

Utótest: Ovális, szőrökkel gyéren borított. Az utótesten sötét alapon világosabban sávzott minta figyelhető meg (a példányok kifakultak, így a pontos mintázatot nem lehet megadni).

37-49. ábra A *Bristowia* fajok összehasonlítása — *Bristowia heterospinosa* REIMOSER, 1934: 37. ábra: Hím tapogató, retrolaterális nézet. 38. ábra: Hím tapogató, ventrális nézet. 39. ábra: Hím tapogató, prolaterális nézet. 43. ábra Nőstény petelemez, ventrális nézet. 46. ábra: Hím habitus, laterális nézet. 47. ábra: Nőstény habitus, laterális nézet. *Bristowia africana* SZÜTS, sp. n.: 40. ábra: Hím tapogató, retrolaterális nézet. 41. ábra: Hím tapogató, ventrális nézet. 42. ábra: Hím tapogató, prolaterális nézet. 44. ábra: Nőstény petelemez, ventrális nézet. 45. ábra: Vulva, dorzális nézet. 48. ábra: Hím habitus, laterális nézet. 49. ábra: Nőstény habitus, laterális nézet. Mércék hossza: 1mm a habitus, 0.1 mm a vulva- és a tapogatórajzokhoz.

Lábak: Az első láb jellegzetesen módosult (48. ábra): hosszabb és erősebb felépítésű, mint a többi, tompora jóval (legalább kétszer) hosszabb, mint a többié. (32, 35-36. ábra). A lábszár enyhén megduzzadt, a dorzális és ventrális oldalán egy-egy vastagabb szőrökből álló sort találunk. Az első láb sötétbarna (majdnem fekete), a végíz világossárga (majdnem fehér). a többi sárgás színű.

Testméretek: Testhossz 3,5-3,55 mm. Az előtest 1,55-1,6 mm hosszú; 1,05 mm széles, 0,65-0,66 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 1,1 mm, hátsó szemsor 1,0 mm széles, a szemmező 0,9 mm hosszú. Az utótest 1,75-1,9 mm hosszú, 0,87-0,94 mm széles.

Párárszerv (40-42. ábra): Egyszerű felépítésű. A lábszáron lekerekítve előrehajló nyúlvány van (40. ábra), az embolus rövid, árszerű (41. ábra). A gyűjtő nagy, kifejezett prolaterális lebennnyel (42. ábra).

— Nőstény paratípus:

Mintázat: Apró, törékeny testalkatú ugrópók. A csáprágófogazat plurident. Az előtest sötétbarna, a tori régióban két hosszanti, fehér szőrökből álló sávval (33. ábra). Az előtest közepes magasságú, a szemmező után egy tori kiemelkedést találunk, majd fokozatosan süllyed (49. ábra). A csáprágók finom felépítésűek. A csáprágó elülső szegélyén kettő, a hátulsó szegélyén három fogat találunk.

Utótest: Ovális, szőrökkel gyéren borított. Az utótesten sötét alapon világosabban sávozott minta figyelhető meg.

Lábak: Az első láb kisebb mértékben módosult, mint a hímnél.

Testméretek: Testhossz 3,4-3,6 mm. Az előtest 1,32-1,39 mm hosszú; 0,85-0,88 mm széles, 0,60-0,62 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 0,9 mm, hátsó szemsor 0,8 mm széles, a szemmező 0,85 mm hosszú. Az utótest 2,05-2,2 mm hosszú, 1,5-1,64 mm széles.

Petelemez (44-45. ábra): Egyszerű felépítésű, gyengén szkelrotizált. A bemeneti nyílások a spermatékák szintjével egy vonalban találhatók (45. ábra).

Elterjedés — Afrotropikus régió, Nyugat-Afrika: Kongói Köztársaság (1. térkép).

Megvizsgált anyag — Típusanyag: Hím holotípus: Kongói Köztársaság, Brazzaville, ORSTOM park. HSZE Nr 11 19.X.1963; leg: J. Balogh & A. Zicsi. (HNHM SALT312).

Paratípusok: Kongói Köztársaság: 2 ♂♂ Bouenza vízesés, galériaerdő. HSZE Nr 301 30. XII. 1963; leg: J. Balogh & A. Zicsi. (HNHM SALT402). 1 ♀ Brazzaville ORSTOM park. HSZE Nr 484 20.XII.1963; leg: J. Balogh & A. Zicsi. (HNHM SALT314). 1 ♂ from Brazzaville, “Foret clasée”. HSZE Nr 523 26.XII.1963; leg: J. Balogh & A. Zicsi. (HNHM SALT313).

2 ♂♂ and 1 ♀ Lefini Reserve, Nambouli folyó, galériaerdő. HSZE Nr 647 11. I. 1964; leg: J. Balogh & A. Zicsi. (IZUW). 1 ♂ Lefini Reserve, savanna. HSZE Nr 653 11. I. 1964; leg: J.

Balogh & A. Zicsi. (HNHM SALT403). 1 ♂ from Lefini Reserve, folyó, galériaerdő. HSZE Nr 659 12. I. 1964; leg: J. Balogh & A. Zicsi. (HNHM SALT401).

A génusz és a feltételezett rokonsági köre (*Pilia* SIMON, 1902; *Tara* PECKHAM & PECKHAM, 1885) az orientális és ausztrál régiókban fordulnak elő. Balogh & Zicsi expedíciós anyagában rengeteg, furcsa megjelenésű ugrópókot találtam, melyek első lába a *Bristowia*-hoz hasonlított, ugyanakkor a párzószervekben jelentős különbséget tapasztaltam.

Dippenaar-Schoeman & Jocqué (1997) a felsorolásukban megemlíti az új-guineai *Diolenius* THORELL, 1870 génuszt Kamerun, Uganda, Zaïre (Kongói Köztársaság, Kongói Demokratikus Köztársaság) és Zambia területéről – gyűjteményi adatok, Wanless határozásai alapján). A *Diolenius* génusz azonban (és rokonsági köre, pl. *Udvardya* PRÓSZYŃSKI, 1992, melyek első lába hasonlít a *Bristowia*-ra) új-guineai endemizmus. Mivel egyetlen más afrotropikus nemnél nem figyelt meg még senki hosszabb első tompot, valószínűleg a *Bristowia*-t listázták *Diolenius*-ként. Próchniewicz egyik nem publikált rajza – melyet sajnos a szerző engedélye nélkül nem használhattam fel, de a másolata a birtokomban van – szintén egy *Bristowia* fajt ábrázol Kenya területéről. A génusz valószínűleg egész Afrikában elterjedt, egyenlőre azonban bizonyító példányai csak a Kongó-medencéből kerültek elő.

***Depreissia* LESSERT, 1942**

(50-56. ábra)

Depreissia LESSERT, 1942: 11; Wesołowska 1997: 715; Deeleman-Reinhold & Floren 2003; Szűts & Wesołowska 2003: 345

Diagnózis — Apró termetű, hangyautánzó ugrópók (54. ábra). A szemeik négy sorban helyezkednek el (50-51, 54-55. ábra). A nyél rendkívül hosszú, rajta szőrök találhatók (51. ábra). A tori régió hátulsó szegélye felhajlik (50, 51, 54. ábra). A hím tapogató középnyúlványa feltűnő, a gyűjtőből kiemelkedik (52, 53, 56. ábra).

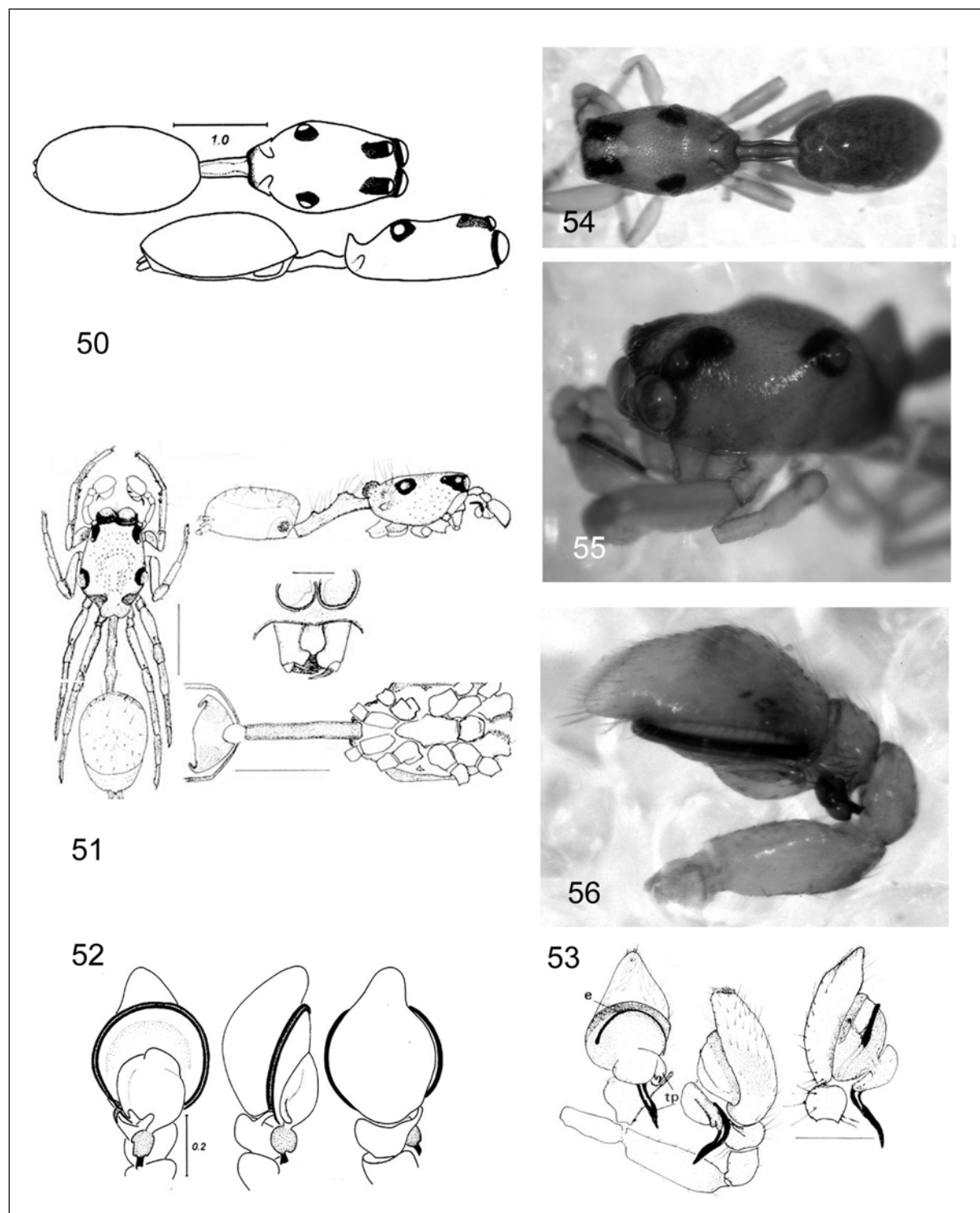
Típusfaj — *Depreissia myrmex* LESSERT, 1942 – eredeti kijelöléssel.

Egyéb fajok — *D. decipiens* DEELEMEN-REINHOLD & FLOREN, 2003.

Megjegyzés — A génusz típusfaja az afrotropikus régióban fordul elő. Deeleman-Reinhold & Floren (2003) egy fajt Borneóról írtak le (51, 53. ábra). A típusfaj második ismert egyede a Balogh & Zicsi expedíciós anyagából került elő (54-56. ábra).

Ismertség — A génusz három példány alapján ismert.

Elterjedés — **Afrotropikus régió:** Kongói Köztársaság (1. térkép). **Orientális régió:** Borneó

50-56. ábra *Depreissia* fajok összehasonlítása — 50. ábra: *Depreissia myrmex*, habitus (Wesołowska 1997). 51. ábra: *D. decipiens*, habitus (Deeleman-Reinhold & Floren 2003). 52. ábra: *D. myrmex*, hím tapogató (Wesołowska 1997). 53. ábra: *D. decipiens*, hím tapogató (Deeleman-Reinhold & Floren 2003). 54. ábra: *D. myrmex*, habitus. 55. ábra: Előtest, fronto-laterális nézet. 56. ábra: Hím tapogató, retrolaterális nézet (Szűts & Wesołowska 2003).

***Depreissia myrmex* LESSERT, 1942**

(50, 52, 54-56. ábra)

Depreissia LESSERT, 1942: 11; Wesołowska 1995: 715; Szüts & Wesołowska 2003: 345.

Diagnózis — A hím középnyúlványa kétágú (52, 56. ábra).

Leírás — Hím:

Mintázat: Rendkívül apró, törékeny testalkatú ugrópók. Az előtest egyszínű világosbarna, a tegument apró kör alakú bemélyedésekkel tarkított. Az előtest nagy részét a szemmező foglalja el, a szemek 4 sorban helyezkednek el (50, 54. ábra). Az előtest hátulsó szegélye felhajlik, rajta két ovális bemélyedés látható.

Utótest: Ovális, erősen szklerotizált dorzális scutummal (50, 54. ábra).

Lábak: Sárgás színűek, az első láb valamivel robosztusabb, mint a többi.

Testméretek: Testhossz 2,24 mm. Az előtest 1,4 mm hosszú; 0,8 mm széles, 0,5 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 0,5 mm, hátsó szemsor 0,7 mm széles, a szemmező 0,9 mm hosszú. Az utótest 1,4 mm hosszú, 0,8 mm széles.

Páرزószerv (52, 54. ábra): Különleges felépítésű. A lábszáron egy vékony hegyes nyúlvány van, melyet a gyűjtőből kilógó középnyúlvány majdnem teljesen eltakar. A középnyúlvány kétágú. Az embolus vége nem látszik.

— Nőstény: Ismeretlen.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika:** Kongói Köztársaság (1. térkép).

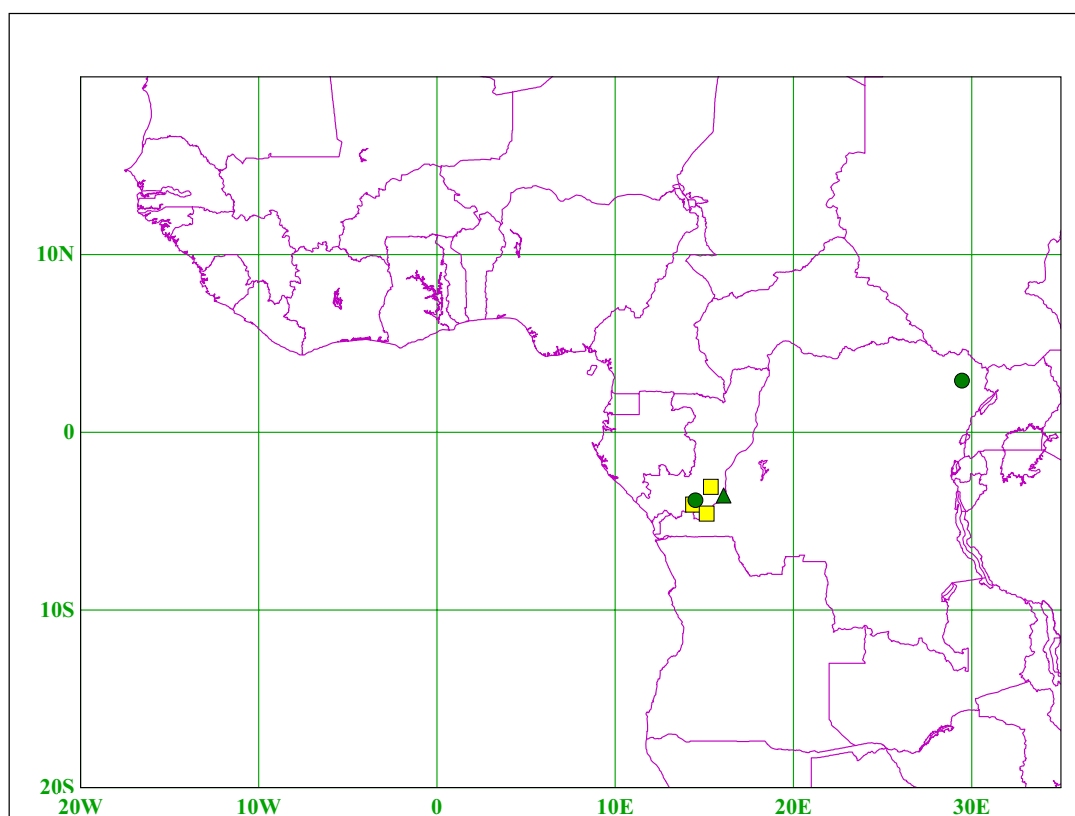
Megvizsgált anyag — Hím: Kongói Köztársaság, Méya (3°50' D, 14°30' K), Bangu erdő, talajscapda. 4. XI. 1964; leg.: Balogh & Zicsi, det.: W. Wesołowska. (**HNHM SALT325**).

A *Depreissia* génusz esete nagyon hasonló a *Bristowia*-éhoz. Mindketten feltűnő habitusú, könnyen felismerhető ugrópók, ugyanakkor rendkívül kevésbé ismert az elterjedésük. Míg azonban a *Bristowia* gyakorinak mondható, addig a *Depreissia* három példány alapján ismert. Lessert 1942-ben írta le a nemet Zaïre területéről. A génusz *locus typicus*-a: „*Haut Uelé, Moto*”. Sajnos a lelőhely azonosítása nehézségekbe ütközik, ugyanis legalább négy Moto nevű falucska ismert a régióból. Ezek közül valószínűleg a 2° 54' É, 29° 27' K koordinátájú helyről származik a típuspéldány, mert az Uelé folyó felső folyásához (haut – felső franciául) közel esik (1. térkép). Az újonnan előkerült egyed a Kongó-medence másik részéről származik.

Domir DeBakker közvetítésével jutott el hozzám Deeleman-Reinhold & Floren kézirata, melyben egy „*Summyrmon*” nevű nemet akartak leírni Borneóból. A rajzokon látható állat

habitusa *Depreissia* génuszra hasonlított. Az első szerzővel Christa Deeleman-Reinholddal felvéve a kapcsolatot, javasoltam a *Depreissia myrmex* holotípusának a vizsgálatát (RMAC). A hasonlóságok alapján a lelőhelyek nagy távolsága ellenére végül *Depreissia decipiens* DEELEMEN-REINHOLD & FLOREN, 2003 néven írták le (51, 53. ábra) a fajt.

A nem rokonsági viszonyai teljesen ismeretlenek, mert a hím párzószerve annyira egyedi, hogy hasonlítani sem lehet semmihez. A négy szemsor a Lyssomaninae alcsaládra és néhány génuszra (*Athamas* O. P.-CAMRIDGE, 1877; *Leptathamas* BALOGH, 1980) jellemző, a *Depreissia* viszont sem habitusában, sem párzószervével nem hasonlít egyikre sem.

1. térkép. Az *Alfenus*, *Bristowia* és *Depreissia* nemek elterjedése. — *Alfenus* – sötét háromszög, *Bristowia* – világos négyzet, *Depreissia* – sötét kör.

***Eburneana* WESOŁOWSKA & SZÜTS, 2001**

(57–82. ábra)

Eburneana WESOŁOWSKA & SZÜTS, 2001: 523; Szüts 2003: 419

Diagnózis — Nagytermetű ugrópókok. Az előtest jellegzetesen összeszűkül (58, 60, 70. ábra), a csáprágók az előtest frontális részétől távol vannak, így a homlokpajzs szinte vízszintes (61. ábra). A hímek csáprágója megnagyobbodott, rajta nagy fogakat találunk. A hímek pároszerve egyszerű: a gömbölyded gyűjtő köré tekeredik a hímtag. A fonószemölcsökön hálókészítésre alkalmas *spigot*-ok vannak (62, 73. ábra).

Típusfaj — *E. scharffi* WESOŁOWSKA & SZÜTS, 2001 – eredeti kijelöléssel.

Egyéb fajok — *E. magna* WESOŁOWSKA & SZÜTS, 2001; *E. wandae* SZÜTS, 2003.

Ismertség — A génusz mindössze hat ivarérett (4 hím és 2 nőstény) példány alapján ismert.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika:** Elefántcsontpart, Kamerun; **Kelet-Afrika:** Tanzánia (2. térkép).

***Eburneana scharffi* WESOŁOWSKA & SZÜTS, 2001**

(57–69, 72. ábra)

Eburneana scharffi WESOŁOWSKA & SZÜTS, 2001: 523–528; Szüts 2003: 419.

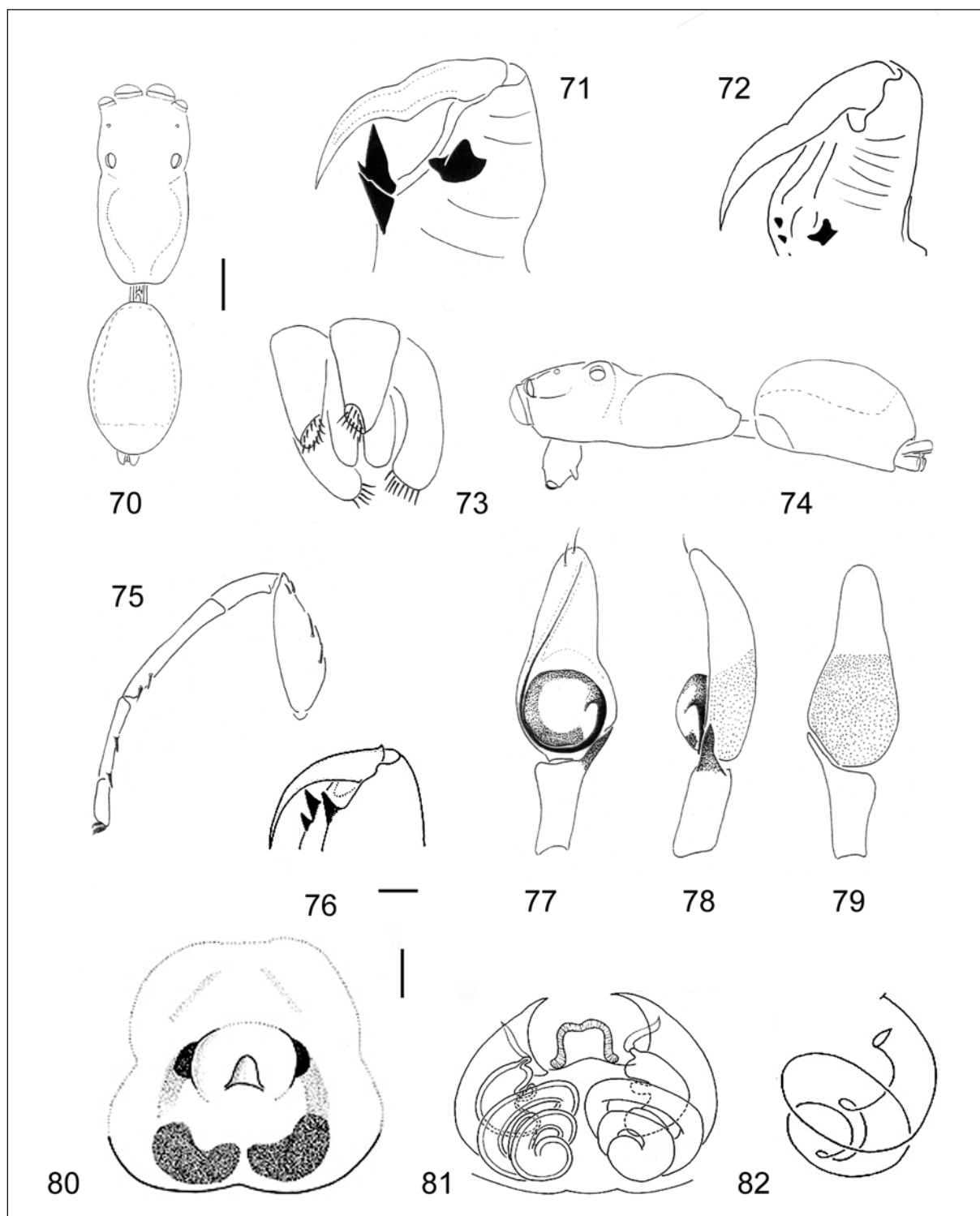
Diagnózis — A hím tapogató lábszárnyúlványa rövid, enyhén hajlott (63–66. ábra). A csáprágó első szegélyén két egyszerű, a hátulsó szegélyén egy kétágú fog található. Az epigyne bemeneti nyílásai V-alakot formálnak.

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: Nagytermetű hangyautánzó ugrópók (57. ábra). A csáprágófogazat fissident (72. ábra). Az előtest alacsony, hosszú és a jellegzetes befűződés révén egy „feji” és egy „tori” régióra különül (60. ábra), színe sötétbarna és szürkés színű szőrökkel borított. A szemmező a test hátsó, „tori” részével egy szintben van (59. ábra). A csáprágók meglehetősen robosztusak, és hátul (a HKSZ-ek alatt) találhatóak (59. ábra). Az elülső szegély két egyszerű, a hátulsó szegély egy kétágú fogat visel (72. ábra).

Utótest: Körte alakú, középen egy befűződéssel. A dorzális részen két szkutum figyelhető meg, melyek gyengén szklerotizáltak.

Lábak: Az első láb feltűnő, a comb és a térd alsó, a lábszár alsó és felső oldalán dús kefeszerű szőrsor található (57. ábra).

70-82. ábra Nyugat-Afrika *Eburneana* fajtái — *E. wandae*: 70. ábra: Hím előtest, dorzális nézet. 71. ábra: Hím, csáprágó. 74. ábra: Hím előtest, laterális nézet. 75. ábra: Hím első láb. 77. ábra: Hím tapogató, ventrális nézet. 78. ábra: Hím tapogató, laterális nézet. 79. ábra: Hím tapogató, dorzális nézet. *E. scharffi*: 72. ábra: Hím, csáprágó. *E. magna*: 73. ábra: Fonószemölcsök. 76. ábra: Nőstény, csáprágó. 80. ábra: Petelemez, ventrális nézet. 81. ábra: Vulva, dorzális nézet. 82. ábra: A spermavezetékek tekervényeinek sematikus rajza. Mércék hossza: 1 mm a habitus, 0.1 mm a párzószervekhez, csáprágókhoz. (Szűts 2003).

***Eburneana magna* WESOŁOWSKA & SZÜTS, 2001**

(73, 76, 80–82. ábra)

Eburneana magna WESOŁOWSKA & SZÜTS, 2001: 523–528; Szűts 2003: 419.

Diagnózis — Az petelemez bemeneti nyílásai kör alakú mélyedésbe nyílnak.

Leírás — Hím: Ismeretlen.

— Nőstény holotípus:

Mintázat: Nagytermetű hangyautánzó ugrópók. A csáprágófogazat unident (76. ábra). Az előtest sötétbarna, szürkés színű szőrökkel borított, a nemre jellemző alakú. A csáprágók finom felépítésűek, és hátul (a HKSZ-ek alatt) találhatóak (Wesołowska & Szűts 2001: Fig. 1.). Az elülső szegély kettő, a hátsó szegély egy fogat visel (76. ábra).

Utótest: Körte alakú, közepén egy befűződéssel.

Lábak: Majdnem egyforma hosszúak.

Testméretek: Testhossz 12 mm. Az előtest 5,4 mm hosszú; 2,5 mm széles, 1,2 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,2 mm, Hátsó szemsor 2,2 mm széles, a szemmező 2,0 mm hosszú. Az utótest 5,4 mm hosszú, 3,3 mm széles.

Petelemez (80–82. ábra): Bonyolult felépítésű: a bemeneti nyílások egy kör alakú bemélyedésbe nyílnak, a spermavezeték hosszúak és bonyolultan felcsavartak.

Elterjedés — Nyugat-Afrika: Elefántcsontpart. (2. térkép)

Megvizsgált anyag — **Típusanyag**: Nőstény holotípus: Elefántcsontpart, Tonkui hegység, 25.II.1979, leg: A. Pauly (MRAC, 153 864), det: W. Wesołowska.

***Eburneana wandae* SZÜTS, 2003**

(70, 71, 74, 75, 77–79. ábra)

Eburneana wandae SZÜTS, 2003: 419.

Diagnózis — A hím tapogató lábszárnyúlványa hosszú és egyenes (77. ábra). A csáprágó fogai nagyok: első szegélyén két aszimmetrikus, a hátsó szegélyén egy szimmetrikus kétágú fog található. Az első láb ugyanolyan, mint a többi.

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: Nagytermetű hangyautánzó ugrópók (70, 74. ábra). A csáprágófogazat fissident (72. ábra). Az előtest sötétbarna, szürkés színű szőrökkel borított. A szemmező a test vonalából enyhén kiemelkedik, a „tori” résznél magasabb (74. ábra). A csáprágók meglehetősen

Testméretek: Testhossz 9,1-9,6 mm. Az előtest 4,4-4,6 mm hosszú; 2,5-2,6 mm széles, 1,4-1,5 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,0-2,1 mm, Hátsó szemsor 1,9-2,0 mm széles, a szemmező 1,7-1,8 mm hosszú. Az utótest 3,7-3,9 mm hosszú, 1,8-2,0 mm széles.

Párzószer (63-66. ábra): Egyszerű felépítésű: A lábszáron egy rövid hegyes enyhén hajlott nyúlvány van. A gyűjtő gömbölyded az ondóvezetékek átsejlenek rajta. Az embolus középhosszú, ostorszerű, s a gyűjtő köré tekert.

— Nőstény paratípus:

Mintázat: Nagytermetű hangyautánzó ugrópók (58. ábra). Az előtest sötétbarna, szürkés színű szőrökkel borított. A szemmező a test hátsó, „tori” részével egy szintben van (59. ábra). A csáprágók hátul (a HKSZ-ek alatt) találhatóak

Utótest: Körte alakú, középen egy befűződéssel. A dorzális részen nincs szkutum.

Lábak: Majdnem egyforma hosszúak.

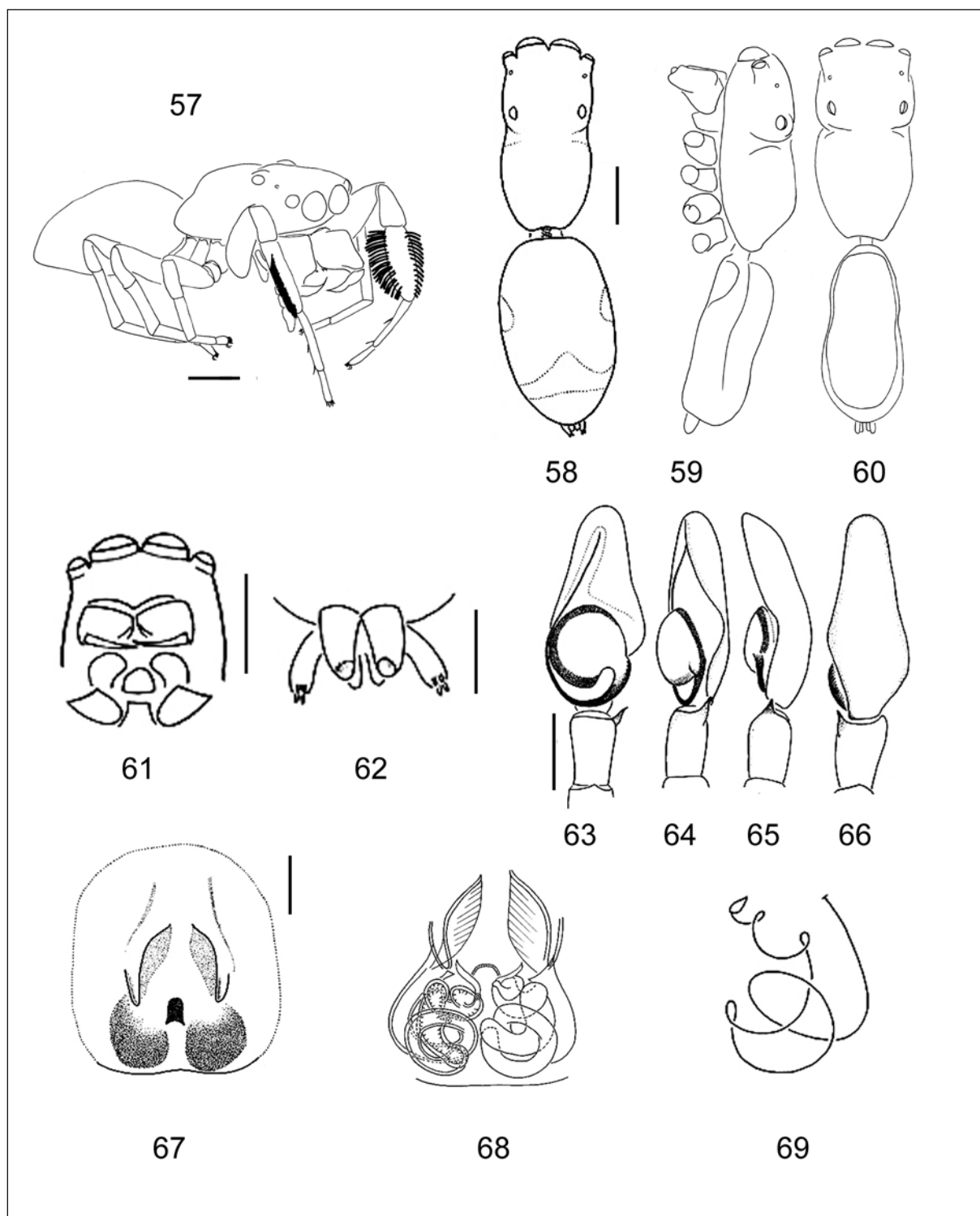
Testméretek: Testhossz 8,5 mm. Az előtest 3,9 mm hosszú; 1,8 mm széles, 1,2 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 1,9 mm, Hátsó szemsor 1,8 mm széles, a szemmező 1,5 mm hosszú. Az utótest 3,9 mm hosszú, 2,2 mm széles.

Petelemez (67-69. ábra): Bonyolult felépítésű: a bemeneti nyílások V-alakúak, a spermavezetékek hosszúak és bonyolultan felcsavartak.

Elterjedés — Kelet-Afrika: Tanzánia. (2. térkép)

Megvizsgált anyag — Típusanyag: Hím holotípus: Tanzánia, Tanga, Kelet Usambara hegység, 12 km DK Amani Kihuhiwi-Zigi Forest Reserve, 5°06'S 38°41'E, 400-450 m, 2-4.XI.1995, leg: C. Griswold, N. Scharff & D. Ubick (ZMUC). Paratípusok: Tanzánia, 1 ♂ Rufiji tartomány, Coast (parti) régió, Namakutwa-Nyamuete Forest Reserve, 8°19'S, 39°00'E, VIII-IX. 1992, leg: Frontier Tanzánia (ZMUC); 1 ♀ Kisarawe tartomány, Kazimzubwe Forest Reserve, 6°57'S, 39°03'E, I-II.1991, leg: Frontier Tanzánia (ZMUC).

— **Egyéb anyag:** Tanzánia: 1 ♂ Tanzánia, Tanga, Muheza tartomány, Manga Forest Reserve, 5°02'S 38°47'E, leg: Frontier Tanzánia (ZMUC); det: Szűts. 1 juvenilis egyed a holotípussal együtt; 2 juvenilis Uzungwa hegység, Mwanihana erdő, Sanje felett, 600 m a.s.l., 3.VIII.1982; leg: M. Stoltze & N. Scharff (ZMUC); 1 juvenilis Morogoro régió, Kimboza Forest Reserve, 4.II.1987; leg: S. Mahunka, T. Pócs & A. Zicsi (HNHM).

57-69. ábra *Eburneana scharffi* WESOŁOWSKA & SZÜTS, 2001 — 57. ábra: Hím habitus, fronto-laterális nézet. 58. ábra: Nőstény habitus felülnézet. 59. ábra: Hím előtest, laterális nézet. 60. ábra: Hím előtest, felülnézet. 61. ábra: Előtest, ventrális nézet. 62. ábra: Fonószemölcsök, ventrális nézet. Hím tapogató: 63. ábra: Ventrális nézet. 64. ábra: Laterális nézet. 65. ábra: Retrolaterális nézet. 66. ábra: Dorzális nézet. 67. ábra: Petelemez, ventrális nézet. 68. ábra: Vulva, dorzális nézet. 69. ábra: A spermavezetékek tekervényeinek sematikus rajza. Mércék hossza: 1 mm a habitus, 0.5 mm a tapogatórajzokhoz (Wesołowska & Szűts 2001).

roboosztusak, rajtuk nagyméretű fogak találhatóak. Az elülső szegély két asszimmetrikusan kétágú, a hátulsó szegély egy szimmetrikusan kétágú fogat visel (71. ábra).

Utótest: Körte alakú, közepén egy befűződéssel. A dorzális részen két szkutum figyelhető meg, melyek gyengén szklerotizáltak.

Lábak: Az első láb hosszabb, mint a többi, de rajta szőrképletek nincsenek (75. ábra).

Testméretek: Testhossz 8,2 mm. Az előtest 4,4 mm hosszú; 2,2 mm széles, 1,5 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,0 mm, hátsó szemsor 1,7 mm széles, a szemmező 1,7 mm hosszú. Az utótest 3,0 mm hosszú, 2,0 mm széles.

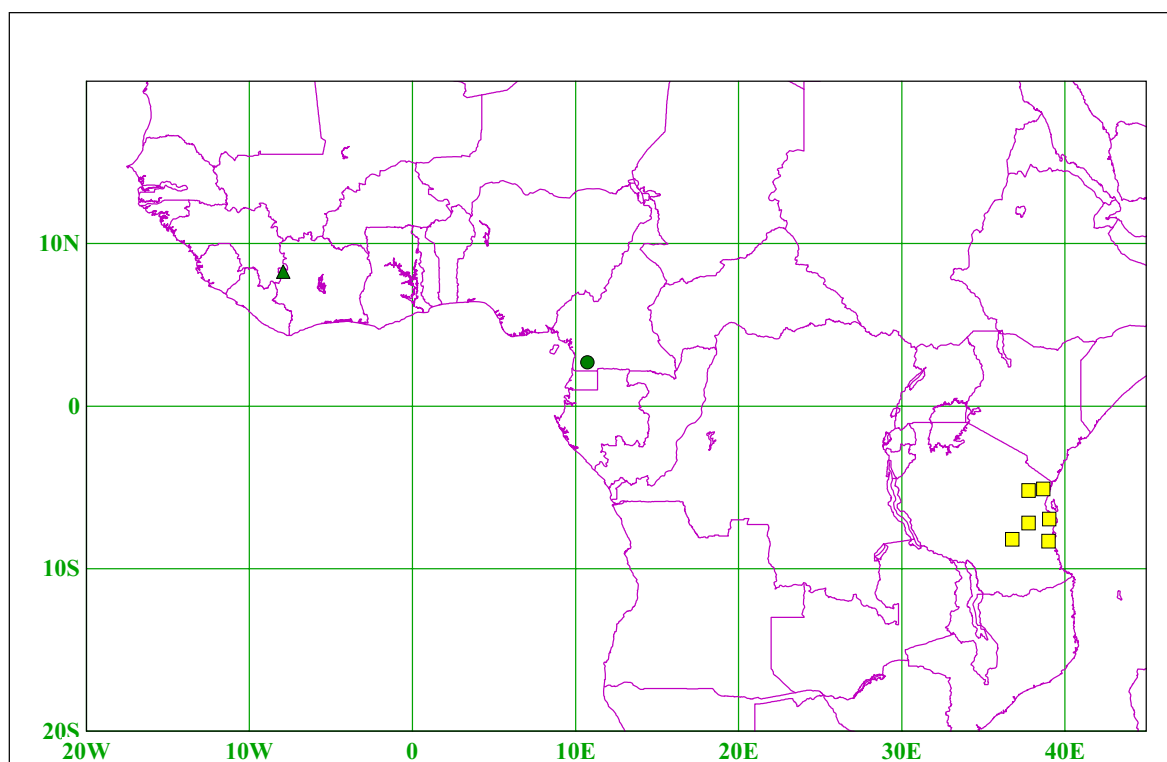
Párárszerv (63-66. ábra): Egyszerű felépítésű: A lábszáron egy hosszú, egyenes nyúlvány van. A gyűjtő gömbölyded az ondóvezetékek átsejlenek rajta. Az embolus hosszú, ostorszerű, s a gyűjtő köré tekert.

— Nőstény: Ismeretlen.

Elterjedés — Nyugat-Afrika: Kamerun. (2. térkép)

Megvizsgált anyag — Típusanyag: Hím holotípus: Kamerun, Reservé Forestier Makak, 5. I.1950; forest, along river, from vegetation; leg: J. Birket-Smith. (ZMUC).

A génusz valószínűleg az egész afrotropikus régióban elterjedt, pusztán az arachnológiai kutatások alacsony foka miatt lehet ennyire kevés egyed ismert.

1. térkép. Az *Eburneana* nem elterjedése. — *E. magna* – sötét háromszög, *E. scharffi* – világos négyzet, *E. wandae* – sötét kör.

***Saraina* WANLESS & CLARK, 1975**

(83–94. ábra)

Saraina WANLESS & CLARK, 1975.

Diagnózis — A sűrű lábtüskézettű állatok mintázata jellegzetes: az utótesten szürke alapon három hosszanti, fahéjbarna csík fut végig. Az előtest magas, robosztus. A hímek tapogatóján három lábszárnyúlvány van. A nőstények petevezetékei hosszúak, visszahajlók.

Típusfaj — *Saraina rubrofasciata* WANLESS & CLARK, 1975 – eredeti kijelöléssel.

Egyéb fajok — A génusz monotipikus.

Megjegyzés — A nemet csupán nőstények alapján írták le a szerzők Elefántcsontpartról. Jelen dolgozat teszi meg az első említést a hímekről.

Ismertség — A génusz mintegy húsz példány alapján ismert.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika:** Elefántcsontpart, Kamerun, Kongói Köztárság, Nigéria (3. térkép).

***Saraina rubrofasciata* WANLESS & CLARK, 1975**

(83–94. ábra)

Saraina rubrofasciata WANLESS & CLARK, 1975.

Diagnózis — A hím tapogató retrolaterális lábszárnyúlványa kampószerű, az embolus a tegulum mögül ered. A tegulum prolaterális lebenye granulált felszínű. Nőstény ivarszerve két középső szklerotizált éllel veszi körbe a bemeneti nyílásokat.

Leírás — Hím:

Mintázat: Közepes termetű (3-7 mm-s – Prószyński 1990) ugrópókok, fissident fogazattal. A test alapszíne szürkés, az erősen szklerotizált részek feketék, bíbor fénnnyel (83, 86. ábra). Az előtesten mintázat nem figyelhető meg, az egész előtestet sűrű szőrzet borítja.

Utótest: Szürke alapon 3 hosszanti, fahéjbarna csík a háti oldalon. A hasi oldal szürke.

Lábak: Sárgás színűek, sűrű tüskézettel és szőrzettel.

Testméretek: Testhossz 5,94-6,21 mm. Az előtest 2,45-2,51 mm hosszú; 2,05-2,1 mm széles, 1,5-1,55 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 1,95 mm, hátsó szemsor 1,64 mm széles, a szemmező 1,35-1,40 mm hosszú. Az utótest 2,45-2,6 mm hosszú, 2,0 mm széles.

Párhószerv (89-91. ábra): Jellegzetes felépítésű. A lábszáron három nyúlvány van egy apróbb hegyesebb, valamint kettő kanálszerű. A tegulum szélesebb, mint hosszú, prolaterális lebenye

érdes felszínű. Az embolus hosszú, ostorszerű a tegulum mögöl ered. Hasonló párzószerivel rendelkező ugrópóknemet nem jelenleg ismerünk.

— Nőstény:

Mintázat: Hasonlóan egyszínűek, mint a hímek, bár kicsit világosabbak (84-85. ábra). A szőrborítás jóval gyérebb.

Utótest: Szürke alapon 3 fahéjbarna csík a háti oldalon. A hasi oldal szürke (87. ábra).

Lábak: Világossárgák, sűrű lábtüskézettel, szőrzettel.

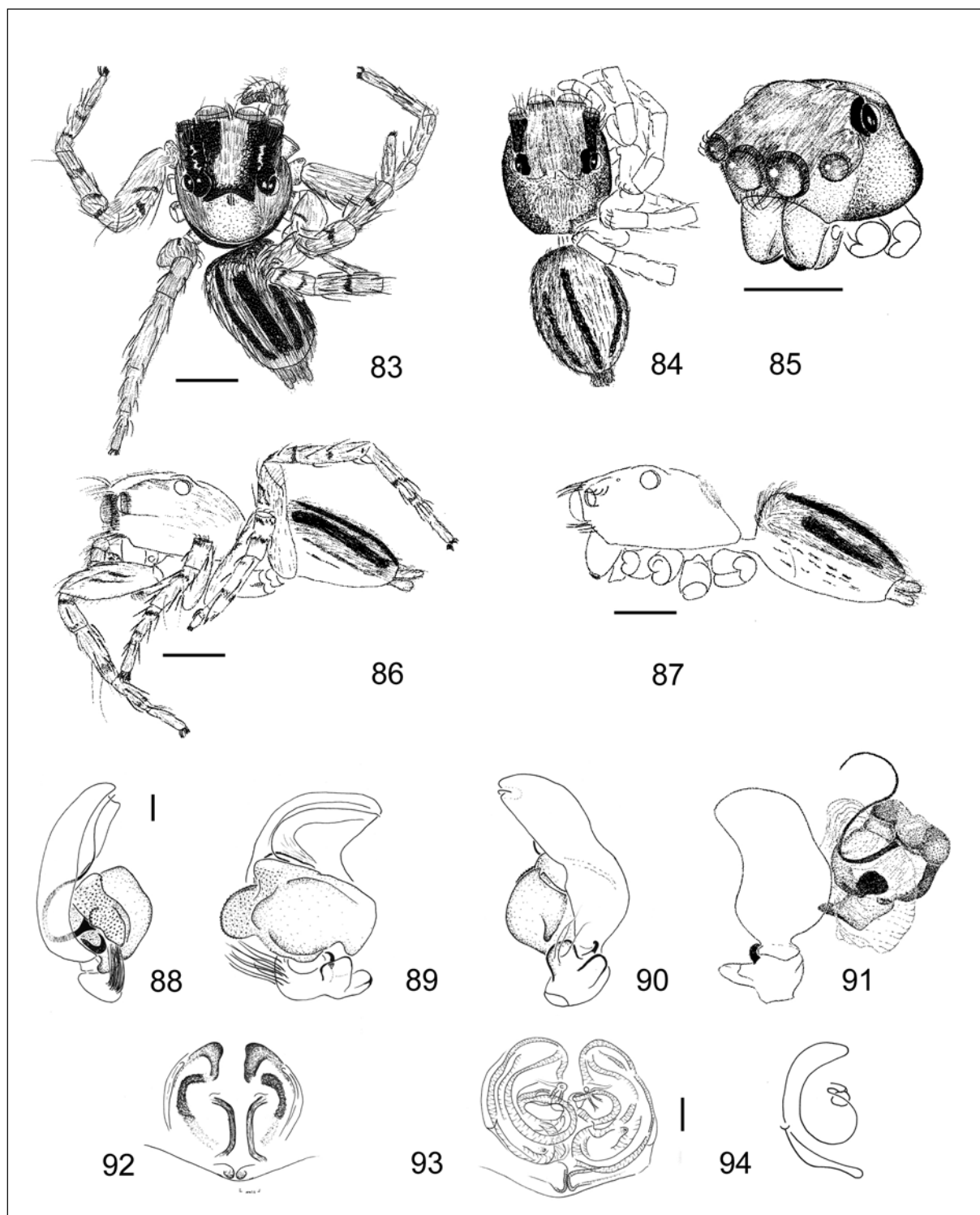
Testméretek: Testhossz 8,7-9,05 mm. Az előtest 3,2-3,35 mm hosszú; 2,25-2,3 mm széles, 1,75-1,81 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,05 mm, hátsó szemsor 1,9 mm széles, a szemmező 1,5 mm hosszú. Az utótest 4,5-5,1 mm hosszú, 3,32-3,71 mm széles.

Párzószer (92-94. ábra): Egyszerű felépítésű. A petelemez bemeneti nyílásait két ívelt szklerotizált él határolja, a petevezetékek hosszúak, enyhén hajlottak, visszafordulnak. A spermaticák aprók, alig észrevehetők.

Elterjedés — Nyugat-Afrika: Elefántcsontpart, Kamerun, Kongói Köztárság, Nigéria (3. térkép).

Megvizsgált anyag — Egyéb anyag: Kongói Köztársaság: 2 ♂ 1 ♀ Lefini Reserve, Nambouli folyó, galéria erdő. HSZE Nr 597, 660 7. I. 1964; leg: J. Balogh & A. Zicsi. (HNHM SALT405). 2 ♂♂ from Brazzaville, ORSTOM park. HSZE Nr 11 19.X.1963; leg: J. Balogh & A. Zicsi. Kopogtatás. (HNHM SALT406). 1 ♀ Kindamba, Méya, Adam barlang és környéke. HSZE Nr 121 7.XI.1963; leg: J. Balogh & A. Zicsi. Kopogtatás. (HNHM SALT391). 1 ♂ from Brazzaville, Djoué folyó. HSZE Nr 37 27.X.1963; leg: J. Balogh & A. Zicsi. Talajcsapda 5 csapda 3 napig (HNHM SALT385). 1 ♂ Kindamba, Méya, Loulo folyó. HSZE Nr 160 11.XI.1963; leg: J. Balogh & A. Zicsi, Egyelés és fűhálózás alacsony növényzetben. (HNHM SALT407).

A nemet 1975-ben fedezték fel, mindössze nőstények voltak mindezidáig ismertek. A hímek párzószerve meglehetősen különleges felépítésű, hozzá hasonlót nemigen találunk az ugrópókok között, ezért a nem rokonsági kapcsolatai egyelőre tisztázatlanok. Az egyik hím példány palpusát tejsav segítségével kitekertem, hogy a tegulum mögött eredő embolust vizsgálni lehessen. A párzószeret így vizsgálva kiderült, hogy a spermavezetékeket a tegulum erősen szklerotizált pajzsszerű lebenye takarja, amely más nemek esetében jóval kisebb. A prolaterális szőrök és az apró retrolaterális nyúlvány hasonlít a *Thiratoscirtus* nem párzószervének hasonló képződményeihez. A testi bélyegek azonban nagymértékben különböznek, így a két génusz között feltehetőleg nincs rokonsági kapcsolat.

83-94. ábra *Saraina rubrofasciata* WANLESS & CLARCK, 1975 — 83. ábra: Hím habitus, dorzális nézet. 84. ábra: Nőstény habitus dorzális nézet. 85. ábra: Nőstény előtest, fronto-laterális nézet. 86. ábra: Hím habitus, laterális nézet. 87. ábra: Nőstény habitus, laterális nézet.. Hím tapogató: 88. ábra: Prolaterális nézet. 89. ábra: Ventrális nézet. 90. ábra: Retrolaterális nézet. 91. ábra: Kitekert hím párzószer, dorzális nézet. 92. ábra: Petelemez, ventrális nézet. 93. ábra: Vulva, dorzális nézet. 94. ábra: A spermavezetékek sematikus rajza. Mércék hossza: 1mm a habitus, 0.1 mm a tapogatórajzokhoz.

***Tomoccida* SZÜTS & SCHARFF, gen. n.**

(95–103. ábra)

Diagnózis — A nem a *Hisponinae* alcsaládba tartozik, melyre egységesen jellemző az ú.n. szemmező-szűkület a hátsó közép és oldalszemek között. Az apró termetű állatokat a párzószervek, illetve az erősen szklerotizált szkutum alapján lehet megismerni. A szemmező rendkívül hosszú az előtest 70%-át elfoglalja. Az előtest alacsony.

Etimológia — A génusz neve a *Tomo-* (a *Tomocyrba* SIMON, 1900 – madagaszkári ugrópók-nem) és az *occidens* (nyugat – latinul) szavakból származik, a feltételezett rokonsági körre és az elterjedésre utal. A génusz neve semleges nemű.

Típusfaj — *Tomoccida mvi* SZÜTS & SCHARFF, sp. n. – eredeti kijelöléssel.

Megjegyzés — A nemet egy nagyobb revíziós munka – „*A Hisponinae alcsalád revíziójának*” keretében a közeljövőben fogjuk leírni Nikolaj Scharff-fal közösen, a jelzett névvel. Mivel a taxon a Hispo rokonsági kör egyetlen ismert nyugat-afrikai képviselője, ezért tartottam fontosnak megemlíteni és dokumentálni a dolgozatban.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika:** Kamerun (3. térkép).

Ismertség — Mindössze egy példány alapján ismert.

***Tomoccida mvi* SZÜTS & SCHARFF, sp. n.**

(95-103 ábra)

Diagnózis — A párzószerv jellegzetes, az embolus hosszú és a gyűjtő egy lebenye köré tekert. A tapogató lábszárán egy tüskével díszített kiugró él található.

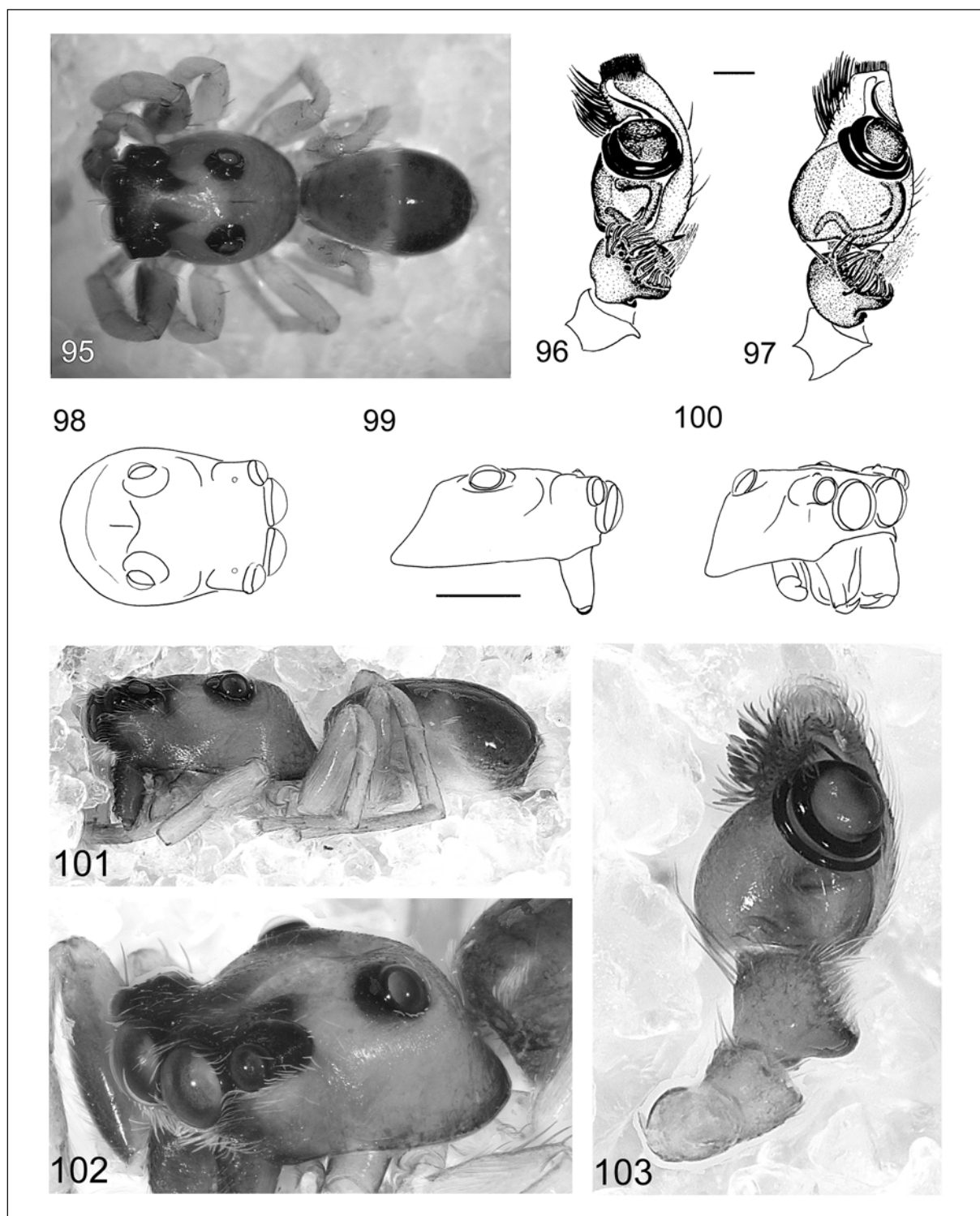
Etimológia — A faj neve a szuahéli *mvi* (*mvi* – fehér szőr, haj) szóból ered és az utótest feltűnő fehér szőreire utal.

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: Apró termetű fissident fogazatú ugrópókok. Az állat teste fényes sárga, a szemmezőben két fekete folttal.

Utótest: Erősen szklerotizált szkutummal, mely közepén egy fehér szőrsorral kettéválasztott. A szkutum a disztális részen sötétbarna a proximálison sárgásbarna.

Lábak: Világossárgák.

95-103. ábra *Tomoccida* SZÜTS & SCHARFF, gen. n. — 95. ábra: Hím habitus, dorzális nézet. 96. ábra: Hím tapogató, retrolaterális nézet. 97. ábra: Hím tapogató, ventrális nézet. 98. ábra: Hím előtest, dorzális nézet. 99. ábra: Hím előtest, laterális nézet. 100. ábra: Előtest, fronto-laterális nézet. 101. ábra: Hím előtest, laterális nézet. 102. ábra: Hím előtest, fronto-laterális nézet. 103. ábra: Hím tapogató, ventrális nézet.

Testméretek: Testhossz 2,5 mm. Az előtest 1,26 mm hosszú; 0,92 mm széles, 0,92 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 0,8 mm, hátsó szemsor 0,7 mm széles, a szemmező 0,9 mm hosszú. Az utótest 1,2 mm hosszú, 0,74 mm széles.

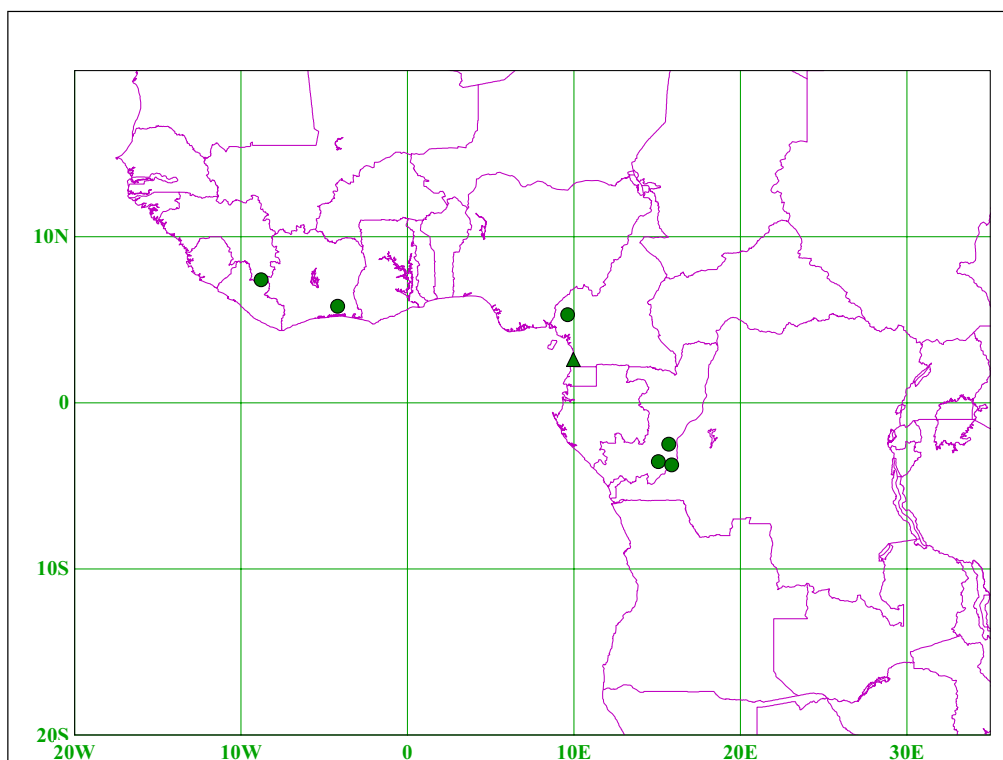
Páرزószerv (95-96, 103. ábra): bonyolult felépítésű. A gyűjtő retrolaterális oldalán apró tüskeszerű nyúlvány található. A tapogató lábszáran tüskékkel borított élszerű nyúlvány van.

— Nőstény: Ismeretlen

Elterjedés — Nyugat Afrika: Kamerun (3. térkép).

Megvizsgált anyag — Típusanyag: Hím holotípus: Kamerun, Province de Sud, Résérve de Faune de Campo Massif des Mamelles, 15.1 km 84° E Ébodjè, N 2°35'39", E 9°57'34", 180 m, 4. April 2000, rainforest, sifted litter, B. L. Fischer 2296.

Ez az aprótermetű *salticida* valószínűleg egy pókhangyát utánoz. Erre a fényes tegument, az erőteljes szkutum, a megnyúlt szemmező, valamint az utótest „osztottsága” utal. A szemmező másik jellegzetessége a szemmező-szűkület a rokonsági kapcsolatokat valószínűsít az afrotropikus *Hispo* SIMON, 1886 (101-103 ábra), a madagaszkári *Tomocyrrba* SIMON, 1900 (104-106 ábra) és a dél-afrikai *Massagris* SIMON, 1900 nemekkel.

3. térkép. A *Saraina* és *Tomoccida* nemek elterjedése. — *Saraina* – sötét kör, *Tomoccida* – sötét háromszög.

***Tarne* SIMON, 1886**

(104–127. ábra)

Tarne SIMON, 1886a: 392; Simon 1902a: 374; Simon 1903a: 798; Clark 1974: 22; 722; Prószyński 1987: 112.

Diagnózis — Nagytetű, erőteljes, robosztus testfelépítésű ugrópókok. A tegument irizáló fényű, az utótesten is (120-121. ábra), mely alkoholban eltűnhet.

Típusfaj — *Tarne dives* SIMON, 1886 – eredeti kijelöléssel.

Egyéb fajok — A génusz monotipikus.

Megjegyzés — A génusz névhordozója egy juvenilis nőtény, mely elveszett. Simon később (Simon 1902a) – valószínűleg a tegument irizáló mintázata után („*cephalothorax niger nitidus pilis viridi et purpureo-micantibus vestitus*”) ivarérett állatokat is *Tarne dives*-nek határozott. Én ezeket az állatokat vizsgáltam meg. A névhordozó eltűnése esetén szükség lehet neotípus kijelölésére, ám ebben az esetben a leíró határozása alapján rendelkezésre állnak ivarérett példányok, így neotípust nem jelölök ki.

Ismertség — A génusz mintegy 20 példány alapján ismert.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika:** Kongói Köztárság, Kamerun, Gabon (4. térkép).

***Tarne dives* SIMON, 1886**

(108-127. ábra)

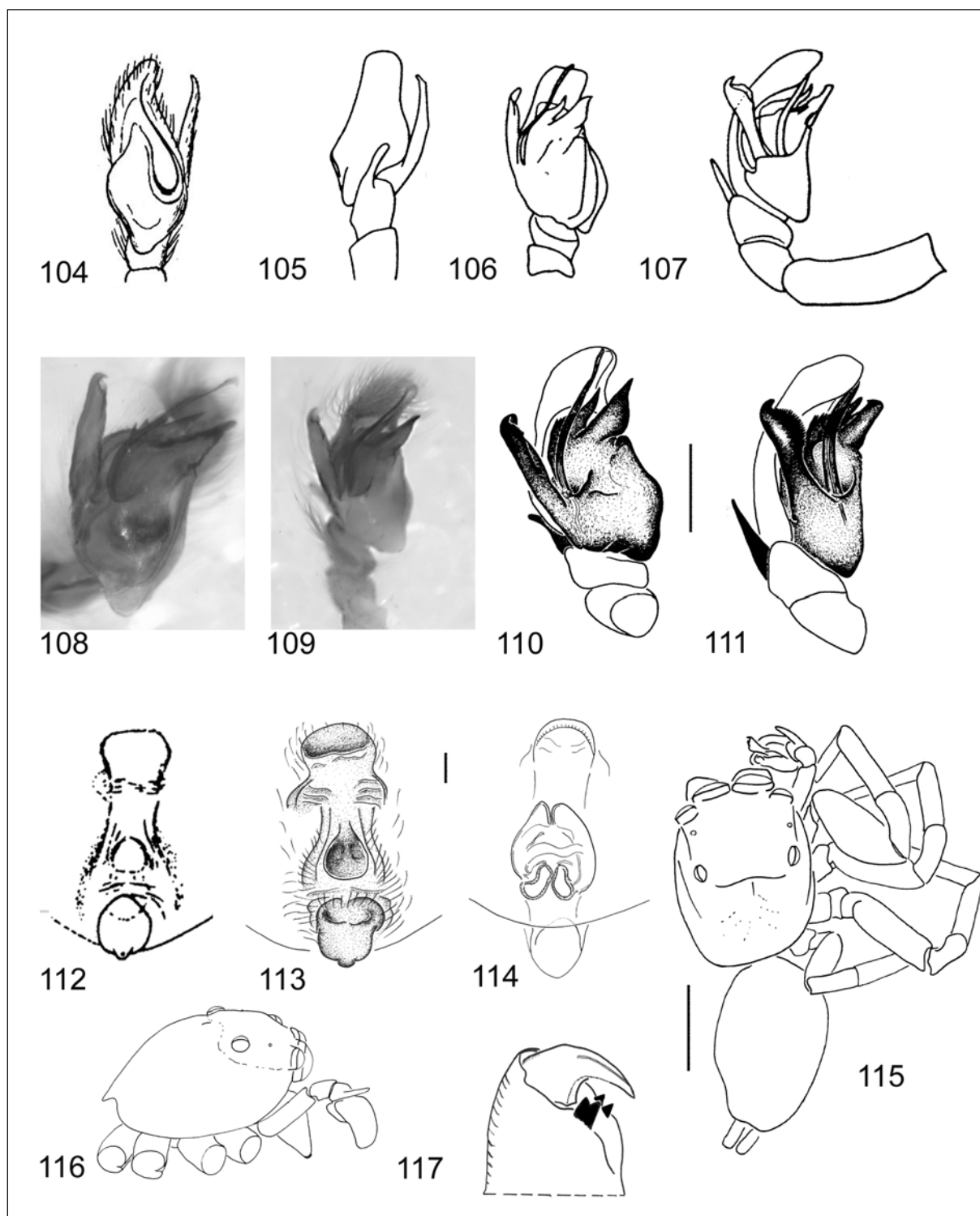
Tarne dives SIMON, 1886a: 392; Simon 1902a: 374; Simon 1903a: 798; Clark 1974: 22; 722; Prószyński 1987: 112.

Diagnózis — Mind a hím, mind a nőtény párzószerve különleges felépítésű. A hímek a hatalmas prolaterális gyűjtőnyúlvány alapján ismerhetők fel, melynek a végén 7-10 fog található (107, 111. ábra). A nőtény ivarszerve (112-114. ábra) megnyúlt, felső része membránszerű, míg alsó részén egy erősen szklerotizált korong található.

Leírás — Hím:

Mintázat: Nagytermetű, robosztus testű ugrópók, unident csáprágófogazattal. A tegument barna színű, az egész test bíbor-zöld irizáló fényű. Az előtest arcrésze a szemek alatt világossárga. Mind az irizáló testmintázat, mind a lapos, de robosztus előtest (115. ábra) rendkívül hasonló az orientális *Thiania* C. L. KOCH, 1846 nemhez, azonban a párzószervek felépítése nem utal közelebbi rokonságra.

Utótest: Barnás, pöttyözött mintával. Az utótest is irizáló bíbor-zöld (121. ábra).

104-117. ábra Tarne SIMON, 1886 — Tapogató rajzok: 104. ábra: Simon (1903a) ábrája. **Clark (1974) ábrái:** 105. ábra: Dorzális nézet. 106. ábra: Ventrális nézet. 107. ábra: Prolaterális nézet. 108. ábra: Gyűjtő, prolaterális nézet. 109. ábra: Tapogató laterális nézet. 110. ábra: Tapogató ventrális nézet. 111. ábra: Tapogató laterális nézet. **Epigyne rajzok:** 112. ábra: Clark (1974). 113. ábra: Epigyne, ventrális nézet. 114. ábra: Vulva, dorzális nézet. 115. ábra: Hím habitus, dorzális nézet. 116. ábra: Előtest, dorzo-laterális nézet. 117. ábra: Csáprágó fogazat, apikális nézet. Mércék hossza: 1 mm a habitus, 0.1 mm a tapogatórajzokhoz .

Lábak: A első lábak valamint a harmadik és negyedik comb sötétbarnák, a többi lábíz sárgásbarna. A harmadik comb hosszabb, mint a többi (119. ábra).

Testméretek: Testhossz 6,1-6,25 mm. Az előtest 2,85-2,9 mm hosszú; 2,25-2,35 mm széles, 1,25-1,31 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 1,75 mm, hátsó szemsor 1,5 mm széles, a szemmező 1,25-1,27 mm hosszú. Az utótest 3,1-3,5 mm hosszú, 1,5-1,75 mm széles.

Párárszerv (110-111. ábra): Bonyolult felépítésű. A gyűjtőn három nyúlványt találunk: egy hatalmas prolaterális nyúlványt, apikális fogakkal, egy retrolaterális nyúlványt az embolus mögött fogazott éllel (108. ábra), valamint egyet az embolus előtt mely egy „kapaszerű” élben végződik (110. ábra). Az embolus a gyűjtőn található mélyedésből ered, középhosszú és ostorszerű. A lábszáron egy tüskeszerű, dorzális nyúlvány található (107, 111. ábra).

— Nőstény:

Mintázat: Hasonló a híméhez: nagytermetű, robosztus testű ugrópók, unident csáprágófogazattal. A tegument barna színű, az egész test bíbor-zöld irizáló fényű. Az előtest anterior oldala (arcrésze) a szemek alatt világossárga, majdnem fehéres (118. ábra).

Utótest: Barnás, finoman pöttyözött mintázatú, irizáló (120. ábra).

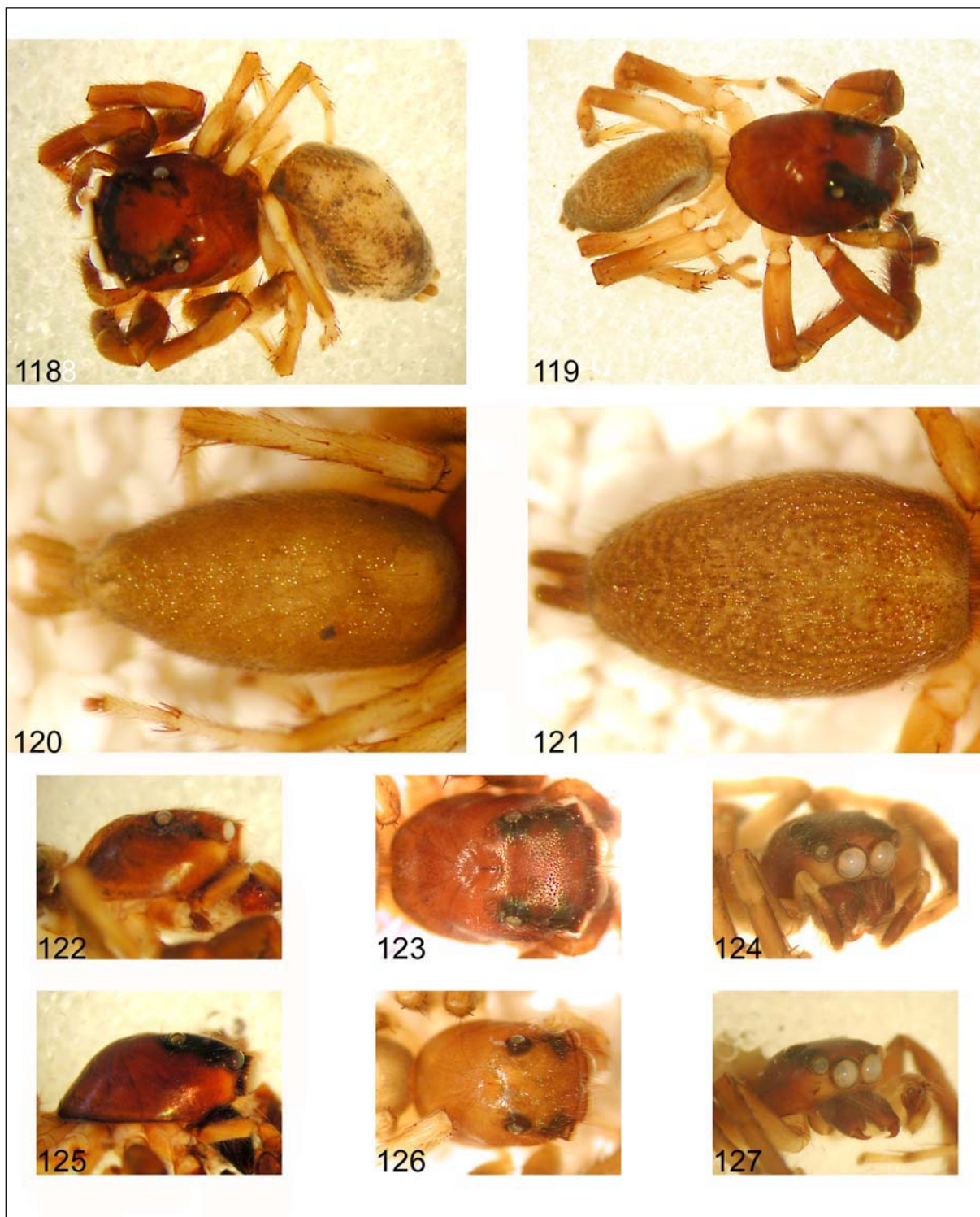
Lábak: A első lábak és a harmadik és negyedik comb sötétbarnák, a többi lábíz sárgásbarna. A harmadik comb hosszabb, mint a többi (119. ábra).

Testméretek: Testhossz 7,25-7,5 mm. Az előtest 2,65-2,75 mm hosszú; 2,1-2,2 mm széles, 1,35-1,39 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 1,85-1,88 mm, hátsó szemsor 1,65-1,66 mm széles, a szemmező 1,35-1,38 mm hosszú. Az utótest 3,5-4,0 mm hosszú, 2,1-2,75 mm széles.

Párárszerv (113-114. ábra): Egyszerű felépítésű, rendkívül megnyúlt, felső része membránszerű, míg alsó részén egy erősen szklerotizált korong található. A petevezeték rövid, a spermatékák kicsik (114. ábra).

Elterjedés — Nyugat-Afrika: Gabon, Kamerun, Kongói Köztárság (4. térkép).

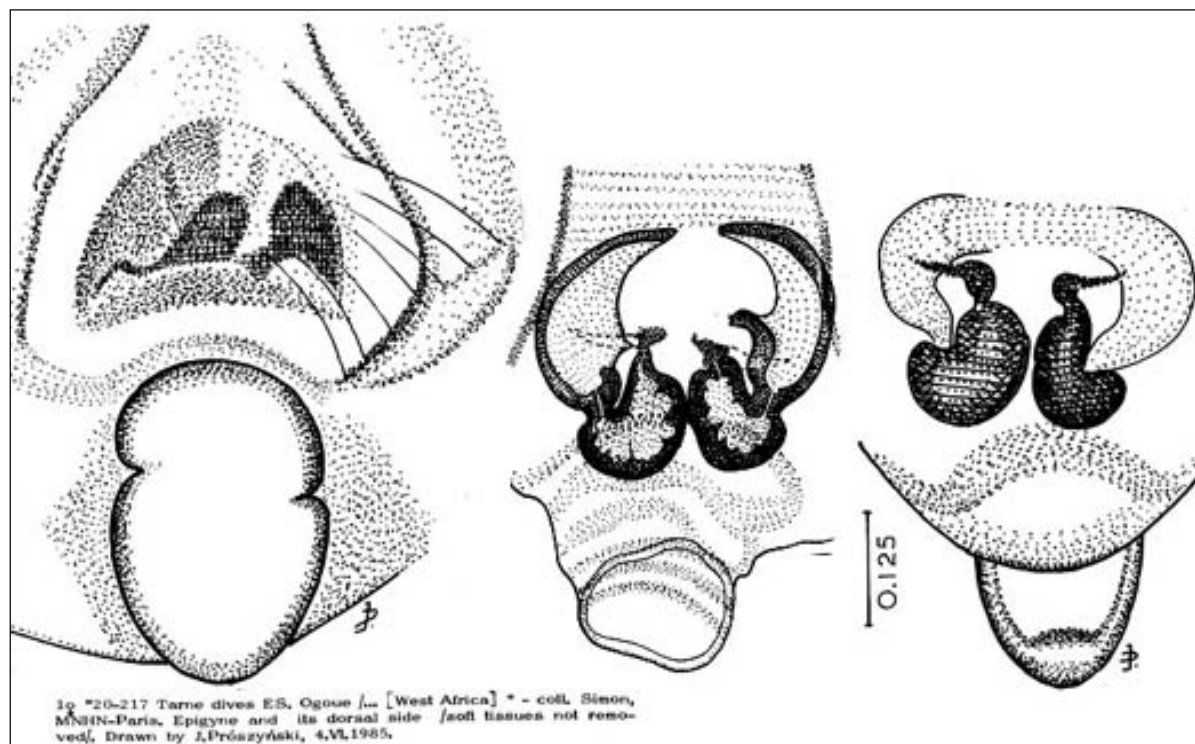
Megvizsgált anyag — Egyéb anyag: Gabon: 4♂♂, 4♀♀ leg Mcq (MNHN 17400), „*Typus? M. Galiano*” [Kézzel írott cédula a fiolában]. 4♂♂, 4♀♀ (MNHN 20217). Kongói Köztársaság: 1 ♂ HSZE Nr 37 Kindamba, Méya, 30. X. 1963; leg: J. Balogh & A. Zicsi, det: T. Szűts. (HNHM SALT 375). 1 ♂, 1 ♀ Kindamba, Méya, Adam barlang és környéke. HSZE Nr 121 7. XI.1963; leg: J. Balogh & A. Zicsi. Kopogtatás. (HNHM SALT376).

118-127. ábra *Tarne dives* SIMON, 1886 színes digitális képek — 118. ábra: Nőstény habitus, dorzális nézet. 119. ábra: Hím habitus, dorzális nézet. 120. ábra: Nőstény utótest, irizáló mintázat. 121. ábra: Hím utótest, irizáló mintázat. 122. ábra: Nőstény előtest, laterális nézet. 123. ábra: Nőstény előtest, dorzális nézet. 124. ábra: Nőstény előtest, fronto-laterális nézet. 125. ábra: Hím előtest, laterális nézet. 126. ábra: Hím előtest, dorzális nézet. 127. ábra: Hím előtest, fronto-laterális nézet.

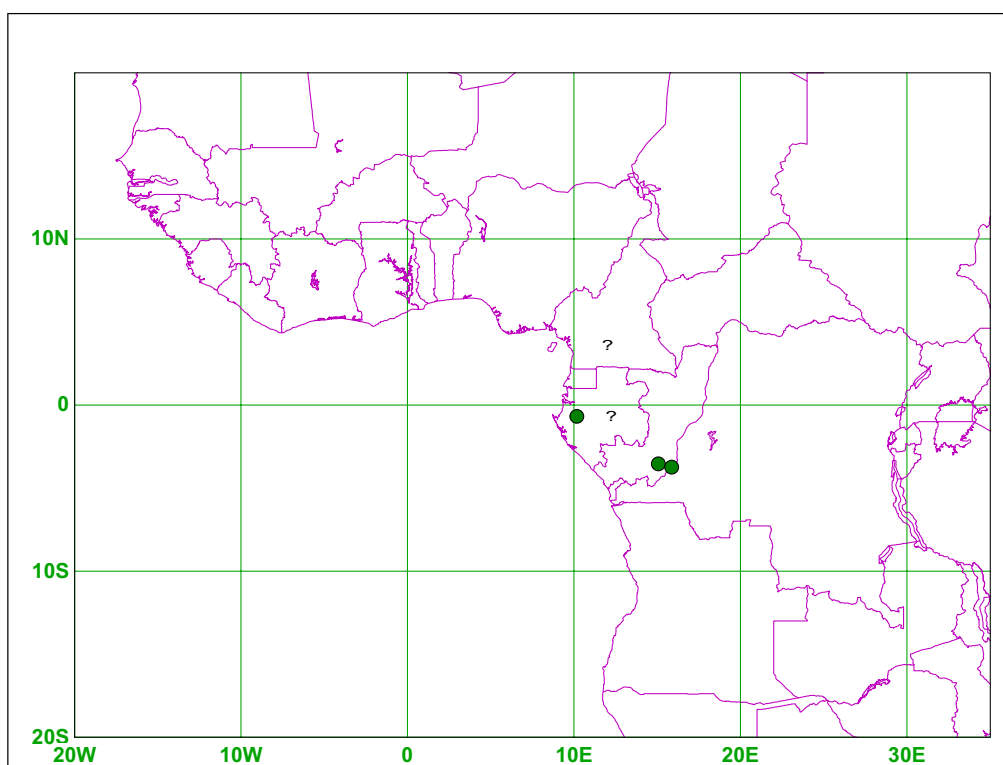
A nemet Simon 1886-ban írta le (az évszám körüli viták tárgyalása az „Irodalmi áttekintés” fejezetben 15. oldal), egy juvenilis nőtény alapján Gabonból, egy „Landana” nevű helyről. Sem az állatot, sem a *locus typicus*-t nem sikerül megtalálni: a legközelebbi hely Lândana – Angolában van (Microsoft World Encarta Atlas 2001). 1902-ben több (összesen nyolc ivarérett egyedet is *Tarne dives*nek határozott és a faj (valamit a génusz) leírását ebben a dolgozatában megismételte. A két új lelőhely „Gabon” és „Ogoué”, mely nagy valószínűséggel az Ogooué folyót jelenti, mely szintén Gabonban található. 1959-ben M. E. Galiano töltött egy évet a párizsi Musée National d’Histoire Naturelle pókgyűjteményében, Simon Dél-Amerikai ugrópókfajainak revideálásával. Munkája során találkozott a nemmel, ezt jelzi a „*Typus? M. Galiano*” cédula a fiolában. Clark is megtalálta ezeket (17400, 20217-es számú) fiolákat és használható vonalas ábrákat közölt a párzószervekről (11. ábra – 22. oldal, 105-107, 112. ábra). A génuszt Kamerun területén is megtalálta (River Ja) azonban a cikkében (Clark 1974) jelzett lelőhelyet nem sikerül azonosítani. Clark az Ogoué lelőhelyet Ogoni-ként idézi, azonban ilyen nevű földrajzi egységet, vagy várost nem sikerült az adott régióban találni.

Prószyński (1987) monográfiája is közöl rajzokat, azonban pusztán a női ivarszerv alsó feléről. A felső ivarszervről, valamint a hím jellegzetesen különleges párzószervről vagy az állatok habitusáról nem közöl semmilyen adatot.

A *Tarne dives* Prószyński (1987) szerint. — A rajzok a nőtény ivarszervének felső részét nem ábrázolják.

A génusz valószínűleg elterjedt Nyugat-Afrikában, és csak az arachnológiai kutatások alacsony foka miatt nem került elő több helyről.

4. térkép. A *Tarne* nem elterjedése. — *Tarne* – sötét kör, kérdőjelek jelzik, a pontosan nem ismert lelőhelyeket.

A nem rokonsági kapcsolatai teljességgel tisztázatlanok, s bár habitusa az orientális *Thiania* C. L. KOCH, 1846-ra hasonlít – akárcsak az irizáló mintázat – a párzószerveik annyira különböznek, hogy közeli rokonsági kapcsolat valószínűleg nincs köztük. A hosszabb harmadik comb, az első lábszár apró, prolaterális-apikális tüskéje a *Thiratoscirtus* SIMON, 1886-hoz hasonlít, akárcsak a hosszúkás peteleméz, ugyanakkor a hím párzószerv nem mutat hasonlóságot. A három nyúlvány újabb – morfológiai, nevezéktani – problémákat is felvet: a gyűjtőhöz kapcsolódó középnyúlvány és konduktor elnevezések közül melyiket alkalmazzuk melyik nyúlványra? Mi legyen a harmadik nyúlvány neve? Külön szkleritekről, vagy csak a gyűjtő kinövéseiről van szó?

Ezeket a kérdéseket kitekert palpuszok nagy nagyításon történő vizsgálata válaszolhatná meg. Bár az egyik hím párzószerve kitekert állapotban volt (illetve ennyi példányból egy tapogató feláldozható lenne) ezek vizsgálata nem hozott eredményt, így a kérdést – sajnos továbbra sem tudom megválaszolni. Ez az ugrópókok rendszerezéséhez – nyújtana elengedhetetlen információt, azonban húsz – alkoholban több évtizedet, egyes esetekben évszázadot (!) ázott – egyed alapján ilyen kérdésekre választ kapni egyenlőre illuzórikusnak tűnik.

***Thiratoscirtus* SIMON, 1886**

(128-207. ábra)

Bacelarella BERLAND & MILLOT, 1941: 390–391; Prószyński 1987: 4; Szűts & Jocqué 2001: 77–92; Jocqué & Szűts 2001: 93–110; Rollard & Wesołowska 2002: 286. **syn. n.**

Thiratoscirtus SIMON, 1886b: 560; Simon 1902b: 416; Simon 1903a: 739; Simon 1903c: 111–112; Galiano 1963: 457; Dippenaar-Schoeman & Jocqué 1997: 264.

Diagnózis — Nagytestű, erőteljes, robosztus testfelépítésű ugrópókok. A harmadik comb feltűnően hosszú (128-129. ábra). A csáprágó belső szegélyén egy nagy, hajlott fog található (137, 139-140, 146. ábra), a nőstények tapogatójának végén, egy retrolaterális tüske van (141-144. ábra).

A hím tapogatón, egy kétágú nyúlvány van (151-156. ábra). A nőstények petelemezén anterior átrium, valamint poszterior lemez figyelhető meg (147-150. ábra).

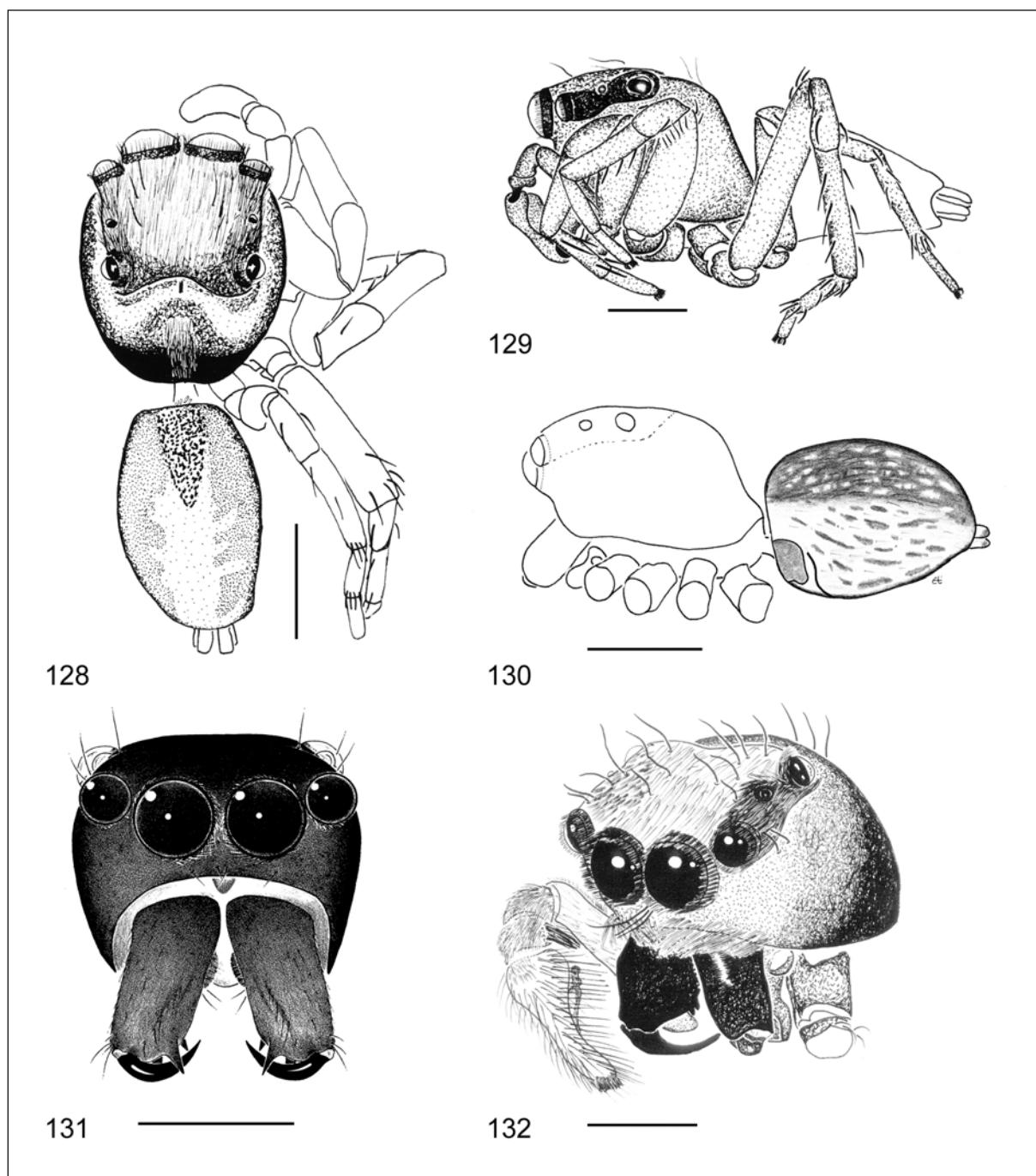
Típusfaj — *Thiratoscirtus patagonicus* SIMON, 1886 – eredeti kijelöléssel.

Egyéb fajok — A nembe további 14 nominális faj tartozik, melyből a *T. fuscoviridis* STRAND, 1906; *T. niveimanus* SIMON, 1886 típusállatai nem találhatóak, az eredeti leírás nem elegendő a felismerésükhöz és azonosításukhoz, így őket *nomina dubia* státusz illeti meg. A *T. tentativa* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001) fajt a *T. versicolor* SIMON, 1902 junior szinonimjának javaslom. A fajok: *T. capito* SIMON, 1903; *T. christineae* SZÜTS, sp. n.; *T. cinctus* (THORELL, 1899), *T. conjugans* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. dracula* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. fradei* BERLAND & MILLOT, 1941; *T. iactans* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. jocquei* SZÜTS, sp. n.; *T. pavidus* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. tanohi* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. torquatus* SIMON, 1903; *T. versicolor* SIMON, 1902.

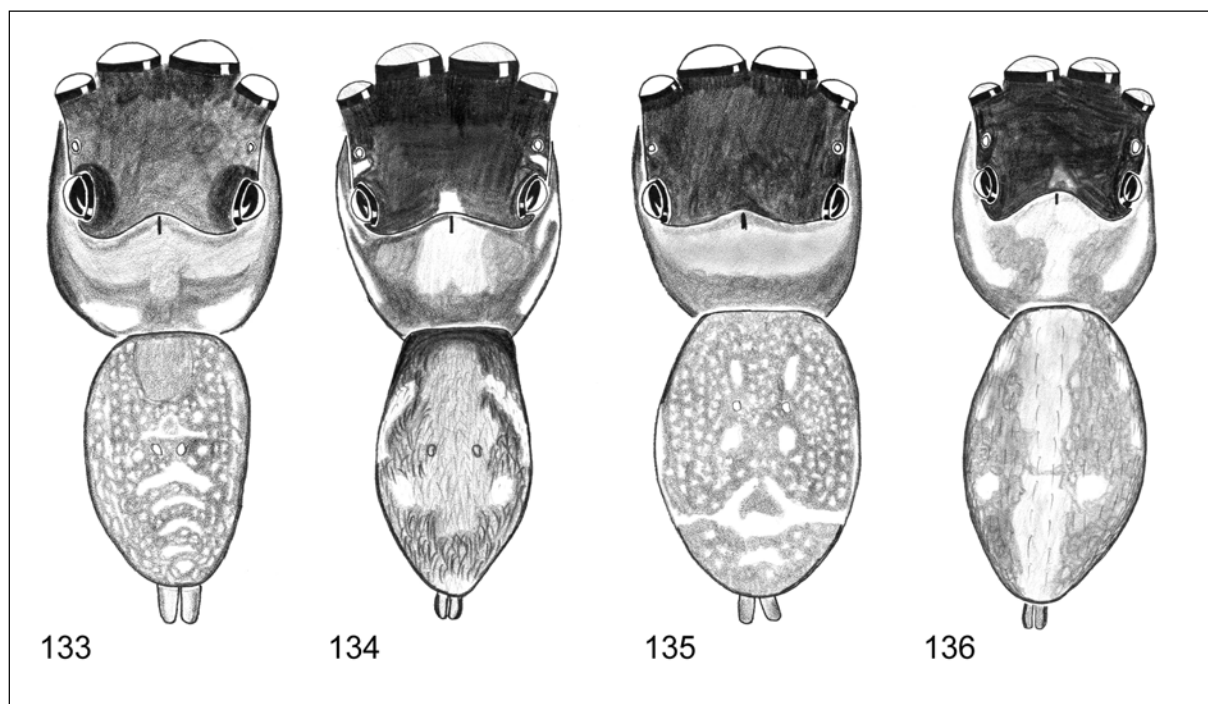
Roewer (1954) ide, a *Thiratoscirtus* nembe sorolta a *Jotus cinctus* THORELL, 1899 fajt is. Prószyński (1987) ábrái alapján azonban egyértelmű, hogy a faj nagy valószínűséggel nem tartozik ide, formailag azonban még senki nem sorolta át sehova. A *Jotus* L. KOCH, 1881 ausztrál elterjedésű nem, és a Kamerunból egy állat alapján ismert faj nem tartozik ide sem. Mivel a fajnak nem tudok jobb helyet javasolni és jelenleg érvényes neve: *Thiratoscirtus cinctus* (THORELL, 1899), listázom, de részletesebben nem foglalkozom vele.

Ismertség — A génusz megfelelően reprezentált a gyűjteményekben, több mint 500 példány alapján ismert.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika**: Az egész régióban elterjedt (5. térkép).

128-132. ábra *Thiratoscirtus* SIMON, 1886 habitus — 128. ábra: *T. patagonicus*, hím, dorzális nézet . 129. ábra: *T. patagonicus*, hím, laterális nézet. 130. ábra: *T. dracula*, nőstény, laterális nézet. 131. ábra: *T. dracula*, hím előtest, frontális nézet. (Alain Reygel grafitrajza) 132. ábra: *T. patagonicus*, hím előtest, fronto-laterális nézet. Mércék hossza: 1.0 mm.

133-136. ábra A *Thiratoscirtus* fajok testmintázata — 133. ábra: *T. tanohi*, hím. 134. ábra: *T. conjugans*, hím. 135. ábra: *T. dracula*, nőstény. 136. ábra: *T. conjugans*, nőstény.

Határozókulcs a fajokhoz

1. Hímek..... 2.
- Nőstények..... 13.

2. A csáprágó prolaterális peremén egy feltűnő fogat visel. (131, 145-146. ábra)....*T. dracula*
 — A csáprágó elülső fogai normális méretűek (132, 140. ábra) 3.

3. A lábszár egy retrolaterális peremen több erős tüskeszerű szőrt visel. (162-64. ábra) 4.
 — A lábszáron ilyen képződmény nincs (pl. 166-168. ábra) 6.

4. A gyűjtőn prolaterális él található, rajta kör alakú bemetszéssel (162. ábra) *T. capito*
 — A gyűjtőn ilyen él nem található (163-164. ábra) 5.

5. Az embolus a gyűjtő prolaterális oldaláról ered (164. ábra) *T. christineae*
 — Az embolus a gyűjtő mögül ered (163. ábra)*T. torquatus*

6. A lábszárnyúlvány kétágú, fekvő „L”-betűhöz hasonlít (164. ábra) *T. jocquei*
 — A lábszárnyúlvány nem ilyen (pl. 178-179. ábra) 7.
7. Embolus rövid, egyenes (157-159. ábra) 8.
 — Az embolus hosszabb, mint a gyűjtő átmérője és legalább egyet tekeredik (161, 166-168. ábra)..... 10.
8. Az embolus nagyon rövid, tompa és hengeres (157. ábra).....*T. versicolor*
 — Az embolus hosszabb, „öv”-szerű, széles és lapos (158-159. ábra)..... 9.
9. Az embolus középhosszú, a gyűjtő prolaterális részéről ered (159. ábra).....*T. conjugans*
 — Az embolus rövid (158. ábra)*T. pavidus*
10. Az embolus nagyon hosszú, a gyűjtő átmérőjének kétszeresénél is hosszabb lehet, a gyűjtő köré tekert (166-168. ábra)..... 11.
 — Az embolus a gyűjtő átmérőjénél hosszabb, a kétszeresét azonban nem éri el, nem a gyűjtő köré tekert (161. ábra) *T. patagonicus*
11. A gyűjtő prolaterális oldalán két lapos nyúlvány van (166-167. ábra)..... 12.
 — A gyűjtő prolaterális oldalán egy nyúlvány van (168. ábra).....*T. tanohi*
12. A lábszárnyúlvány majdnem egyenes (154, 167. ábra), a prolaterális nyúlvány két csúcsa a retrolaterális oldal felé mutat (167. ábra)..... *T. iactans*
 — A lábszárnyúlvány a pikkely felé görbül (153, 168. ábra), a prolaterális nyúlvány egyik csúcsa a retrolaterális oldal felé, a másik a felfelé mutat (153, 168. ábra)..... *T. fradei*
13. A bementi nyílások egymástól jól elkülönülten nyílnak (183, 187. ábra)..... 15.
 — A bementi nyílások egy központi mélyedésből nyílnak (184-186. ábra) 14.
14. A központi mélyedés ovális (185-185. ábra)..... *T. patagonicus*
 — A központi mélyedés egy hosszanti csík (186. ábra)..... *T. jocquei*
15. A petevezetékek legfeljebb egyszer csavarodnak meg (190-192. ábra) 16.
 — A petevezetékek többszörösen megcsavarodnak (196-198. ábra) 17.

16. A spermatékák a petelemez hátulsó részén vannak (182. ábra)*T. conjugans*
 — A spermatékák a petelemez elülső részén vannak (182. ábra)*T. pavidus*
17. A petevezetékek a petelemez felső szélén is túlnyúlnak (198. ábra).....*T. tanohi*
 — A petevezetékek a petelemez felső szélén nem nyúlnak túl (196-197. ábra) 18.
18. A petelemez nagy, háromszög alakú poszterior lemezzel (147, 187. ábra) *T. iactans*
 — A petelemez poszterior része kicsi (148, 150, 183, 188. ábra) 19.
19. A petevezeték kanyarulatai a bemeneti nyílás alatt vannak (183, 192. ábra).....*T. dracula*
 — A petevezeték kanyarulatai a bemeneti nyílás fölé nyúlnak (188, 197. ábra) *T. fradei*

A *Thiratoscirtus* fajok bemutatása

***Thiratoscirtus capito* SIMON, 1903**

(162, 175. ábra)

T. capito SIMON, 1903b: 111; Simon 1910: 435.

Diagnózis — A hím tapogató lábszárán egy retrolaterális peremen egy tucatnyi erős tüskeszerű szőr ül. A prolaterális peremen egy félkör alakú bemélyedés van (162. ábra).

Leírás — Hím holotípus:

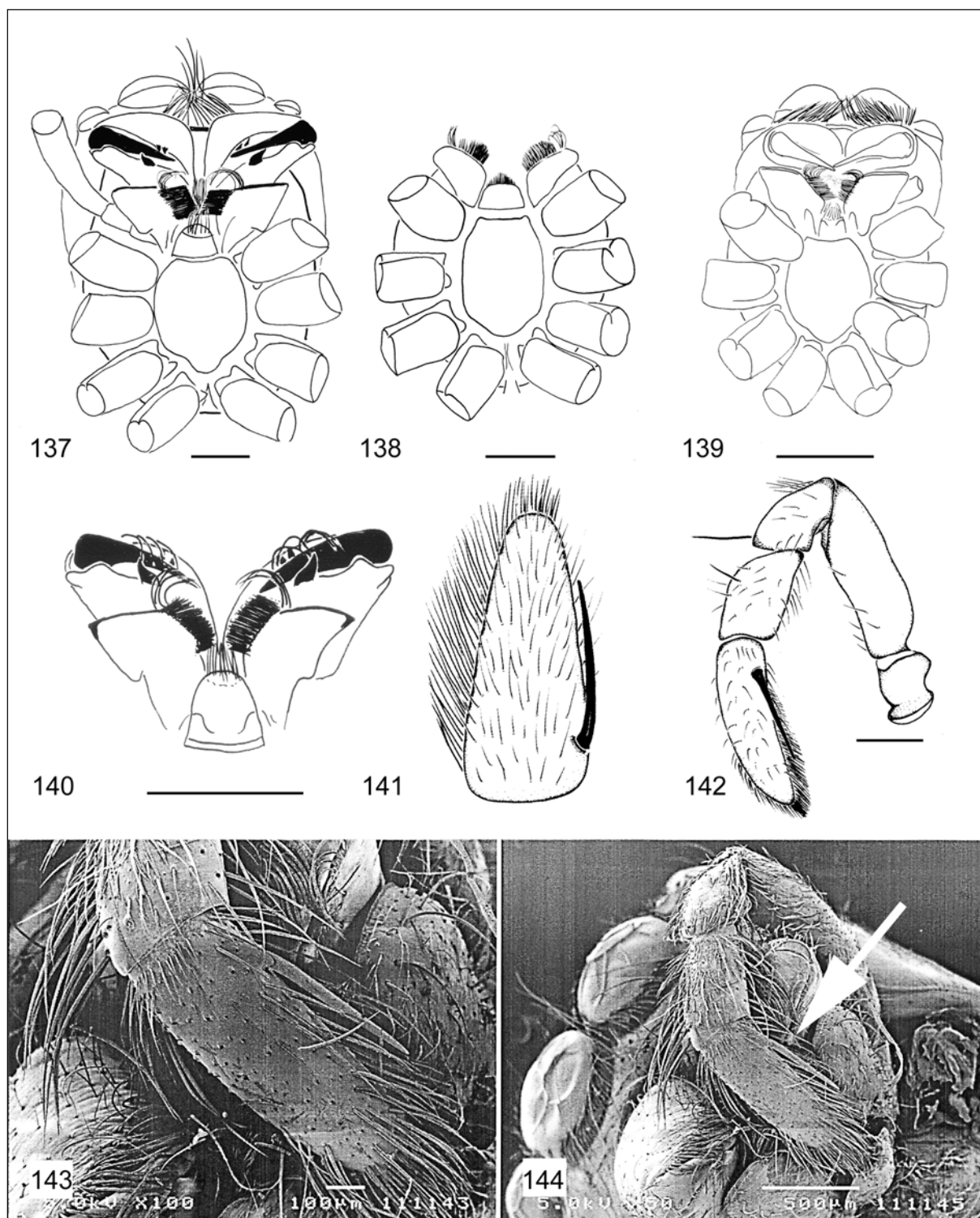
Mintázat: Nagytermetű ugrópók. Az előtest barna a szemmező világossárga.

Utótest: Barnás pöttyözött mintával.

Lábak: A első lábak és a harmadik és negyedik comb sötétbarnák, a többi lábíz sárgásbarna. A harmadik comb jóval hosszabb, mint a többi.

Testméretek: Testhossz 7,3 mm. Az előtest 3,9 mm hosszú; 3,0 mm széles, 2,25 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,9 mm, hátsó szemsor 2,5 mm széles, a szemmező 2,05 mm hosszú. Az utótest 3,5 mm hosszú, 1,7 mm széles.

Párázószerv (162, 175. ábra): A hím tapogató lábszárán egy retrolaterális peremen egy tucatnyi erős tüskeszerű szőr ül. Az embolus a gyűjtő mögül ered, lapos széles, övszerű. A prolaterális peremen egy félkör alakú bemélyedés van.

137-144. ábra *Thiratoscirtus* SIMON, 1886 szomatikus bélyegei — 137. ábra: *T. jocquei*, hím előtest, ventrális nézet. 138. ábra: *T. conjugans*, nőstény előtest, ventrális nézet. 139. ábra: *T. patagonicus*, hím előtest, ventrális nézet. 140. ábra: *T. jocquei*, hím csáprágók, ventrális nézet. 141. ábra: *T. dracula* nőstény tapogató végíze, a laterális tüskével. 142. ábra: *T. dracula* nőstény tapogató, retrolaterális nézet. 143. ábra: *T. iactans*, nőstény tapogató végíze. 144. ábra: *T. iactans*, nőstény előtest fronto-ventrális nézet. Mércék hossza: 1.0 mm az előtest és csáprágó, 0.25 mm a tapogatórajzhoz.

— Nőstény: Bár irodalmi adatok (Simon 1910) szerint nőstények is ismertek a fajból, én nem találtam meg a nőstény(eket) tartalmazó fiolát.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika:** Gabon. (5. térkép).

Megvizsgált anyag — **Típusanyag:** Hím holotípus: „20198 *Thirat. capito* E. S., Gabon (Mcq”; „20198” „*Typus? M. Galiano*” [Kézzel írott cédulák a fiolában] (MNHN 20198).

***Thiratoscirtus christineae* SZÜTS, sp. n.**

(164, 176 ábra)

Diagnózis — A hím tapogató lábszárán a retrolaterális perem egy tucatnyi erős szőrrel. Az embolus a gyűjtő prolaterális oldalán ered, lapos széles, övszerű (164. ábra).

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: Nagytermetű, robosztus testű ugrópók, unident csáprágófogazattal. Az előtest barna a szemmező világossárga.

Utótest: Barnás színű.

Lábak: A első lábak valamint a harmadik és negyedik comb sötétbarnák, a többi lábíz sárgásbarna. A harmadik comb jóval hosszabb, mint a többi (119. ábra).

Testméretek: Testhossz 6,0 mm. Az előtest 3,0 mm hosszú; 2,05 mm széles, 1,95 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,45 mm, hátsó szemsor 2,0 mm széles, a szemmező 1,75 mm hosszú. Az utótest 2,95 mm hosszú, 1,55 mm széles.

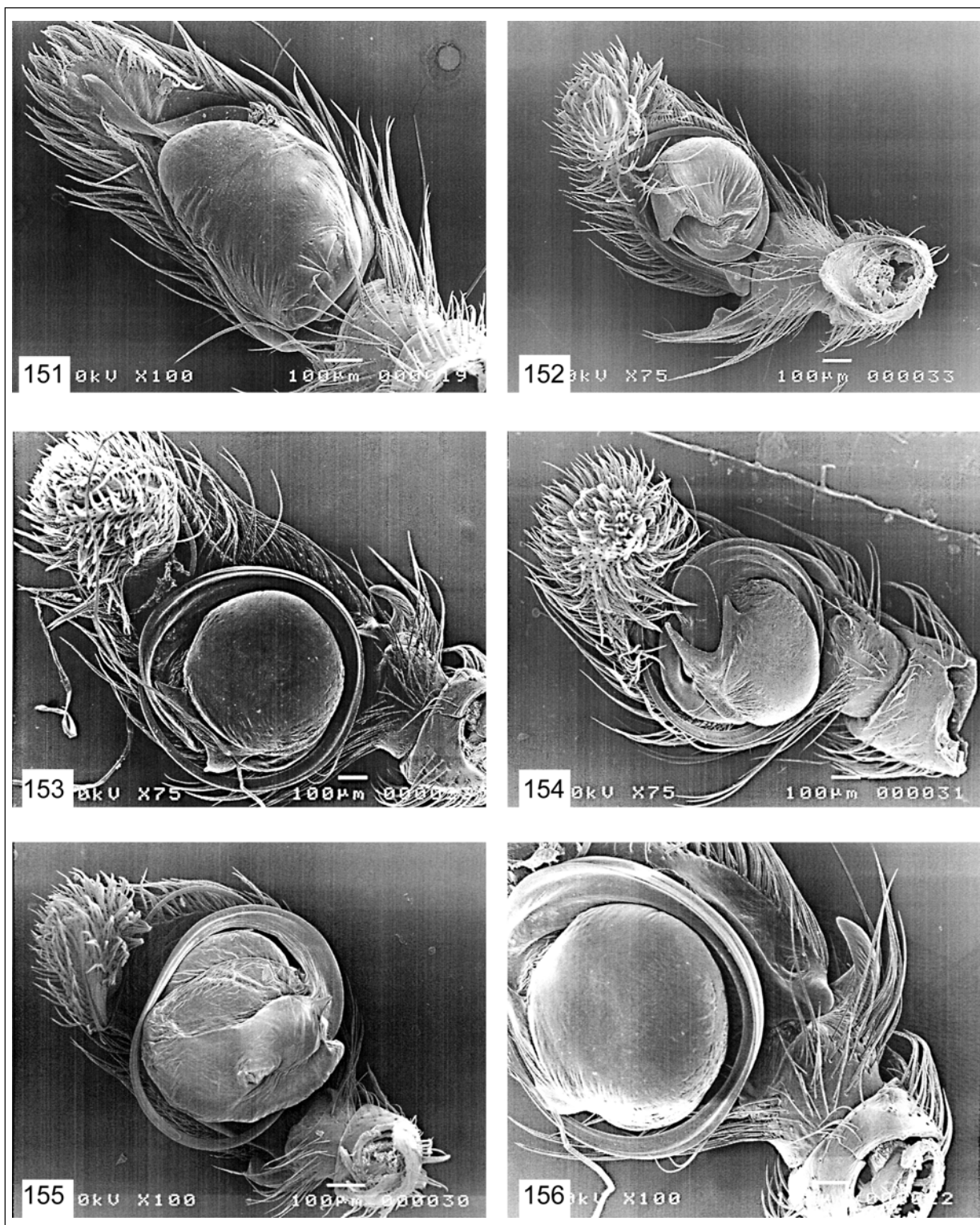
Párázószerv (164, 176. ábra): A hím tapogató lábszárán egy retrolaterális peremen egy tucatnyi erős tüskeszerű szőr ül. Az embolus a gyűjtő prolaterális oldalán ered, lapos széles, övszerű.

— Nőstény: Ismeretlen.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika:** Gabon, Kongói Köztársaság (5. térkép).

Megvizsgált anyag — **Típusanyag:** Hím holotípus: Kongói Köztársaság Méya, HSZE Nr 155, 10.XI.1963; leg: J. Balogh & A. Zicsi, egyelve (HNHM SALT390).

Paratípus hím: „20227 *Thirat. - Ogoué* (Mcq”; „20227” [Kézzel írott cédulák a fiolában] (MNHN 20227).

151-156. ábra *Thiratoscirtus* SIMON, 1886, szkennning elektron-mikroszkópos képek — Hím tapogatók:
 151. ábra: *T. conjugans*. 152. ábra: *T. dracula*. 153. ábra: *T. fradei*. 154. ábra: *T. iactans*. 155. ábra: *T. tanohi*.
 156. ábra: *T. fradei*, pikkely alapi nyúlvány.

***Thiratoscirtus conjugans* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001) comb. n.**

(134, 136, 138, 149, 151, 159, 171, 182, 191. ábra)

Bacelarella conjugans SZÜTS & JOCQUÉ, 2001: 85; Jocqué & Szüts 2001: 95.

Diagnózis — A hímek a középhosszú lapos és széles embolus alapján ismerhetők fel (151, 159, 171. ábra). A petelemezen a spermatékák a poszterior részen vannak (182, 191. ábra).

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: Nagytermetű, robosztus testű ugrópók, unident csáprágófogazattal. A testmintázat egyszerű (134. ábra): az előtest sötétbarna, fehér szőrsávval szegélyezett.

Utótest: Barnás, szőrökkel dúsan fedett. Az utótesten két jellegzetes fehér folt található (134. ábra).

Lábak: A első lábak valamint a harmadik és negyedik comb sötétbarnák, a többi lábíz sárgásbarna.

Testméretek: Testhossz 6,3 mm. Az előtest 3,3 mm hosszú; 2,85 mm széles, 1,8 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,6 mm, hátsó szemsor 2,2 mm széles, a szemmező 1,9 mm hosszú. Az utótest 3,1 mm hosszú, 2,2 mm széles.

Párzószerv (159, 171. ábra): Egyszerű felépítésű. Az embolus középhosszú, lapos és övszerű. — Nőstény:

Mintázat: Hasonló a híméhez: az előtest sárgásbarna színű, két fehér oldal- és egy középsávval (136. ábra).

Utótest: Barnás, egy világos középsávval, több fehéres folttal (136. ábra).

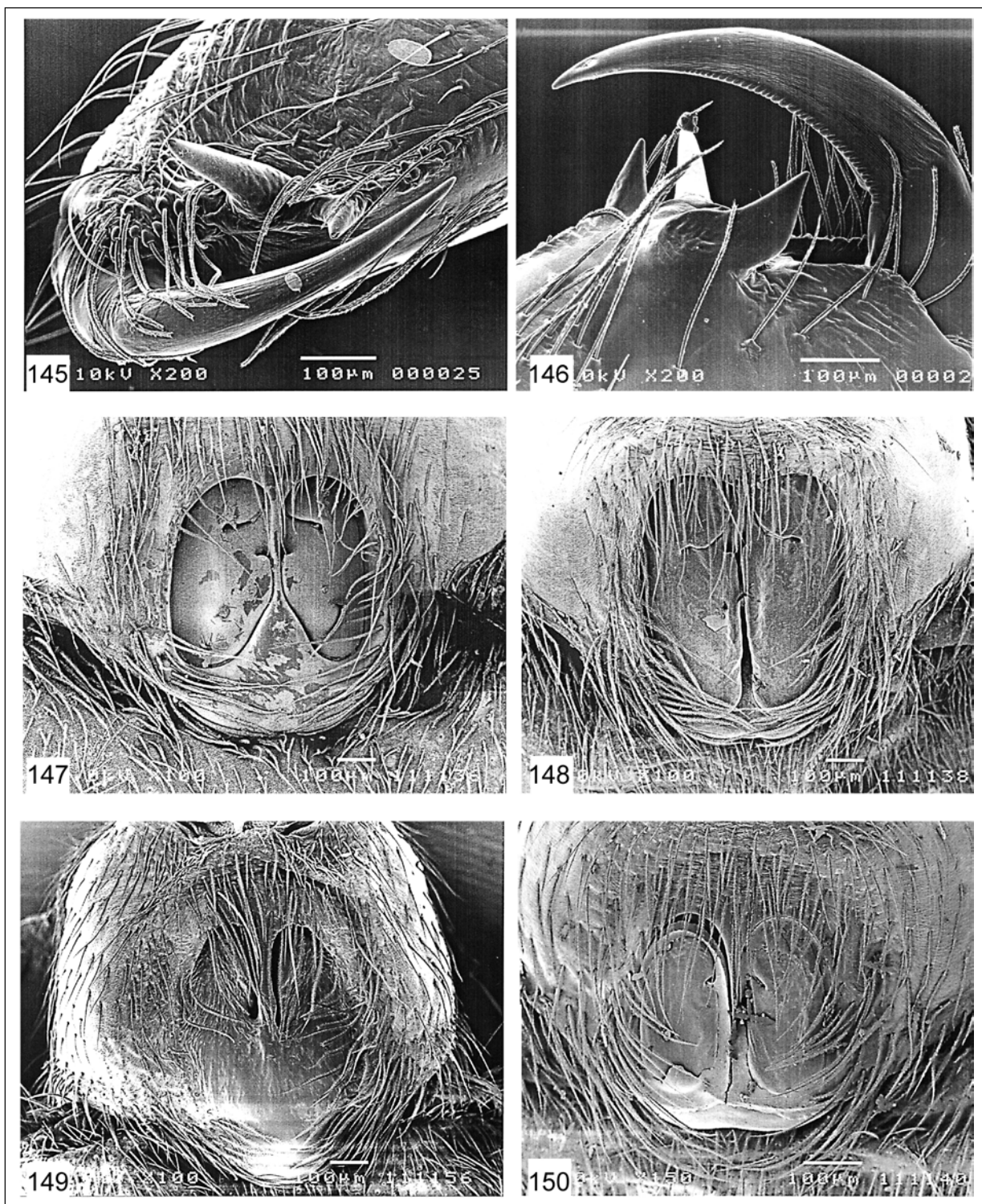
Lábak: A lábak sárgásbarnák, sötétebb sávozással. A harmadik comb a leghosszabb.

Testméretek: Testhossz 8,25 mm. Az előtest 3,65 mm hosszú; 2,9 mm széles, 2,25 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,85 mm, hátsó szemsor 2,45 mm széles, a szemmező 1,95 mm hosszú. Az utótest 4,5 mm hosszú, 3,1 mm széles.

Párzószerv (182, 191. ábra): Egyszerű felépítésű. A nőstény petelemeze nagy, a spermatékák a hátulsó részen vannak.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika**: Elefántcsontpart (5. térkép).

Megvizsgált anyag — **Típusanyag**: Hím holotípus: Elefántcsontpart Appouesso, FC Bossematié, 06°33' N 03°26' W, 14.-21. XI. 1995, esőerdő, leg: R. Jocqué & K. Tanoh (MRAC 209 631). Paratípusok: 6 ♂♂, 6 ♀♀ a holotípussal együtt gyűjtve. (4♂♂, 4♀♀ MRAC, 2♂♂, 2♀♀ MTM).

145-150. ábra *Thiratoscirtus* SIMON, 1886 szkennelési elektron-mikroszkópos képek — 145. ábra: *T. dracula*, hím csáprágó, prolaterális nézet. 146. ábra: Retrolaterális nézet. 147. ábra: *T. iactans*, petelemez, ventrális nézet. 148. ábra: *T. fradei*, petelemez, ventrális nézet. 149. ábra: *T. conjugans*, petelemez, ventrális nézet. 150. ábra: *T. dracula*, petelemez, ventrális nézet.

***Thiratoscirtus fradei* (BERLAND & MILLOT, 1941) comb. n.**

(148, 153, 156, 167, 179, 188, 197, 200, 203, 205. ábra)

Bacelarella fradei BERLAND & MILLOT, 1941: 390; Prószyński 1987: 4; Dippenaar-Schoeman & Jocqué 1997: 262; Szűts & Jocqué 2001: 77; Jocqué & Szűts 2001: 93; Rollard & Wesołowska 2002: 286.

Megjegyzés — A típusállatok elvesztek, de a leírás alapján a faj azonosítható, így neotípus kijelölése nem szükséges.

Diagnózis — A hímek a jellegzetes kétágú prolaterális gyűjtőnyúlvány alapján ismerhetők fel (167. ábra). A petelemez hosszúkás, a petevezetékek körbecsavartak (188, 197. ábra).

Leírás — Hím:

Mintázat: Csáprágófogazat jellegzetes (200. ábra). A testmintázat egyszerű (10. ábra).

Utótest: Barnás, az utótesten egy nagyobb elülső és több apró, hátsó, fehér folt van (10. ábra).

Lábak: A combok sötétbarnák, a többi lábíz sárgásbarna.

Testméretek: Testhossz 5,0-5,6 mm. Az előtest 2,5-2,7 mm hosszú; 2,1-2,17 mm széles, 1,7-1,78 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,0-2,07 mm, hátsó szemsor 1,8-1,85 mm széles, a szemmező 1,6 mm hosszú. Az utótest 2,6-3,1 mm hosszú, 1,8-2,2 mm széles.

Párárszerv (167, 179. ábra): Az embolus hosszú és ostorszerű. A prolaterális gyűjtőnyúlvány kétágú. A lábszárnnyúlvány rövid, befelé görbült.

— Nőstény:

Mintázat: Hasonló a híméhez: az előtest barna színű.

Utótest: Barnás, több világosabb foltal.

Lábak: A lábak sárgásbarnák, sötétebb sávzással. A harmadik comb a leghosszabb.

Testméretek: Testhossz 6,1 mm. Az előtest 3,0 mm hosszú; 2,6 mm széles, 1,9 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,3 mm, hátsó szemsor 2,1 mm széles, a szemmező 1,8 mm hosszú. Az utótest 2,8 mm hosszú, 2,1 mm széles.

Párárszerv (182, 191. ábra): Bonyolult felépítésű. A nőstény petelemeze kicsi, a petevezetékek körbecsavarodtak a petelemez alatt. (188, 191. ábra).

Elterjedés — **Nyugat-Afrika**: A teljes régióban elterjedt (5. térkép).

Megvizsgált anyag — **Egyéb anyag**: Sierra Leone: 1♂: Freetown, 08°30' N 13°15' W, XII.

1974, D. Olu-Pitt (MRAC); Elefántcsontpart: 2♀♀: Kossou, secondary forest, 06°57' N

04°58' W, R. Jocqué (MRAC); 1♂: Titekro, 20 km E Bouaflé, 06°52' N 06°20' W, 29.II.

1984, pitfall, R. Schouten & J. Buysen (MRAC); 2♂♂, 2♀♀: Bouaflé, 06°59' N 05°45' W, I.-

III. 1981, pitfall, J. Everts (MRAC); 11♂♂, 13♀♀: Appouesso, FC Bossematié, 06°33' N

03°26' W, esőerdő, R. Jocqué & K. Tanoh (MRAC).

***Thiratoscirtus dracula* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001) comb. n.**

(130-131, 135, 145-146, 150, 152, 160, 172, 183, 192. ábra)

Bacelarella dracula SZÜTS & JOCQUÉ, 2001: 86; Jocqué & Szűts 2001: 95.

Diagnózis — A hímek a jellegzetes csáprágófog alapján ismerhetők fel – a faj neve is innen ered (131, 145-146. ábra). A petelemez hasonlít a *T. fradei* petelemezéhez, a petevezetékek azonban kevésbé csavartak (183, 192. ábra).

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: Közepes termetű, robosztus testű ugrópók, jellegzetes csáprágófogazattal (131. ábra). A testmintázat egyszerű: az előtest sötétbarna.

Utótest: Barnás, az utótesten több apró fehér folt van (134. ábra).

Lábak: A első lábak valamint a harmadik és negyedik comb sötétbarnák, a többi lábíz sárgásbarna.

Testméretek: Testhossz 4,3 mm. Az előtest 2,4 mm hosszú; 2,45 mm széles, 1,8 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,3 mm, hátsó szemsor 2,0 mm széles, a szemmező 1,8 mm hosszú. Az utótest 2,4 mm hosszú, 1,5 mm széles.

Párázószerv (160, 172. ábra): Egyszerű felépítésű. Az embolus középhosszú, lapos és ostorszerű. A lábszárnyúlvány hosszú, majdnem kétágú.

— Nőstény paratípus:

Mintázat: Hasonló a híméhez (134. ábra): az előtest barna színű (136. ábra).

Utótest: Barnás, több világosabb folttal (136. ábra).

Lábak: A lábak sárgásbarnák, sötétebb sávózással. A harmadik comb a leghosszabb.

Testméretek: Testhossz 5,25 mm. Az előtest 2,65 mm hosszú; 2,19 mm széles, 1,5 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,05 mm, hátsó szemsor 1,65 mm széles, a szemmező 1,45 mm hosszú. Az utótest 2,5 mm hosszú, 2,1 mm széles.

Párázószerv (183, 192. ábra): Egyszerű felépítésű. A nőstény petelemeze kicsi, a petevezetékek csavarodása a középrészen látható.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika**: Elefántcsontpart (5. térkép).

Megvizsgált anyag — **Típusanyag**: Hím holotípus: Elefántcsontpart Appouesso, FC Bossematié, 06°33' N 03°26' W, 14.-21. XI. 1995, esőerdő, leg: R. Jocqué & K. Tanoh (MRAC 209 631). Paratípusok: 18 ♂♂, 14 ♀♀ a holotípussal együtt gyűjtve.

***Thiratoscirtus jocquei* SZŰTS, sp. n.**

(137, 140, 165, 177, 186, 195, 207. ábra)

Diagnózis — A hímek a jellegzetes lábszárnnyúlvány alapján ismerhetők fel (177. ábra), mely egy fekvő „L” betűre emlékeztet oldalról. A petelemez teljesen egyedi: lapos, megnyúlt, leginkább egy maszkra emlékeztet (195. ábra). A petevezetékek egy központi részből nyílnak.

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: Nagytermetű, robosztus testű ugrópók, a testmintázat egyszerű: az előtest barna.

Utótest: Barnás, az utótesten több apró fehér folt van.

Lábak: A első lábak és a harmadik és negyedik comb sötétbarnák, a többi lábíz sárgásbarna.

Testméretek: Testhossz 6,25 mm. Az előtest 3,25 mm hosszú; 2,5 mm széles, 2,1 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,25 mm, hátsó szemsor 2,0 mm széles, a szemmező 1,5 mm hosszú. Az utótest 3,2 mm hosszú, 2,0 mm széles.

Párázószerv (165, 177. ábra): Egyszerű felépítésű. Az embolus középhosszú, lapos és ostorszerű. A gyűjtőn egy kétágú prolaterális nyúlvány van. A lábszárnnyúlvány hosszú, kétágú, oldalról egy fekvő „L” betűre emlékeztet.

— Nőstény paratípus:

Mintázat: Hasonló a híméhez: az előtest barna színű.

Utótest: Barnás, több világosabb folttal.

Lábak: A lábak sárgásbarnák, sötétebb sávózással. A harmadik comb a leghosszabb.

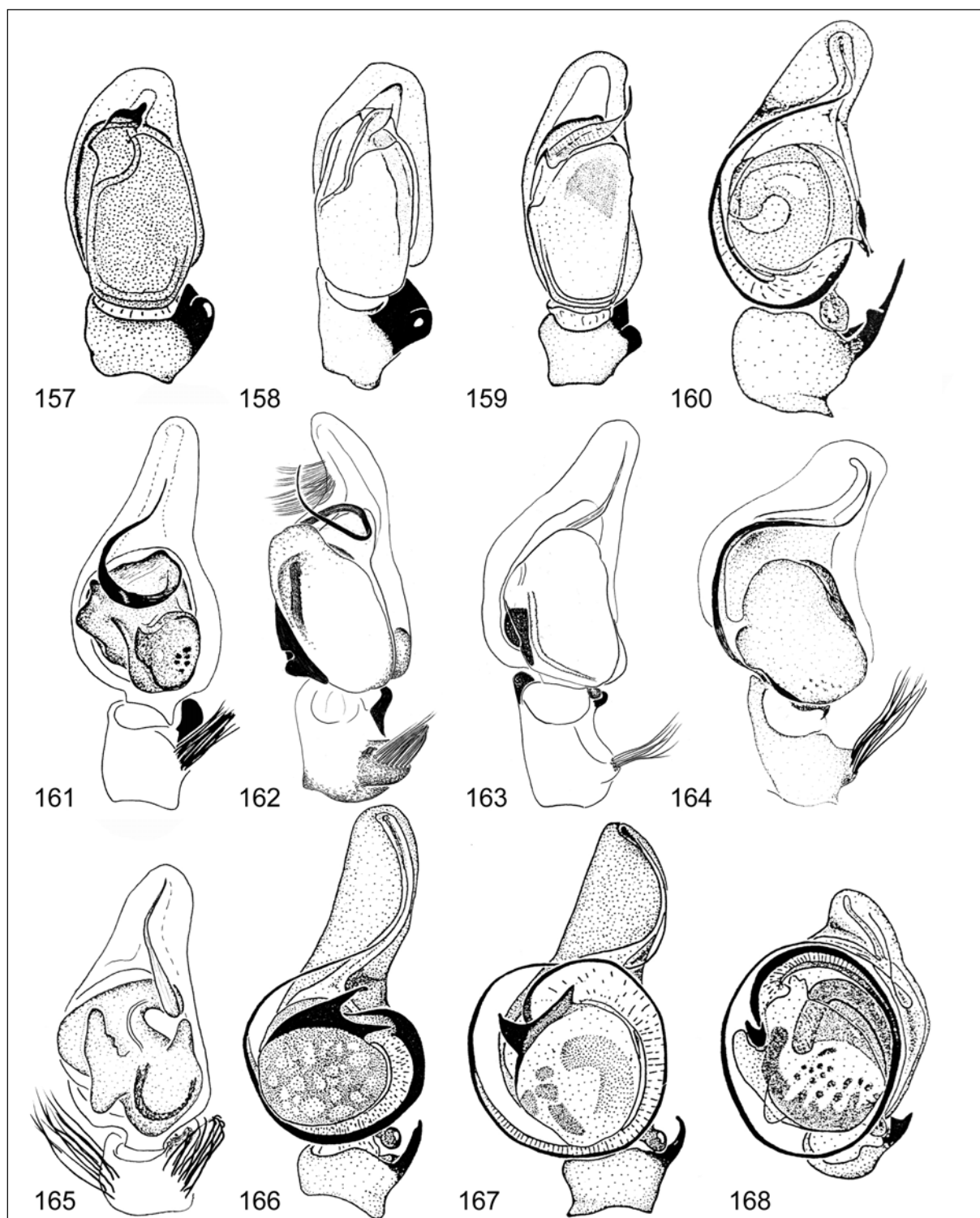
Testméretek: Testhossz 7.75 mm. Az előtest 3.25 mm hosszú; 3.05 mm széles, 2.5 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2.75 mm, hátsó szemsor 2.25 mm széles, a szemmező 2.0 mm hosszú. Az utótest 4.25 mm hosszú, 2.75 mm széles.

Párázószerv (186, 195. ábra): Egyedi felépítésű. A nőstény petelemeze egy maszkra hasonlít, a petevezetékek egy a középrészen látható hosszanti nyílásból erednek. (182, 191. ábra).

Elterjedés — **Nyugat-Afrika:** Gabon, Elefántcsontpart, Kongói Köztársaság, Kamerun (5. térkép).

Megvizsgált anyag — **Típusanyag:** Hím holotípus: Kongói Köztársaság, Sibiti, IRHO esőerdő, az erdőben, ösvényen és mellette fűhálózva, kopogtatva. 25. XI. 1963; leg: S. Endrődy-Younga (HNHM SALT392).

Paratípusok: Kongói Köztársaság: 1 ♀ Sibiti, Zanzi; 1 ♂ Lefini Reserve, Nambouli folyó; Kamerun: 5 ♂♂, 1 ♀ Bali, Bafuchu Mbu, Shum Laka; Gabon: 2 ♀♀ - Ogoué (MNHN 20227); Elefántcsontpart: 3 ♀♀ Appouesso, FC Bossematié, esőerdő.

157-168. ábra *Thiratoscirtus* SIMON, 1886, hím tapogatók, ventrális nézet — 157. ábra: *T. versicolor*. 158. ábra: *T. pavidus*. 159. ábra: *T. conjugans*. 160. ábra: *T. dracula*. 161. ábra: *T. patagonicus*. 162. ábra: *T. capito*. 163. ábra: *T. torquatus*. 164. ábra: *T. christineae*. 165. ábra: *T. jocquei*. 166. ábra: *T. iactans*. 167. ábra: *T. fradei*. 168. ábra: *T. tanohi*.

***Thiratoscirtus patagonicus* SIMON, 1886**

(128-129, 132, 139, 161, 173, 184, 193, 199, 201-202, 204, 206. ábra)

Thiratoscirtus SIMON, 1886b: 560; Simon 1903a: 739; Galiano 1963: 457.

Diagnózis — A hímek a jellegzetes gyűjtőnyúlvány alapján ismerhetők fel. A petelemez hasonlít a *T. tanohi* petelemezéhez, a petevezetékek azonban egy központi mélyedésből nyílnak (184. ábra).

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: Nagytermetű, robosztus testű ugrópók, a testmintázat egyszerű: az előtest barna.

Utótest: Barnás, az utótesten több apró fehér folt van (128. ábra).

Lábak: A első lábak és a harmadik és negyedik comb sötétbarnák, a többi lábíz sárgásbarna.

Testméretek: Testhossz 7,75 mm. Az előtest 3,75 mm hosszú; 3,45 mm széles, 2,5 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,75 mm, hátsó szemsor 2,5 mm széles, a szemmező 2,0 mm hosszú. Az utótest 4,05 mm hosszú, 2,5 mm széles.

Párázószerv (161, 173. ábra): Egyszerű felépítésű. Az embolus középhosszú, lapos és ostorszerű. A lábszárnnyúlvány rövid, vastag és hajlott.

— Nőstény paratípus:

Mintázat: Hasonló a híméhez: az előtest barnás színű.

Utótest: Barnás, több világosabb folttal.

Lábak: A lábak sárgásbarnák, sötétebb sávozással. A harmadik comb a leghosszabb.

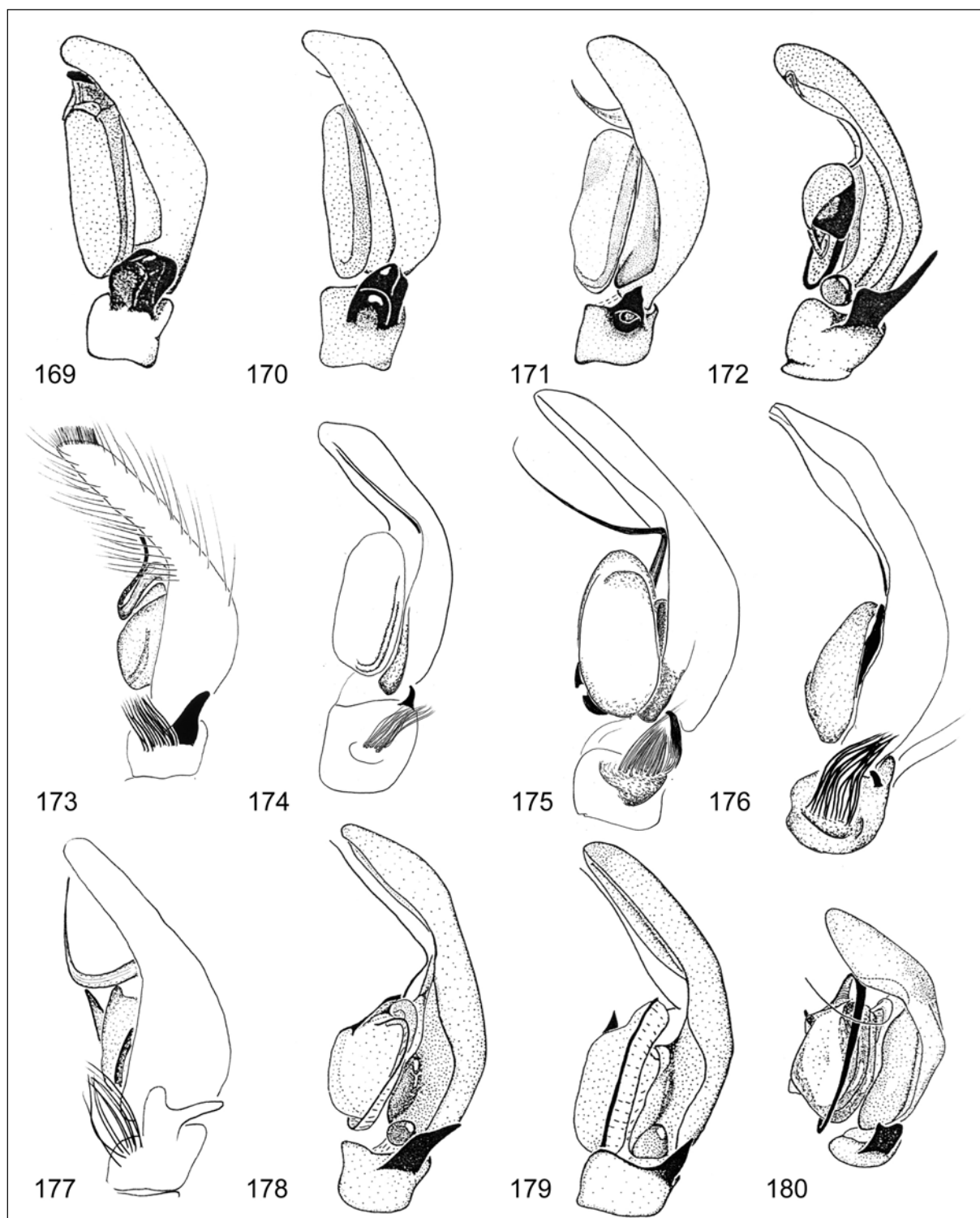
Testméretek: Testhossz 6,7 mm. Az előtest 2,9 mm hosszú; 2,0 mm széles, 1,95 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,25 mm, hátsó szemsor 2,0 mm széles, a szemmező 2,0 mm hosszú. Az utótest 3,0 mm hosszú, 2,0 mm széles.

Párázószerv (184, 193. ábra): Egyszerű felépítésű. A nőstény petelemeze nagy, a petevezetékek középrészen található mélyedésből nyílnak.

Egy hasonló petelemezű nőstény is előkerült (185, 194. ábra), mely különbözik, így a faji besorolása kétséges.

Elterjedés — **Dél-Amerika**: Patagónia; **Nyugat-Afrika**: Kongói Köztársaság (5. térkép).

Megvizsgált anyag — **Típusanyag**: Hím holotípus: „7676 *Thirat. patagonicus* E. S., St Cruz (Lebrun)”; „7676” “*Typus? M.E. Galiano IV. 1959*” (MNHN 7676). — **Egyéb anyag**: Kongói Köztársaság: 1 ♂ HSZE Nr 639 Lefini Réserve, Mbéokala erdő, 10. I. 1964; leg: J. Balogh & A. Zicsi, det: T. Szűts. (HNHM SALT 394); 1 ♂, 1 ♀ HSZE Nr 238 Sibiti, IRHO esőerdő, 25. XI. 1963; leg: S. Endrődy-Younga (HNHM SALT393); Kamerun: 1 ♀ Makak, 12–23.VIII.1949; leg: J. Birket-Smith (ZMUC).

169-180. ábra *Thiratoscirtus* SIMON, 1886, hím tapogatók, laterális nézet — 169. ábra: *T. versicolor*. 170. ábra: *T. pavidus*. 171. ábra: *T. conjugans*. 172. ábra: *T. dracula*. 173. ábra: *T. patagonicus*. 174. ábra: *T. torquatus*. 175. ábra: *T. capito*. 176. ábra: *T. christineae*. 177. ábra: *T. jocquei*. 178. ábra: *T. iactans*. 179. ábra: *T. fradei*. 180. ábra: *T. tanohi*.

***Thiratoscirtus pavidus* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001) comb. n.**

(158, 170, 181, 190. ábra)

Bacelarella pavida (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001): 83; Jocqué & Szűts 2001: 95.

Megjegyzés — A faj a *T. conjugans* legközelebbi rokonának tekinthető. A hasonlóság annyira nagy, hogy Jocqué (2002) szerint pusztán egy faj polimorf hímjeiről van szó. Mindenesetre a párzószervek közötti különbség (lásd 157-158, 181-182. ábra) két – közelrokon – faj megkülönböztetése mellett szól.

Diagnózis — A hímek a rövid, lapos embolus alapján ismerhetők fel (158. ábra). A petelemez hasonlít a *T. conjugans* petelemezéhez, a spermatékák azonban a lemez középvonalában helyezkednek el (181. ábra).

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: Nagytermetű ugrópók, a testmintázat egyszerű: az előtest sötétbarna.

Utótest: Barnás, az utótesten több apró fehér folt van.

Lábak: A első lábak sötétbarnák, a többi lábíz sárgásbarna.

Testméretek: Testhossz 7,3 mm. Az előtest 3,8 mm hosszú; 2,8 mm széles, 2,2 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,9 mm, hátsó szemsor 2,4 mm széles, a szemmező 2,1 mm hosszú. Az utótest 3,4 mm hosszú, 1,9 mm széles.

Párzószerv (158, 170. ábra): Egyszerű felépítésű. Az embolus rövid és lapos.

— Nőstény paratípus:

Mintázat: Hasonló a híméhez: de az előtest sárgás színű.

Utótest: Világos sárgás, több sötétebb folttal.

Lábak: A lábak sárgásbarnák, sötétebb sávózással. A harmadik comb a leghosszabb.

Testméretek: Testhossz 8,0 mm. Az előtest 3,9 mm hosszú; 3,0 mm széles, 2,1 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,9 mm, hátsó szemsor 2,65 mm széles, a szemmező 2,2 mm hosszú. Az utótest 4,1 mm hosszú, 3,8 mm széles.

Párzószerv (182, 191. ábra): Egyszerű felépítésű. A nőstény petelemeze kicsi, a spermatékák azonban a lemez középvonalában helyezkednek el (181. ábra).

Elterjedés — **Nyugat-Afrika**: Elefántcsontpart (5. térkép).

Megvizsgált anyag — **Típusanyag**: Hím holotípus: Elefántcsontpart Appouesso, FC Bossematié, 06°33' N 03°26' W, 14.-21. XI. 1995, esőerdő, leg: R. Jocqué & K. Tanoh (MRAC 209 631). Paratípusok: 2 ♂♂, 1 ♀ a holotípussal együtt gyűjtve.

***Thiratoscirtus iactans* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001) comb. n.**

(143-144, 147, 154, 166, 178, 187, 196. ábra)

Bacelarella iactans SZÜTS & JOCQUÉ, 2001: 90; Jocqué & Szüts 2001: 95.

Diagnózis — A hímek a jellegzetes kétágú prolaterális gyűjtőnyúlvány alapján ismerhetők fel (166. ábra). A nyúlvány két ága egyforma hosszú és a retrolaterális oldal felé mutat. A petelemez háromszög alakú (187, 196. ábra). A faj a *T. fradei* legközelebbi rokonának tekinthető.

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: Nagytermetű, robosztus testű ugrópók. A testmintázat egyszerű: az előtest sötétbarna. A faj a legnagyobb termetű a nemen belül.

Utótest: Barnás, az utótesten több apró fehér folt van.

Lábak: A első lábak és a harmadik és negyedik comb sötétbarnák, kékes-lilás irizáló fénnnyel. A többi lábíz sárgásbarna.

Testméretek: Testhossz 7,8-8,5 mm. Az előtest 3,9-4,1 mm hosszú; 3,2-3,4 mm széles, 2,4-2,48 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,8 mm, hátsó szemsor 2,5 mm széles, a szemmező 2,2 mm hosszú. Az utótest 3,4-3,9 mm hosszú, 2,8-3,0 mm széles.

Párázószerv (166, 178. ábra): Bonyolult felépítésű. Az embolus hosszú, lapos és ostorszerű. A gyűjtőnyúlvány nagy, kétágú, mindkét ág egyforma hosszú és a retrolaterális oldal felé mutat.

— Nőstény paratípus:

Mintázat: Hasonló a híméhez az előtest barna színű.

Utótest: Barnás, több világosabb folttal.

Lábak: A lábak sárgásbarnák, sötétebb sávozással. A harmadik comb a leghosszabb.

Testméretek: Testhossz 7,55-7,7 mm. Az előtest 3,45-3,56 mm hosszú; 2,9-3,1 mm széles, 1,9-2,05 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,5-2,55 mm, hátsó szemsor 2,1 mm széles, a szemmező 2,0 mm hosszú. Az utótest 3,5-4,5 mm hosszú, 2,4-2,9 mm széles.

Párázószerv (186, 197. ábra): Egyszerű felépítésű. A nőstény petelemeze nagy, háromszögletű. A petevezetékek hosszúak, többszörösen feltekertek.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika**: Elefántcsontpart és Guinea (5. térkép).

Megvizsgált anyag — **Típusanyag**: Hím holotípus: Elefántcsontpart Appouesso, FC Bossematié, 06°33' N 03°26' W, 14.-21. XI. 1995, esőerdő, leg: R. Jocqué & K. Tanoh (MRAC 209 631). Paratípusok: 37 ♂♂, 49 ♀♀ a holotípussal együtt gyűjtve.

***Thiratoscirtus tanohi* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001) comb. n.**

(133, 155, 168, 180, 189, 198. ábra)

Bacelarella tanohi SZÜTS & JOCQUÉ, 2001: 91; Jocqué & Szűts 2001: 95.

Diagnózis — A hímek a feltűnően hosszú embolus alapján ismerhetők fel (155, 168. ábra). A petelemez hasonlít a *T. patagonicus* petelemezéhez, bár nem tipikus. Többek (Logunov, Žabka, Wesołowska, Marusik szem. közl.) szerint a faj nem ebbe a nembe tartozik. A petevezetékek rendkívül hosszúak, csavartak (189, 197. ábra), túlnyúlnak a petelemezen.

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: Közepes termetű ugrópók. A testmintázat egyszerű az előtest sötétbarna, fehér sávval (133. ábra).

Utótest: Barnás, az utótesten több apró fehér folt van (134. ábra).

Lábak: A első lábak sötétbarnák, a többi lábíz sárgásbarna.

Testméretek: Testhossz 4,5 mm. Az előtest 2,2 mm hosszú; 1,9 mm széles, 1,3 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 1,9 mm, hátsó szemsor 1,6 mm széles, a szemmező 1,2 mm hosszú. Az utótest 2,4 mm hosszú, 1,5 mm széles.

Párárszerv (168, 180. ábra): Bonyolult felépítésű. Az embolus nagyon hosszú, ostorszerű. A lábszárnnyúlvány rövid, kétágú.

— Nőstény paratípus:

Mintázat: Hasonló a híméhez: az előtest barna színű, fehér sávval.

Utótest: Barnás, több világosabb folttal.

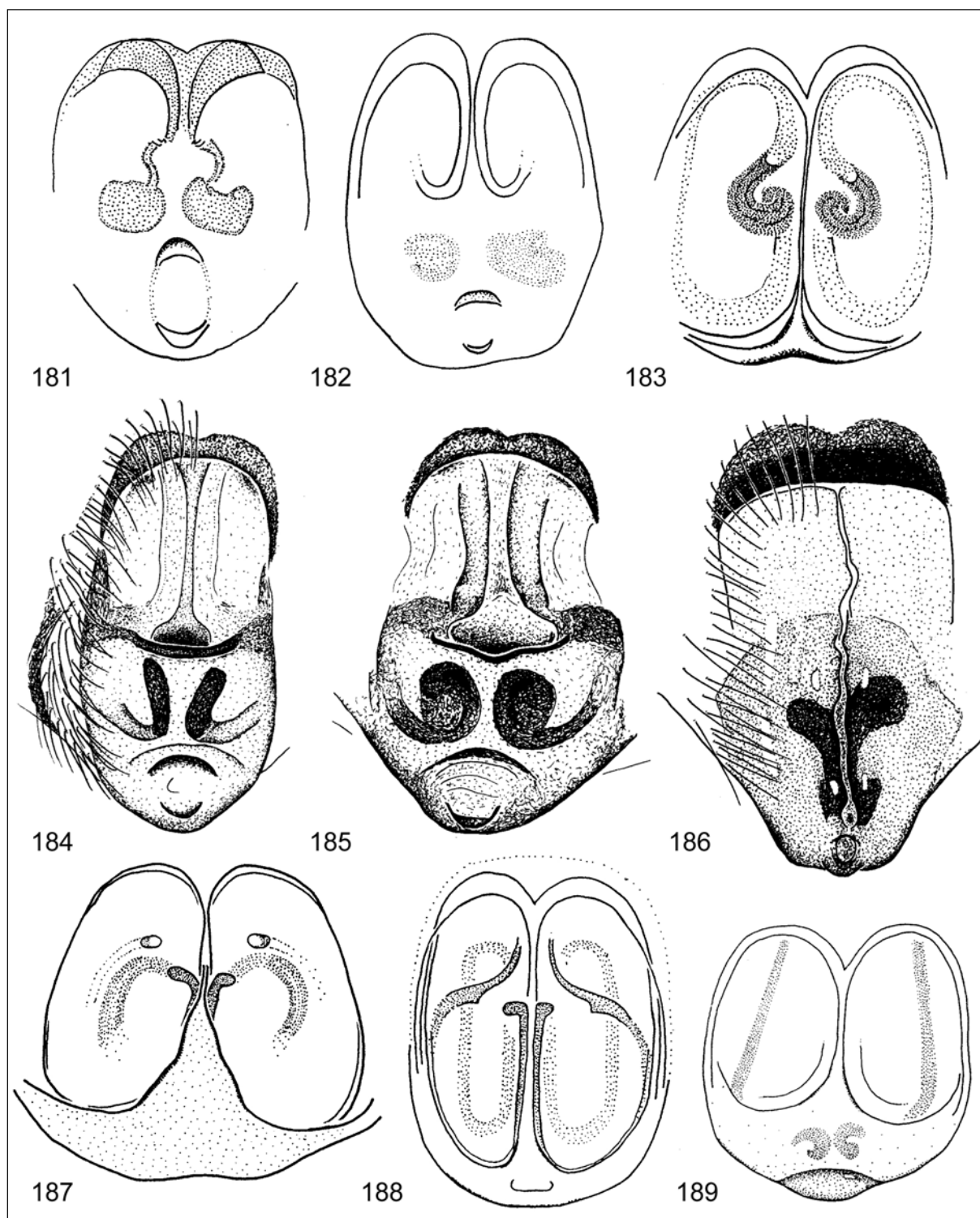
Lábak: A lábak sárgásbarnák, sötétebb sávozással. A harmadik comb a leghosszabb.

Testméretek: Testhossz 4,25 mm. Az előtest 2,0 mm hosszú; 1,7 mm széles, 1,2 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 1,6 mm, hátsó szemsor 1,4 mm széles, a szemmező 1,1 mm hosszú. Az utótest 2,0 mm hosszú, 1,7 mm széles.

Párárszerv (189, 198. ábra): Bonyolult felépítésű. A nőstény petelemeze kicsi, a petevezetékek csavarodása a petelemezen túlnyúlik.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika**: Elefántcsontpart (5. térkép).

Megvizsgált anyag — **Típusanyag**: Hím holotípus: Elefántcsontpart Appouesso, FC Bossematié, 06°33' N 03°26' W, 14.-21. XI. 1995, esőerdő, leg: R. Jocqué & K. Tanoh (MRAC 209 631). Paratípusok: 9 ♂♂, 1 ♀ a holotípussal együtt gyűjtve.

181-189. ábra *Thiratoscirtus* SIMON, 1886, nőstény petelemez, ventrális nézet — 181. ábra: *T. pavidus*.
 182. ábra: *T. conjugans*. 183. ábra: *T. dracula*. 184. ábra: *T. patagonicus*. 185. ábra: *T. sp.* 186. ábra: *T. jocquei*
 187. ábra: *T. iactans*. 188. ábra: *T. fradei*. 189. ábra: *T. tanohi*.

***Thiratoscirtus torquatus* SIMON, 1903**

(163, 174. ábra)

T. torquatus SIMON, 1903b: 112.

Diagnózis — A hím tapogató lábszárán egy retrolaterális peremen egy tucatnyi erős tüskeszerű szőr ül. Az embolus a gyűjtő mögül ered, lapos széles, övszerű. (163. ábra).

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: Nagytermetű, robosztus testű ugrópók, unident csáprágófogazattal. Az előtest barna a szemmező világossárga.

Utótest: Barnás, világosabb elmosódott mintával.

Lábak: A első lábak valamint a harmadik és negyedik comb sötétbarnák, a többi lábíz sárgásbarna.

Testméretek: Testhossz 5,75 mm. Az előtest 2,82 mm hosszú; 2,5 mm széles, 2,15 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,4 mm, hátsó szemsor 2,1 mm széles, a szemmező 1,75 mm hosszú. Az utótest 2,5 mm hosszú, 1,75 mm széles.

Párzószerv (163, 174. ábra): A hím tapogató lábszárán egy retrolaterális peremen egy tucatnyi erős, tüskeszerű szőr ül. Az embolus a gyűjtő mögül ered, lapos széles, övszerű.

— Nőstény: Ismeretlen.

Elterjedés — **Nyugat-Afrika**: Kamerun. (5. térkép).

Megvizsgált anyag — **Típusanyag**: Hím holotípus: „21983 *Thirat. torquatus* E. S., Cameroon (*Sreou*[?])”; „21983” [Kézzel írott cédulák a fiolában] (MNHN 21983).

***Thiratoscirtus versicolor* SIMON, 1903**

(157, 169. ábra)

Bacelarella tentativa SZÜTS & JOCQUÉ, 2001: 82; Jocqué & Szűts, 2001: 95. **syn. n.**

T. versicolor SIMON, 1902b: 416.

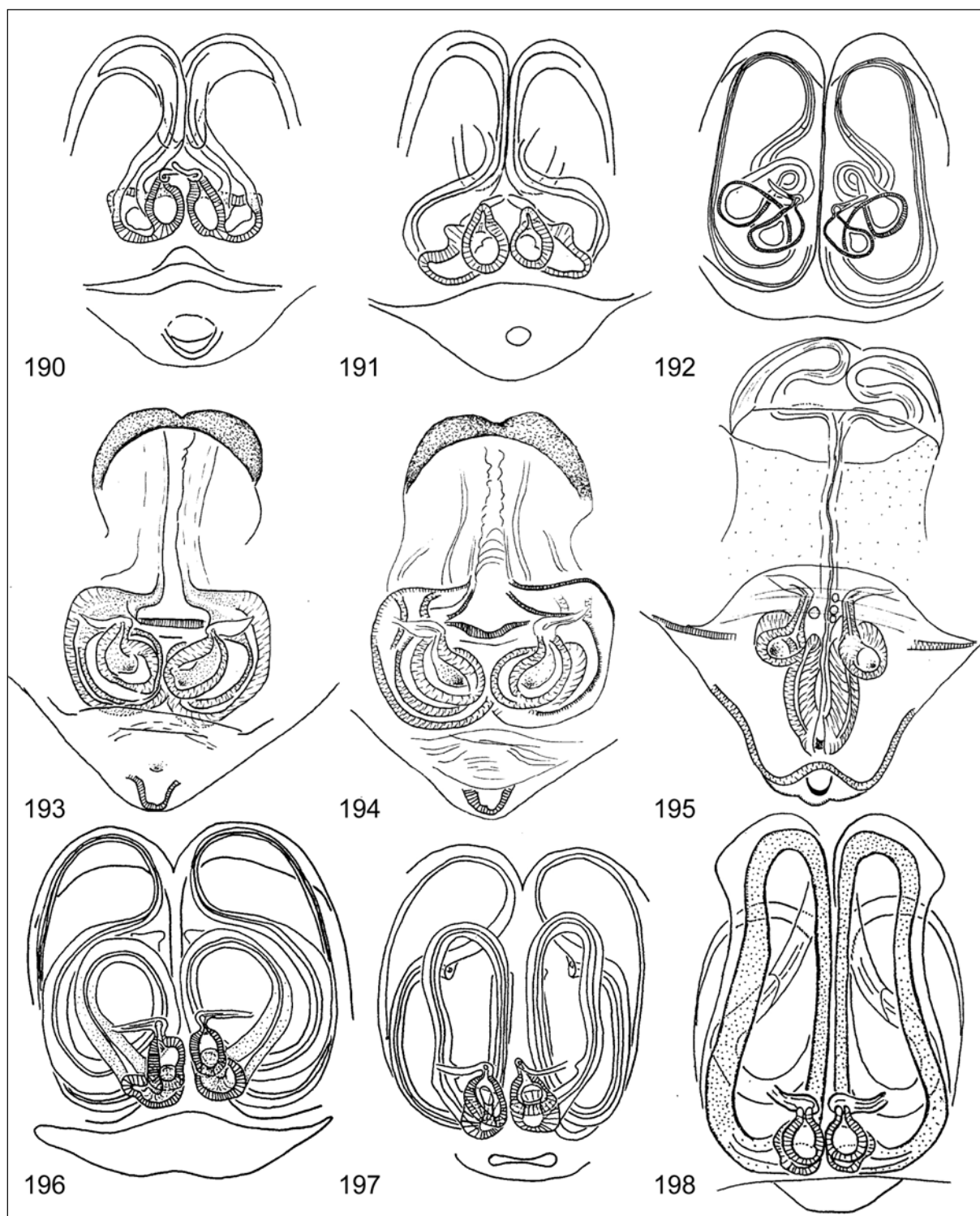
Diagnózis — Az embolus a gyűjtő tetején ered, nagyon rövid. (157. ábra).

Leírás — Hím holotípus:

Mintázat: Nagytermetű, robosztus testű ugrópók, unident csáprágófogazattal. Az előtest barna, a szemmező világossárga.

Utótest: Barnás pöttyözött mintával.

Lábak: A lábak sötétbarnák. A harmadik comb jóval hosszabb, mint a többi.

190-198. ábra *Thiratoscirtus* SIMON, 1886, nőstény vulvák, dorzális nézet — 190. ábra: *T. pavidus*.
 191. ábra: *T. conjugans*. 192. ábra: *T. dracula*. 193. ábra: *T. patagonicus*. 194. ábra: *T. sp.* 195. ábra: *T. jocquei*
 196. ábra: *T. iactans*. 197. ábra: *T. fradei*. 198. ábra: *T. tanohi*.

Testméretek: Testhossz 6,3 mm. Az előtest 3,2 mm hosszú; 2,8 mm széles, 2,1 mm magas a HOSZ-ek vonalában. Első szemsor 2,7 mm, hátsó szemsor 2,3 mm széles, a szemmező 1,9 mm hosszú. Az utótest 3,1 mm hosszú, 1,9 mm széles.

Párázószerv (157, 169. ábra): Az embolus nagyon rövid, tüskeszerű.

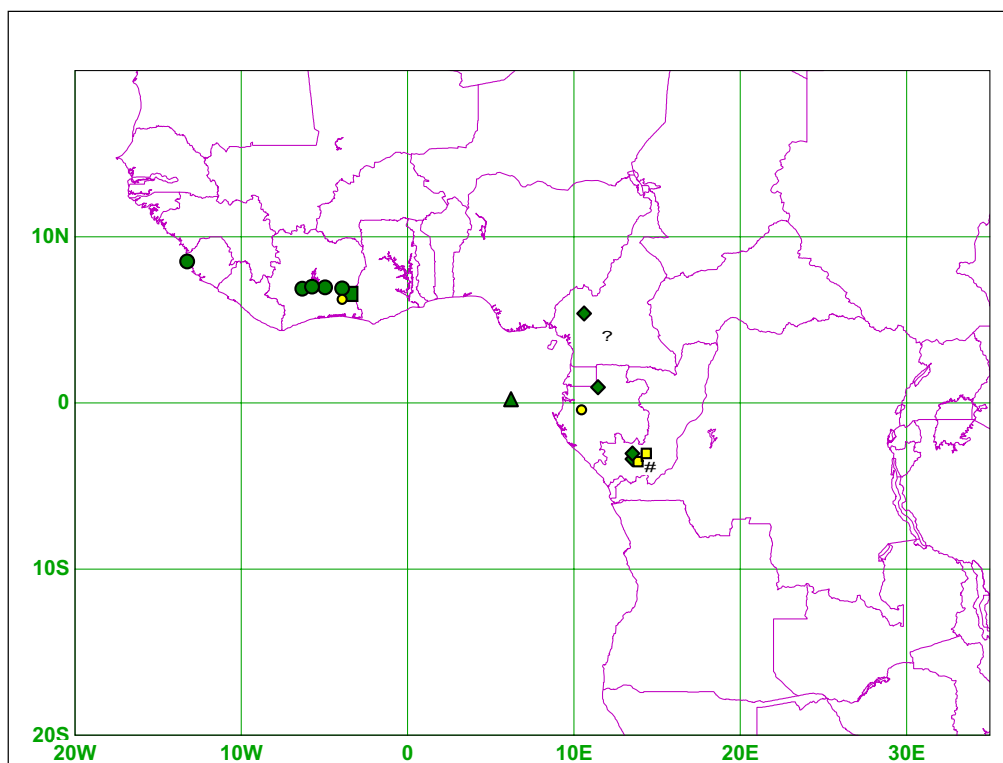
— Nőstény: Ismeretlen.

Elterjedés — Nyugat-Afrika: Gabon. (5. térkép).

Megvizsgált anyag — Típusanyag: Hím holotípus: „20106 *Thirat. versicolor* E. S., Gabon (Mcq”; „20198” [Kézzel írott cédulák a fiolában] (MNHN 20198). *Bacelarella tentativa* SZÜTS & JOCQUÉ, 2001 Hím holotípus: Elefántcsontpart Appouesso, FC Bossematié, 06°33' N 03°26' W, 14.-21. XI. 1995, esőerdő, leg: R. Jocqué & K. Tanoh (MRAC 209 631).

Paratípusok: 1 ♂ a holotípussal együtt gyűjtve.

A génusz elterjedt az egész régióban, az egyes fajok elterjedését a 5. térkép illusztrálja.

5. térkép. A *Thiratoscirtus* fajok elterjedése. — *T. capito* – sötét háromszög, *T. christineae* – kettőskereszt, *T. conjugans*, *T. dracula*, *T. iactans*, *T. pavidus*, *T. tanohi*, *T. versicolor* (Appouesso, FC Bossematié) – sötét négyzet, *T. fradei* – sötét kör, *T. jocquei* – rombusz, *T. patagonicus* – világos négyzet, *T. torquatus* – kérdőjel, *T. versicolor* – világos kör.

A nemet Simon 1886-ban írta le Dél-Amerikából (199, 202. ábra), két faj alapján (*T. patagonicus*, *T. niveimanus*). Annak ellenére, hogy az összes további fajt Afrika területéről írták le, Dippenaar-Schoeman & Jocqué (1997) az afrotropikus területről tévesen jelzett adatként említi a nemet. Az egyetlen kivételt a Patagóniából leírt típusfaj (201, 204. ábra) jelentette (Galiano 1963). A *Thiratoscirtus niveimanus* SIMON, 1886 nevű fajt már ő sem találta meg a kutatásai során. A vizsgálatok során bebizonyosodott, hogy a *Thiratoscirtus* afrotropikus, hiszen a típusfaj négy egyede a Kongó Köztársaság területéről is előkerült. Dél Amerikából azonban pusztán Simon 1886-os adatai állnak a mai napig rendelkezésre.

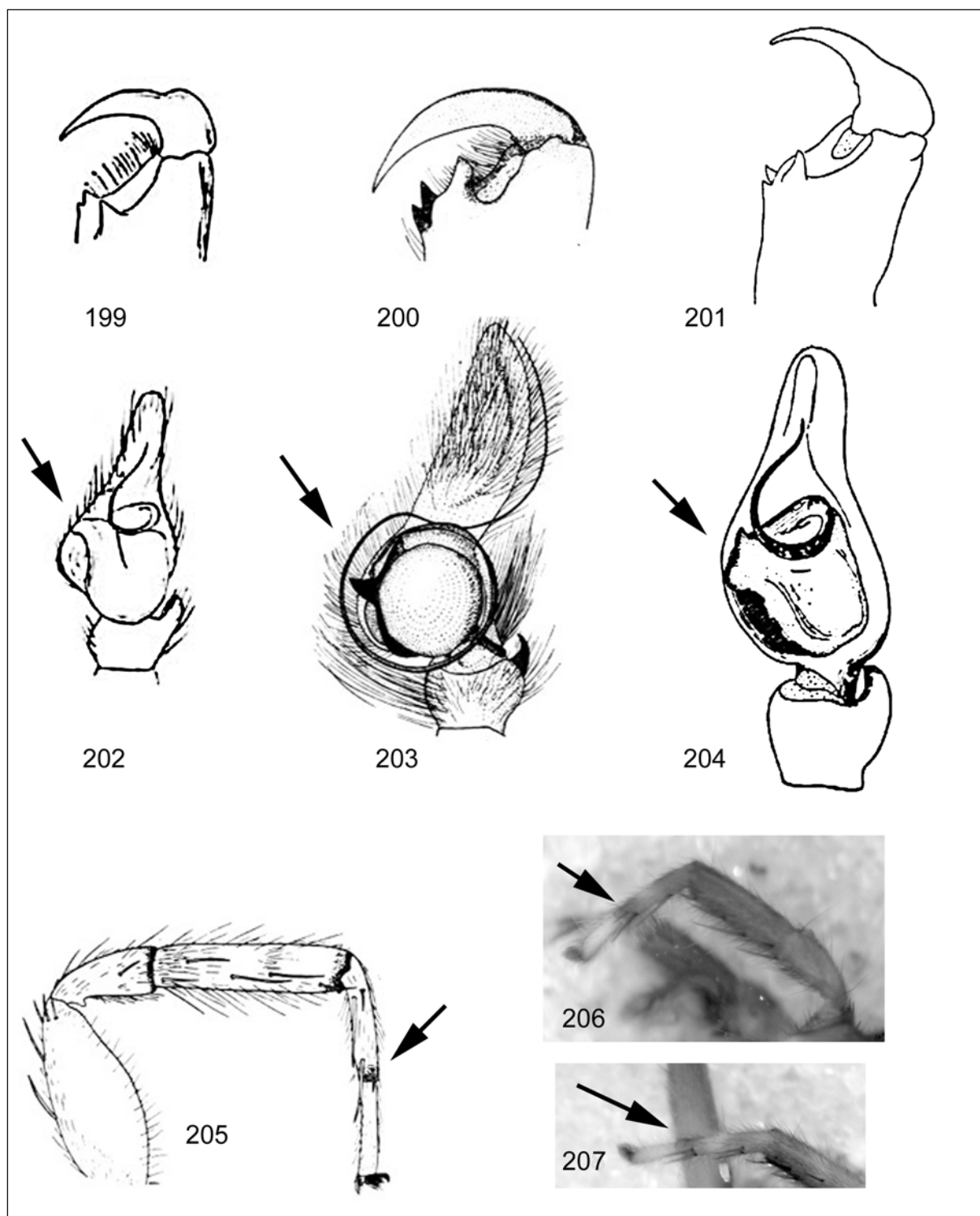
Berland és Millot (1941) Elefántcsontpart és Francia Guinea területéről írta le a *Bacelarella* nemet (200, 203. ábra), melynek típusfaját azóta többen illusztrálták, hiszen a régióból sok helyről előkerült.

A közelmúltban elvégeztük ennek a nemnek a revízióját (Szűts & Jocqué 2001), melynek az alapját egy kelet-elefántcsontparti kétéves talajcsapdás gyűjtés képezte (Appouesso). Hat a tudományra új faj, valamint a típusfaj leírását közöltük. Később, a párizsi Musée national d'Histoire Naturelle gyűjteményében megvizsgáltam a *Thiratoscirtus* nem fajait, és összehasonlítottam a két nemet. A *Bacelarella* és a *Thiratoscirtus* nemek a következő tulajdonságokban egyeznek:

- a harmadik comb jóval hosszabb, mint a többi, mindkét ivar esetében
- viszonylag magas előtest (az előtest hosszának 75% százalékánál nagyobb)
- a jellegzetes alakú retrolaterális csáprágófog (199-201. ábra)
- az első Mt két (egy apikális, és egy proximális) prolaterális tüskével (205-207. ábra)
- az embolus a gyűjtő mögül, vagy annak a tetejéről ered (202-204. ábra)
- a pikkely hosszú és hajlott
- a gyűjtőnek van egy kétágú nyúlványa
- a petelemeznek van egy poszterior lemeze, melyen egy mélyedés található (181-189. ábra)
- a nőtény tapogató végén egy retrolaterális tüske van (141-144. ábra)

Ezen közös tulajdonságok alapján, a *Bacelarella* BERLAND & MILLOT, 1941 nemet, a *Thiratoscirtus* Simon, 1886 junior szinonimjának javaslom.

A közös tulajdonságok alkalmasak a nem határainak megrajzolásához, ugyanakkor néhány faj idetartozását meg is kérdőjelezi. A *T. versicolor*, *T. pavidus* és *T. conjugans* fajok több kutató szerint is „kilógnak a sorból”. Való igaz, hogy a nem definícióját meglehetősen lazává teszik ezek a fajok, melyek leginkább a *Hasarius* SIMON, 1871 génuszhoz hasonlítanak. Mivel azonban a *Hasarius* nem definíciója is pontosításra vár, ezért valószínűleg csak a bizonytalanságot növelné ezen fajok áthelyezése a nembe.

199-207. ábra *Thiratoscirtus* SIMON, 1886 és a *Bacelarella* BERLAND & MILLOT, 1941 típusfajainak összehasonlítása — Csáprágók: 199. ábra: Simon (1903a), *T. patagonicus*. 200. ábra: Berland & Millot (1941) *B. fradei*. 201. ábra: Galiano (1963), *T. patagonicus*. Hím tapogatók: 202. ábra: Simon (1903a), *T. patagonicus*. 203. ábra: Berland & Millot (1941), *B. fradei*. 204. ábra: Galiano (1963), *T. patagonicus*. 205. ábra: Berland & Millot (1941) *B. fradei*, első láb, apikális tüske. 206. ábra: Apikális tüske, *T. patagonicus*, digitális kép. 207. ábra: Apikális tüske, *T. jocquei*, digitális kép.

5.2. Az Afrotropikus ugrópók-nemek listája

Dolgozatom egyik fő feladata egyes ugrópók nemek revíziója mellett a régió ugrópók-faunájának áttekintése, rendszerezése. Erre talán az egyik legjobb módszer egy ú.n. „check-list” készítése, mely mind irodalmi adatokat, mind saját eredményeket és megjegyzéseket tartalmaz.

Afrika legelső ugrópók-génuszlistáját Peckham & Peckham (1903) készítette el. Az azóta eltelt 100 év alatt sok új taxont írtak le a régióból. A legutolsó génuszlista Dippenaar-Schoeman & Jocqué (1997) nevéhez fűződik. Azóta is jelentős eredmények születtek (több, mint 10 új nem leírása, régi nemek újbóli előkerülése, több *nomina dubia* megszüntetése), így a kiegészítés helyett egy új lista elkészítését tartottam ésszerűbbnek.

Aelurillus SIMON, 1884

Simon, E. 1884 *Ann. Soc. ent. Fr.* (6) 4: 314.

Fajok: *A. sahariensis* BERLAND & MILLOT, 1941.

Elterjedés: Mali, Kongói-medence.

Irodalom: Berland & Millot 1941.

Megjegyzés: Bár más *Aelurillinae* nemek (pl. *Stenaelurillus* SIMON, 1885; *Langelurillus* PRÓCHNIEWICZ, 1994; *Phlegra* SIMON, 1876) széles körben ismertek a régióból, az *Aelurillus* nemnek mindmáig ez az egyetlen közölt adata Nyugat-Afrikából.

Prószyński szerint (2003, *személyes közlés*) a nem fajtái főleg arid, szemi-arid helyeken fordulnak elő (a legnagyobb fajszaot mediterrán területeken figyelhetjük meg). Berland & Millot (1941) a szaharai régióból (Mali) közölt adatot.

Kutatásaim során Brazzavilleben találtam *Aelurillus* egyedeket (ORSTOM Park, felégetett szavanna, talajcsapda), melyek egy valószínűleg a tudományra új fajba tartoznak. Dippenaar-Schoeman & Jocqué szerint a nem elterjedt az egész Afrotropikumban. Sajnos a nem fajainak határozása nem egyszerű, hímek esetében a az embolus tövének a pikkely felőli nézetére is szükség van (Azarkina 2002).

Afraflacilla BERLAND & MILLOT, 1941

Berland, L. & Millot, J. 1941 *Mém. Mus. natn. Hist. nat. Paris* (N.S.). 12: 329.

Fajok: *A. antineae* (DENIS, 1954); *A. bamakoi* BERLAND & MILLOT, 1941; *A. berlandi* DENIS, 1955; *A. risbeci* BERLAND & MILLOT, 1941; *A. scenica* DENIS, 1955; *A. similis* BERLAND & MILLOT, 1941.

Elterjedés: Niger, Szudán, Szenegál.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Denis 1955, Prószyński 1987, Žabka 1993.

Megjegyzés: A nem elkülönítése a *Pseudicius* SIMON, 1885 génusztól nehézkes, illetve a két nem határai ma is vita tárgyát képezik. Prószyński (1990), Wanless (1983) és Clark (1974) szerint az *Afraflacilla* a *Pseudicius* szinonimja, míg Žabka (1993) szerint két génusról van szó. Platnick szerint az *A. antineae* (DENIS, 1954) és az *A. berlandi* DENIS, 1955 Líbiában is előfordul. A két faj azonban pusztán a típuslelőhelyről, az Air hegységből (Niger) ismertek – így a Líbiai előfordulás nem tekinthető bizonyítottnak.

Alfenus SIMON, 1902

Simon, E. 1902 *Ann. Soc. ent. Fr.* 71: 411.

Fajok: *A. calamistratus* SIMON, 1902; *A. chrysophaeus* SIMON, 1903.

Elterjedés: Kongói-medence, Egyenlítői Guinea.

Irodalom: Simon 1902a, Simon 1903a, Simon 1903c.

Megjegyzés: A dolgozatban részletesebben foglalkozom a nemmel. A nem mindössze három ivarérett hím alapján ismert. Az *A. chrysophaeus* valószínűleg nem ebbe a génuszba tartozik, mindenesetre ennek eldöntéséhez mind a típusfajból, mind az *A. chrysophaeus*ből több példányra és nőstényekre is szükség van.

Asemonea O. P.-CAMBRIDGE, 1869

Cambridge, O. P.- 1869 *Ann. Mag. nat. Hist.* (4) 3: 65.

Fajok: *A. crinita* WANLESS, 1980; *A. fimbriata* WANLESS, 1980; *A. liberiensis* WANLESS, 1980; *A. maculata* WANLESS, 1980; *A. minuta* WANLESS, 1980; *A. pulchra* BERLAND & MILLOT, 1941; *A. stella* WANLESS, 1980; *A. virgea* WESOŁOWSKA & SZÜTS, 2003.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Roewer 1965, Wanless 1980d, Wesołowska & Szűts 2003.

Megjegyzés: Ez a nagy fajszámú génusz széles körben elterjedt az Óvilág esőerdeinek lombkoronaszintjében (Wanless 1980d). A salticidák többségétől eltérően háló segítségével vadásznak (Jackson & Pollard 1996). Több olyan fajuk is van (*A. stella* – Wesołowska Russell-Smith 2000 - Tanzánia, Szűts nem publ. adat - Kongói-medence; *A. virgea* – Wesołowska & Szűts 2003 Kongói-medence, Szűts nem publ. adat - Tanzánia), mely egyaránt megtalálható Kelet- és Nyugat-Afrikában is.

Baryphas SIMON, 1902

Simon, E. 1902 *Ann. Soc. ent. Belg.* 46: 42.

Fajok: *B. albicinctus* BERLAND & MILLOT, 1941; *B. jullieni* SIMON, 1902; *B. micheli* BERLAND & MILLOT, 1941; *B. scintillans* BERLAND & MILLOT, 1941.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Simon 1902b, Berland & Millot 1941, Clark 1974, Prószyński 1987

Megjegyzés: Ez a nem széles körben elterjedt az Afrotropikus régióban. Bár a nem azonosítása a rendelkezésre álló leírások alapján nem ütközik nehézségbe, mégis szükség lenne a génusz revideálására. Ezt Clark megjegyzése is megerősíti: „*Baryphas albocinctus* These females do not seem to have any connection with the other known species, do they correspond to one of the described males? that will have to be decided when more material is available. *B. micheli* the types are identical with the ♂♂ from Nimba Mts. Which are, I think the ♂♂ of *albocinctus*. *B. jullieni* Simon is a synonym. *Baryphas micheli*. The palp of this spider is curiously similar to that of *Pellenes rufoclypeata* Peckham 1903, which itself appears to be little different that of *Habrocestum rubroclypeatum* de Less. 1927”.

A nem nagy hasonlóságot mutat az afrotropikus *Evarcha* fajokkal, valamit a *Pellenes* fajokkal. A három génusz afrikai fajainak pontos elkülönítése a mai napig nem megoldott.

***Belippo* SIMON, 1910**

Simon, E. 1910 *Ann. Mus. civ. stor. nat. Genova* 44: 335-449.

Fajok: *B. calcarata* (ROEWER, 1942); *B. cygniformis* WANLESS, 1978; *B. ibadan* WANLESS, 1978; *B. milloti* (LESSERT, 1942).

Elterjedés: Angola, Kongói-medence, Ghána, Nigéria.

Irodalom: Lessert 1942, Roewer 1942, Wanless 1978a.

Megjegyzés: Ez a nem valószínűleg az egész régióban elterjedt. A kevés adathoz valószínűleg az is hozzájárul, hogy a fajok hangyákra hasonlítanak (Wesołowska *személyes közlés*), így gyűjtésük is nehézkes.

***Bianor* PECKHAM & PECKHAM, 1886**

Peckham, G. W. & Peckham, E. G. 1886 *Trans. Wiscons. Acad. Sci. Arts Let.* 6: 284.

Fajok: *Bianor* sp.

Elterjedés: Kongói-medence.

Megjegyzés: A nem egyetlen nőtény alapján ismert Nyugat-Afrikából (Kindamba, Méya, Bangu erdő). Az általam megvizsgált nőtényt egy fajba sem tudtam sorolni, ezért csak mint *Bianor* sp. hivatkozom rá. A *B. albobimaculatus* (LUCAS, 1846) Dél-Afrikától a mediterráneumig előfordul, így valószínűleg Nyugat-Afrikában is megtalálható. Mindenesetre bizonyító példány eddig még nem került elő.

***Bokokius* ROEWER, 1942**

Roewer, C. F. 1942 *Veröff. dt. Kolon. u. Übersee-Mus. Bremen.* 3: 256.

Fajok: *B. penicillatus* ROEWER, 1942.

Elterjedés: Bioko.

Irodalom: Roewer 1942.

Megjegyzés: A nem mindössze az eredeti leírás (egy hím példány) alapján, a típuslelőhelyről ismert. Sajnos a pároszerv rajzok alapján nem lehet azonosítani sem a fajt, sem a génuszt. A holotípus vizsgálata folyamatban van. Előzetes vizsgálataim szerint a génusz a *Longareus* SIMON, 1903 junior szinonímja.

***Brancus* SIMON, 1902**

Simon, E. 1902. *Ann. Soc. ent. Fr.* 71: 400.

Fajok: *B. bevisi* LESSERT, 1925; *B. blaisei* SIMON, 1902; *B. muticus* SIMON, 1902; *B. verdieri* BERLAND & MILLOT, 1941.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Lessert 1925b, Prószyński 1976, Prószyński 1987, Simon 1902a, Simon 1903a.

Megjegyzés: A nem az afrotropikus *Viciria* fajokkal mutat közelebbi rokonságot. Récens kutatások nem foglalkoztak e nemmel és a revíziója is egyre sürgetőbb lenne.

***Bristowia* REIMOSER, 1934**

Reimoser, E. 1934 *Proc. zool. Soc. Lond.* 1934(1): 17.

Fajok: *B. africana* SZÜTS, sp. n.

Elterjedés: Kongói-medence.

Megjegyzés: A nemmel részletesebben foglalkozom a dolgozatban. A génusz valószínűleg egész Afrikában elterjedt, egyenlőre azonban bizonyító példányai csak a Kongó-medencéből kerültek elő.

***Carrhotus* THORELL, 1891**

Thorell, T. 1891 *Kongl. Svenska. Vet.-Acad. Handl.* 24(2): 142.

Fajok: *C. scriptus* SIMON, 1902.

Elterjedés: Gabon.

Irodalom: Simon 1902a.

Megjegyzés: A nem egyetlen faja, egyetlen adattal fordul elő a régióban. A bizonyító példányt nem vizsgáltam meg. Mivel az akkori szerzők nem vizsgálták meg az egyes típusfajokat, és erről a fajról megfelelő illusztráció nem készült, így nem lehetünk biztosak a faj pontos hovatartozásában, így a génusz nyugat-afrikai előfordulásában sem.

***Cembalea* WESOŁOWSKA, 1993**

Wesołowska, W. 1993 *Genus* 4: 37.

Fajok: *C. affinis* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002.

Elterjedés: Guinea.

Irodalom: Rollard & Wesołowska 2002.

Megjegyzés: A nem egyetlen nyugat-afrikai faja 2002-ben a Nimba hegységből került elő. Számos helyről ismertek azonban Kelet-Afrikában, főleg szavannai élőhelyekről. A fajok párzószerve sajnos alig különbözik az egyes „fajok” esetében, ugyanakkor a hímek első lába (mely a násztáncban, illetve a fajfelismerésben játszik szerepet) között megdöbbentő különbségek figyelhetők meg.

A génuszdefiníciót egyrészt gyengíti, hogy a típusfaj fissidentati, míg a *C. affinis* unidentati fogazattal rendelkezik. Másrészről a *C. affinis* egyik leírója W. Wesołowska aki a génusz leírója is egyben.

***Cosmophasis* SIMON, 1901**

Simon, E. 1901 *Histoire naturelle des araignées*. Paris, 2: 548.

Fajok: *C. australis* SIMON, 1902; *C. caerulea* SIMON, 1901; *C. chopardi* BERLAND & MILLOT, 1941; *C. lucidiventris* SIMON, 1910; *C. tricineta* SIMON, 1910.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Simon 1901b, Simon 1902b, Simon 1910a, Clark 1974, Peckham & Peckham 1903.

Megjegyzés: A nem mind az Afrotropikus régióban, mind az Orientális régióban elterjedt (a típusfaj orientális elterjedésű). Ugrópóktaxonómusok általánosan elfogadott véleménye, hogy a két régió fajai különböznek annyira, hogy ne legyenek egy nembe sorolhatók. A helyzetet tovább bonyolítja, hogy az afrikai fajok sem alkotnak egységes csoportot (pl. a kelet-afrikai *C. fagei* LESSERT, 1925 az *Orsima* nemhez hasonlít jobban). Az afrikai fajok, más, rokon nemekhez (pl. *Natta*, *Orsima*) való viszonya sem ismert, így annak tisztázása ugrópóktaxonómia jövőbeli feladatai közé tartozik.

Berland & Millot 1941 megjegyzései (Clark fordítása) a nem nyugat-afrikai fajairól:

„*Cosmophasis albipes* We classify this species as belonging to this genus with a little hesitation, by reason of the presence of lateral spines on the anterior metatarsi; which brings it equally close to *Telamonia*”

„*Cosmophasis chopardi* We do not hesitate to regard this species as a *Cosmophasis* in spite of its very reduced band, a character little in keeping with the definition of the genus. But the creator of the genus, Simon, has noted that the height of the band is „very variable from one species to another”, and justifiably the African *Cosmophasis* differ from the Asiatic ones by the narrowness of the band (cf. *C. australis*, *C. fagei*)”

***Cyrba* SIMON, 1876**

Simon, E. 1876 *Les arachnides de France*. Paris, 3: 167.

Fajok: *C. algerina* (LUCAS, 1846); *C. boveyi* LESSERT, 1933; *C. ocellata* (KRONEBERG, 1875); *C. simoni* WIJESINGHE, 1993.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Lessert 1933, Lucas 1846, Simon 1886a, Wanless 1984a, Wanless 1984b.

Megjegyzés: A nem nyugat-afrikai fajai főleg az Óvilág trópusain mindenütt elterjedt fajok. A *Cyrba* a Spartaeninae WANLESS, 1984 alcsaládba tartozik, annak egyik legelterjedtebb neme. Az alcsalád tagjai araneofág, hálókészítő ugrópókok.

***Dasycyptus* SIMON, 1902**

Simon, E. 1902 *Ann. Soc. ent. Belg.* 46: 364.

Fajok: *D. dimus* SIMON, 1902; *D. dubius* BERLAND & MILLOT, 1941.

Elterjedés: Gabon, Kongói-medence, Elefántcsontpart.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Clark 1974, Prószyński 1987, Simon 1902b, Simon 1903a, Simon 1910a.

Megjegyzés: A nem két faja két, ellenkező ivarú példány alapján ismert. Clark (1974) a két faj szinonimizálását javasolta, melyet Prószyński (1987) ellenjavallt. Mind az indokolatlan szinonímjavaslat, mind az ellenkező nemű egyedek alapján történő fajleírás sok problémát okoz ma is. A kis példányszám miatt azonban, Prószyński álláspontja tűnik a stabilitás szempontjából kedvezőbbnek. Kutatásaim során a harmadik ismert *Dasycyptus* egyedet (*D. dimus* ♂) sikerült megtalálnom, mely a Kongói Köztársaság területéről (Brazzaville, ORSTOM Park) kerül elő.

***Depreissia* LESSERT, 1942**

Lessert, R. de 1942 *Rev. suisse zool.* 49: 11.

Fajok: *D. myrmex* LESSERT, 1942.

Elterjedés: Kongói-medence.

Irodalom: Lessert 1942, Szűts & Wesolowska 2003, Wesolowska 1997.

Megjegyzés: A nemmel részletesebben foglalkozom a dolgozatban. Mindössze három ivarérett hím alapján ismert, melyek közül az egyik Borneóról került elő (Deeleman-Reinhold & Floren 2003). Valószínűleg hangyautánzása, valamint rendkívül apró mérete is szerepet játszhat abban, hogy ilyen kevés példány van a különböző gyűjteményekben.

***Eburneana* WESOLOWSKA & SZÜTS, 2001**

Wesolowska, W. & Szűts, T. 2001 *Annls zool. Warsz.* 51: 523.

Fajok: *E. magna* WESOLOWSKA & SZÜTS, 2001; *E. wandae* SZÜTS, 2003.

Elterjedés: Elefántcsontpart, Kamerun.

Irodalom: Szűts 2003, Wesolowska & Szűts 2001.

Megjegyzés: A nemmel részletesebben foglalkozom a dolgozatban. Valószínűleg nedves erdőkben fordul elő (erre a lelőhelyekből lehet következtetni).

***Encymachus* SIMON, 1902**

Simon, E. 1902 *Ann. Soc. ent. Belg.* 46: 370.

Fajok: *E. livingstonei* SIMON, 1902.

Elterjedés: Zambézi vízgyűjtője.

Irodalom: Simon 1902b.

Megjegyzés: A nem névhordozóját csak nemrégiben sikerült megtalálni a Párizsi múzeumban. Jelen ismereteink szerint a típusfaj egy hím példány alapján ismert. Típuslelőhelyének a „Zambesi” (Zambézi folyó) van megjelölve, ezért pontosan lehetetlen behatárolni.

***Enoplomischus* GILTAY, 1931**

Giltay, L. 1931 *Rev. Zool. bot. afric.* 21: 167.

Fajok: *E. ghesquierei* GILTAY, 1931.

Elterjedés: Elefántcsontpart, Kongói-medence.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Giltay 1931, Wesołowska & Szeremeta 2001.

Megjegyzés: A nemet kutatásaim során a Kongói-medencéből (Kindamba, Méya, Bangu erdő) (illetve Tanzánia: Uluguru hegység; és Kenya területéről: Wesołowska *személyes közlés*) sikerült kimutatni. Meglehetősen jellegzetes, hiszen a nyélen egy nyúlvány figyelhető meg.

***Evarcha* SIMON, 1902**

Simon, E. 1901 *Histoire naturelle des araignées*. Paris, 2: 548.

Fajok: *E. bakorensis* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002; *E. certa* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002; *E. maculata* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002; *E. vitosa* PRÓCHNIEWICZ, 1989.

Elterjedés: Elefántcsontpart, Guinea.

Irodalom: Próchniewicz 1989, Rollard & Wesołowska 2002.

Megjegyzés: az *Evarcha* nem afrotropikus fajai a *Baryphas* nemre hasonlítanak (azokkal valószínűleg kongenerikusak). Az *Evarcha* palearktikus, orientális, ausztrál és afrotropikus elterjedéssel is bír, noha meglehetősen fiatal, unidentati nemről van szó. Valószínűleg ez a génusz is inkább „gyűjtőfogalom”, mint valóban monofiletikus csoport.

***Festucula* SIMON, 1901**

Simon, E. 1901 *Ann. Soc. ent. Belg.* 45: 155

Fajok: *F. festuculaeformis* (LESSERT, 1925); *F. lawrencei* LESSERT, 1933

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Lessert 1925a, Lawrence 1927, Lessert 1933, Lessert 1935, Simon 1901b, Wesolowska 1992.

Megjegyzés: Ezt a nemet rendkívül könnyű megismerni hosszú, nyújtott habitusáról. Valószínűleg az *Icius/Pseudicius/Afraflacilla* rokonsági körbe tartozik. Dél-Afrikában és az Arab-félszigeten fordul még elő.

***Goleba* WANLESS, 1980**

Wanless, F. R. 1980 *Bull. Br. Mus. nat. Hist. (Zool.)* 39: 246.

Fajok: *G. jocquei* SZÜTS, 2001; *G. puella* (SIMON, 1885).

Elterjedés: A teljes régióban

Irodalom: Clark 1974, Roewer 1965, Simon 1885e, Szűts 2001, Wanless 1980d.

Megjegyzés: négyfajos nem a párzószervek alapján 2 fajcsoportra osztható, melyből csak a *puella* csoport fordul elő a kontinensen (a *pallens* fajcsoport Madagaszkárról, Seychellesről ismert). Bizonyító példányok a Kongói-mendencéből kerültek elő (Brazzaville, ORSTOM Park)

***Gramenca* ROLLARD & WESOLOWSKA, 2002**

Rollard, C & Wesolowska, W 2002 *Zoosystema* 24 (2): 292

Fajok: *G. prima* ROLLARD & WESOLOWSKA, 2002.

Elterjedés: Guinea.

Irodalom: Rollard & Wesolowska 2002.

Megjegyzés: Ezt a nemet mindössze egyetlen nőstény példány alapján, kizárólag a típuslelőhelyről ismerjük.

***Habrocestum* SIMON, 1876**

Simon, E. 1876. *Les arachnides de France*. Paris, 3: 132.

Fajok: *H. rubroclypeatum* LESSERT, 1927; *H. verattii* CAPORACCO, 1936.

Elterjedés: Kongói-medence, Líbia.

Irodalom: Caporiacco 1936, Lessert 1927, Prószyński 1976.

Megjegyzés: A génusz valószínűleg rokonságban van az *Uxuma* SIMON, 1902 és *Longarenius* SIMON, 1903 nemekkel. A medditerán és afrotropikus területeken széles körben elterjedt, főleg szárazabb füves, szavannás előhelyeken. Előzetes vizsgálataim szerint a *H. rubroclypeatum* LESSERT, 1927 a *P. rufoclypeatus* PECKHAM & PECKHAM, 1903 junior szinonimja.

***Harmochirus* SIMON, 1885**

Simon, E. 1885 *Bull. Soc. zool. France* 10: 441.

Fajok: *H. bianoriformis* (STRAND, 1907); *H. duboscqi* (BERLAND & MILLOT, 1941); *H. luculentus* SIMON, 1885.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Lessert 1936, Logunov 2001, Peckham & Peckham 1895, Peckham & Peckham 1903, Prószyński 1987, Roewer 1961, Simon 1886a, Strand 1907b, Wesolowska 1994.

Megjegyzés: A génusz a *Pelleninae* alcsaládba tartozik, és egyik legközelebbi rokonai a *Bianor* PECKHAM & PECKHAM, 1886; *Microbianor* LOGUNOV, 2000; *Sibianor* LOGUNOV, 2001 nemek. A nem jellegzetessége a hímek módosult első lába (Žabka 1985, Logunov 2001), mely nőstényeknél hiányzik. Ez alól a kivételt képez a *Partona duboscqi* BERLAND & MILLOT, 1941; és *Velloa bianoriformis* (STRAND, 1907).

Wesolowska (1994) szerint a *Harmochirus* a *Velloa* PECKHAM & PECKHAM, 1903 *Partona* SIMON, 1901 afrikai fajainak senior szinonímja (a dél-amerikai *Partona* fajok a *Chirothecia* TACZANOWSKI, 1878 nembe tartoznak Galiano (1972, 1974) szerint. Logunov (2001) átfogó munkája során nem foglalkozik a dél-amerikai *Chirothecia* és *Partona* fajokkal, hiszen azok valószínűleg teljesen más alcsaládba tartoznak.).

***Hasarius* SIMON, 1871**

Simon, E. 1871 *Ann. Soc. ent. Fr.* (5) 1: 330.

Fajok: *H. adansoni* (AUDOUIN, 1826); *H. biprocessiger* LESSERT, 1927; *H. cheliceroides* BOROWIEC & WESOŁOWSKA, 2002.

Elterjedés: A teljes régióban

Irodalom: Audouin 1826, Borowiec & Wesolowska 2002, Bösenberg & Strand 1906, Lessert 1927, Lucas 1846, Simon 1903a.

Megjegyzés: A nem típusfaja kozmopolita szünantróp, s bár trópusi faj, hazánkban is előfordul üvegházakban (Szűts *et al.* 2003). A *H. biprocessiger* LESSERT, 1927 nem ebbe a génuszba tartozik. Mivel pillanatnyilag nincs egyetlen olyan nem sem, ahova át lehetne sorolni, ezért én sem javaslok új kombinációt. A *H. cheliceroides* BOROWIEC & WESOŁOWSKA, 2002 státusza is kérdéses, bár valószínűleg a nem határain belül esik. A *Hasarius* génusz valószínűleg a *Thiratoscirtus* Simon, 1886 egyik közeli rokona.

***Heliophanus* C. L. KOCH, 1833**

Koch, C. L. 1833 *Deutschlands Insekten*. 119.

Fajok: *H. alienus* WESOŁOWSKA, 1986; *H. aviculus* BERLAND & MILLOT, 1941; *H. butemboensis* WESOŁOWSKA, 1986; *H. cassinicola* SIMON, 1909; *H. chikangawanus* WESOŁOWSKA, 1986; *H. congolensis* GILTAY, 1935; *H. deamatus* PECKHAM & PECKHAM, 1903; *H. debilis* SIMON, 1901; *H. deformis* WESOŁOWSKA, 1986; *H. difficilis* WESOŁOWSKA, 1986; *H. eucharis* SIMON, 1887; *H. falcatus* WESOŁOWSKA, 1986; *H. fasciatus* WESOŁOWSKA, 1986; *H. gilyi* LESSERT, 1933; *H. gloriosus* WESOŁOWSKA, 1986; *H. harpago* SIMON, 1910; *H. heurtaultae* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002; *H. improcerus* WESOŁOWSKA, 1986; *H. insperatus* WESOŁOWSKA, 1986; *H. kankanensis* BERLAND & MILLOT, 1941; *H. kenyaensis* WESOŁOWSKA, 1986; *H. lawrencei* WESOŁOWSKA, 1986; *H. lesserti* WESOŁOWSKA, 1986; *H. macentensis* BERLAND & MILLOT, 1941;

H. nobilis WESOŁOWSKA, 1986; *H. orchestra* SIMON, 1885; *H. robustus* BERLAND & MILLOT, 1941; *H. splendidus* WESOŁOWSKA, 2003; *H. trepidus* SIMON, 1910; *H. uvirensis* WESOŁOWSKA, 1986.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Caporiacco 1949, Denis 1955, Giltay 1935, Lawrence 1927, Lessert 1925a, Lessert 1933, Peckham & Peckham 1903, Simon 1886a, Simon 1887, Simon 1901a, Simon 1901c, Simon 1910a, Simon 1910b, Wesołowska 1986, Wesołowska 2003a.

Megjegyzés: Ez a nem a Palearktisban is előfordul, speciációs centruma ugyanakkor valószínűleg az Afrotropikus régió. Wesołowska három alnemet különböztetett meg: *Heliocapensis*, *Heli africanus* és *Heliophanus*. Az első kettő kizárólag Afrikában fordul elő, míg a *Heliophanus* alnembe tartozik az összes palearktikus faj, bár számos afrikai képviselője is van.

***Hermotimus* SIMON, 1903**

Simon, E. 1903 *Mém. Soc. esp. hist. nat.* 1 (3): 65-124.

Fajok: *H. coriaceus* SIMON, 1903.

Elterjedés: Kongói medence.

Irodalom: Prószyński 1987, Simon 1903a, Simon 1903c.

Megjegyzés: A génusz típusfajának szüntípusait 2004-ben sikerült megtalálnom, Párizsban. Előzetes vizsgálataim szerint, a Pelleninae nemekkel, valamint az afrotropikus *Evarcha* fajokkal mutat közelebbi rokonságot ez a fissident génusz.

***Holcolaetis* SIMON, 1886**

Simon, E. 1886 *Ann. Soc. ent. Fr.* (6) 5: 394.

Fajok: *H. albobarbata* SIMON, 1910, *H. clarki* WANLESS, 1985, *H. vellerea* SIMON, 1909, *H. xerampelina* SIMON, 1885

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Clark 1974, Lessert 1925a, Lessert 1927, Roewer 1965, Simon 1886a, Simon 1901a, Simon 1910a, Strand 1909, Wanless 1983, Wanless 1985.

Megjegyzés: Ez a lapos, szőrös, nagytestű ugrópókokat tartalmazó lyssomanid nem, széles körben elterjedt az egész afrotropikus régióban.

***Homalattus* WHITE, 1846**

White, A. 1846 *Ann. Mag. nat. Hist.* 18: 180.

Fajok: *H. coriaceus* SIMON, 1902; *H. pustulatus* (WHITE, 1841).

Elterjedés: Sierra Leone.

Irodalom: Simon 1902d, White 1841, White 1846.

Megjegyzés: Vizsgálataim során csak a *H. coriaceus* SIMON, 1902 típusát sikerült megvizsgálnom, illetve egy juvenilis „*Rhene pustulatus*” egyedet, melyet Simon határozott meg. Wesołowska szerint (személyes közlés) a *Homalattus* az afrikai *Rhene* fajokkal azonos. Tekintve, hogy White típusát nem látta senki sem, ezt a véleményt nem lehet elfogadni, így a génusz névhordozójának vizsgálatáig a nemre szinonim javaslatot sem lehet tenni. Mindenesetre mindkét nem a Dendryphantinae MENGE, 1869 (sensu Maddison & Hedin 2003a; Hedin & Maddison) alcsaládba tartozik, de míg a *Rhene* THORELL, 1869 párzószervei nagy hasonlóságot mutatnak a *Dendryphantes* párzószerveivel, addig a *Homalattus általani* ismert fajainak párzószervei jobban különböznek.

***Hyllus* C. L. KOCH, 1846**

Koch, C. L. 1846 *Die Arachniden*. Nürnberg, 161.

Fajok: *H. africanus* LESSERT, 1927; *H. albofasciatus* THORELL, 1899; *H. alboplagiatus* THORELL, 1899; *H. argyrotoxus* SIMON, 1902; *H. aubryi* (LUCAS, 1858); *H. brevitarsis* SIMON, 1902; *H. brevitarsis peckhamorum* BERLAND & MILLOT, 1941; *H. carbonarius* LESSERT, 1927; *H. congoensis* LESSERT, 1927; *H. decellei* WANLESS & CLARK, 1975; *H. deyrollei* (LUCAS, 1858); *H. guineensis* BERLAND & MILLOT, 1941; *H. holochalceus* SIMON, 1910; *H. leucomelas* (LUCAS, 1858); *H. lwoffii* BERLAND & MILLOT, 1941; *H. mnischei* (LUCAS, 1858); *H. normanae* WANLESS & CLARK, 1975; *H. pachypoessae* STRAND, 1907; *H. plexippoides* SIMON, 1906; *H. suillus* THORELL, 1899; *H. tuberculatus* WANLESS & CLARK, 1975.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Bacelar 1953, Berland & Millot 1941, Caporiacco 1940, Clark 1974, Karsch 1879a, Lessert 1925a, Lessert 1927, Lucas 1858, Peckham & Peckham 1903, Prószyński 1984a, Simon 1886a, Simon 1887, Simon 1902a, Simon 1906, Simon 1910a, Strand 1906b, Strand 1907a, Strand 1907c, Strand 1909, Thorell 1899, Wanless & Clark 1975.

Megjegyzés: A génusz típusfaja a *Hyllus giganteus* C. L. KOCH, 1846, mellyel az afrikai fajok nem kongenerikusak. A génusz inkább gyűjtőfogalom, mint valódi monofiletikus taxon. A revíziója egyre sürgetőbb lenne, ugyanakkor a fajok nagy száma miatt eddig senki nem végezte el azt.

***Kima* PECKHAM & PECKHAM, 1902**

Peckham, G. W. & Peckham, E. G. 1902 *Psyche* 9: 334.

Fajok: *K. reimoseri* (LESSERT, 1927).

Elterjedés: Kongói-medence.

Irodalom: Lessert 1927, Wesołowska & Szeremeta 2001.

Megjegyzés: Ez a nagytestű hangyautánzó ugrópók-génusz, az *Enoplomischus* és a *Leptorches* rokona. Prószyński (1984a) szerint a *Leptorches* junior szinonimja, ebből a szinonímából Wesołowska & Szeremeta (2001) vette ki.

***Lamottella* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002**

Rollard & Wesołowska 2002 *Zoosystema* 24: 296

Fajok: *L. longipes* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002.

Elterjedés: Guinea.

Irodalom: Rollard & Wesołowska 2002.

Megjegyzés: Ez a monotipikus nem mindössze a típuslelőhelyről ismert. A típusegyedet megvizsgálva a *Lamottella* véleményem szerint a *Pochyta* közeli rokona.

***Langelurillus* PRÓCHNIEWICZ, 1994**

Próchniewicz, 1994 *Annls zool. Warsz.* 45: 27.

Fajok: *L. horrifer* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002; *L. furcatus* WESOŁOWSKA & RUSSEL-SMITH, 2000; *L. nigratus* (BERLAND & MILLOT, 1941)

Elterjedés: Elefántcsontpart, Ghána; Guinea, Kongói-medence.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Rollard & Wesołowska 2002.

Megjegyzés: Ezek az aprótermű macskapók a teljes régióban elterjedtek, a szavannás, füves területeken. Bár jelenleg csak két nominális faj fordul elő a területen, kutatásaim során öt, a tudományra új fajt találtam. A génusz több faja csak egy ivar alapján ismert (pl. *L. horrifer* – ♀; *L. alboguttatus* – ♂). A kelet-afrikai *L. furcatus* fajt Ghána területéről is sikerült kimutatni.

***Langona* SIMON, 1901**

Simon, E. 1901 *Histoire naturelle des araignées*. Paris, 2: 665.

Fajok: *L. bristowei* BERLAND & MILLOT, 1941; *L. maindroni* (SIMON, 1886); *L. senegalensis* BERLAND & MILLOT, 1941; *L. trifoveolata* (LESSERT, 1927).

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Hečiak & Prószyński 1983, Lessert 1927, Simon 1901.

Megjegyzés: Ez a nagytestű macskapók a Palearktiszbán a Mediterrán és az Afrotropikus régióban egyaránt elterjedt. Vizsgálataim során megállapítottam, hogy a *L. maindroni* (SIMON, 1886) *nomen dubium*, mivel típusegyedének mindkét párzószerve hiányzik, és a eddigi írások alapján nem azonosítható biztosan a faj.

Berland & Millot (D. J. Clark fordítása) *Langona* Simon.

We only know up to now from French West Africa a single Langona. L. maindroni Simon, 1886, which is only represented by two specimens from Dakar, one adult ♂, the other immature, so that a precise comparison with one example is impossible. We do not believe however that it can be a case of a single and one species. because:

(1) the size is very different, the two specimens of Simon measure sepectively only 5.5 mm. and 6.5 mm.

(2) *White hairs on the cephalothorax form in the case of L. maindroni, two wide longitudinal parallel bands, whilst they form, in L. senegalensis, a diffuse clothing over the entire thoracic part.*

(3) *the leg spines are stronger in senegalensis, and situated on the inside face of tibia I. in the basal half of the segment, but is not found in maindroni.*

(4) *the sternum is narrowed and more elongated in one example, than in those of Simon.*

L. senegalensis The ♀ from Sudan, Erkowit, (J. Clondsley-Thompson), is only half the size of the type, but agree in general appearance, colour, pattern, etc. The epigyne on the type is missing and seems to have been cut out.”

Lilliput WESOŁOWSKA & RUSSELL-SMITH, 2000

Wesolowska & Russell-Smith, 2000 *Trop. Zool.* 13: 61.

Fajok: *L. minutus* WESOŁOWSKA & RUSSELL-SMITH, 2000; *L. mkomaziensis* WESOŁOWSKA & RUSSELL-SMITH, 2000.

Elterjedés: Kongói-medence.

Megjegyzés: Ezt az apró termetű ugrópókokat tartalmazó euophynid nemet két fajjal Brazzavilleből sikerült kimutatni (ORSTOM Park, felégetett szavanna, talajcsapda), több hím alapján. Eddig pusztán a Mkomazi vadrezervátumból (Észak-Tanzánia) voltak ismertek.

Longareus SIMON, 1903

Simon, E. 1903 *Mém. Soc. esp. hist. nat.* 1(3): 122.

Fajok: *L. brachycephalus* SIMON, 1903.

Elterjedés: Egyenlítői Guinea, Kongói medence.

Irodalom: Simon 1903a, Simon 1903c.

Megjegyzés: Ez az apró termetű ugrópók, valószínű a *Habrocestum* nembe tartozik, mivel rá ugyanúgy jellemző a fissident csáprágófogazat, hosszú harmadik comb, zömök előtest, mint a *Habrocestumra*. A kongói medence területéről sikerült kimutatni nőstényeket (Kindamba, Méya, Bangu erdő).

Malloneta SIMON, 1902

Simon, E. 1902a *Ann. Soc. ent. Fr.* 71: 405.

Fajok: *M. guineensis* SIMON, 1902

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Clark 1974, Prószyński 1987, Simon 1902a, Simon 1903a

Megjegyzés: A nem széles körben elterjedt a régióban, legközelebbi rokona valószínűleg a *Pochyta* génusz.

***Marengo* PECKHAM & PECKHAM, 1892**

Peckham, G. W. & Peckham, E. G. *Occ. Pap. nat. Hist. Soc. Wiscons.* 2(1): 66.

Fajok: *M. coriacea* SIMON, 1900, *M. lyrifera* WANLESS, 1978.

Elterjedés: Kongói-medence.

Irodalom: Lawrence 1947, Lessert 1925a, Roewer 1965, Simon 1900, Wanless 1978f.

Megjegyzés: Apró termetű, hangyautánzó ugrópókok a Ballinae MADDISON, 1996 alcsaládba tartoznak. Kelet-Afrikában, Madagaszkáron és az orientális régióban is elterjedtek.

***Maltecora* SIMON, 1910**

Simon, E. 1910 *Ann. Mus. civ. stor. nat. Genova* 44: 421.

Fajok: *M. chrysochlora* SIMON, 1910; *M. divina* SIMON, 1910; *M. janthina* SIMON, 1910

Elterjedés: Principe, São Tomé.

Irodalom: Simon 1910a, Prószyński 1987, Wesołowska 1989a.

Megjegyzés: Ezt a nemet eddig még csak a Guineai-öböl szigeteiről mutatták ki (Wesołowska 1989a).

***Meleon* WANLESS, 1984**

Wanless, F. R. 1984 *Bull. Br. Mus. nat. Hist. (Zool.)* 46: 186.

Fajok: *M. guineensis* (BERLAND & MILLOT, 1941); *M. kenti* (LESSERT, 1925); *M. solitaria* (LESSERT, 1927).

Elterjedés: Angola, Elefántcsontpart, Guinea, Kongói-medence.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Lessert 1925b, Lessert 1927, Murphy & Murphy 1983, Roewer 1965, Wanless 1984a, Wanless 1978e.

Megjegyzés: A Spartaeninae alcsalád egyik legjellegzetesebb neme, Madagaszkáron és az Orientális régióban is gyakori. Hálókészítő és araneofág.

***Menemerus* SIMON, 1868**

Simon, E. 1868 *Ann. Soc. ent. Fr.* (4) 8: 663.

Fajok: *M. animatus* O. P.-CAMBRIDGE, 1876; *M. bivittatus* (DUFOUR, 1831); *M. brachygnathus* (THORELL, 1887); *M. brevibulbis* (THORELL, 1887); *M. congoensis* LESSERT, 1927; *M. eburnensis* BERLAND & MILLOT, 1941; *M. fagei* BERLAND & MILLOT, 1941; *M. legalli* BERLAND & MILLOT, 1941; *M. magnificus* WESOŁOWSKA, 1999; *M. rabaudi* BERLAND & MILLOT, 1941; *M. vernei* BERLAND & MILLOT, 1941.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, O. P.-Cambridge 1876, Denis 1947, Denis 1955, Lawrence 1928, Lessert 1927, Peckham & Peckham 1903, Prószyński 1984a, Prószyński 1989, Simon 1901a, Thorell 1887, Wanless 1983, Wesolowska 1989a, Wesolowska 1999.

Megjegyzés: Lapos testű fajok tartoznak ide, melyek cirkumtropikus elterjedésűek. Wesolowska (1999) mostanában revideálta a nem afrikai fajait. Mivel egyes fajok (pl. *M. bivittatus*) szünantrotóp, ezért a *Hasarius adansoni*hoz hasonlóan előfordulhatnak Magyarországon is, üvegházakban.

***Mexcala* PECKHAM & PECKHAM, 1902**

Peckham, G. W. & E. G. Peckham 1902 *Psyche* 9: 333.

Fajok: *M. elegans* PECKHAM & PECKHAM, 1903

Elterjedés: Kongói-medence.

Megjegyzés: Egyes szerzők szerint pókhangyát utánzó fajok tartoznak ide. Az afrotropikus *Cosmophasis* fajok kapcsolata, és a nem pontos határai még tisztázásra szorulnak.

***Mogrus* SIMON, 1882**

Simon, E. 1882b *Ann. Mus. civ. stor. nat. Genova* 18: 215.

Fajok: *M. dalmasi* BERLAND & MILLOT, 1941; *M. incertus* DENIS, 1955; *M. mathisi* (BERLAND & MILLOT, 1941); *M. sahariensis* BERLAND & MILLOT, 1941.

Elterjedés: Líbia, Mali, Niger, Szenegál.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Denis 1955, Denis 1966, Wesolowska 2003b.

Megjegyzés: Nagytestű szőrös fajok tartoznak ide. Ázsiában, a Mediterrán régióban a legelterjedtebbek, de a Szaharától délre is gyakoriak. Fűves, szavannás élőhelyeken fordulnak elő. A *Philaeus senilis* DENIS, 1955; *Mogrus dillae* PRÓSZYŃSKI, 1989 a *Mogrus mathisi* BERLAND & MILLOT, 1941 junior szinonimjai, melyet a *Philaeus* nemből sorolt át ide Wesolowska (2003b).

Clark megjegyzései a nemhez:

The genus Mogrus is widespread in the mediterranean region especially in North Africa, it was up to now not known south of the Sahara. One species is however, very common in the Adrar des Iforhas [Adrar des Iforhas – Algéria és Mali határán található hegység (20°11'N 2°20'E)]. It is the most commonly met with spider in this region it constructs little cocoon retreats in spiny bushes in general at the intersection of two branches.

„*Mogrus dalmasi* Berland & Millot, 1941 = *M. bonneti* (Aud)? See Siwa Oasis figs Denis 1947

***Myrmarachne* MACLEAY, 1839**

MacLeay, W. S. 1839 *Ann. Mag. nat. Hist.* 2: 11.

Fajok: *M. andrewi* WANLESS, 1978; *M. bamakoi* BERLAND & MILLOT, 1941; *M. collarti* Roewer, 1965; *M. confusa* WANLESS, 1978; *M. consobrina* DENIS, 1955; *M. dundoensis* WANLESS, 1978; *M. eidmanni* ROEWER,

1942; *M. elongata* SZOMBATHY, 1915; *M. evidens* ROEWER, 1965; *M. foenisex* SIMON, 1910; *M. foreli* LESSERT, 1925; *M. giltayi* ROEWER, 1965; *M. globosa* WANLESS, 1978; *M. hesperia* (SIMON, 1887); *M. insulana* ROEWER, 1942; *M. lawrencei* ROEWER, 1965; *M. legon* WANLESS, 1978; *M. luachimo* WANLESS, 1978; *M. lulengana* ROEWER, 1965; *M. lulengensis* ROEWER, 1965; *M. marshalli* PECKHAM & PECKHAM, 1903; *M. militaris* SZOMBATHY, 1913; *M. mussungue* WANLESS, 1978; *M. nigeriensis* WANLESS, 1978; *M. richardsi* Wanless, 1978; *M. rufisquei* BERLAND & MILLOT, 1941; *M. russellsmithi* WANLESS, 1978; *M. uelensis* WANLESS, 1978; *M. uvira* WANLESS, 1978; *M. vanessae* WANLESS, 1978.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Caporiacco 1940, Denis 1955, Giltay 1929, Lessert 1925a, Lessert 1925b, Lessert 1942, Peckham & Peckham 1903, Roewer 1942, Roewer 1965, Simon 1887, Simon 1901a, Simon 1910a, Szombathy 1913, Szombathy 1915, Wanless & Clark 1975, Wanless 1978a, Wanless 1978f.

Megjegyzés: A génusz az egyik legnagyobb fajszerű nem a családon belül, mintegy 207 faj tartozik ide. A fajok nagy része nem is a párzószervekben különbözik, hanem a csáprágókban. A hímek csáprágója ugyanis a test hosszát is elérheti és számos fog található rajta. Sok szerző a csáprágófogak alapján állított fel fajokat.

***Natta* KARSCH, 1879**

Karsch, F. 1879 *Zeitschr. ges. Naturw.* 52: 362.

Fajok: *N. chionogaster* (SIMON, 1901); *N. horizontalis* KARSCH, 1879; *N. immemorata* WESOŁOWSKA, 1993.

Elterjedés: São Tomé, Kongói-medence.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Karsch 1879a, Lessert 1936, Peckham & Peckham 1903, Próchniewicz 1989, Simon 1901a, Simon 1906, Simon 1910a, Wesolowska 1993a

Megjegyzés: A nem az orientális régióban is elterjedt. Az afrikai fajokat Wesolowska (1993) revidálta.

Clark megjegyzése (a *Cyllobelus* SIMON, 1885 a *Natta* junior szinonimja): „*Cyllobelus rufopictus* This species, already described from Sao Thomé, the Gabon, and South Africa (where it seems to be common) and from Sierra Leone (coll. Simon). The abdomen has spots of a beautiful red, three in males more numerous in the female, which are scattered on the dorsalsurface, and can more-or-less run together.”

***Neaetha* SIMON, 1884**

Simon, E. 1884. *Ann. Soc. ent. Fr.* (6) 4: 316.

Fajok: *N. catulina* BERLAND & MILLOT, 1941.

Elterjedés: Mali.

Irodalom: Berland & Millot 1941.

Megjegyzés: Clark megjegyzése: „The genus *Neaetha* is essentially Mediterranean, and no species up to now have been known from tropical Africa, except *N. catula* Simon 1885, from Zanzibar, to which our species is close, but exhibiting a distinct difference in the form of the tibial apophysis of the palp. In common with the

Mogrus described above, this species shows mediterranean affinities with the fauna of the Saharan part of the French Sudan.”

Kutatásaim során nem találkoztam a génusz egyetlen nyugat-afrikai fájával sem.

***Nimbarus* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002**

Rollard & Wesołowska 2002 *Zoosystema* 24: 301.

Fajok: *N. pratensis* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002.

Elterjedés: Guinea.

Irodalom: Rollard & Wesołowska 2002.

Megjegyzés: Előzetes vizsgálataim szerint a *N. pratensis* a *Pochyta simoni* LESSERT, 1925 fajjal mutat közelebbi rokonságot. Mindössze a típuslelőhelyről ismert, bár Jocqué nem publikált rajzai szerint Elefántcsontparton is előfordul egy rendkívül hasonló hím párzószervű *salticida*.

***Orsima* SIMON, 1901**

Simon, E. 1901 *Ann. Soc. ent. Belg.* 45: 149.

Fajok: *O. constricta* SIMON, 1901.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Prószyński 1987, Simon 1901b, Simon 1901e, Wanless & Clark 1975, Żabka 1992.

Megjegyzés: A génusz meglehetősen „diszjunkt elterjedésű” (Żabka 1992), akárcsak a *Depreissia* vagy a *Bristowia* nemek. Valószínűleg ez az elterjedés az egyes génuszok nem jól definiált taxonómiai határának „mellékterméke”, nem pedig valós jelenség.

***Pachyballus* SIMON, 1900**

Simon, E. 1900 *Ann. Soc. ent. Belg.* 44: 399.

Fajok: *P. cordiformis* BERLAND & MILLOT, 1941; *P. flavipes* SIMON, 1910; *P. transversus* SIMON, 1900.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Lessert 1925a, Simon 1900, Simon 1901a, Simon 1910a, Wanless & Clark 1975.

Megjegyzés: A génusz valószínűleg a *Peplometus* SIMON, 1900 szenior szinonimja (Simon egy közleményben, egy oldalon írta le a két nemet, és a fajszaámok miatt *Pachyballus* – hét faj; *Peplometus* két faj érdemesebb a *Pachyballus* nevet megőrizni a *Peplometus* helyett).

***Pachypoessa* SIMON, 1902**

Simon, E. 1902 *Ann. Soc. ent. Fr.* 71: 399.

Fajok: *P. plebeja* (L. KOCH, 1875).

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: L. Koch 1875, Lessert 1927, Peckham & Peckham 1903, Prószyński 1987, Simon 1902a.

Megjegyzés: A nyugat-afrikai *P. plebeja* faj nem kongenerikus a génusz típusfajával, így a génusz előfordulása a régióban a faj helytelen besorolásának köszönhető. A *P. plebeja* az *Evarcha* és *Pellenes* nemekkel mutat hasonlóságot.

***Parajotus* PECKHAM & PECKHAM, 1903**

Peckham, G. W. & Peckham, E. G. 1903 *Trans. Wiscons. Acad. Sci. Arts Let.* 14: 173-278.

Fajok: *P. cinereus* WESOŁOWSKA, 2004.

Elterjedés: Kongói-medence.

Irodalom: Wesołowska 2004.

Megjegyzés: Apró termetű dél-afrikai ugrópókok tartoznak ide. Az egyetlen nyugatafrikai fajukat nemrégiben írta le Wesołowska (2004).

***Pellenes* SIMON, 1876**

Simon, E. 1876 *Les arachnides de France*. Paris, 3: 94

Fajok: *P. iforhasorum* BERLAND & MILLOT, 1941; *P. minimus* (CAPORACCO, 1933).

Elterjedés: Líbia, Mali.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Caporiacco 1933, Prószyński 1987.

Megjegyzés: A génuszt Logunov *et al.* (1999) négy alnemre bontotta (*Pellenes*, *Pelmirus*, *Pelmutus*, *Pelpaucus*). Az afrotropikus fajok leginkább a *Pelmutus* alnemhez hasonlítanak, ugyanakkor valószínűleg külön alnemet kellene nekik létrehozni („African *Pellenes* are not *Pellenes*” Logunov, *személyes közlés*).

Berland & Millot megjegyzése: „*Pellenes Iforhasorum* This species does not appear to be rare on the Sudanese confines of the Sahara; It is captures on stones or branches of spiny bushes, where it constructs little silken retreats.”

***Pellolessertia* STRAND, 1929**

Strand, E. 1929 *Act. Univ. Latviensis* 20: 14.

Fajok: *P. castanea* (LESSERT, 1927).

Elterjedés: Kamerun, Kongói-medence.

Irodalom: Lessert 1927, Prószyński 1984a, Strand 1929.

Megjegyzés: A nemet a Kamerunból (“Reserve forêtière de Makak”) sikerült kimutatni. A Pelleninae PETRUNKEVITCH, 1928 alcsaládba tartozik. A *Neaetha* nemhez rendkívül hasonló, valószínűleg rokonok (A *Monomotapa* WESOŁOWSKA, 1999 is valószínűleg ide tartozik).

***Peplometus* SIMON, 1900**

Simon, E. 1900 *Ann. Soc. ent. Belg.* 44: 399.

Fajok: *P. biscutellatus* (SIMON, 1887); *P. chlorophthalmus* SIMON, 1900.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Simon 1887a, Simon 1900, Simon 1901a.

Megjegyzés: A nem nagy valószínűség szerint a *Pachyballus* junior szinonímja. Mindakét Ballinae nem valószínűleg bogármimikrit használ védekezésül, erre utal egyes fajok, illetve a juvenilis egyedek osztott

szkutumja (Maddison, Wesołowska *személyes közlés*). Mindkét nem (*Pachyballus*, *Peplometus*) a lombkoronában fordul elő. A Ballinae alcsaládban a fajok párzószerve meglehetősen hasonló felépítésű, így az idetartozó nemek, és fajok definíciója sok problémát okoz. Ezt tovább fokozza az egyes „fajok” rendkívül eltérő színezete, míg a nemhatárok pontos kijelölését a fajok között megfigyelhető pluridentati fogkoszorú – unidentati fogacska „átmenet” nehezíti (Wesołowska *személyes közlés*). A „régén (100 éve) leírt fajok” taxonómiai revízióját, az állatok apró mérete, valamint a példányok állapota szinte lehetetlenné teszi. Wesołowska és Metzner próbálkoztak a nem revíziójával, mely még mindig nem kerül publikálásra.

***Pharacocerus* SIMON, 1902**

Simon, E. 1902 *Ann. Soc. ent. Fr.* 71: 405.

Fajok: *P. castaneiceps* SIMON, 1910; *P. ephippiatus* (THORELL, 1899); *P. fagei* BERLAND & MILLOT, 1941; *P. fagei soudanensis* BERLAND & MILLOT, 1941; *P. fagei verdieri* BERLAND & MILLOT, 1941; *P. rubrocomatus* SIMON, 1910; *P. xanthopogon* SIMON, 1903.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Prószyński 1984a, Simon 1903c, Simon 1910a, Thorell 1899.

Megjegyzés: A génusz nyugat-afrikai fajai, nem kongenerikusak a típusfajjal, sőt valószínűleg egymással sem. *P. ephippiatus* jól elkülöníthető a *P. fagei* alfajoktól, melyek faji státuszt érdemelnének. A génusz feltehetőleg a *Hyllus* rokonsági körbe tartozik.

***Philaeus* THORELL, 1869**

Thorell, T. 1869 *Nova Acta reg. Soc. sci. Upsaliae* (3) 7: 1-108.

Fajok: *P. steudeli* STRAND, 1906.

Elterjedés: Niger.

Irodalom: Strand 1906a.

Megjegyzés: A tipikusan mediterrán génusz egy faja fordul elő a régióban. A típusegyedet nem sikerült megvizsgálnom, az irodalomban pedig, nem találhatók meg az azonosításához szükséges illusztrációk. Tekintve, hogy két másik *Philaeus* faj (*P. mathisi* BERLAND & MILLOT, 1941; *P. senilis* DENIS, 1955) már átkerült a *Mogrus* génuszba (Wesołowska 2003b), a génusz előfordulását a típusállat vizsgálata (vagy új egyedek előkerüléséig) nem tekinthetjük minden kétséget kizárónak.

***Phlegra* SIMON, 1876**

Simon, E. 1876 *Les arachnides de France*. Paris, 3: 123.

Fajok: *P. lugubris* BERLAND & MILLOT, 1941; *P. lugubris senegalensis* BERLAND & MILLOT, 1941; *P. soudanica* BERLAND & MILLOT, 1941; *P. tristis* LESSERT, 1927; *P. tuzetae* BERLAND & MILLOT, 1941.

Elterjedés: Burkina Faso, Elefántcsontpart, Guinea, Kongói-medence, Mali, Szenegál.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Lessert 1927.

Megjegyzés: Ezek a nyúlánk macskapókok a Palearktisban, a Mediterráneumban, az Afrikai-, Orientális valamint a Pacifikus-Ausztrál régióban is elterjedtek (Madagaszkárról úgy tűnik hiányoznak). Sivatagos, félsivatagos füves pusztákon, sztyeppéken, szavannán fordulnak elő.

***Plexippus* C. L. KOCH, 1846**

Koch, C. L. *Die Arachniden*. Nürnberg: 107

Fajok: *P. fuscus* (ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002); *P. paykulli* (AUDOUIN, 1826), *P. tortilis* SIMON, 1902

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Audouin 1826, Lucas 1846, Rollard & Wesołowska 2002, Simon 1902a, Simon 1903a, Wanless 1984c

Megjegyzés: Ez a genusz szinte minden trópusi területről ismert. A fajok nagy része azonban valószínű, hogy a *P. paxkulli* szinonimja. Sok *Plexippus* faj csak az eredeti leírásból ismert.

***Pochyta* SIMON, 1901**

Simon, E. 1901 *Ann. Soc. ent. Fr.* 70: 69.

Fajok: *P. fastibilis* SIMON, 1903; *P. insulana* SIMON, 1910; *P. major* SIMON, 1902; *P. occidentalis* SIMON, 1902; *P. pannosa* SIMON, 1903; *P. perezi* BERLAND & MILLOT, 1941; *P. poissoni* BERLAND & MILLOT, 1941; *P. pulchra* (THORELL, 1899); *P. remyi* BERLAND & MILLOT, 1941; *P. spinosa* SIMON, 1901.

Elterjedés: Bissau-Guinea, Guinea, Egyenlítői-Guinea, Kamerun, Principe.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Prószyński 1984a, Prószyński 1987, Simon 1901d, Simon 1902a, Simon 1903a Simon 1903b, Simon 1903c, Simon 1910a, Thorell 1899.

Megjegyzés: A nyugat-afrikai fajok nem kongenerikusak a madagaszkári *P. spinosa* típusfajjal. Simon (1901) a genusz definícióját az első másodvégizen található 3 pár tüskére alapozta, mely úgy tűnik össze nem tartozó fajokat egyesít. A *Lamottella* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002 genusz valószínűleg a nyugat-afrikai *Pochyta* fajokkal kongenerikus, így ezt a nevezéktani problémát – úgy tűnik – a közeljövőben sikerül átsorolásokkal megoldani. Vizsgálataim szerint a *P. insulana* SIMON, 1910 a *P. fastibilis* SIMON, 1903 junior szinonimja.

***Polemus* SIMON, 1902**

Simon, E. 1902 *Ann. Soc. ent. Belg.* 46: 43.

Fajok: *P. chrysochirus* SIMON, 1902; *P. galeatus* SIMON, 1902; *P. squamulatus* SIMON, 1902.

Elterjedés: Sierra Leone.

Irodalom: Prószyński 1987, Simon 1902d, Simon 1903a.

Megjegyzés: Kizárólag Sierra Leonéból ismert ez a nem (mindössze 5 példány alapján). Renkívül jellegzetes előtestalakjukról könnyű megismerni őket: az *Omoedus* THORELL, 1881 hoz hasonlóan egy poszterior lebenyszerű kitüremkedés figyelhető meg (a hímeken ez sokkal kifejezettebb). Az tapogatók, illetve a nőstény ivarszervei a *Pellenes* és *Evarcha* nemek afrikai fajaihoz hasonlóak.

***Portia* KARSCH, 1878**

Karsch, F. 1878 *Zeitschr. ges. Naturw.* 51: 774.

Fajok: *P. schultzi* KARSCH, 1878.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Murphy & Murphy 1983, Roewer 1965, Próchniewicz 1989, Wanless 1978e.

Megjegyzés: A Spartaeninae alcsalád másik jellegzetes neme, Madagaszkáron és az Orientális régióban is gyakori. Hálókészítő és araneofág.

***Pseudicius* Simon, 1885**

Simon, E. 1885 *Bull. Soc. zool. France* 10: 28.

Fajok: *P. ghesquieri* (GILTAY, 1935).

Elterjedés: Kongói-medence.

Irodalom: Giltay 1935, Wesołowska 1986.

Megjegyzés: A nem elkülönítése az *Afraflacilla* BERLAND & MILLOT, 1941 génusztól nehézkes, illetve a két nem határai ma is vita tárgyát képezik. Egy faj fordul elő a régióban mely nem ebbe a nembe tartozik.

***Rhene* THORELL, 1869**

Thorell, T. 1869 *Nova Acta reg. Soc. sci. Upsaliae* (3) 7: 37.

Fajok: *R. formosa* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002; *R. lesserti* BERLAND & MILLOT, 1941; *R. machadoi* BERLAND & MILLOT, 1941.

Elterjedés: Szenegál, Guinea.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Rollard & Wesołowska 2002.

Megjegyzés: A génusz a Denryphantinae alcsalád tipikus képviselője. Az afrikai fajok azonban (bár mutatnak hasonlóságot) szignifikánsan különböznek páرزószerveiket tekintve a génusz típusfajától. Ezt a problémát csak úgy lehetne áthidalni, hogy megállapítjuk a *Homalattus* WHITE, 1846; *Rhene* THORELL, 1869 és a *Simaetha* THORELL, 1881 nemek közötti határokat, valamint, hogy az afrikai fajok hova tartoznak. Valószínű, hogy az afrikai *Rhene* fajokra a *Homalattus* név lenne a jobb, bár a *Homalattus* névhordozója ismeretlen helyen van, így ezt a kérdést biztonságosan eldönteni nem lehet.

***Saitis* SIMON, 1876**

Simon, E. 1876 *Les arachnides de France*. Paris, 3: 169.

Fajok: *S. brevisculus* SIMON, 1901; *S. latifrons* CAPORACCO, 1928.

Elterjedés: Gabon, Líbia, Kongói-medence.

Irodalom: Caporiacco 1928, Simon 1901d.

Megjegyzés: A típusállatok vizsgálata során kiderült, hogy a *S. brevisculus* (melyet a Kongói-medencéből is sikerült kimutatni) nem a *Saitis* nembe tartozik. Valószínű, hogy az afrikai „*Telamonina*” fajokkal külön nembe kerülnek. A *S. latifrons* a leírása óta nem került elő, a típusállat valószínűleg elveszett, s mivel a leírás nem elégséges a faj azonosításra a *nomen dubium* státusz illetné meg. Tekintve, hogy egyetlen biztos adata sincs a nemnek a régióból, ennek az Euophryinae alcsaládba tartozó génusz, csak „papíron” nyugat-afrikai.

***Saraina* WANLESS & CLARK, 1975**

Wanless, F. R. & D. J. Clark. 1976 *Revue Zool. afr.* 89: 289.

Fajok: *S. rubrofasciata* WANLESS & CLARK, 1975

Elterjedés: Elefántcsontpart, Kongói-medence, Nigéria.

Irodalom: Wanless & Clark 1975.

Megjegyzés: A nemmel részletesebben foglalkozom a dolgozatban. Nigéria, Kamerun és Elefántcsontpartról írták le a génuszt hat nőtény alapján. Kutatásaim során mintegy tíz példányt sikerült kimutatni a Kongói-medence területéről, melyek között eddig ismeretlen hímek is voltak.

***Schenkelia* LESSERT, 1927**

Lessert, R. de. 1927 *Rev. suisse zool.* 34: 446.

Fajok: *S. benoiti* WANLESS & CLARK, 1975; *S. gertschi* BERLAND & MILLOT, 1941; *S. lesserti* BERLAND & MILLOT, 1941; *S. modesta* LESSERT, 1927.

Elterjedés: Elefántcsontpart, Guinea, Kongói-medence.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Lessert 1927, Prószyński 1968a, Wanless & Clark 1975.

Megjegyzés: Ez a fissident génusz valószínűleg a *Plexippus* rokona. Az afrotropikus régióból számos helyről előkerült, valószínűleg közönséges. Kutatásaim során a Kongói medencéből származó példányokat vizsgáltam.

***Simaetha* THORELL, 1881**

Thorell, T. 1881 *Ann. Mus. civ. stor. nat. Genova* 17: 521.

Fajok: *S. castanea* LESSERT, 1927.

Elterjedés: Kongói-medence.

Irodalom: Lessert 1927.

Megjegyzés: A génusz mindössze egy munka említi meg a régióból (tipikus orientális-pacifikus ugrópóknak tekinthető), Lessert (1927) dolgozata, mely során egy új fajt ír le. A rajzokból megállapítható, hogy a faj nem sorolható át sem a *Homalattus*, sem a *Rhene* nemekbe kétségek nélkül, figyelembe véve a hím hatalmas csáprágófogát. Az afrikai *Simaetha* faj valószínűleg az előbb említett nemekkel rokon, valamint talán ugyanebbe a rokonsági körbe tartozik a jemeni *Pachyballus rotundus* WESOŁOWSKA & VAN HARTEN, 1994.

***Sonoita* PECKHAM & PECKHAM, 1903**

Peckham, G. W. & Peckham, E. G. 1903 *Trans. Wiscons. Acad. Sci. Arts Let.* 14: 184.

Fajok: *S. lightfooti* PECKHAM & PECKHAM, 1903.

Elterjedés: Elefántcsontpart.

Irodalom: Peckham & Peckham 1903, Wanless 1985.

Megjegyzés: Ez a monotipikus génusz széles körben elterjedt Dél- és Nyugat-Afrikában.

***Stenaelurillus* SIMON, 1886**

Simon, E. 1886 *Ann. Soc. ent. Fr.* (6) 5: 351.

Fajok: *S. ambiguus* DENIS, 1966; *S. giovae* CAPORACCO, 1936; *S. hirsutus* LESSERT, 1927; *S. nigricaudus* SIMON, 1885; *S. nigritarsis* SIMON, 1885.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Caporacco 1936, Denis 1966, Lessert 1927, Simon 1886a.

Megjegyzés: Ez a macskapóknem egész nyugat-, dél- és kelet-afrikában elterjedt. Főleg füves szavannás élőhelyekről ismerjük. Jelen ismereteink szerint nem fordul elő a Szaharától északra. Legnyugatibbi elterjedése

Gambia, míg legkeletebbi Tanzánia. A nem revideálásra szorul, tekintve, hogy a típusfaj (melyet Gambiában, és a Kongói-medencében is megtaláltam) nem kellően illusztrált az irodalomban, valamint sok új faj vár leírásra.

***Tarne* SIMON, 1886**

Simon, E. 1886 *Ann. Soc. ent. Fr.* (6) 5: 392.

Fajok: *T. dives* SIMON, 1886.

Elterjedés: Kamerun, Kongói-medence.

Irodalom: Clark 1974, Prószyński 1987, Simon 1886a, Simon 1902d, Simon 1903a

Megjegyzés: A nemmel részletesebben foglalkozom a dolgozatban. Csak Nyugat-Afrikából ismert.

***Telamonia* THORELL, 1887**

Thorell, T. 1887 *Ann. Mus. civ. stor. nat. Genova* 25: 386.

Fajok: *T. borreyi* BERLAND & MILLOT, 1941; *T. borreyi minor* BERLAND & MILLOT, 1941; *T. comosissima* (SIMON, 1885); *T. trinotata* SIMON, 1903; *T. virgata* SIMON, 1903.

Elterjedés: Egyenlítői-Guinea, Gabon, Kongói-medence, Mali.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Giltay 1935, Simon 1886a, Simon 1901a, Simon 1903b, Simon 1903c.

Megjegyzés: A nyugat-afrikai *Telamonia* fajok valószínűleg nem kongenerikusak az orientális régió *Telamonia* fajaival. Prószyński szerint az afrikai fajok a *Natta* génuszba tartoznak, ami valószínűleg helytálló elképzelés, ugyanakkor új kombinációkat formálisan nem javasolt.

***Thiratoscirtus* SIMON, 1886**

Simon, E. 1886 *Bull. Soc. zool. France* 11: 560.

Fajok: *T. capito* SIMON, 1903; *T. christineae* SZÜTS, sp. n.; *T. cinctus* (THORELL, 1899); *T. conjugans* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. dracula* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. fradei* (BERLAND & MILLOT, 1941); *T. fusciorufescens* STRAND, 1906; *T. iactans* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. pavida* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. jocquei* SZÜTS, sp.n.; *T. tanohi* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. torquatus* SIMON, 1903; *T. versicolor* SIMON, 1902.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Galiano 1963, Jocqué & Szűts, 2001, Prószyński 1984a, Roewer, 1955, Rollard & Wesołowska 2002, Simon 1886b, Simon 1902a, Simon 1903a, Simon 1903e, Simon 1910c, Strand 1906a, Szűts & Jocqué 2001, Thorell 1899.

Megjegyzés: A dolgozatban részletesebben foglalkozom a nemmel. Valószínűleg az egész régióban gyakoriak ezek a nagytestű salticidák.

***Thyene* SIMON, 1886**

Simon, E. 1886 *Ann. Soc. ent. Fr.* (6) 5: 347.

Fajok: *T. aperta* (PECKHAM & PECKHAM, 1903); *T. chopardi* BERLAND & MILLOT, 1941; *T. coccineovittata* (SIMON, 1885); *T. dakarensis* (BERLAND & MILLOT, 1941); *T. grassei* (Berland & Millot, 1941); *T. imperialis* (ROSSI, 1846); *T. inflata* (GERSTÄCKER, 1873); *T. magdalenae* LESSERT, 1927; *T. punctiventer* (KARSCH, 1879); *T. villiersi* BERLAND & MILLOT, 1941.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Clark 1974, Denis 1947, Karsch 1879b, Lessert 1925a, Lessert 1927, Peckham & Peckham 1903, Próchniewicz 1989, Simon 1886a, Simon 1910a, Wanless & Clark 1975.

Megjegyzés: A génusz 70 faja közül alig néhány határozható meg teljes biztonsággal, a helytelenül értelmezett fajhatárok, vagy a hiányzó illusztrációk miatt. A *Thyene* junior szinonímja a *Mithion* génusznak, de az ICZN döntése értelmében a *Thyene* nevet kell használni (ICZN, Case 1625, 1991). A *Mithion* egy jól elkülönült hosszúkásabb testű fajokból álló csoport volt, melyet véleményem szerint kár volt pusztán a párzószervek hasonlósága miatt szinonimát javasolni.

***Thyenillus* SIMON, 1910**

Simon, E. 1910 *Ann. Mus. civ. stor. nat. Genova* 44: 430.

Fajok: *T. fernandensis* SIMON, 1910

Elterjedés: Bioko

Irodalom: Simon 1910a.

Megjegyzés: A génusz névhordozóját nem sikerült megtalálni, az eredeti leírás pedig nem elégséges a taxon azonosításához, így ez az adat is csak „irodalmi” adat marad a megerősítéséig. Csak a típuslelőhelyről ismert.

***Toticoryx* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002**

Rollard & Wesołowska 2002 *Zoosystema* 24: 305.

Fajok: *T. exilis* ROLLARD & WESOŁOWSKA, 2002.

Elterjedés: Guinea.

Irodalom: Rollard & Wesołowska 2002.

Megjegyzés: A nem valószínűleg az *Afraflacilla* / *Pseudicius* csoport közelebbi rokona, biztosat azonban a hímek hiánya miatt nem lehet mondani. Az sem lehetetlen, hogy az előbb említett nemekbe tartozó egyik faj nőténye. Csak a típuslelőhelyről ismert.

***Tomoccida* SZÜTS & SCHARFF, gen. n.**

Fajok: *T. mwi* SZÜTS & SCHARFF, sp. n.

Elterjedés: Kamerun.

Megjegyzés: A nemnek mindössze egy hím példánya ismert, Kamerunból.

***Tusitala* PECKHAM & PECKHAM, 1902**

Peckham, G. W. & Peckham, E. G. 1902 *Psyche* 9: 330.

Fajok: *T. bicalcarata* (SIMON, 1910), *T. guineensis* BERLAND & MILLOT, 1941, *T. lutzi* LESSERT, 1927; *T. lyrata* (Simon, 1903).

Elterjedés: Guinea, Kongói-medence.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Lessert 1927, Wesołowska, & Tomasiewicz 2004.

Megjegyzés: A *Tusitala* junior szinonimjának javasolta a *Blaisea* génuszt Wesołowska és Tomasiewicz (2004). A génusz az egész Afrotropikus régióban elterjedt.

***Uxuma* SIMON, 1902**

Simon, E. 1902 *Ann. Soc. ent. Belg.* 46: 372.

Fajok: *U. impudica* SIMON, 1902.

Elterjedés: Gabon.

Irodalom: Simon 1902d, Simon 1903a.

Megjegyzés: Mindössze egy hím ismert ebből a génusból. Előzetes vizsgálataim szerint a génusz közeli rokonja a *Habrocestum* génusznak. Erre utal a fissident csáprágófogazat, a zömök, de magas előtest, valamint a hosszú harmadik comb is.

Viciria THORELL, 1877

Thorell, T. 1877 *Ann. Mus. civ. stor. nat. Genova* 10: 574.

Fajok: *V. albocincta* Thorell, 1899; *V. besanconi* BERLAND & MILLOT, 1941; *V. chabanaudi* FAGE, 1923; *V. chrysophaea* SIMON, 1903; *V. epileuca* SIMON, 1903; *V. equestris* SIMON, 1903; *V. equestris pallida* BERLAND & MILLOT, 1941; *V. flavolimbata* SIMON, 1910; *V. fuscimana* SIMON, 1903; *V. longiuscula* THORELL, 1899; *V. mondoni* BERLAND & MILLOT, 1941; *V. monodi* BERLAND & MILLOT, 1941; *V. morigera* PECKHAM & PECKHAM, 1903; *V. mustela* SIMON, 1902; *V. niveimana* SIMON, 1902; *V. ocellata* (THORELL, 1899); *V. peckhamorum* LESSERT, 1927; *V. prenanti* BERLAND & MILLOT, 1941; *V. scintillans* SIMON, 1910; *V. tergina* SIMON, 1903; *V. thoracica* THORELL, 1899.

Elterjedés: A teljes régióban.

Irodalom: Berland & Millot 1941, Clark 1974, Fage 1923, Lessert 1927, Lessert 1936, Peckham & Peckham 1903, Prószyński 1976, Prószyński 1984c, Simon 1901a, Simon 1902b, Simon 1903a, Simon 1903b, Simon 1903c, Simon 1910a, Thorell 1899, Wanless & Clark 1975

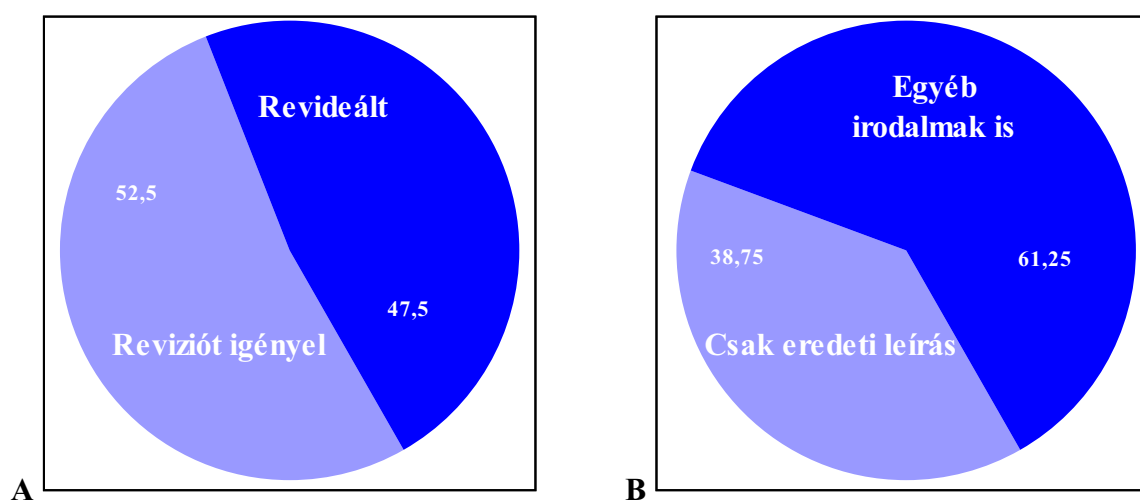
Megjegyzés: A nagyfajszámú génusz fajainak csak egy közös tulajdonságuk van: nevezetesen, egyik sem kongenerikus a *Viciria pavesi* THORELL, 1877 típusfajjal. Az afrikai *Viciria* fajok több, egymással nem rokon génusból állnak, így inkább egy gyűjtőfogalomról van szó, nem pedig egy monofiletikus csoportról.

A saját és irodalmi adatok alapján összeállított nyugat-afrikai génuszlista 80 ugrópók-nemet tartalmaz. Bár ez az eddigi legnagyobb taxonszámú lista, és az afrotropikus nemek mintegy 75%-át tartalmazza, az eredményei még mindig nem tekinthetők véglegesnek.

A nemjegyzék elkészítése során jó képet kaptam az afrikai – és ezen belül a nyugat-afrikai – ugrópókutatók helyzetéről. Az Afrotropikus régiót alapvetően 4 részre lehet bontani az ugrópókok alapján: Kelet-, Nyugat- és Dél-Afrika, valamint Madagaszkár. Ezek közül Dél-Afrika és Madagaszkár alig kutatott területek (erről tanúskodik, hogy Fokvárosban házban fogott ugrópók bizonyult tudományra újnak, míg egy kétfajos madagaszkári nemről kiderült, hogy minimum 30 fajt tartalmaz), míg Kelet-Afrika salticidológiai szempontból viszonylag jól ismert. Nyugat-Afrika ismertsége valahol középúton van a kettő között: viszonylag sok génuszt ismerünk innen, azonban a nemek revideálása egyre sürgetőbb lenne. Az általam

felsorolt nemeknek mintegy fele (208. A ábra) revíziót igényel, hiszen előzetes vizsgálataim szerint, az ide sorolt fajok vagy:

- egymással nem kongenerikusak, így a génusz fajait több nembe kellene csoportosítani (pl. *Pochyta*).
- a génusznevet helytelenül használjuk, hiszen az afrikai fajok a típusfajjal nem kongenerikusak (pl. *Telamonia*).
- több nem fajai tartoznak egy génuszba, így szinonímjavaslás lenne indokolt (pl. *Peplometus Pachyballus*).
- ezek többszörös kombinációja (pl. *Viciria, Hyllus*).

208. ábra. Az afrikai ugrópókok kutatottsága. — **A:** Az ismert nemek majdnem fele revíziót igényel, vagyis ismereteink rendezését. **B:** A nemek majdnem 40%-át csak az eredeti leírásból, vagyis nem kielégítően ismerjük.

Ez a rossz arány, vagyis, hogy a régióban előforduló nemek csaknem fele valamilyen taxonómiai probléma miatt a taxonok identifikációja nehezen, vagy egyáltalán nem végezhető el, mindenféleképpen az afrikai ugrópók-kutatás elhanyagolt voltát jelzi. Jelenleg (magamat is beleértve), két ugrópók-kutató dolgozik főleg afrikai nemekkel, és további kettő foglalkozik esetenként afrikai génuszokkal. Így nem meglepő, hogy az afrikai ugrópók-nemek több, mint harmadát, kizárólag az eredeti leírásból ismerjük (208. B ábra). Ezekből az adatokból is látszik, hogy az afrikai ugrópók-taxonómia, még korántsem tud olyan eredményeket, egy olyan használható segédeszközt felmutatni, mely a többi tudományág (faunisztika, szünbiológia, biogeográfia) alapkutatásait megbízható módon lehetővé tegye. Így nyilvánvaló, hogy bár kutatásaimat a dolgozat korlátozott terjedelme miatt le kellett zárnom, tennivaló még bőven akad a biodiverzitáskutatás ezen szeletében.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Hálásan szeretném megköszönni mindazok segítségét, akik - akármilyen csekély formában is, de hozzájárultak a kutatómunkámhoz, ismereteim megszerzéséhez és a dolgozat elkészítéséhez.

Gallé László és Györffy György indítottak el az arachnológia és a taxonómia felé. Nekik valamint az Ökológiai Tanszék munkatársainak, és akkori szakdolgozóiból álló közösségnek köszönhetem, hogy egyetemi éveim során végül az ugrópókok felé fordultam. Mahunka Sándor, Csuzdi Csaba és Papp László felelős azért, hogy a pókok kutatása ma már a hivatásommá vált.

Számos hazai és külföldi szakembertől kaptam útmutatást, tanítást. Róluk időrendi sorrendben teszek említést: Szinetár Csaba és Samu Ferenc segítettek abban, hogy arachnológiai ismereteimet rendszerezni tudjam, valamint a pókok vizsgálatához szükséges technikai ismereteket, és alapirodalmat is tőlük szereztem be. Rudy Jocqué volt az első, aki megismertetett a trópusokon honos pókok kutatásainak alapjaival, s külön köszönettel tartozom neki a majdnem végtelen türelméért, mellyel első csetlő botló lépéseimet kísérte, s ami csak egy paratípus elvesztésekor fogyott el. Nikolaj Scharff felbecsülhetetlen segítséget nyújtott egy tanfolyam elvégzésével, és a koppenhágai ZMUC laborfelszerelését használva sok vizsgálatot végezhettem el. Balogh Jánosnak szeretném megköszönni, hogy részletekbe menően beszélhettem vele magyarul a trópusi ugrópókokról. Wanda Wesółowskának szeretném megköszönni az eddigi együttműködésünket, remélve, hogy az még sokáig fennmarad. Sok génuszt ő mutatott meg nekem először, és számomra hozzáférhetetlen irodalmak, valamint nem publikált rajzainak átadásával sok munkától és utánjárástól kímélt meg.

A dolgozat nagy része a Természettudományi Múzeum Állattárában készült. Ezúton is szeretném megköszönni a Múzeum és az Állattár vezetőségének, hogy lehetővé tették (és teszik ma is), hogy a gyűjteményekhez könnyen hozzáférjek. A múzeumban sok kollegától kaptam tanácsokat és szakirodalmat mind a dolgozat, mind a dolgozat eredményeit leközlő cikkek elkészítéséhez. Kritikai megjegyzéseik reményeim szerint hozzájárulnak a jövőbeli dolgozataim színvonalának emeléséhez.

A fiatal kutatótársak sokszor segítettek csapongó ötleteim közül a kevésbé jókat kiszűrni, vagy pedig az általuk kipróbált módszerekkel ismertettek meg, így a hazaiak közül Földvári Mihálynak, Kontschán Jenőnek, Kovács Gábornak és Kun Andrásnak, míg a nemzetközi pókászközösségből Galina Azarkinának, Suresh Benjaminnek, Domir De Bakkernek és Peter Jägernek köszönöm a bátorító és hasznos tanácsokat. Dmitri Logunovnak, Jerzy Prószyńskinek, Marek Żabkának és Gustavo Hormigának hálás vagyok a beszélgetéseink és levelezések során átadott tapasztalataikért és kritikáikért.

A munkához elengedhetetlen összehasonlító anyag kölcsönzéséért szeretném külön-külön megköszönni az alábbi intézetek és gyűjtemények kurátorainak a gyors ügyintézését: Department of Entomology, The Natural History Museum, London, Anglia: Mrs Janet Beccaloni. Institute of Zoology, University of Wrocław, Wrocław, Lengyelország: Dr. Wanda Wesołowska. Musée National d'Histoire Naturelle, Párizs, Franciaország: Dr. Christine Rollard. Naturhistorisches Museum, Bécs, Ausztria: Dr. Jürgen Gruber. Musée Royal de l'Afrique Centrale, Tervuren, Belgium: Dr. Rudy Jocqué. Zoological Museum and University of Copenhagen, Koppenhága, Dánia: Dr. Nikolaj Scharff.

A különböző múzeumokat és gyűjteményeket személyesen is felkereshettem. Az ehhez szükséges anyagi háttérrel a TEMPUS, ERASMUS, COBICE, COLPAR-SYST ösztöndíjrendszerek valamint az MTA TKI biztosította.

Az MTA TKI Zoótaxonómiai Kutatócsoport tagjaként alkotó légkörben végezhettem a kutatásaimat, és szeretném megköszönni a munkatársaknak a mindennapi munkában nyújtott segítséget.

A dolgozat átolvasásával és a hibák kigyomlálásával Temesváriné Pozsár Krisztina, Csuzdi Csaba, Forró László és Mahunka Sándor hatalmas mértékben járult hozzá, hogy a dolgozat olvashatóságát bosszantó elírások ne tegyék élvezhetetlenné.

S végül de nem utolsósorban szeretném megköszönni a családomnak, édesanyámnak és húgomnak, hogy elnéző türelemmel viselték különös hobbimat, majd munkámat és mindvégig támogattak céljaim elérésében.

ÖSSZEFOGLALÁS

Munkám során összesen 8 „*problematicus*”, nehezen azonosítható nemet revideáltam. A leírásokat rövid elemző értékelés követi, így a dolgozat „Diszkusszió” része 9 részre oszlik (a 9. rész a génuszlista után található).

- Revideáltam az *Alfenus* nemet. A két fajból (*A. calamistratus*, *A. chrysophaeus*) álló génusz mindössze 3 példány alapján ismert, melyeket megvizsgáltam. A fajokat leírással, valamint a felismerést lehetővé tevő rajzokkal dokumentálom.
- Új *Bristowia* fajt írtam le (*B. africana*) a Kongói-medencéből. Az eddig monotipikus orientális nemet első ízben mutattam ki Afrika területéről. A *Bristowia* típusfaját, valamint az új fajt leírással és rajzokkal illusztrálom.
- A *Depreissia myrmex* második ismert egyedet találtam meg. A *Depreissia* típusfaját, leírással valamint rajzokkal dokumentálom. Lokalizáltam a faj típuslelőhelyét.
- Az *Eburneana*, a tudományra új génusz és három új fajának (*E. scharffi*, *E. magna*, *E. wandae*) leírását, valamint a felismeréshez szükséges rajzokat és a génusz elterjedését dokumentálom.
- A monotipikus, eddig pusztán nőtények alapján ismert *Saraina* génusz ismeretlen hímjeinek a leírását közlöm, az első alkalommal. A génusz típusfaját (*S. rubrofasciata*) és a nemet leírások és rajzok alapján is bemutatom.
- A *Tomoccida*, a tudományra új, monotipikus génusz és típusfajának (*T. mwi*) leírását, valamint a felismeréshez szükséges rajzokat közlöm.
- A monotipikus *Tarne* génusz eddig nem megfelelően illusztrált típusfajának leírását közlöm. Ez a génusz első, teljeskörű revíziója. Új biogeográfiai adatokat szolgáltatok a nem elterjedéséhez.

- Revideáltam a *Thiratoscirtus* nemet. A génuszt a *Bacelarella* BERLAND & MILLOT, 1941 szenior szinonímjának javaslom, szomatikus és kopulatív bélyegek alapján. Hat új kombinációt javaslok a *Bacelarella* fajok részére.
- A *Bacelarella tentativa* SZÜTS & JOCQUÉ, 2001 fajt a *Thiratoscirtus versicolor* SIMON, 1902 junior szinonímjának javaslom.
- Hét, a tudományra új faj leírását közlöm, melyek közül öt (*T. conjugans* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. dracula* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. iactans* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. pavidā* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. tanohi* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001) már érvényes fajnév, kettő (*T. christineae* SZÜTS, sp. n.; *T. jocquei* SZÜTS, sp. n.) leírása pedig folyamatban van.
- A 15 nominális fajból 12 faj leírását közlöm (*T. capito* SIMON, 1903; *T. christineae* SZÜTS, sp. n.; *T. conjugans* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. dracula* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. fradei* BERLAND & MILLOT, 1941; *T. iactans* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. jocquei* SZÜTS, sp. n.; *T. pavidā* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. tanohi* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. torquatus* SIMON, 1903; *T. versicolor* SIMON, 1902), míg a maradék háromból kettőt (*T. fuscōrufescens* STRAND, 1906; *T. niveimanus* SIMON, 1886) *nomina dubiā*vá nyilvánítok.
- A 12 leírt faj számára a könnyebb áttekinthetőség érdekében határozókulcsot készítettem, valamint a párzószerveiket összehasonlító táblákon mutatom be.
- A génusz szomatikus és párzószervi jellegzetességeit szkennning elektron mikroszkópos felvételekkel is bemutatom.
- Elkészítettem Nyugat-Afrika legteljesebb annotált génuszlistáját, mely 80 nemet tartalmaz, a hozzáfűzött megjegyzésekkel együtt.
- Elkészítettem a nyugat-afrikai ugrópók-nemek első határozókulcsát, mely 58 génuszt tartalmaz. A kulcsok dichotómikusak, és mindegyik esetében kép, vagy rajz segíti a döntést. A kulcsokat angol nyelvre is lefordítottam.

SUMMARY

During my studies I revised 8 “*problematic*” jumping spider genera. The descriptions are accompanied by concluding remarks. The genera considered in this study are the following:

- The genus *Alfenus* was revised. The genus consists two species (*A. calamistratus*, *A. chrysophaeus*) and is known hitherto by three adult specimens. The species are documented by descriptions and drawings.
- A *Bristowia* species (*B. africana*), new to the science was described from the Congo. This Oriental genus was hitherto monotypic, and this is its first records from Africa. The type species of *Bristowia* and the new species is described and illustrated.
- The second known specimen of *Depreissia myrmex* was recorded. The type species of *Depreissia* is described and figured. The exact locality of the *locus typicus* is presented.
- Genus *Eburneana*, new to the science, is described together with three new species (*E. scharffi*, *E. magna*, *E. wandae*). All species are thoroughly illustrated.
- The monotypic genus *Saraina* was hitherto known by its females. The first description of the males is presented. The type species of the genus (*S. rubrofasciata*) is redescribed and illustrated.
- The monotypic genus *Tomoccida*, new to the science is described. The type species (*T. mwi*) is described and illustrated.
- The hitherto insufficiently known type species of the monotypic genus *Tarne* is described. The genus is revised based on new specimens. New biogeographical data are provided.

- The genus *Thiratoscirtus* is revised. I propose the genus name *Bacelarella* BERLAND & MILLOT, 1941 as a junior synonym of *Thiratoscirtus* SIMON, 1886 based on both somatic and copulatory characters. Six new combinations are proposed.
- *Bacelarella tentativa* SZÜTS & JOCQUÉ, 2001 is proposed as a junior synonym of *Thiratoscirtus versicolor* SIMON, 1902.
- Seven species, new to the science are described. Among them five (*T. conjugans* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. dracula* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. iactans* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. pavidus* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. tanohi* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001) are valid names, while two is still under publication (*T. christineae* SZÜTS, sp. n.; *T. jocquei* SZÜTS, sp. n.).
- Descriptions of twelve species (among 15) are given (*T. capito* SIMON, 1903; *T. christineae* SZÜTS, sp. n.; *T. conjugans* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. dracula* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. fradei* BERLAND & MILLOT, 1941; *T. iactans* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. jocquei* SZÜTS, sp. n.; *T. pavidus* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. tanohi* (SZÜTS & JOCQUÉ, 2001); *T. torquatus* SIMON, 1903; *T. versicolor* SIMON, 1902), while two species (*T. fuscus* STRAND, 1906; *T. niveimanus* SIMON, 1886) are considered as *nomina dubia*.
- A key including 12 species is provided. All the copulatory organs are illustrated in comparative tables.
- All the relevant characters – both somatic and copulatory – are illustrated by scanning electron micrographs.
- The annotated check-list of the West-African salticids genera is given, which includes 80 genera, with comments on the identity of the taxa.
- The first identification key to the 58 West-African salticid genera is presented. The key is dichotomic, and all decision is aided with drawings or digital images. An English translation of the key is also given.

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

ANONYMUS (1987): *Technologies to Maintain Biological Diversity*. OTA-F-330. Washington D. C., U.S. Government Printing Office.

AUDOUIN, V. (1826): *Explication sommaire des planches d'arachnides de l'Egypte et de la Syrie publiées in "Description de l'Egypte..."*. In: *Histoire Naturelle*. 1 (4): pp. 99-186.

AZARKINA, G. N. (2002): New and poorly known species of the genus *Aelurillus* SIMON, 1884 from Central Asia, Asia Minor and the eastern Mediterranean (Araneae: Salticidae). *Bulletin of the British arachnological Society*. 12 (6): 249-263

BERLAND, L. & MILLOT, J. (1941): Les araignées de l'Afrique Occidentale Française I.- Les salticides. *Mémoires du Muséum national d'Histoire naturelle, Paris* (N.S.). 12: 297-423.

BONNET, P. (1957): *Bibliographia araneorum*. Toulouse, 2(3): 1927-3026.

BOROWIEC, W. & WESOŁOWSKA, W. (2002): A new species of *Hasarius* from Mount Cameroon (Araneae: Salticidae). *Genus*. 13: 405-408.

BÖSENBERG, W. & STRAND, E. (1906): Japanische Spinnen. *Abhandlungen der Senckenbergischen naturforschenden Gesellschaft*. 30: 93-422.

CAMBRIDGE, O. P.- (1869): Descriptions and sketches of some new species of Araneida, with characters of a new genus. *Annals and Magazine of Natural History*. 4 (3): 52-74.

CAMBRIDGE, O. P.-. (1876): Catalogue of a collection of spiders made in Egypt, with descriptions of new species and characters of a new genus. *Proceedings of the zoological Society, London*. 1876: 541-630.

CAMERON, H. D. & WIJESINGHE, D. P. (1993): Simon's Keys to the Salticid Groups by Simon's 1899-1902 translated with an introduction and indices. *Peckhamia*. 3: 1-26.

CAPORIACCO, L. DI (1928): Aracnidi di Giarabub e di Porto Bardia (Tripolis). *Annali del Museo Civico di Storia Naturale di Genova*. 53: 77-107.

CAPORIACCO, L. DI (1936): Aracnidi fezzanesi raccolti dal prof. G. Scortecci nel 1934-XII. (Missione della R. Società geografica). *Atti della Società Italiana di Scienze Naturali*. 75: 67-93.

CAPORIACCO, L. DI (1940): Aracnidi raccolte nella Reg. dei Laghi Etiopici della Fossa Galla. *Atti della Reale Accademia d'Italia*. 11: 767-873.

CAPORIACCO, L. DI (1949): Aracnidi della colonia del Kenya raccolti da Toschi e Meneghetti negli anni 1944-1946. *Commentationes- Pontificia Accademia Scientiarum*. 13: 309-492.

CHYZER, C. & KULCZYŃSKI, W. (1891): *Araneae Hungariae*. Budapest, 1: 1-170.

CLARK, D. J. & BENOIT, P. L. G. (1977): Fam. Salticidae. In: La faune terrestre de l'île de Saïte-Hélène IV. *Annals Musée Royal de l'Afrique Centrale (Sciences Zoologiques)*. 220: 87-103.

CLARK, D. J. (1974): Notes on Simon's types of African Salticidae. *Bulletin of the British arachnological Society*. 3: 11-27.

CLERCK, C. (1757): *Aranei suecici, descriptionibus et figuris oeneis illustrati, ad genera subalterna redacti speciebus ultra LX determinati. Svenska spindlar, uti sina hufvud-slagter indelte samt under några och sextio särskildte arter beskrefne och med illuminerade figurer uplyste*. Stockholmiae, 154 pp.

CODDINGTON, J. A. (1990): Ontogeny and homology in the male palpus of orb-weaving spiders and their relatives, with comments on phylogeny (Araneoclada: Araneoidea, Deinopoidea). *Smithsonian Contributions to Zoology*. 496: 1-52.

CODDINGTON, J. A. & LEVI, H. W. (1991): Systematics and evolution of spiders (Araneae). *Annual reviews of Ecology and Systematics*. 22: 565-592.

CUTLER, B. (1976): A catalogue of the jumping spiders of southern Africa (Araneae: Salticidae and Lyssomanidae). *Cimbebasia* (A). 4: 129-136.

DAVIES, V. T. & ŽABKA, M. (1989): Illustrated keys to the genera of jumping spiders (Araneae: Salticidae) in Australia. *Memoirs of the Queensland Museum*. 27: 189-266.

DEELEMEN-REINHOLD, C. L. & FLOREN, A. (2003): Some remarkable new and little-known pluridentate Salticid spiders from Bornean tree canopy (Araneae: Salticidae). *Bulletin of the British arachnological Society*. 12: 336-338.

DENIS, J. (1947): Spiders. In Results of the Armstrong College expedition to Siwa Oasis (Libyan desert), 1935. *Bulletin de la Societe Fouad Ier d'Entomologie*. 31: 17-103.

DENIS, J. (1955): Contribution à l'étude de l'Aïr (Mission L. Chopard et A. Villiers). Araignées. *Bulletin de l'Institut français d'Afrique noire*. 17 (A): 99-146.

DENIS, J. (1966): Les araignées du Fezzân. *Bulletin de la Societe d'Histoire naturelle d'Africaine Noire*. 55: 103-144.

DIAMOND, J. M. (1966): Zoological classification system of a primitive people. *Science*. 15: 1102-1104.

DIPPENAAR-SCHOEMAN, A. S. & JOCQUÉ, R. (1997): *African Spiders: An Identification Manual*. Plant Protection Res. Inst. Handbook, no. 9, Pretoria, 392 pp.

EERENS, H., DERONDE, B. & VAN RENSBERGEN, J. (2000): A New Vegetation Map of Central Africa update of the JRC-TREES map of 1992 with SPOT-VEGETATION imagery of 1998. *Proceedings of the „VEGETATION 2000” conference*, 2000: 24.

ERWIN, T. L. (1988): The tropical forest canopy. The heart of biotic diversity. In: *Biodiversity* WILSON, E. O. (ed.) Washington D. C., National Academy Press, pp. 123-129.

FAGE, L. (1923): Arachnides rapportes par M. Chabanaud de la Guinee française et du Liberia (1919-1920). *Bulletin du Muséum National d'Histoire Naturelle (Paris)*, 1923: 298-302.

GALIANO, M. E. (1963): Las especies americanas de arañas de la familia Salticidae descritas por Eugène Simon: Redescripciones basadas en los ejemplares típicos. *Physis Buenos Aires (C)*. 23: 273-470.

GALIANO, M. E. (1972): Revisión del género *Chirothecia* Taczanowski, 1878 (Araneae, Salticidae). *Revista del Museo Argentino de Ciencias Naturales "Bernardino Rivadavia" e Instituto Nacional de Investigacion de las Ciencias Naturales. (Entomologia)*. 4: 1-42.

GALIANO, M. E. (1974): Nuevos datos sobre tres especies de Salticidae (Araneae). *Physis Buenos Aires* (C). 33: 1-12.

GILTAY, L. (1929): Notes arachnologiques africaines. I. Une espèce nouvelle de *Dinopis* (*Dinopis Schoutedeni* nov. sp.) du Congo belge. II. *Myrmarachne foenisex* Sim., araignée myrmécophile oecophylliforme, au Congo belge. *Revue de Zoologie et de Botanique Africaines*. 18: 23-27.

GILTAY, L. (1931): Notes arachnologiques africaines. IV. Description d'une espèce nouvelle de Leptorchestinae (Salticidae unidentati). *Revue de Zoologie et de Botanique Africaines*. 21: 167-170.

GILTAY, L. (1935): Notes arachnologiques africaines. V. Quelques araignées de Léopoldville et d'Eala (Congo belge). *Bulletin du musée royal d'histoire naturelle de Belgique*. 11(6): 1-11.

GRISWOLD, C. E., CODDINGTON, J. A., HORMIGA, G. & SCHARFF, N. (1998): Phylogeny of the orb-web building spiders (Araneae, Orbiculariae: Deinopoidea, Araneoidea). *Zoological Journal of the Linnean Society*. 123: 1-99.

HEČIAK, S. & PRÓSZYŃSKI, J. (1983): Remarks on *Langona* Simon (Araneae, Salticidae). *Annales Zoologici* (Warsawa). 37: 207-233.

HEDIN, M. C. & MADDISON, W. P. (2001): A combined molecular approach to phylogeny of the jumping spider subfamily Dendryphantinae (Araneae, Salticidae). *Molecular Phylogenetics and Evolution* 18: 386-403.

HERMAN, O. (1876): *Magyarország pók-faunája*. Budapest, 1: 1-119.

HORMIGA, G. (2000): Higher level phylogenetics of erigonine spiders (Araneae, Linyphiidae, Erigoninae). *Smithsonian Contributions to Zoology*. 609: 1-160.

ICZN (1991): *Thyene* Simon, 1885 (Arachnida, Araneae) given precedence over *Mithion* Simon, 1884. Opinion, Case 1625. *Bulletin of Zoological Nomenclature*. 48 (1): 69-70.

IKEDA, H. (1995): Two poorly known species of salticid spiders from Japan. *Acta arachnologica*. 44: 159-166.

JACKSON, R. R. & POLLARD, S. D. (1996): Predatory behavior of jumping spiders. *Annual Review of Entomology*. 41: 287-308.

JOCQUÉ, R. (1991): A generic revision of the spider family Zodariidae (Araneae). *Bulletin of the American Museum of Natural History*. 201: 1-160.

JOCQUÉ, R. & SZÜTS, T. (2001): *Bacelarella* (Araneae: Salticidae) in eastern Côte d'Ivoire: salticid radiation in a poorly lit environment. *Annals Musée Royal de l'Afrique Centrale (Sciences Zoologiques)*. 285: 93-100.

KARSCH, F. (1878): Exotisch-araneologisches. *Zeitschrift für Geschichte der Naturwissenschaft*. 51: 332-333, 771-826.

KARSCH, F. (1879a): West-afrikanische Arachniden, gesammelt von Herrn Stabsarzt Dr. Falkenstein. *Zeitschrift für Geschichte der Naturwissenschaft*. 52: 329-373.

KARSCH, F. (1879b). West-afrikanische Myriopoden und Arachniden. *Zeitschrift für Geschichte der Naturwissenschaft*. 52: 825-837.

KOCH, C. L. (1833): Arachniden. In: Herrich-Schäffer, G. A. W., *Deutschlands Insekten*. Pp. 119-121.

KOCH, C. L. (1846): Die Arachniden. Nürnberg, Dreizehnter Band, pp. 1-234, Vierzehnter Band, pp. 1-88.

KOCH, L. (1871): *Die Arachniden Australiens, nach der Natur beschrieben und abgebildet*. Nürnberg, 1: 1-104.

KOCH, L. (1875): *Aegyptische und abyssinische Arachniden gesammelt von Herrn C. Jickeli*. Nürnberg, pp. 1-96.

LAWRENCE, R. F. (1927): Contributions to a knowledge of the fauna of South-West Africa V. Arachnida. *Annals of the South African Museum*. 25(1): 1-75.

LAWRENCE, R. F. (1928): Contributions to a knowledge of the fauna of South-West Africa VII. Arachnida (Part 2). *Annals of the South African Museum*. 25: 217-312.

LAWRENCE, R. F. (1947) A collection of Arachnida made by Dr. I. Trägårdh in Natal and Zululand (1904-1905). *Göteborgs Kungliga Vetenskaps- och Vitterhets- Samhälles handlingar* (B)5(9): 1-41.

LESSERT, R. DE (1915a): Arachnides de l'Ouganda et de l'Afrique orientale allemande. (Voyage du Dr J. Carl dans la region des lacs de l'Afrique centrale). *Revue suisse de Zoologie*. 23: 1-80.

LESSERT, R. DE (1915b): Araignées du Kilimandjaro et du Merou. 1. Oxyopidae et Agelenidae. (Resultats scientifiques de la Mission zoologique suedoise au Kilimandjaro, au Merou, etc. (1905-1906) sous la direction du prof. Dr Yngve Sjösted). *Revue suisse de Zoologie*. 23: 440-533.

LESSERT, R. DE (1925a): Araignées du Kilimandjaro et du Merou (suite). 5. Salticidae. *Revue suisse de Zoologie*. 31: 429-528.

LESSERT, R. DE (1925b): Araignées du sud de l'Afrique (suite). *Revue suisse de Zoologie*. 32: 323-365.

LESSERT, R. DE (1927): Araignées du Congo (Premiere partie). *Revue suisse de Zoologie*. 34: 405-475.

LESSERT, R. DE (1936): Araignées de l'Afrique orientale portugaise, recueillies par M. M. P. Lesne et B.-B. Cott. *Revue suisse de Zoologie*. 43: 207-306.

LESSERT, R. DE (1942): Araignées myrmecomorph du Congo Belge. *Revue suisse de Zoologie*. 49: 7-13.

LINNAEUS, C. (1758): *Systema naturae per regna tria naturae, secundum classes, ordines, genera, species cum characteribus differentiis, synonymis, locis. Editio decima, reformata*. Holmiae, pp. 619-624.

LOGUNOV, D. V. (2001): A redefinition of the genera *Bianor* PECKHAM & PECKHAM, 1885 and *Harmochirus* SIMON, 1885, with the establishment of a new genus *Sibianor* gen. n. (Aranei: Salticidae). *Arthropoda Selecta*. 9: 221-286.

LOGUNOV, D. V., MARUSIK, Y. M. & RAKOV, S. Y. (1999): A review of the genus *Pellenes* in the fauna of Central Asia and the Caucasus (Araneae, Salticidae). *Journal of natural History* 33: 89-148.

LOKSA, I. (1969): Pókok I. Araneae I. *Fauna Hungariae*. 18 (2): 1-133.

LUCAS, H. (1846): Histoire naturelle des animaux articulés. In: *Exploration scientifique de l'Algerie pendant les annees 1840, 1841, 1842 publiee par ordre du Gouvernement et avec le concours d'une commission academique*. Paris, Sciences physiques, Zoologie, 1: 89-271.

LUCAS, H. (1858): Aptères. In: THOMSON, J. (ed.), Voyage au Gabon. *Archives entomologiques Thomson* 2: 373-445.

MACLEAY, W. S. (1839): On some new forms of Arachnida. *Annals and Magazine of Natural History*. 2: 1-14.

MADDISON, W. P. (1996): *Pelegrina* and other jumping spiders formerly placed in the genus *Metaphidippus* (Araneae: Salticidae). *Bulletin of the Museum of Comparative Zoology*. 154 (4): 215-368.

MADDISON, W. P. & HEDIN, M. C. (2003a): Jumping spider phylogeny (Araneae: Salticidae). *Invertebrate Systematics*. 17: 529-549.

MADDISON, W. P. & HEDIN, M. C. (2003b): Phylogeny of *Habronattus* jumping spiders (Araneae: Salticidae), with consideration of genitalic and courtship evolution. *Systematic Entomology*. 28:1-21.

MINELLI, A. (2003): The status of taxonomic literature. *Trends in Ecology and Evolution*. 18: 75-76.

MINELLI, A. FODDAI D. (1997): The species in terrestrial non-insect invertebrates (earthworms, arachnids, myriapods, woodlice and snails), In: Claridge, M. F., Dawah, H. A. Wilson, M. R. (eds) *The Units of Biodiversity*. Chapman & Hall Pub., 1997, pp. 309-324.

MURPHY, J. & F. MURPHY. (1983): More about *Portia* (Araneae: Salticidae). *Bulletin of the British arachnological Society*. 6: 37-45.

NAMKUNG, J. (2002): *The spiders of Korea*. Kyo-Hak Publishing Corporation, Seoul, 648 pp.

PECKHAM, G. W. & PECKHAM, E. G. (1886): Genera of the family Attidae: with a partial synonymy. *Transactions of the Wisconsin Academy of Sciences, Arts and Letters*. 6: 255-342.

PECKHAM, G. W. & PECKHAM, E. G. (1892): Ant-like spiders of the family Attidae. *Occasional Papers of the natural History Society, Wisconsin*. 2: 1-84.

PECKHAM, G. W. & PECKHAM, E. G. (1895): Spiders of the *Homalattus* group of the family Attidae. *Occasional Papers of the natural History Society, Wisconsin*. 2: 159-183.

PECKHAM, G. W. & PECKHAM, E. G. (1902): Some new genera and species of Attidae from South Africa. *Psyche*. 9: 330-335.

PECKHAM, G. W. & PECKHAM, E. G. (1903): New species of the family Attidae from South Africa, with notes on the distribution of the genera found in the Ethiopian region. *Transactions of the Wisconsin Academy of Sciences, Arts and Letters*. 14: 173-278.

PENG, X. J., XIE, L. P., XIAO, X. Q. & YIN, C. M. (1993): *Salticids in China (Arachnida: Araneae)*. Hunan Normal University Press, 270 pp.

PLATNICK, N. I. & MERRETT, P. (ed.) (1993): *Advances in Spider Taxonomy. 1988-1991. With Synonymies and Transfers 1940-1980*. New York Entomological Society & American Museum of Natural History, New York, 846 pp.

PLATNICK, N. I. & MERRETT, P. (ed.) (1997): *Advances in Spider Taxonomy. 1992-1995. With redescriptions 1940-1980*. New York Entomological Society & American Museum of Natural History, New York, 976 pp.

PLATNICK, N. I. (2003): *The world spider catalog, version 4.5*. American Museum of Natural History. Online at <http://research.amnh.org/entomology/spiders/catalog81-87/index.html>

PRÓCHNIEWICZ, M. (1989): Über die Typen von Arten der Salticidae (Araneae) aus der äthiopischen Region im Zoologischen Museum Berlin. *Mitteilungen aus dem Zoologischen Museum in Berlin*. 65: 207-228.

PRÓCHNIEWICZ, M. (1994): The jumping spiders of the Ethiopian Region. Part I. New genus *Langelurillus* gen. n. (Araneae, Salticidae) from Kenya. *Annales Zoologici* (Warsawa). 45: 27-31.

PRÓSZYŃSKI, J. (1968a): Redescriptions of type-species of genera of Salticidae (Araneida). IV-V. *Annales Zoologici* (Warsawa). 26: 217-225.

PRÓSZYŃSKI, J. (1968b): Systematic revision of the genus *Yllenus* SIMON, 1868 (Araneida, Salticidae). *Annales Zoologici* (Warsawa). 26: 409-494.

PRÓSZYŃSKI, J. (1971a): Notes on systematics of Salticidae (Arachnida, Aranei). I-VI. *Annales Zoologici* (Warsawa). 28: 227-255.

PRÓSZYŃSKI, J. (1971b): Catalogue of Salticidae (Aranei) specimens kept in major collections of the world. *Annales Zoologici* (Warsawa). 28: 367-519.

PRÓSZYŃSKI, J. (1972): Problems of classification of Salticidae (Aranei). In: *Proceedings of the 5th International Congress of Arachnology*, Brno, 1971: 213-220.

PRÓSZYŃSKI, J. (1976): *Studium systematyczno-zoogeograficzne nad rodziną Salticidae (Aranei) Regionów Palearktycznego i Nearktycznego*. Wyzsza Szkoła Pedagogiczna Siedlcach 6: 260 pp.

PRÓSZYŃSKI, J. (1984a): *Atlas rysunków diagnostycznych mniej znanych Salticidae (Araneae)*. Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej, Siedlcach, 177 pp.

PRÓSZYŃSKI, J. (1984b): Remarks on *Viciria* and *Telamonia* (Araneae, Salticidae). *Annales Zoologici* (Warsawa). 37: 417-436.

PRÓSZYŃSKI, J. (1987): *Atlas rysunków diagnostycznych mniej znanych Salticidae 2*. Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej, Siedlcach, 198 pp.

PRÓSZYŃSKI, J. (1989): Salticidae (Araneae) of Saudi Arabia. *Fauna Saudi Arabia*. 10: 31-64.

PRÓSZYŃSKI, J. (1990): *Catalogue of Salticidae (Araneae): Synthesis of Quotations in the World Literature since 1940, with Basic Taxonomic Data since 1758*. Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej, Siedlce, 366 pp.

PRÓSZYŃSKI, J. (1991): Salticidae. In: Heimer S., Nentwig W. (eds) *Spinnen Mitteleuropas*. Parey Verlag, Berlin, Hamburg, pp. 488-523.

PRÓSZYŃSKI, J. (2003): *Salticidae (Araneae) of the world*. Internet version. Online at <http://www.miiz.waw.pl/salticid/index.html>

REIMOSER, E. (1934): The spiders of Krakatau. *Proceedings of the zoological Society, London*. 1934 (1): 13-18.

ROEWER, C. F. (1942): Opiliones, Pedipalpi und Araneae von Fernando Poo. 21. Beitrag zu den wissenschaftlichen Ergebnissen der Westafrika Expedition Edimann 1939/40. *Veröffentlichungen der deutschen Kolonische und Übersee-Museum Bremen*. 3: 244-258.

ROEWER, C. F. (1954): *Katalog der Araneen von 1758 bis 1940*. Institut Royal des Sciences Naturelle de Belgique, Bruxelles, Abt. B: 924-1290.

ROEWER, C. F. (1961): Opilioniden und Araneen, In: Le Parc National de Niokolo-Koba, 2. *Mémoires de l'institut français d'Afrique noire* 62: 33-81.

ROEWER, C. F. (1965): Die Lyssomanidae und Salticidae-Pluridentati der Äthiopischen Region (Araneae). *Annals Musée Royal de l'Afrique Centrale (Sciences Zoologiques)*. 139: 1-86.

ROLLARD, C. & WESOŁOWSKA, W. (2002): Jumping spiders (Arachnida, Araneae, Salticidae) from the Nimba Mountains in Guinea. *Zoosystema*. 24: 283-307.

SEO, B. K. (1986): One unrecorded species of salticid spider from Korea (II). *Korean Journal of Arachnology*. 2: 23-26.

SHEAR, W. A. (1967): Expanding the palpi of male spiders. *Breviora*. 259: 1-27.

SIMON, E. (1868): Monographie des espèces européennes de la famille des attides (Attidae Sundewall. - Saltigradae Latreille). *Annales de la Societe entmologique de France*. 4 (8): 11-72, 529-726.

SIMON, E. (1871): Révision des Attidae européens. Supplément À la monographie des Attides (Attidae Sund.). *Annales de la Societe entmologique de France*. (5) 1: 125-230, 330-360.

SIMON, E. (1876): *Les arachnides de France*. Paris, 3: 364 pp.

SIMON, E. (1882): II. Etude sur les Arachnides du Yemen méridional. In Viaggio ad Assab nel Mar Rosso dei signori C. Doria ed O. Beccari con il à Aviso esploratero del 16 nov. 1879 ad 26 feb. 1881. *Annali del Museo Civico di Storia Naturale di Genova*. 18: 207-260.

SIMON, E. (1884): Études arachnologiques. 16e Mémoire. XXIII. Matériaux pour servir à la faune des arachnides de la Grèce. *Annales de la Societe entmologique de France*. 6 (4): 305-356.

SIMON, E. (1885): Matériaux pour servir à la faune arachnologiques de l'Asie méridionale. I. Arachnides recueillis à Wagra-Karoor près Gundacul, district de Bellary par M. M. Chaper. II. Arachnides recueillis à Ramnad, district de Madura par M. l'abbé Fabre. *Bulletin de la Societe zoologique de France*. 10: 1-39.

SIMON, E. (1886a): Études arachnologiques. 18e Mémoire. XXVI. Matériaux pour servir à la faune des Arachnides du Sénégal. (Suivi d'une appendice intitulé: Descriptions de plusieurs espèces africaines nouvelles). *Annales de la Societe entomologique de France*. 6 (5): 345-396.

SIMON, E. (1886b): Arachnides recueillis en 1882-1883 dans la Patagonie méridionale, de Santa Cruz à Punta Arena, par M. E. Lebrun, attaché comme naturaliste à la Mission du passage de Vénus. *Bulletin de la Societe zoologique de France*. 11: 558-577.

SIMON, E. (1887): Études arachnologiques. 19e Mémoire. XXVII. Arachnides recueillis à Assinie (Afrique occidentale) par MM. Chaper et Alluaud. *Annales de la Societe entomologique de France*. 6 (7): 261-276.

SIMON, E. (1892): *Histoire naturelle des araignées*. Paris, 1: pp. 1-256.

SIMON, E. (1893): *Histoire naturelle des araignées*. Paris, 1: pp. 257-488.

SIMON, E. (1898): Études arachnologiques. 29e Mémoire. XLVI. Arachnides recueillis en 1895 par M. le Dr A. Brauer (de l'Université de Marburg) aux îles Séchelles. *Annales de la Societe entomologique de France*. 66: 370-388.

SIMON, E. (1900): Descriptions d'arachnides nouveaux de la famille des Attidae. *Annales de la Societe entomologique de Belgique*. 44: 381-407.

SIMON, E. (1901a): *Histoire naturelle des araignées*. Paris, 2: pp. 381-668.

SIMON, E. (1901b): Descriptions d'arachnides nouveaux de la famille des Attidae (suite). *Annales de la Societe entmologique de Belgique*. 45: 141-161.

SIMON, E. (1901c): Études arachnologiques. 31e Mémoire. XLVIII. Étude sur les *Heliophanus* d'Afrique et de Madagascar. *Annales de la Societe entomologique de France*. 70: 52-61.

SIMON, E. (1901d): Études arachnologiques. 31e Mémoire. L. Descriptions d'espèces nouvelles de la famille des Salticidae (suite). *Annales de la Societe entomologique de France*. 70: 66-76.

SIMON, E. (1901e): Descriptions d'arachnides nouveaux de la famille des Attidae (suite). *Annales de la Societe entmologique de Belgique*. 45: 141-161.

SIMON, E. (1902a): Études arachnologiques. 31e Mémoire. LI. Descriptions d'espèces nouvelles de la famille des Salticidae (suite). *Annales de la Societe entomologique de France*. 71: 389-421.

SIMON, E. (1902b): Description d'arachnides nouveaux de la famille des Salticidae (Attidae) (suite). *Annales de la Societe entmologique de Belgique*. 46: 24-56, 363-406.

SIMON, E. (1903a): *Histoire naturelle des araignées*. Paris, 2: pp. 669-1080.

SIMON, E. (1903b): Études arachnologiques. 33e Mémoire. LII. Étude sur les arachnides recueillis par M. le Lieutenant de vaisseau Blaise dans l'estuaire du Gabon, pendant qu'il

commandait la canonière "la Cigogne" au Congo français (1894-1896). *Annales de la Societe entomologique de France*. **71**: 719-725.

SIMON, E. (1903c): Arachnides de la Guinée espagnole. *Memoiras de la Sociedad española de Historia natural*. 1: 65-124.

SIMON, E. (1903d): Études arachnologiques. 34e Mémoire. LIV. Arachnides recueillis à Sumatra par M. J. Bouchard. *Annales de la Societe entomologique de France*. 72: 301-310.

SIMON, E. (1906): Ergebnisse der mit Subvention aus der Erbschaft Treitl unternommenen zoologischen Forschungsreise Dr F. Werner's nach dem ägyptischen Sudan und Nord-Uganda. VII. Araneida. *Sitzung-Berichte der Akademie des Wissenschaft Wien*. 115: 1159-1176.

SIMON, E. (1910a): Arachnides recueillis par L. Fea sur la côte occidentale d'Afrique. 2e partie. *Annali del Museo Civico di Storia Naturale di Genova*. 44: 335-449.

SIMON, E. (1910b): Arachnoidea. Araneae (II). In: SCHULTZE, L., Zoologische und anthropologische Ergebnisse einer Forschungsreise im Westlichen und zentralen Südafrika. *Denkschriften der medizinischen naturwissenschaftlichen Gesellschaft, Jena*. 16: 175-218.

SONG, D. X. & LI, S. Q. (1997): Spiders of Wuling Mountains area. In: Song, D. X. (ed.), *Invertebrates of Wuling Mountains Area, Southwestern China*. Science Press, Beijing, pp. 400-448.

SONG, D. X., ZHU, M. S. & CHEN, J. (1999): *The Spiders of China*. Hebei Scientific Technologic Publication House, Shijiazhuang, 640 pp.

STRAND, E. (1906a): Tropischafrikanische Spinnen des Kgl. Naturalien-kabinetts in Stuttgart. *Jahreshefte des Vereins für Naturkunde in Württemberg*. 62: 13-103.

STRAND, E. (1906b): Diagnosen nordafrikanischer, hauptsächlich von Carlo Freiherr von Erlanger gesammelter Spinnen. *Zoologischer Anzeiger*. 30: 604-637, 655-690.

STRAND, E. (1907a): Vorläufige Diagnosen afrikanischer und südamerikanischer Spinnen. *Zoologischer Anzeiger*. 31: 525-558.

STRAND, E. (1907b): Diagnosen neuer Spinnen aus Madagaskar und Sansibar. *Zoologischer Anzeiger*. 31: 725-748.

STRAND, E. (1907c): Afrikanische Spinnen (exkl. Aviculariiden) hauptsächlich aus dem Kapland. *Zoologische Jahrbücher für Systematik*. 25: 557-731.

STRAND, E. (1909): Nordafrikanische, hauptsächlich von Carlo Freiherr von Erlanger gesammelte Oxyopiden und Salticiden. (Forts. u. Schluss.). *Societas Entomologica* 23: 155-188, 24: 4-91.

STRAND, E. (1929): Zoological and palaeontological nomenclatorial notes. *Acta Universitatis Latviensis*. 20: 1-29.

SZOMBATHY, K. (1913): A pókok ivarhólyagjának szerkezete és működése. *Állattani Közlemények*. 12: 224-243.

SZOMBATHY, K. (1915): Über Bau und Funktion der männlichen Kopulationorgane bei Agelena und Mygale. *Annales historico naturales Musei nationalis hungarici*. 13: 252-276.

SZŰTS, T. (2000): An Afrotropical species, *Asemonea stella* (Araneae: Salticidae) found in Australia. *Folia entomologica hungarica*. 61: 61-63.

SZŰTS, T. (2001): Description of a new *Goleba* species from the African continent (Araneae: Salticidae). *Annals Musée Royal de l'Afrique Centrale (Sciences Zoologiques)*. 285: 111-116.

SZŰTS, T. (2003): A new species of *Eburneana* WESOŁOWSKA & SZŰTS with notes on the biogeography and morphology of the genus (Araneae: Salticidae). *Genus*. 14: 419-424.

SZŰTS, T. & AZARKINA, G. (2002): Redescription of *Aelurillus subaffinis* CAPORACCO, 1947 (Araneae: Salticidae). *Annales historico naturales Musei nationalis hungarici*. 94: 209-216.

SZŰTS, T. & JOCQUÉ, R. (2001): New species in the genus *Bacelarella* (Araneae: Salticidae) from Côte d'Ivoire. *Annals Musée Royal de l'Afrique Centrale (Sciences Zoologiques)*. 285: 77-92.

SZÚTS, T., SZINETÁR, CS., SAMU, F. & SZITA, É. (2003): Check-list of the Hungarian Salticidae with biogeographical notes. *Arachnologischen Mitteilungen*. 25: 45-61.

SZÚTS, T. & WESOŁOWSKA, W. (2003): Notes on *Depreissia myrmex* Lessert, 1942 (Araneae: Salticidae). *Folia entomologica hungarica*. 64: 345-347.

THORELL, T. (1870): On European spiders. Part I. Review of the European genera of spiders, preceded by some observations on zoological nomenclature. *Nova Acta Regiae Societatis Scientiarum Upsaliensis*. (3) 7: 1-108.

THORELL, T. (1877): Studi sui Ragni Malesi e Papuani. I. Ragni di Selebes raccolti nel 1874 dal Dott. O. Beccari. *Annali del Museo Civico di Storia Naturale di Genova*. 10: 341-637.

THORELL, T. (1881): Studi sui Ragni Malesi e Papuani. III. Ragni dell'Austro Malesia e del Capo York, conservati nel Museo civico di storia naturale di Genova. *Annali del Museo Civico di Storia Naturale di Genova*. 17: 1-727.

THORELL, T. (1887): Viaggio di L. Fea in Birmania e regioni vicine. II. Primo saggio sui ragni birmani. *Annali del Museo Civico di Storia Naturale di Genova*. 25: 5-417.

THORELL, T. (1891): Spindlar från Nikobarerna och andra delar af södra Asien. *Kongliga Svenska Vetenskapsakademiens Handlingar*. 24 (2): 1-149.

THORELL, T. (1899): Araneae Camerunenses (Africae occidentalis) quas anno 1891 collegerunt Cel. Dr Y. Sjöstedt aliiq. *Bihang Svenska Vetenskapsakademiens Handlingar*. 25(1): 1-105.

TURNER, G. F. (1999): What is a fish species? *Review in Fish biology and Fisheries*. 9: 281-297.

WALCKENAER, C. A. (1837): *Histoire naturelle des insectes. Aptères*. Paris, 1: 1-682.

WANLESS, F. R. (1978a): A revision of the spider genera *Belippo* and *Myrmarachne* (Araneae: Salticidae) in the Ethiopian region. *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 33: 1-139.

WANLESS, F. R. (1978b): A revision of the spider genus *Bocus* Simon (Araneae: Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 33: 239-244.

WANLESS, F. R. (1978c): A revision of the spider genus *Sobasina* (Araneae, Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 33: 245-257.

WANLESS, F. R. (1978d): A revision of the spider genus *Marengo* (Araneae: Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 33: 259-276.

WANLESS, F. R. (1978e): A revision of the spider genus *Portia* (Araneae, Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 34: 83-124.

WANLESS, F. R. (1978f): On the identity of the spider *Emertonius exasperans* Peckham & Peckham (Araneae: Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 34: 83-124.

WANLESS, F. R. (1979a): A revision of the spider genus *Brettus* (Araneae: Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 35: 183-190.

WANLESS, F. R. (1979b): On the spider genus *Cynapes* (Araneae: Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 37: 67-72.

WANLESS, F. R. (1980a): A revision of the spider genus *Macopaeus* (Araneae, Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 38: 219-223.

WANLESS, F. R. (1980b): A revision of the spider genus *Orthrus* (Araneae, Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 38: 225-232.

WANLESS, F. R. (1980c): A revision of the spider genus *Onomastus* (Araneae, Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 39: 179-188.

WANLESS, F. R. (1980d): A revision of the spider genera *Asemonea* and *Pandisus* (Araneae: Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 39: 213-257.

WANLESS, F. R. (1981a): A revision of the spider genus *Hispo* (Araneae: Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 41: 179-198.

WANLESS, F. R. (1981b): A revision of the spider genus *Phaeacius* (Araneae, Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 41: 199-219.

WANLESS, F. R. (1981c): A revision of the spider genus *Cocalus* (Araneae, Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 41: 253-261.

WANLESS, F. R. (1982): A revision of the spider genus *Cocalodes* with a description of a new related genus (Araneae, Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 42: 263-298.

WANLESS, F. R. (1983): *Araneae-Salticidae*. Contributions a l' etude de la faune terrestre des iles granitiques de l' archipel des Sechelles. *Annals Musée Royal de l'Afrique Centrale (Sciences Zoologiques)*. 241: 1-84.

WANLESS, F. R. (1984a): A review of the spider subfamily Spartaeinae nom. n. (Araneae: Salticidae) with descriptions of six new genera. *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 46: 135-205.

WANLESS, F. R. (1984b): A revision of the spider genus *Cyrba* (Araneae:Salticidae) with the description of a new presumptive pheromon dispersing organ. *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 47: 445-481.

WANLESS, F. R. (1985): A revision of the spider genera *Holcolaetis* and *Sonoita* (Araneae: Salticidae). *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 48: 249-278.

WANLESS, F. R. (1987): Notes on spiders of the family *Salticidae*. 1. The genera *Spartaeus*, *Mintonia* and *Taraxella*. *Bulletin of the British Museum of Natural History (Zoology)*. 52: 107-130.

WANLESS, F. R. (1988): A revision of the spider group Astieae (Araneae: Salticidae) in the Australian region. *New Zealand Journal of Zoology*. 15: 81-172.

WANLESS, F. R. & CLARK, D. J. (1975): On a collection of spiders of the family *Salticidae* from the Ivory Coast. *Revue de Zoologie Africaine*. 89: 273-296.

WESOŁOWSKA, W. (1986): A revision of the genus *Heliophanus* C. L. KOCH, 1833 (Aranei: Salticidae). *Annales Zoologici (Warsawa)*. 40: 1-254.

WESOŁOWSKA, W. (1989a): Notes on the Salticidae (Aranei) of the Cape Verde Islands. *Annali del Museo Civico di Storia Naturale di Genova*. 87: 263-273.

WESOŁOWSKA, W. (1989b): A redescription of the spider genus *Maltecora* SIMON, 1909 (Aranei, Salticidae). *Doriana*. 6 (264): 1-10.

WESOŁOWSKA, W. (1992): A revision of the spider genus *Festucula* SIMON, 1901 (Araneae, Salticidae). *Journal of African Zoology*. 106: 45-54.

WESOŁOWSKA, W. (1993a): Notes on the genus *Natta* KARSCH, 1879 (Araneae: Salticidae). *Genus*. 4: 17-32.

WESOŁOWSKA, W. (1993b): On the genus *Tularosa* PECKHAM ET PECKHAM, 1903 (Araneae: Salticidae). *Genus*. 4: 33-40.

WESOŁOWSKA, W. (1993c): A revision of the spider genus *Massagris* SIMON, 1900 (Araneae, Salticidae). *Genus*. 4: 133-141.

WESOŁOWSKA, W. (1994): Notes on the African species of the genus *Harmochirus* SIMON, 1885 (Aranei: Salticidae). *Genus*. 5: 197-202.

WESOŁOWSKA, W. (1997): A redescription of ant-like spider *Depreissia myrmex* LESSERT, 1942 (Araneae: Salticidae). *Genus*. 8: 715-717.

WESOŁOWSKA, W. (1999a): A revision of the spider genus *Menemerus* in Africa (Araneae: Salticidae). *Genus*. 10: 251-353.

WESOŁOWSKA, W. (1999b): New and little known species of jumping spiders from Zimbabwe (Araneae: Salticidae). *Arnoldia Zimbabwe*. 10: 145-176.

WESOŁOWSKA, W. (2000): A redescription of *Lophostica mauriciana* SIMON, 1902 (Araneae: Salticidae). *Genus*. 11: 95-98.

WESOŁOWSKA, W. (2001a): Two new species of *Thyenula* SIMON, 1902 from South Africa (Araneae: Salticidae). *Annales Zoologici (Warsawa)*. 51: 261-264.

WESOŁOWSKA, W. (2001b): New and rare species of the genus *Asemonea* O. P.-CAMBRIDGE, 1869 from Kenya (Araneae: Salticidae). *Genus*. 12: 577-584.

WESOŁOWSKA, W. (2001c): *Mikrus ugandensis*, a new genus and species of diminutive jumping spider from eastern Africa (Araneae: Salticidae). *Genus*. 12: 585-588.

WESOŁOWSKA, W. (2003a): New data on African *Heliophanus* species with descriptions of new species (Araneae: Salticidae). *Genus*. 14: 249-294.

WESOŁOWSKA, W. (2003b): A redescription of *Mogrus mathisi* (BERLAND & MILLOT, 1941) and its synonyms (Araneae: Salticidae). *Genus*. 14: 425-430.

WESOŁOWSKA, W. (2004): A new species of *Parajotus* from Central Africa (Araneae: Salticidae). *Genus*. 15: 135-140.

WESOŁOWSKA, W. & CUMMING, M. S. (1999): The first termitivorous jumping spider (Araneae: Salticidae). *Bulletin of the British arachnological Society*. 11: 204-208.

WESOŁOWSKA, W. & CUMMING, M. S. (2002): *Mashonarus guttatus*, gen. and sp. n., the second termitivorous jumping spider from Africa (Araneae: Salticidae). *Bulletin of the British arachnological Society*. 12: 165-170.

WESOŁOWSKA, W. & RUSSELL-SMITH, A. (2000): Jumping spiders from Mkomazi Game Reserve in Tanzania. *Tropical Zoology*. 13: 11-127.

WESOŁOWSKA, W. & SZEREMETA, M. (2001): A revision of ant-like salticid genera *Enoplomischus* GILTAY, 1931, *Kima* PECKHAM & PECKHAM, 1902 and *Leptorchestes* THORELL, 1870 (Araneae: Salticidae). *Insect Systematics & Evolution*. 32: 217-240.

WESOŁOWSKA, W. & SZŰTS, T. (2001): A new genus of ant-like jumping spiders from Africa (Araneae: Salticidae). *Annales Zoologici* (Warsawa). 51: 523-528.

WESOŁOWSKA, W. & SZŰTS, T. (2003): A new species of *Asemonea* from equatorial Africa (Araneae: Salticidae: Lyssomaninae). *Folia entomologica hungarica*. 64: 59-62.

WESOŁOWSKA, W. & TOMASIEWICZ, B. (2004): *Blaisea* SIMON, 1902 synonymised with *Tusitala* PECKHAM ET PECKHAM, 1902 (Araneae: Salticidae). *Annales Zoologici* (Warsawa). 53: 719-722.

WESOŁOWSKA, W. & VAN HARTEN, A. (1994): *The jumping spiders (Salticidae, Araneae) of Yemen*. Yemeni-German Plant Protection Project, Sana'a, Republic of Yemen, 86 pp.

WESOŁOWSKA, W. & VAN HARTEN, A. (2002): Contribution to the knowledge of the Salticidae (Araneae) of the Socotra Archipelago, Yemen. *Fauna of Arabia*. 19: 369-389.

WHITE, A. (1841): Description of new or little known Arachnida. *Annals and Magazine of Natural History*. 7: 471-477.

WHITE, A. (1846): Description of a New genus of Arachnida, with notes on two other species of spiders. *Annals and Magazine of Natural History*. 18: 179-180.

WINSTON, J. E. (1999): *Describing species: Practical Taxonomic Procedure for Biologists*. Columbia University Press, New York, 1999, 518 pp.

WORLD RESOURCES INSTITUTE (1997): *The Last Frontier Forests*. WRI-report. Online at http://newsroom.wri.org/newsrelease_text.cfm?NewsReleaseID=107

WORLD RESOURCES INSTITUTE (1998): *Tropical Forests*. WRI-report. Online at <http://www.wri.org/biodiv/tropical.html>

ŻABKA, M. (1985): Systematic and zoogeographic study on the family Salticidae (Araneae) from Viet-Nam. *Annales Zoologici* (Warsawa). 39: 197-485.

ŻABKA, M. (1992): *Orsima* Simon (Araneae: Salticidae), a remarkable spider from Africa and Malaya. *Bulletin of the British arachnological Society*. 9: 10-12.

ŻABKA, M. (1993): Salticidae (Arachnida: Araneae) of the Oriental, Australian and Pacific regions. IX. Genera *Afraflacilla* Berland & Millot 1941 and *Evarcha* Simon 1902. *Invertebrate Taxonomy*. 7: 279-295.

ŻABKA, M. (1997): Salticidae: Pajaki skaczace (Arachnida: Araneae). *Fauna Polski*. 19: 1-188.